T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN PERSPEKTİF KONUSUNUN ÇOK ALANLI GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ YÖNTEMİNE GÖRE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Lütfi AKDENİZ

DİYARBAKIR- 2018

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN PERSPEKTİF KONUSUNUN ÇOK ALANLI GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ YÖNTEMİNE GÖRE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

HAZIRLAYAN

Lütfi AKDENİZ

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Fatma Evren DAŞDAĞ

DİYARBAKIR- 2018

ONAY

D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 26 / 06/2018

Danışmanı: Doç. Dr. Fatma Evren DAŞDAĞ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Berivan EKİNCİ

Üye : Dr. Öğr. Üyesi İsmail KİNAY

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. İlhami Bulut

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi DÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Lütfi AKDENİZ
26 / 06 / 2018

ÖNSÖZ

Sanat, sanatçının alıcısına ulaştırmak için uğraştığı eylemdir. Bu bağlamda sanat eğitiminin temel amaçlarından biri de insanlık tarihini, bize kim olduğumuzu, neye ve niçin inandığımızı anlamamıza yardımcı olmasıdır. Sanat eğitiminde öğrenciler kendilerini ve başkalarını tanıma olanağı bulur. Ayrıca sanat eğtimi çocuklarda eleştirel düşünmeyi, duygudaşlık kurmayı, kültürel değerleri ve başka kültürleri kavramayı kazandırır.

Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine (ÇAGSEY) göre, perspektif konusu çocuklara öğretildiğinde çocuklar dört disiplin ile ilişki kurmayı öğreneceklerdir. Bu yöntem sayesinde sanat eleştirisi, sanat tarihi, estetik ve uygulamayı kavrayacaklardır. Bu durumda çocuklar özgüven, merak, sanatsal gelişme, fikirleri anlama, empati kurma ve saygı duyma gibi yeterlilikler elde edeceklerdir.

Bu araştırma 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisini belirlemek için yapılmıştır. Araştırmada elde edilen nicel ve nitel verilerin bulguları yorumlanmış, bu yorumlar neticesinde önerilerde bulunulmuştur. Bu araştırmanın görsel sanatlar eğitimine olumlu katkı sağlayacağı tahmin edilmektedir.

Araştırma boyunca yüksek lisans tezimin oluşum aşamalarında ve sonuçlanmasında bilgilerinden yararlandığım çok değerli tez danışmanım sayın Doç. Dr. F. Evren DAŞDAĞ'a, lisansüstü eğitimimin esnasında bilgilerinden faydalandığım sayın Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ'a, Doç. Dr.İlhami BULUT'a, Doç. Dr. İrfan YILDIZ'a ve emeği geçen tüm hocalarıma teşekkür ediyorum. Özellikle araştırmamda kullandığım ölçeklerin geliştirilmesinde ve çalışma ile ilgili her konuda yardımlarını gördüğüm sayınYrd. Doç. Dr. İsmail KİNAY, çalışmanın nitel ve nicel analizlerinde görüş ve önerileri ile yardımını esirgemeyen sayın Yrd. Doç. Dr. Serkan ASLAN'a ve araştırmanın raporlaştırılmasında eserlerinden yararlandığım tüm araştırmacı, yazar ve sanat eğitimcilerine sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırmanın uygulanmasında desteklerini esirgemeyen Ergani Atatürk Ortaokul yöneticilerine ve uygulama etkinliklerine katılan sevgili 7/C ve 7/D sınıf öğrencilerine teşekkür ediyorum.

Ayrıca yüksek lisans eğitimim boyunca desteğini esirgemeyen eşim ve oğluma teşekkür ederim.

Lütfi AKDENİZ

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....i
İÇİNDEKİLER.....iii
ÖZET.....viii
ABSTRACT.....xi
TABLOLAR LİSTESİ.....xiv
GRAFİKLER LİSTESİ xv
RESİMLER LİSTESİ…….…….....…….……...…….xvi
KISALTMALAR LİSTESİ..….....xvii

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Problem Durumu 1
1.2. Problem Cümlesi 3
1.3. Alt Problemler.....3
1.4. Araştırmanın Amacı.....4
1.5. Araştırmanın Önemi.....4
1.6. Varsayımlar....……..……..……..…….....……....5
1.7. Sınırlılıklar…….……..…….…….....5
1.8.Tanımlar…..……..6

BÖLÜM II
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sanat ve Sanat Eğitimi……..…….…….…….…….....7
2.2. Sanat Eğitiminin Kapsam ve Konuları……..…..…….…….……...…….....11
2.3. Sanat Eğitiminin Amaçları…….…...……...…..……12
2.4. Görsel Sanatlar Eğitimi ve Amaçları……...…..…….……..…..12
2.4.1. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar……..……..…….. 13

2.4.2. Algısal Amaçlar……..13
2.4.3. Estetik Amaçlar……14
2.4.4. Teknik Amaçlar……14
2.5. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri……14
2.6. Türkiye' de Görsel Sanatlar Eğitimi……15
2.6.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem…… .. 15
2.6.2. Türkiye'de Güzel Sanatlar ve Tasarım Okulları……15
2.6.3. Cumhuriyet Dönemi Görsel Sanatlar Eğitimi ve Gazi Eğitim Enstitüsü……16
2.6.4. Siyasi ve Toplumsal Bunalımın Görsel Sanatlar Eğitimine Etkisi……17
2.6.5. Yeni Anayasal Dönemde Görsel Sanatlar Eğitimi……18
2.6.6. Yirminci yüzyıl Sonunda Türkiye'de Görsel Sanatlar Eğitimi……18
2.7. Sanatın Görsel Dili……19
2.7.1. Görsel Düzenleme İlkeleri (Tasarım Elemanları)……20
2.7.1.1. Çizgi……20
2.7.1.2. Renk……20
2.7.1.3. Biçim (Form)……20
2.7.1.4. Doku……21
2.7.1.5. Leke (Işık-Gölge)……21
2.7.1.6. Değer (Valör)……21
2.7.1.7. Boşluk……22
2.7.2. Görsel Düzenleme İlkeleri (Tasarım İlkeleri)……22
2.7.2.1. Denge……22
2.7.2.2. Hareket ve Ritim……22
2.7.2.3. Zıtlık……23
2.7.2.4. Oran-Orantı……23
2.7.2.5. Birlik (Bütünlük)……23
2.7.2.6. Çeşitlilik……24
2.7.2.7. Vurgu ……24
2.8. Çocuk Resmine Kuramsal Açıdan Bakan Görüşler……24
2.9. Çocuk Resminin Gelişim Aşamaları……31
2.9.1. Karalama Evresi (2-4 Yaş)……32
2.9.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)……33

2.9.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş).....33
2.9.4. Ergenlik Öncesi Evre (9-11 Yaş)..... 34
2.9.5. Mantık Çağı (11-13 Yaş).....34
2.9.6. Ergenlik Krizi (13 Yaş Ötesi)..... .34
2.10. Öğretim Yöntemleri…..…….. 35
2.11. Çok Alanlı Sanat Eğitimi…….……. .36
2. 12. Perspektif ve Çeşitleri…….……..…….... . ..38
2.12.1. Perspektifin Tanımı..... .38
2.12.2. Perspektifin Tarihçesi..... .44
2.12.3. Perspektif Çeşitleri..... 47
2.12.3.1. Tek Nokta Perspektif…….…….…..... .47
2.12.3.2. İki Nokta perspektif …….……..…….....48
2.12.3.3. Üç kaçma noktalı çizgi perspektifi (Eğik perspektif)……..…….49
2.13. Görsel Sanatlar Dersinde Perspektif Konusunun İşlenmesi…….50
2.14. İlgili Araştırmalar…….……...…….……..…..50
2.14.1. Türkiye'de Yapılan Bazı Araştırmalar.....*50*
2.14.2. Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar.....*58*
2.14.3. İlgili Araştırmaların ve Literatürün Değerlendirilmesi *61*

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....63
3.2. Çalışma Grubu.....65
3.2.1.Deney ve Kontrol Gruplarının Genel Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması *66*
3.2.2.Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Sanatlar Dersi Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması.....*66*
3.2.3.Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Öntest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması.....*69*
3.3. Veri Toplama Araçların Geliştirilmesi……..…….....70

3.3.1. Akademik Başarı Testinin Geliştirilmesi..... .70
3.3.1.1. Başarı Testinin Geliştirilmesi…….……...70
3.3.2. Veri Kaynağı Olarak Video…….... 74
3.3.3. Görüşme…….....74
3.3.4. Gözlem…….…….. 75
3.3.5. Nitel Veri Toplama Araçları……...76
3.4. Deney Grubuna Ders Planının Hazırlanması ve Uygulanması.....76
3.5. Kontrol Grubunda Dersin İşlenişi……... 79
3.6. Verilerin Toplanması……...79
3.6.1. Nicel Verileri Toplama Tekniği…….... 80
3.6.2. Nitel Verileri Toplama Tekniği…….....80
3.7. Denel İşlemler……..…...82
3.8. Verilerin Analizi…….…..……82
3.8.1. Nicel Verilerin Analizi……...82
3.8.2. Nitel Verilerin Analizi…….... 84

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

1. Deney Grubunun Akademik Başarı Öntest-Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular…… 86
2. Kontrol Grubunun Akademik Başarı Testi Öntest-Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular.. 88
3. Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Sontest Puanlarına İlişkin Bulgular… 90
4. ÇAGSEY'e uygun olarak düzenlenmiş perspektif derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamınına ilişkin bulgular.....92
5. ÇAGSEY'in uygulandığı derste öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzına ilişkin bulgular....95
6. Örnek olarak seçilen öğrenciler ÇAGSEY ve ÇAGSEY'e göre işlenmiş perspektif teknikleri yaklaşımlarından nasıl etkilendiklerine ilişkin bulgular.....……..……96
7. ÇAGSEY'in öğrencilerin eleştirel yeteneklerine katkısına ilişkin bulgular..... 116
8. ÇAGSEY perspektif tekniğinin öğretildiği derslerde, öğrencilerin bilgilerini uygulamaya geçirmelerine ilişkin bulgular.....135
9. Öğrencilerin ÇAGSEY ile öğrendikleri perspektif konusunun öğretimine ilişkin görüşlerine ilişkin bulgular.....151

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar……...……..…….…….……..…….159

Öneriler……..……...……..……..……..……....……162

6. KAYNAKLAR......164

7. EKLER ……..……...……..…….....172

8. ÖZGEÇMİŞ……...…….…….. 308

ÖZET

7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi

Araştırmanın genel amacı, 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisini ortaya koymaktır. Araştırmada nicel ve nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada deneysel desenlerden öntest-sontest kontrol gruplu model ile nitel araştırma modellinin amaçlı örneklem yöntemlerinden aşırı ve aykırı durum örneklemesi kullanılmaktadır. Araştırma, 2017-2018 öğretim yılı Diyarbakır ili Ergani ilçesinde bulunan ortaokulda öğrenim gören toplam 60 öğrenci üzerinde, bir haftası hazırlık olmak üzere toplam altı hafta süreyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, çok alanlı görsel sanatlar eğitim yöntemine göre hazırlanmış ders planı deney grubuna; geleneksel yöntemlere (anlatım ve soru-cevap) göre hazırlanmış ders planı ise kontrol grubuna uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak akademik başarı testinin geliştirilmesi, veri kaynağı olarak video, görüşme, nitel veri toplama araçları ve gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmada, nicel ve nitel verilerin analizi olmak üzere iki şekilde veriler çözümlenmiştir.

Araştırmanın nitel ve nicel sonuçlarına bakıldığında,

Çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemi uygulanan deney grubuna ait akademik başarı öntest-sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi analizi sonucunda öntest-sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır.

Geleneksel öğretim yöntemi kullanılan kontrol grubuna ait akademik başarı testi öntest-sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi analizi sonucunda öntest-sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarına ait akademik başarı sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi analizi sonucunda sontest puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark saptanmıştır.

Deney grubunda bütün sınıfı gözlemlemek zor olacağından dolayı, aşırı veya aykırı durum örneklemesinden seçkisiz örnekleme yöntemiyle sınıfı temsil eden üç öğrenciye

sanat eleştiri formu uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen sonuçlar öğrencilerin sanatın ilke ve elemanlarını öğrendiklerini göstermiştir. Öğrencilerin inceledikleri sanat eserinin neden güzel olduğunu ve hangi sanat kuramına girdiklerini anlaşıldığı saptanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin eleştirel yeteneklerinin geliştiği söylenebilir. Bu durumda Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemi (ÇAGSEY) ile yapılan etkinlikler, öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır.

Seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen üç öğrenciye ünite sonunda öğrendikleri sanat bilgilerini ölçmek amacıyla, ölçütlere dayalı değerlendirme formu uygulanmıştır. Bu formda; öğrencilerin sanatsal algı ve tepkilerinin olumlu düzeyde olduğu, sanat eleştirisi ve estetik yargı deneyimi kazanmış oldukları, eleştirel yargı seviyelerinin geliştiği ve sanat eserlerinin tekniğini, kimler tarafından yapıldığını anlamış oldukları görülmektedir. Tüm bu olumlu sonuçlar doğrultusunda, derslerde uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin öğrencileri motive ederek, dersin amacına uygun gerekli bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları geliştirmeye yönelik yaklaşımlarıyla öğrenme-öğretme sürecini hızlandırması ve amacına uygun, nitelikli kılması bu yöntemin önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur.

ÇAGSEY ile gerekli ilgi, motivasyon ve bilgiyi alan deney grubu öğrencilerinden seçkisiz yöntemle seçilen üç öğrenci etkinlikler hakkında yeni bilgiler öğrenmiş; bu bilgileri ders dışında, sanatın farklı alanlarında kullanabileceklerinin farkına varmışlardır. Eğitim-öğretimi yeterli bulduklarını, dersleri zevkli işlediklerini, katılımlarının üst düzeye ulaştığını ve derse devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler bu yöntemin geleneksel yöntemden üstün olduğunu, sanat eleştirisi için yeterli bilgiye sahip olduklarını, sanat eserlerine farklı bakış açıları kazandıklarını ifade etmişlerdir. Seçilen üç öğrenciden biri resim dersinin gerekli olduğunu dile getirmiş; ikisi ise; sanat eğitimi almak istediklerini belirtmiştir. Öğrenciler ayrıca yapılan uygulamaları önemsediklerini ve yöntem hakkında olumlu görüşlerinin olduğunu belirtmişlerdir.

ÇAGSEY ile öğretilen perspektif konusu öğrencilerde sanata, sanat eserine, sanatçıya karşı olumlu bakış açıları geliştirmiş; öğrencilerin kendilerine olan güvenlerini arttırmış; kendi sanatsal çalışmalarına karşı eleştirel gözle bakabilme becerisini kazandırmıştır. Bu nedenlerden ötürü; sanat eleştirisi, estetik, sanat tarihi ve uygulama gibi

disiplinleri birleştiren ÇAGSEY'in görsel sanatlar eğitiminde kullanılmasının önemli ve gerekli olduğu sonucuna varılmıştır.

Ortaokullarda çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin daha etkili işlenmesi amacıyla, görsel sanatlar dersinin iki saatinin ard arda olması ve her okulda görsel sanatlar atölyesi yapılmasına dair öneriler getirilmiştir. Ayrıca çok alanlı görsel sanatlar eğitim yöntemiyle ilgili araştırmacılara yönelik önerilerde de bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Perspektif, Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemi, Öğrenci Başarısı

ABSTRACT

Effect of Perspective Subject of 7th-grader Visual Arts Lesson on Student Success by Multi-field Visual Arts Education Method

The General aim at research is to reveal the effect of perspective subject of 7th-grader visual arts lesson on the student success by the multi-field visual arts education method. The quantitative and qualitative research model was used in the research. The pretest-posttest control group models on the experimental designs and extreme or deviant case sampling for the qualitative research models and purposeful sampling methods are used in the research. The research was performed for totally six weeks including one-week preparatory on totally 60 students, who receive education in the secondary school found in Diyarbakir Province Ergani Town for 2017-2018 school year. While a lesson plan prepared for the multi-field visual arts education method was applied to the experimental group, another lesson plan prepared for the traditional methods (instruction and question-answer) was provided for the control group. Improving the academic success test as a data collection tool and the video, meeting, qualitative data collection tools and observation form as a data source were used in the research. In the research, the data was analyzed by two cases, including analyzing the quantitative and qualitative data.

When considering the qualitative and quantitative results of research, not any significant difference was determined in favor of the posttest between the pretest-posttest points, as a result of the t-test analysis made to test whether the difference is statistically significant between the academic success pretest-posttest point averages for the experimental group to which the multi-field visual arts education method applied.

Not any significant difference was determined in favor of the posttest between the pretest-posttest points, as a result of the t-test analysis made to test whether the difference is statistically significant between the academic success pretest-posttest point averages for the experimental group to which the traditional teaching method used.

Not any significant difference was determined in favor of the experimental group of the posttest points, as a result of the t-test analysis made to test whether the difference is statistically significant between the academic success posttest point averages for the experimental and control groups.

The art criticism form was applied to three students, who represent the class, the random sampling method of the extreme or deviant case sampling due to being difficult of the entire class in the experimental group. The results obtained from this application showed that the students learned the art principles and elements. They also understood why the artwork researched by the students is beautiful and which art theory they included. It may be said in this regard that the critical abilities of students improved. In this case, the activities made by the Multi-Field Visual Arts Education Method (CAGSEY) left a positive impression of the students.

The assessment form based on the criteria was applied to three students selected by the random sampling method to determine the art information learned at the end of the unit. It was seen in this form that the artistic perception and reactions of students were in the positive level, they gained the art criticism and aesthetic judgment experience, their critical judgment levels improved and they understood the artworks technique by which they were made. The multi-field visual arts education method applied to the lessons was revealed the importance and necessity of this method, as it expedited the teaching-learning process and made qualified its purpose with the improvement approaches for the necessary cognitive, affective and psychomotor behaviors suitable to the objective of lesson, by motivating the students by all these positive results.

Three students, who were selected by the random method of the experimental group students obtained the necessary concern, motivation and information by the CAGSEY learned new information about the activities and noticed that they may extracurricularly use this information on the different fields of art. They stated that they found sufficient the training-teaching, taught the lessons pleasurable, the participation reached the high level and desired to continue to the lesson. Moreover, the students expressed that this method was superior rather than the traditional method, they had adequate information on the art criticism and they gained the different viewpoints to the artworks. These three students mentioned that the painting lesson was required and two of them specified that they desired to have art training. Moreover, they stated that they considered applications and had the positive opinions about the method.

The perspective subjects taught by the CAGSEY improved the positive viewpoints on the students on the art, artwork and artist, increased the self-confidence of students and

gained the ability to look at with critical perspective on their own artistic works. Therefore, it was concluded that the use of CAGSEY was important and required in the visual arts training, which combines the disciplines such as art criticism, aesthetics, art history and application.

The suggestions of being the visual arts lesson consecutively for two hours and establishing the visual arts studio in all schools were brought for the purpose of teaching the multi-field visual arts education method more effective against the secondary schools. The suggestions were also made for the researchers related to the multi-field visual arts education method.

Keywords: Visual Arts Training, Perspective, Multi-Field Visual Arts Education Method, Student Success

TABLOLAR LİSTESİ

Tablolar No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model (Karasar, 2009: 102)	63
2.	Okul ve Öğrenci Sayıları	65
3.	Deney ve Kontrol Gruplarının Genel Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması	66
4.	Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Sanatlar Dersi Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması	66
5.	Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlar	69
6.	Test Maddeleri ile Ünite Kazanımlarına İlişkin Belirtke Tablosu	71
7.	Başarı Testi Sorularına İlişkin Madde Analizi Sonuçları	72
8.	Shapiro-Wilks Testi Sonuçları	83
9.	Deney Grubunun Öntest-Sontest Puanları T-Testi Sonuçları	86
10.	Kontrol Grubunun Öntest-Sontest Puanları T-Testi Sonuçları	88
11.	Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları	90

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik No Grafik Adı Sayfa No

1. Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puan Ortalamaları.....70
2. Deney Grubunun Öntest-Sontest Puan Ortalamaları……..... ..87
3. Kontrol Grubunun Öntest-Sontest Puan Ortalamaları..... 89
4. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puan Ortalamaları……..... ..90

RESİMLER LİSTESİ

Resim No	Resim Adı	Sayfa No
1.	Arles'teki Yatak Odası	39
2.	Middelharnis'teki Bulvar	40
3.	Dieppe Limanı	42
4.	Louvre Büyük Gallery Önerilen gelişme	43
5.	Ağıt	46
6.	L'Allee des Alyscamps	48
7.	Pontoise'deki İnziva Yeri	49
8.	Üç kaçma noktalı çizgi perspektifi	49
9.	Öğrenci A'nın çalışması	98
10.	Öğrenci B'nin çalışması	104
11.	Öğrenci C'nin çalışması	110
12.	Breda'nın Teslim Olması	117

KISALTMALAR LİSTESİ

ÇAGSEY: Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemi.

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

UÇ: Ufuk çizgisi.

KN: Kaçış noktası.

GKN: Gölge kaçma noktası.

BÖLÜM I
GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim; "Genel anlamda; bireyin, toplumun, standartların, inançların ve yaşama yolların elde edilmesinde etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin etkisi altında sosyal yeterlilik ve uygun değerle bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir'' (Fidan & Erden, 1998: 19). Bireye kazandırılmak istenen bilgi, yetenek ve yaratıcılık gibi değerlerin, belirli kazanımlar doğrultusunda yönlendirme sürecine eğitim denir. Bireyde gerçekleştirilecek olan öğrenme ve öğretme faaliyetleri, sanat eğitimi aracılığıyla da gerçekleşmektedir (Gökaydın, 1990: 1).

Sanat eğitimi, bugün okutulmakta olan Resim-İş dersi karşılığında kullanılmak istenen tanımın adıdır diyebiliriz. Sanat eğitimi, yeni bir tanım olarak bilim çevrelerinde kabul görmüş görünse de bu kavramın, terim ve içerik olarak tam yerine oturtulduğu söylenemez. Resim-İş dersi, sanat eğitimi, sanat öğretimi, estetik eğitim, temel sanat eğitimi, sanat yoluyla eğitim, sanata doğru eğitim gibi birçok terim ve kavram, ülkemizde yeterince yerleşmemiştir (Kırışoğlu, 1991: 6).

Sanat eğitimi kavramı genel anlamda sanatın bütün alanlarını kapsayan yaratıcı sanatsal eğitimi, dar anlamdaysa okullarda verilen eğitimi tanımlar. Görsel sanatlarda eğitim ise sanat eğitimi kapsamında olan müzik, edebiyat, işitsel ve sözel sanat türlerinin içinde yer almaz. Görsel sanatlar eğitimi genel olarak, resim heykel, mimarlık, seramik, grafik sanatlar, uygulamalı sanatlar, tekstil, moda tasarımı, film, fotoğraf ve endüstri tasarımı gibi oldukça geniş bir alanı içine almakla birlikte, dar anlamda okullardaki resim-iş dersini tanımlar. Her iki durumda da, yetişkinlerden çok, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içerisinde ele alınır. Yirminci yüzyılın başından bugüne kadar sanat eğitimi kavramı, özel ve genel anlamda sanatların bütün alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim olarak tanımlanmaktadır (San, 2003: 17).

Kırışoğlu (2005) 'na göre öğrenme, insandaki potansiyelin güce dönüşmesi bu gücün yeniyi ve olumluyu oluşturmaya olanak verecek biçimde geliştirilmesidir.

Sanatsal öğrenmede de bu durum gözardı edilemez. Sanatsal öğrenme, gelişmenin doğal ve otomatik sonucu değildir. Çocuk, sanatsal öğrenmede yalnız yakından uzağa doğru değil, uzaktan yakına doğru da donanarak gelişir. Ayrıca sanat eğitiminde hedef, doğası gereği bir şeylerin yapılmasını beklemek değil, öğretimle bunu hayata geçirmektir. Çok yönlü tasarlanmış bir sanat eğitimi müfredatı ile bunları gerçekleştirmek olanaklıdır. Sanatsal eğitim programında kuramsal bilgi çerçevesinde sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi uygulamalı çalışmalarla beraber, dengeli kullanabilmekte amaçlanmalıdır. Bu hedef doğrultusunda sanat eğitiminde; çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemi (ÇAGSEY) uygulanabilir.

Sanat eğitimi yalnızca yeteneği ölçen bir eğitim değildir. Özsoy (2003) 'a göre resim-iş eğitmenlerinin aynı zamanda sanatçı olmaları gerektiği düşünülerek ders programları buna göre planlandığı için, derste daha çok uygulamaya yer verilmiştir. Ama sanat tarihi, estetik ve sanat eleştirisine değinilmemiştir. Çok alanlı görsel sanat eğitimi yöntemiyle (ÇAGSEY) bu anlayıştan vazgeçilmiştir. Bu boyutuyla sanat eğitimi sadece uygulama yaparak öğretilemez ve öğrenilemez.

Günümüzde uygulanmakta olan sanat eğitimi programları araştırıldığında Türkiye'deki resim-iş dersinin kapsamının farklı olmasına rağmen kuramsal derslerin bulunduğu görülmektedir. Resim-iş eğitiminin, eğitim bilime uyumlu olarak değerlendirilebilecek bu yaklaşım, özellikle ABD ve İngilterede DDSE/DBAE (Disipline Dayalı Sanat Eğitimi / Discipline- Based art Education) modeli yıllarca uygulanmaktadır. Adı geçen ülkelerde plastik sanat dallarından hangisi olursa olsun, bu örnek ölçüt ile uygulandığı ve bunun yaparak-yaşayarak öğrenme kaygısıyla ele alındığı durumlarda bireyin yaratıcı gücünün geliştiği görülmektedir (Özsoy, 1997a "ten aktaran: Alakuş, 2002: 2-3).

Yıllarca, uygulamalı çalışmalarla sürdürülen sanat eğitimi, tek yönlü bir süreç olarak değerlendirilmiştir. Öğretim düzeyinde genelde estetik, sanat eserini inceleme sanat tarihi gibi sanat eğitiminde, teorik konular ağır basar. Öğretim konularının uygulanmaması, öğrenciyi, aydınlatıcı ve cesaretlendirici metotlardan kaçınılması, öğrencilerin yalnızca uygulamalarla yaratıcılıklarının geliştirilebileceği düşüncesi yaygınlık kazanmıştır. Fakat bu düşüncenin yeni metotların uygulanmasına engel oluşturması, görsel sanatlar öğretiminin bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır (Teoman, 2007: 117).

Gelişmiş ülkelerin ortaokul eğitimine dair sanat eğitimi ve öğretimi programları perspektif konusu analiz edildiğinde Türkiye'deki programlar, tekrardan ele alınmalıdır. Türkiye'deki resmi okulların fiziki koşulları (atölyenin olmaması), sosyo ekonomik şartları incelendiğinde, perspektif konusunun yöntem ve teknik açıdan problemli olduğu görülmektedir. Türkiye'de alanyazın incelendiğinde çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemiyle pek çok ilgili çalışmanın yapıldığı (Orhun, 2005; Şişginoğlu, 2007; Teoman, 2007; Şahin, 2009; vb… gibi) ancak perspektif konusuyla ilgili çok az araştırmanın yapıldığı (Buğalı, 1992; Aydın, 2009; Balkaş, 2011; Özgen, 2012; Taşkın, 2012; Erdal, 2015) görülmüştür. Bu kapsamda; çok alanlı görsel sanatlar eğitim yönteminin perspektif eğitiminde kullanılmasına ilişkin hiçbir araştırmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit, araştırmacı tarafından bir eksiklik olarak görülmüş ve bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan bu araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı ve perspektif eğitimine yönelik yapılacak araştırmalara yön vereceği düşünülmektedir.

1. 2. Problem Cümlesi

Perspektif eğitiminde 7. sınıf görsel sanatlar dersi perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemiyle uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin arasında başarı etkisi ne düzeydedir ve öğrencilerin perspektif eğitimi ile ilgili algılarının nasıl olduğu bu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1. 3. Alt Problemler

1. Deney grubunun öntest–sontest başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?

2. Kontrol grubunun öntest–sontest akademik başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?"

3. Deney ve kontrol gruplarının sontest başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?

4. ÇAGSEY'e uygun olarak düzenlenmiş perspektif derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının durumu nedir?

5. ÇAGSEY 'in uygulandığı derste öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzı nasıldır?

6. Örnek olarak seçilen öğrenciler ÇAGSEY ve ÇAGSEY'e göre işlenmiş perspektif teknikleri yaklaşımlarından nasıl etkilenmektedirler?

7. ÇAGSEY'in öğrencilerin eleştirel yeteneklerine katkısı nasıldır?

8. ÇAGSEY perspektif tekniğinin öğretildiği derslerde, öğrencilerin bilgilerini uygulamaya geçirmesinde etkisi nasıldır?

9. Öğrencilerin ÇAGSEY ile öğrendikleri perspektif konusunun öğretimine ilişkin görüşleri nelerdir?

1. 4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, 7. sınıf görsel sanatlar dersi perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemiyle uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin arasındaki başarının etkisini belirlemektir.

1. 5. Araştırmanın Önemi

Birey, sanat eğitimi yoluyla bakmak yerine görmeyi, duymak yerine işitmeyi, dokunduğunu hissetmeyi kısacası farkında olmayı, algılamayı öğrenecektir. Çünkü sanat eğitimi duyarlılık eğitimidir. Sanat eğitimi almış bir birey çevresine karşı hoşgörülü ve duyarlı bir kişi olur. Değişen durumlara karşı uyum sağlamayı ve paylaşmayı öğrenen kişilik geliştirir (Yılmaz, 2005: 17-18). Birey kendini özgürce ifade edebildiği ve üretebildiği sanat eğitimi ortamında, kendine güvenmeyi öğrenir. Sanat, kişiye yaratıcı eylemden kaynaklanan bir mutluluk duygusu kazandırır. Sanat eğitiminin amaçlarından biri, çocuklara bu hazzı tattırmaktır. "Hangi sanat formu olursa olsun, yaratma eylemi, anlatmak isteneni izleyiciye iletme amacı güder. Öyleyse sanat eğitimi çocuğa ve gence sanat aracılığıyla iletişim kurma olanağı verir" (Kırışoğlu, 2002: 48).

Toplumsal yapının ve değerlerin oluşmasında etkisi olan sanat eğitiminin her yönden geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan farklı yöntem ve tekniklerin uygulanması sanat eğitimine katkı sağlayacaktır (Çolak, 2005: 91). Bu bağlamda ÇAGSEY de bu yöntemlerdendir. Fakat geleneksel yöntemlerle işlenen görsel sanatlar dersi bu teknikle işlenmemektedir. Geleneksel yöntemde sadece dersin uygulama kısmı önemlidir. Bu nedenle bu tekniğin faydalı işlenmediği ile ilgili şüpheler vardır. Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitim Yöntemiyle işlenen ders, bir yandan perspektif tekniğini daha iyi öğretirken, diğer yandan da öğrencilere sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve

uygulamayla dersin pekiştirilmesini sağlamaktadır. ÇAGSEY uygulayarak yapılan derslerin sonuçlarını gösteren ve ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan birkaç tane bilimsel çalışma, bu yöntemin sanat öğretimine katkı sağladığını ortaya koymaktadır (Alakuş, 2002; Katırancı, 2004; Orhun, 2005; Şahin, 2009). Bundan dolayı, araştırmada 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Yapılan bu araştırmanın sanat eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Alanyazında benzer bir çalışma yapılmadığı için yapılan bu araştırmanın değerli olduğu söylenebilir.

1.6. Varsayımlar

1. Deney ve kontrol grupları arasındaki eşitleme yansızlık açısından yeterlidir. İstenmedik değişkenler her iki grubu (deney ve kontrol grupları) aynı oranda etkilemiştir.
2. Veri toplama aracı belirlenen problemi ölçmeye yeterlidir.
3. Seçilen kaynak ve dokümanlar araştırmaya ışık tutacak niteliktedir.
4. Gözleme dayalı veriler ve yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ilgili alt problemleri çözümlemede yeterlidir.
5. Veri toplama aracına verilen yanıtlar, katılımcıların gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma; 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesinde bağlı Atatürk ortaokulun 7. sınıfta okuyan iki farklı şubede (7/C-7/D) öğrenim gören 60 öğrenciyle,
2. 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 7. sınıf görsel sanatlar dersinin ünitelendirilmiş yıllık planında yer alan “Derinlerde Sanat Var”, “ Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.” kazanımıyla,
3. Araştırma çok alanlı görsel sanatlar öğretim yöntemiyle,
4. Çok alanlı görsel sanatlar öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yönteminin etkilerinin karşılaştırılması ve 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesiyle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Eğitim: Eğitim, en geniş anlamıyla bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Demirel,1993: 36).

Sanat: Bireyin davranışını, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli estetik değişiklikler oluşturma sürecidir (Karakurt, 1991: 30).

Sanat Eğitimi: Kaplamsal ve genel anlamda, sanatların tamamını içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır (San, 2003: 17).

Geleneksel Öğretim Yöntemi: Genellikle öğretmenin öncülüğünde gerçekleştirilen, öğrenciden çok öğretmenin etkin olduğu ve genel öğretim yaklaşımlarından anlatmanın baskın olduğu bir öğretim sürecidir (Demirel, 2003).

Görsel Sanatlar Eğitimi: Bireylerin kültürel açıdan yetişmesini sağlayan, onların sezgilerini, hayal kurma ve akıl yürütme gibi becerilerini geliştiren, çeşitli bir okuryazarlığı inşa eden, algılama ve düşüncenin çok çeşitli yollarını, temellerini öğreterek öğrencilere yardım eden bir eğitimdir (Özsoy, 2007: 51).

Görsel Sanatlar: Desen, resim, özgün baskı, heykel, film, televizyon, grafik, üretim tasarımını içerir. İletişim ve tasarım sanatları; kentsel tasarım, iç mimarlık ve manzara tasarımı, mimarlık ve çevresel sanatlar; halk sanatları, seramik, elyaf, takı ve mücevher, ahşap eserler ve diğer malzemelerle yapılanları içeren geniş bir sınıf kategorisidir (Özsoy, 2003: 217).

Sanat Eseri: Yüksek sanatsal nitelikteki resim, heykel, grafik, mimari vb. çalışmaları ifade eder (Keser, 2009: 299).

Sanat Eleştirisi: Bir sanat çalışmasının tanımlanması, analiz edilmesi, değerlendirilmesi, yorumlanması, açıklanması ve yargılanmasıdır (Keser, 2005: 296).

Değerlendirme: Eğitimde, eğitim amaçlarına ne ölçüde ulaşıldığının ölçülmesi (Öncül, 2000: 282).

Başarı Testi: Bir kimsenin okulda öğretilen belli bir alandaki bilgilerini, becerilerini, anlayışını ölçmek üzere hazırlanmış bir test türü (Öncül, 2000: 120).

BÖLÜM II
KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde eğitim, sanat, sanat eğitimi, genel sanatlar eğitiminin Türkiye'deki durumu irdelenecek; sanatın görsel dili ile ilgili bilgiler sunulacaktır. Ayrıca; çocuk resmine kuramsal açıdan bakan görüşler ve çocuk resminin gelişim aşamaları, öğretim yöntemleri, Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi ve perspektif konuları ele alınacaktır.

2.1. Sanat ve Sanat Eğitimi

Geçmişten günümüze kadar sanat ve eğitim birlikte kullanılmıştır. Oğuzkan (1981)'a göre eğitim, günümüz şartlarında, toplumsal yaşamda yer edinmek için ihtiyaç duyulan, bilgi, beceri ve anlayış elde etme ve kişiliklerini donanımlı hale getirmede yardım etme etkinliğidir. Genel olarak eğitim; bireyin mesleki öğretiminin dışında, bir bütün olarak gelişir. Eğitim, bireyin hayatındaki hedeflerin olgunlaşmasına, duygusal tepkilerinin irdelenmesine ve günümüzün en geçerli bilgilerinin önderliğinde, obje ve vakaların tabiatı hakkındaki öngörünün gelişmesini içerir (Akgün, 2015: 9).

Eğitim çok kapsamlıdır; bundan dolayı tek tanım altında toplanamayacak ölçüde yanıltıcı bir terimdir (Öncül, 2000: 391). Eğitim; "Geniş manada; bireyin, toplumun biçimlenişini inançlarını ve yaşam biçimlerini kazanmasında etkili olan tamamıyla sosyal bir olgudur. Seçilen ve denetlenen çevrenin etkisi altında sosyal yeterliliğe en uygun olan kişisel gelişmeyi sağlayan toplumsal bir aşamadır.'' (Erden & Fidan, 1998: 19). Bu konuyu Başar (2004: 3) şöyle açıklamaktadır: "İnsanların öğrenim seviyelerinin göstergesi diplomaları, eğitim düzeylerinin göstergesi ise davranışlarıdır. Terli iken soğuk su içmemek, yemekten sonra dişleri fırçalamak, ulaşım akışını aksatmamak için yolun sağından yürümek zorunda olduğunu bilen, fakat bu davranışları elverişli şartlarda yapmayan insan, öğrenmiş ama eğitilmemiştir." Bu bağlamda eğitim, öğrendiğini hayata geçirmektir.

Bilgi toplumunun eğitim zihniyeti anlayışı, bilginin ve eğitimin belirli bir zaman ve mekân sınırlaması yoktur (Drucker, 1994). Yükselen eğitim örneği geleneksel eğitim örneğinin tersine öğrenmenin, sadece sınırları ve yeri belli olan okul gibi bir takım kurumlarda gerçekleşebileceği düşüncesine ters düşmektedir. Eğitim ve öğrenme artık kurumsallaşmış şeklini bırakmakta, kurumların ilerisinde bir görev almaktadır (Şimşek,

1997: 7). Eğitimde zaman ve mekân sınırlandırılmasının ortadan kalkması "Yaşam Boyu Eğitim" anlayışını da ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin ortaya çıkardığı yeni eğitim süreçleri, uzaktan eğitim gibi olanaklar, eğitimi yaşam boyu devam eden bir süreç haline getirmiştir (Oktay, 2001: 22).

Sanat hoşa giden biçimler yaratma çabasıdır. Bu şekiller, bizim güzellik duygumuzu okşar ve güzellik duygumuzu okşayan da duyularımız arasındaki form bağlantıların birliği ve uyumudur (Read, 2014: 21).

Bir sanat eğitimcisi olan Herbert Read (1960: 21-22)'e göre sanatın en net tanımı, hoşa giden şekiller yaratma gayesidir. Bu şekiller bizim güzellik duygumuzu okşar ve güzellik duygumuzu okşayan da duygularımız arasındaki biçim bağlantılarının birliği ve uyumudur. Yine Read "sanat" sözcüğünün daha çok "plastik" veya "görsel" sanatlara bağladığını, ancak edebiyat ve musiki sanatlarını içine alan tüm sanatları kapsayan geniş bir tanım olarak ele alınması gerektiğini de savunur (Read, 1960 "tan aktaran: Buyurgan & Buyurgan, 2007: 16).

Sanat, bir anlatım aracıdır. Dil açıklaması için nasıl mürekkep ve kâğıt baskı makinesi gibi kullanıyorsa sanat da kendi malzemesiyle pek çok mesajlar taşır. Belli başlı sanat faaliyetlerinin tamamı, bize bir şeyler ifade etmeye çalışır. Evrensel olan şeyler, insan veya sanatın kendisi hakkında farklı şeyler anlatır. Sanat, aynı zamanda bilgi tarzıdır. Sanat dünyasını, bilim veya bilgi tarzlarıyla eşdeğer tuttuğumuzda durum budur, ama insanın çevresini anlamasında bu bilginin insanlık tarihinde tuttuğu yer diğerlerine göre çok farklıdır (Read, 1981: 8).

Moran (1983) ise; sanat yok, sanatçı vardır derken şunları aktarmaktadır: Sanatçı asıl gerçekliği değil, görünen, yüzeysel gerçekliği yansıtır, dolayısıyla gerçekten uzaklaşan kişidir. İnsanın hedefi "idealara" (imajlara, imgelere, biçimlere) yönelmek olmalıdır; fakat sanatçı insanları ters yola götürmektedir (Moran 1983 "ten aktaran: Özsoy, 2003: 22). Aslında sanat diye bir şey yoktur. Yalnızca sanatçılar vardır. Bir zamanlar bazı adamlar renkli toprakla bir mağaranın duvarına kabaca bizon resimlerini çiziktiriyordu. Bugün de bazıları boya satın alıp duvar ya da tahta perdeleri resimliyor ve daha birçok başka şeyler üretiyorlar. Tüm bu etkinlikleri sanat diye tanımlamakta hiçbir sakınca yok, yeter ki bu sözcüğün yer ve zamana göre birbirinden değişik anlamlara gelebileceği unutulmasın ve günümüzde neredeyse bir korkuluk veya tapınma

aracı haline gelen ve büyük S ile başlayan sanatın var olmadığının bilincinde olunulsun (Gombrich, 2002: 15).

İnsan doğasının bir gerçeği olan sanat (San, 2003: 17). Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. İnsan olmanın gereği, varlığının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan yaşamında biçimsel bir sanat eğitimi olmadığını düşünsek bile sanatsal belirtiler amatörce veya anında olan, insanın doğasından kaynaklanan bir içtepi olarak kendini farklı alanlarda gösterebilecektir.

Öte yandan sanat sözcüğünün karşılığına sözlükte, "insanoğlunun yarattığı eserlerde güzellik amacının arayışı" şeklinde bir tanımlamadır. Oysa günümüzde müzeleri dolduran sanat eserleri üretildikleri çağlarda, ne sanatsal endişelerle yapılmış ne de güzellik amacıyla yapılmıştır (Südor, 2000: 7). Read (1943: 17)'e göre ne kapsamdan, ne hikâyeci kapsamdan ne de ahlaksal(moral) içerikten çıkabilir. Sanatın tek ölçütü tabiattır. Doğa, insan eliyle yaratılmışlar için, evrensel ve yalnız bir mihenk taşıdır (Read, 1943 "ten aktaran: San, 2003: 134-135).

Sanat hakkında konuşmak, yazmak, tartışmak ve yorumlarda bulunmak tıpkı sanatın kendisi gibi haz veren durumlardır. Sanat hakkında son olarak şunları kaydetmek mümkündür:

- ✓ Yaratmak, haz duymak ve bunları paylaşmak için içimizde doğal bir yetenek vardır. Sanat içimizdeki bu doğal yetenekten fışkırır.
- ✓ Kültürümüzde korumak istediğimiz şeyler olduğu gibi, değiştirmek istediğimiz hususlar da vardır.
- ✓ Sanat, (kendine has yöntemleriyle) kültür içindeki unsurların değişimini tayin eder.
- ✓ Hayatımız, iş, oyun ve başka tecrübelerle dengelediği zaman mutlu ve dopdoludur. Sanat, hayatımızın gerekli, vazgeçilmez bir bölümüdür ve herkes için gereklidir (Boydaş, 2007: 8).

Bir başka boyutuyla sanat, sanatçı, izleyici ve toplum arasında köprü kuran bir iletişim aracıdır. Öyle ki reel dünyanın yok edici kurallarını aşarak binlerce yıl öncesini günümüze ulaştırır. Bu gün geçmişi biliyor ve yargılıyor olmamız sanatın erişilmez gücüne bağlıdır. Çünkü sanat, kültürlerin biçim almış, somutlaşmış bir anlatımıdır; dünü

anlattığı gibi bugünü de anlatmaktadır. Hiç kuşkusuz yarınları da anlatmaya devam edecektir (Ünver, 2002: 221).

Sanat; sözcüklerle sınıflandırılamayacak kadar öznel bir olaydır. Belirli bir tanımlamanın güçlüğüne rağmen bazı insanlar sanatı tanımlamaya çalışmışlardır. İlk çağlarda Yunanistan'da başlayan bu tartışma günümüze kadar devam etmiştir (Türe, 2007: 5). Kant'a göre sanat bir "oyundur" o, sanatın kaynağı olarak "iş"i görür. Diğer taraftan Hegel ise sanatı, "ruhun madde içindeki görünümü" olarak vurgular (Türkdoğan, 1981). Picasso ise sanatın bir yaşam şekli olduğunu söyler. Edman sanatı, "Hayatı anlayan zekânın onu en ilgi çekici en güzel biçimlere sokmasıdır." diye tanımlar (Irwin, 1977). İngiliz filozofu Bacon, "Sanat doğaya eklenmiş insandır." derken Fischer, sanat insanın sınırsız birleşme yaşantıları ve düşünceleri paylaşma kabiliyetini yansıtır (Ernest, 1968) demiştir. Günümüzde ise sanat kavramı; "Bireyi, zamanla da toplumu soyut yönden etkileyebilecek dürtüleri sağlama becerisi" olarak tanımlamaktadır (Etike, 1995: 19).

Yaratıcı bir toplum oluşturmayı ve her alanda ileri bir uygarlık düzeyini hedefleyen ülkeler, sanat ve sanat eğitimini öncelikli bir sorun olarak ele almışlar, genel eğitimin içinde okul öncesinden başlayarak yaşamın sonuna kadar insanları sanat eğitimi ortamlarıyla karşılaştırmaya çalışmışlardır. Çünkü sanat eğitimi, bireyin tüm gelişimine yardımcıdır. Çocuğun yaratıcı etkinlikler sırasında tüm duyu organları ve beyni çalışır. Kendini, bütünü ile ortaya koyar. Ortaya koyduğu her etkinlik onu psikolojik olarak bir bütünlüğe kavuşturur. Burada, şunu da belirtmek gerekir ki, sanat eğitiminin belli bir düzen ve disiplin içinde uygulanması çok önemli bir husustur. Bu sağlanmazsa çocuklar, sanat eğitimi ortamının sunacağı kazanımlardan mahrum kalırlar denilebilir.

Öte yandan; teknolojik alandaki ilerlemeler zamanla insanları tekdüzeleştirmekte, ilgisiz hale getirmekte ve insanın ruhsal yönünü etkileyen birçok eksiklik meydana gelmektedir. İşte, burada sanat eğitimi devreye girebilmeli ve yaşadığı çevreye duyarlı, güzellik teriminin anlamını ve önemini bilen bireylerin yetişmesini hedeflemelidir (Türe, 2007: 39).

Sanat eğitiminin bir başka önemli yanı; kişiye estetik yargıda bulunabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni formları hissedip, eğlenmeyi ve

heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi de öğretir. Bu durumda sanat eğitimi, sanatçı yetiştirmeye değil; yetiştirmek durumunda olduğu her bireyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilişsel, duyusal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir demek mümkündür (Akgün, 2015: 12).

2.2. Sanat Eğitiminin Kapsam ve Konuları

Sanat eğitimi dar anlamda ise okullardaki ilgili bölüm ve sınıflarda bu alana ilişkin olarak verilen dersleri kapsar. Yaygın ve tümel anlamda kullanıldığı özellikle belirtilmedikçe sanat eğitimi daha çok "plastik sanatlar alanında verilen eğitim" biçiminde anlaşılacaktır. Her iki durumda da sanat eğitimi, yetişkin eğitiminden çok, yetişmekte olanların genel eğitim süreci içinde ele alınmaktadır. Küçük yaştan başlayarak çocukları yaratıcı kılmaya en uygun alan, sanatsal alandır, bu açıdan sanat eğitimi, genel ve tümel eğitim, öğrenim içinde, yaygınlıkla yer alması gerekli bir disiplindir (San, 2003: 17).

Görsel sanatlar eğitimi, genellikle; resim, heykel, mimarlık, endüstri ve moda tasarımı, dijital-video sanatı, yerleştirme, grafik-baskı sanatları gibi, her biri uzmanlık alanları gerektiren sanatın birbirinden farklı disiplin alanlarını kapsar. Bunların dışında yaratıcı drama, müze eğitimi ve kısmen de olsa sahne ve görüntü sanatlarını da içine alabilen son derece geniş bir alandır (Artut, 2010: 4).

İlk ve ortaöğretim resim-iş dersi öğretim programları içerik bakımından çağdaşlaştırılmak amacıyla düzenli olarak geliştirilip değiştirilmelidir. Bu programlar öğrencilere, tüm görsel sanatlar alanlarında sanatçıların deneyimlerinden elde edilmiş gerçek hayat, bilgi ve becerileri geliştirmeleri için yardımcı olmalıdır. Ders öğretim programları öğrencilerin gerçek sanatçıları, sanat tarihçilerini, sanat eleştirmenlerini, estetikçileri, konservatörleri, sergi düzenleyicileri (küratörleri) ve sanatla ilgili diğer meslek sahiplerini ve yaptıkları işleri tanıtmalı, anlamalarına, bilmelerine ve uygulamalarına yardımcı olmalıdır. Bu yolla öğrenciler bu disiplinlerin sözcük bilimini (terminolojisini), yöntem bilimini (metodolojisini) ve düşünsel (felsefi) temelleri içeren konuların daha doğru bir tanıtımını elde etmiş olacaktır. Ayrıca ders öğretim programları, tüm sanatların gerçek dünyasıyla temasta bulunarak, meydana gelen değişiklikleri kendisine uygulayabilmeli ve çeşitli alanlarda son dönemlerde görülen en iyi uygulamaları sunabilmelidir (Özsoy, 2003).

2.3. Sanat Eğitiminin Amaçları

Toplumun en küçük unsuru sayılan bireyin genel eğitimi sanat eğitimi içinde önemli bir yere sahiptir. Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliği özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi, bireylerin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güder. Dünyada, toplumların genel amaçları uygarlaşmaya yöneliktir. Bu nedenle, sanatta da teknoloji sürecine geçme koşulu kaçınılmaz gerçektir. Böylelikle günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullardan birisi sanat eğitimidir (Artut, 2006; Türkdoğan, 1984). Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlayan bir etkinliktir (Gençaydın, 1990: 44). Sanat eğitiminin diğer amaçlarından biri de görmeyi, işitmeyi, dokunmayı, tat almayı öğretmektir. Çevresini hakkıyla algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için bu gereklilik ilk koşuldur. Yalnızca bakmak değil, 'görmek', yalnızca duymak değil, 'işitmek', yalnızca ellerle yoklamak değil, 'dokunulanı duyumsamak' yaratıcılık için gerekli ilk aşamalardır (San, 2003: 25). Bireyin kendi öznel evrenini tanıması da ancak kendi dışındaki nesnel evreni tanımasıyla olasıdır. Kişinin sanatsal düşünce yoluyla kazandığı deneyimler, kendini anlatmada önemli bir araç olabilir ve kişiyi özgünleştirebilir. Özgün anlatım çabası, özgün düşünmenin temelini oluşturan eleştirel düşünmeyi ve sentez yani yorum yapmayı birlikte getirmektedir (Abacı, Alakuş, Yılmaz, Maccario & Tuna, 2005).

2.4. Görsel Sanatlar Eğitimi ve Amaçları

Bütün sanatları ve bu sanatların birbiriyle ilişkisini düşünsel boyutta, sanatçı, izleyici, toplum, kültür ve eğitim bağlamında inceleyen kuramsal çalışmalara *güzel sanatlar eğitimi* denir. Görsel sanatlar, resim, heykel, mimarlık, grafik sanatlar, endüstri tasarımı, uygulamalı sanatlar, sinematografi, fotoğraf, tekstil, moda tasarımı, seramik ve bilgisayar sanatı gibi geniş bir alanı kapsar. Bu dalların tümüyle ilgili olarak okul öncesinden yükseköğrenime kadar her aşamadaki sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili kuramsal ve uygulamalı çalışmalara *görsel sanatlar eğitimi* ya da yalnız *sanat eğitimi* diyebiliriz. Müzik, edebiyat, bale, tiyatro, opera gibi sanat dallarıyla ilgili eğitim-öğretim, müzik eğitimi, bale eğitimi olarakta tanımlanabilir (Kırışoğlu, 2002: 2).

Artut ve diğerlerine (2010: 3-4) göre örgün eğitim kurumlarında sanat öğretimi, sanat eğitimi ile birlikte; uygulama ağırlıklı olarak kuramsal boyutu ile birlikte yürütülür. Çağdaş sanat eğitimi programları hem sanatın öğretilebileceği yönünü, hem de insanın estetik eğitimini önceleyen ve aynı zamanda sanatın diğer alanlarına ilişkin entelektüel bilgi ve temel uygulamalara yer veren bir anlayışa göre biçimlendirilmeye çalışılmıştır. Bu anlamda yürürlükte olan ilköğretim sanat programı *görsel sanatlar eğitimi* olarak tanımlamaktadır.

Çağdaş anlamda düzenlenmiş ve uygulanmakta olan görsel sanatlar eğitiminin hedefi bugün artık sanatçı yetiştirmekle ya da yaratıcılığın ne olduğu konusunda bir düşünce birliği olmadığından dolayıdır ki; öğrencilerin yaratıcılığını ortaya çıkarmakla sınırlandırılmamaktadır. Bu eğitim gelecekte Türkiye'nin ihtiyaç duyacağı sanattan tat alan, sanatı ve sanatçıyı takdir eden, kültürel araştırmalar yapan ve sorunlara yaratıcı çözümler getirenlerindir. Başkalarının olduğu kadar kendi sanatsal çalışmalarını da eleştirebilen, güzellik anlayışı, zevkleri ve beğenileri gelişmiş, her türlü çirkinlik ve kirliliklerden rahatsızlık duyabilen, ince ruhlu, hoş görülü, saygılı, üretken, barışçıl, duygudaşlık davranışlar sergileyebilen bireyler yetiştirebilmeyi hedeflemektedir.

2.4.1. Bireysel ve Toplumsal Amaçlar

Öğrencinin öğrenme niteliğinin yanı sıra düşünme, algılama, karar verme, problemler aracılığıyla çalışma gibi yeteneklerini geliştirme; çocukların ve gençlerin kişisel olarak dünyayı algılamalarını, buna tepkilerini ve yanıtlarını artırmak ve geliştirmektir. Bireysel ve toplumsal amaçların da önemini göz ardı etmemek gerekir, çünkü bunlar, öğrencilerin öğrenmelerini geliştirip keskinleştirdiği için uygulanabilir, işletilebilir niteliktedir. Bireysel ve toplumsal amaçlar, çocukların genel eğitiminde görsel sanatların yapıcı bir görev üstlendiği yolundaki görüşlere önem kazandırmaktadır. Estetik ve algısal amaçların da yardımıyla bu amaçlar ilköğretimde, bir çalışma örneğinin ortaya konulmasında pay sahibidirler (Özsoy, 2003: 153-154).

2.4.2. Algısal Amaçlar

- ✓ Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- ✓ Öğrencinin görsel algı ve birikimlerini sanatsal anlatımlara dönüştürebilmesine imkân tanımak,
- ✓ Birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,

- ✓ Bilgi ve birikimini sanatsal uygulamaya dönüştürme yeteneğini kazandırmak,
- ✓ Yeni durumlar karşısında özgün çözümler geliştirme becerisi kazandırmaktır (Peşkersoy & Yıldırım, 2011: 11).

2.4.3. Estetik Amaçlar

Öğrencilerin estetiğin dilini anlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak; kendi sanatsal çalışma ortamı, tarihi ortamı, çevre ve kültür ortamı içerisinde sanat biçimlerinin doğasına ve işlevine yoğunlaşmaktır (Özsoy, 2003: 153).

2.4.4. Teknik Amaçlar

Çeşitli araç, gereç ve sanatla ilgili diğer materyallerin artırılmasını ve kullanımını içine alan zorunlu becerilerin öğretimini, yeteneklerin geliştirmesini sağlamaktır (Özsoy, 2003: 153).

2.5. Görsel Sanatlar Eğitiminin İlkeleri

İlköğretimde uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bunlar aşağıda sunulmuştur:

1. Her çocuk yaratıcıdır.

2. Her çocuk farklı algı, bilgi, sezgi, duygu dünyası ve geçmiş hayat tecrübesine sahiptir. Uygulamalarda bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulur.

3. Uygulamalarda, görsel sanat alanlarına yönelik iki veya üç boyutlu çalışmalar ile çoklu ortam çalışmalarına yer verilir.

4. Görsel sanatlar dersi, diğer disiplinlerle birlikte eğitim amaçlarındaki bütünlüğü kurmaya veya bireyin kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunur.

5. Dersin işlenişi, ilgi çekici hale getiren öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilir.

6. Görsel Sanatlar dersi çocuğu temel alır. Öğrenme-öğretme süreci, çocuğun kendine özgü algılama ve anlamlandırma evreni içinde, gelişim basamaklarına göre düzenlenir.

7. Değerlendirmede öğretmen, her çocuğun gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını, öğrenme-öğretme sürecine katılımını ve sınıf içi performansını göz önünde bulundurur (Peşkersoy & Yıldırım, 2011: 11).

2.6. Türkiye' de Görsel Sanatlar Eğitimi

2.6.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Tarihi kaynaklar Türklerin Orta Asya'da ilk kez görüldükleri yüzyıllardan, Cumhuriyet dönemine kadar güzel sanatlara ve bunun eğitimine önem verdiklerini göstermektedir. Nitekim Altay Dağları eteklerinde "Pazırık" bölgesinde bulunan ve M.Ö. 3. ve 4. yüzyıllara tarihlenen Türk sanatı örneklerinden; M.S. 8. ve 9. yüzyıllar, Uygur duvar resimlerine kadar olan dönemde meydana getirilen İslamiyet öncesi Türk sanatı, belli bir disiplinle eğitilmiş sanatçılar tarafından ortaya konmuştur.

Aytaç (1978) 'a göre, 1910 yılında Avrupa'ya giderek eğitim ve sanat eğitimi konularında incelemeler yapan İsmail Hakkı Balltacıoğlu, 1912 yılında yurda döndükten sonra, sanat eğitim konularında yeni düşünceler ve uygulamaları, gerek verdiği konferanslarla, gerekse yazdığı kitap ve makalelerle yaymaya çalışmıştır. Darulfünunda (İstanbul Üniversitesi) ve Öğretmen okulunda verdiği derslerde öğrencilerin sanat derslerinde doğadan, bellekten ve hayalden çalışmaları gerektiğini savunmuştur.

Cezar (1971)'a göre sanat eğitimi açısından hiç şüphesiz ki, en önemli gelişme Sanayi-i Nefise Mektebinin (Güzel Sanatlar Akademisi) 1883'te kurulmasıdır. Bu kurumda Batılı sanat anlayışlarına (Fransız ekolüne) uygun olarak verilmeye başlanan eğitim ile Türk sanat eğitiminde yeni bir sayfa açılmıştır. Akademiden mezun olanlar sanatçılar ayrıca resim-iş öğretmenliği de yapmışlardır.

2.6.2. Türkiye'de Güzel Sanatlar ve Tasarım Okulları

Türkiye'deki görsel sanatlar eğitimi 1883'te kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi plastik sanatlardan resim, heykel ve mimarlık alanında eğitim vermekteydi. Bu kurumda 1923'te cumhuriyet rejimiyle beraber kurulan Tezyinat (Süsleme) sanatı da açıldı. 1928 de güzel sanatlar akademisine dönüşen kurumda, var olan bölümlerin yanı sıra 1929-32 yılları arasında seramik, iç mimari, grafik ve afiş, tezyinat bölümü içerisinde uzmanlık dalları olarak kurulmuştur. 1982 yılında ise Mimar Sinan Üniversitesi olarak adını değiştirmiştir (Özsoy, 2003: 71-72).

İstanbul'da başka bir sanat okulu 1957 yılında, Bauhaus ekolünü izleyerek "Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu" adıyla kurulmuştur. Bu okulun önde gelen

amacının, işlevsel sanat yapıtları da üretebilecek çok yönlü sanatçılar, tasarımcılar yetiştirmek olduğu bilinmektedir. Okul; Dekoratif Resim, Grafik Sanatları, Seramik Sanatları, Tekstil Sanatları, Mobilya ve İç Mimarlık adlı beş bölümle öğretime başlamıştır. Bauhaus Okulu ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış olan programlar zaman içinde bu ilkeleri koruyarak, gelişen koşullara uymayı başarmıştır. Almanya ve Türkiye'den seçilen öğretim elemanlarıyla kuruluştaki çekirdek kadrosu oluşturulmuş olan okul, 1960-61 döneminde ilk mezunlarını vermiştir. 1966 yılına kadar 2+2 yıl olarak biçimlenmiş olan eğitim bu yıldan itibaren dört yıllık yükseköğretim programına dönüşmüştür. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, 20 Temmuz 1982 tarihinde, Güzel Sanatlar Fakültesi adıyla Marmara Üniversitesine bağlanmıştır. 1986 yılından itibaren fakültede Sinema-TV, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Heykel, Geleneksel Türk El Sanatları, Fotoğraf ve Temel Eğitim Bölümleri açılmıştır. Bu bölümler dışında 1988 yılında "Geleneksel Türk El Sanatları ve Tasarım Araştırma Geliştirme Merkezi", 1993 yılında "Grafoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi" kurulmuştur (Özsoy, 2003: 72).

2.6.3. Cumhuriyet Dönemi Görsel Sanatlar Eğitimi ve Gazi Eğitim Enstitüsü

Cumhuriyet döneminde ilk defa olarak Güzel Sanatlar Akademisi bünyesinde 1927 yılında "Resim Öğretmenliği Kursu" düzenlenmiştir. Açılan kursa, bu okul öğrencilerinden resim öğretmeni olmak isteyenler katılmış ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun verdiği "Resmin Öğretim Yöntemi (Resim Usulü Tedrisi)" derslerini izlemekle yükümlü olmuşlardır. Bir sene süren bu dersler sonunda sınavı başarıyla tamamlayanlar öğretmenlik hakkını elde etmişlerdir.

Resim öğretmeni yetiştirecek ayrı bir bölümün kurulması, 1925 ve 1926 yıllarında yeni Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin davetiyle Türkiye'ye gelen ünlü eğitimcilerden John Dewey, G. Stiekler gibi yabancı ve yerli eğitimcilerin raporları ve çabalarıyla kararlaştırılmıştır. Bu amaçla 1926 yılında kurulan Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü bünyesinde 1932 yılında resim bölümü açılmıştır.

Batılı eğitimcilerle yapılan ortak çalışmalar sonucu hazırlanan ilkeler doğrultusunda çıkarılan kanunlarla, resim öğretmenlerinin *gezici öğretmenlik* statüleri kaldırılmış, onlara da diğer meslektaşların hakları tanınmıştır. Yine bu dönemde bir Sanayi-i Nefise Talimatnamesi (Güzel Sanatlar Yönergesi) hazırlanmış ve bir kurul

(Encümen) oluşturulmuştur. Bu kurulun görevi, ülkedeki güzel sanatlar eğitiminin yerleştirilmesi ve geliştirilmesinin sağlanması olarak belirlenmiştir. 1926'da hazırlanan yeni müfredat programları çerçevesinde, resim ve elişleri derslerinin kolaylıkla uygulanması için ilk ve ortaokul öğretmenlerine yönelik kurslar düzenlenmiştir (Tonguç, 1932: 11-12).

Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümüne ilk öğretmenler olarak İsmail Hakkı Tonguç, Malik Aksel, Hayrullah Örs, İsmail Hakkı Uludağ, Şinasi Barutçu ve Mehmet Ali Atademir atanmışlardır. Daha sonra da 1934 yılında Almanya'da seramik ve heykel eğitimi gören Hakkı İzzet, Fransa'da resim eğitimi gören Refik Ekipman'ın katılmasıyla bölümün öğretim kadrosu tamamlanmıştır. Resim-İş bölümünün ilk programları bu kadro tarafından hazırlanmıştır (Telli, 1990: 16).

1938'de başlayan geleneksel disiplinlere dönüş eğilimi sonucu, resim ders saati azaltılmış ve programlarda ağırlık sosyal bilgilere verilmiştir. Resim dersinde yöntem açısından bu dönemde değişiklik görülmemektedir. 1949'a kadar ortaokul programlarındaki bir saatlik resim dersi devam ederken Atölye, Elişi veya İş Bilgisi gibi dersler yer almıştır. Yazı dersine ise Türkçe içinde yer verilmeye başlanmıştır. Ancak resim dersine ayrılan sürenin kısıtlanmasına, öğretmen sayısındaki yetersizlik de eklenince, istenen başarının elde edilmediği tespit edilmiştir (Telli, 1993: 21).

2.6.4. Siyasi ve Toplumsal Bunalımın Görsel Sanatlar Eğitimine Etkisi

Cumhuriyetin ilanı olan 1923'ten 1946 tarihine kadar Türkiye, tek bir parti ile yönetilmiştir. Bu tarihten sonra çok partili döneme geçilmiş, ancak ilerleyen yıllarda, özellikle 1950'li yılların son çeyreğinde siyasi bunalımlar artmış, sonuçta 27 Mayıs 1960'ta Türk Silahlı Kuvvetleri Cumhuriyetin ilk ihtilalini yaparak iktidarı devirmiştir. Askeri ihtilalin hemen ardından kabul edilen 1961 anayasası sağladığı geniş özgürlükler ortamında Türk toplumun siyasi sağ ve sol olarak kutuplaştığı görülmüştür. 1968 yılında Fransa'daki öğrenci olaylarının da etkisiyle aşırılığa varan ideolojik kavga ve eylemler yayılmış ve özellikle üniversitelerde yaygınlaşmıştır. Gittikçe artan ve sonu ölümle biten olaylar başta üniversite gençliği olmak üzere toplumu anarşik bir ortama sürüklemiştir. 12 Mart 1971'de ordu ikinci defa duruma el koymuştur. Hükümetin istifa etmesini sağlamıştır. Bu karışık siyasal ortamda ülke her alanda olduğu gibi eğitimde, dolayısıyla görsel sanatlar dersinde duraklama gözlenmiştir (Özsoy, 1994: 140-142).

2.6.5. Yeni Anayasal Dönemde Görsel Sanatlar Eğitimi

1980'li yıllarda yeni kabul edilen Anayasa tüm yükseköğretim kurumlarını üniversitelerin çatısı altında toplamış ve üniversiteleri de yeni oluşturulan "Yüksek Öğretim Kurumu'na bağlamıştır. 1980 öncesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan tüm eğitim enstitüleri üniversitelere bağlanmış ve eğitim süreleri 3 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. Bu yeni yapılanma Resim-İş Eğitimi bölümlerine de yansımıştır. Ankara, İstanbul gibi büyük illerde yer alan bölümlerde Resim, Grafik, Heykel, Tekstil, Seramik ve iş ana sanat dalları açılmıştır. Diğer illerdeki bölümlerde ise Resim ve Grafik, bazılarında da Heykel ve Geleneksel Sanatlar ana sanat dalları açılmıştır. Bölümün öğretim elemanları üç yıllık eğitim programından mezun olmuşlardır. Bu nedenle özel programlarla onlara daha sonra dışarıdan isteklilere lisans tamamlama yaptırılmıştır. Amaç akademik personelin kalitesini arttırmaktır. Bu arada lisans öğrenimlerini yurt dışında yapmış elemanlar başta olmak üzere bazı kıdemli ve kendisini sanat ortamında kabul ettirmiş elemanlara Güzel Sanatlar Fakültelerinde kurulan komisyonlarca Profesör, Doçent ve Yardımcı Doçent unvanları verilmiştir. Daha sonraları açılan sınavlar ile birçok kişiye doktora derecesinin sanatta karşılığı olan "Sanatta Yeterlik" derecesi verilmiştir. Bu sınavlarda gerekli titizliğin gösterilmemesi, 1980'li yıllarda gerçekleştirilen bu uygulamaların zamanla tartışılmasına neden olmuştur. Ancak Resim-İş Eğitimi bölümlerinin ana sanat dallarına ayrılmaları ve aralarında bir bağlantı olmayışının öğretmenlik mesleği açısından doğurduğu zararlar hemen görülmeye başlanmıştır. Belirli bir sanat dalında uzmanlaşan öğrenci, her ne kadar bir başka sanat dalını yan dal olarak almış olsa da, öğretmenliğe başladığında okul programlarını uygulamada zorlanmıştır. Genç öğretmenlerin ve okul yöneticilerin şikâyetleri gittikçe artmıştır. Öte yandan bu kurumlarda yapılan eğitim sorgulanmaya ve yapısal değişiklerden söz edilmeye başlanmıştır (Balcı & Özsoy 1996 "dan aktaran: Özsoy, 2003: 74-75).

2.6.6. Yirminci Yüzyıl Sonunda Türkiye'de Görsel Sanatlar Eğitimi

1990'lı yıllarda ilk ve orta dereceli ortaokullara yönelik olarak MEB'de program geliştirme çabaları yapılmış, hazırlanan yeni programlar uygulamaya konmuştur. Görsel sanatlar eğitiminde İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı 1992 yılında hazırlanmış ve uygulamaya başlanmıştır (MEB, 1992: 16).

1990'da Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinin sayısı yirmi birinci yüzyılın başlarında onaltıya ulaşmıştır. Bu liselere ilköğretim okullarını bitirmiş, resim veya müziğe yeteneği olan çalışkan öğrenciler kabul edilmektedir. Giriş sınavları üç aşamalı olarak yapılmaktadır. İlk olarak çeşitli objelerle düzenlenmiş bir kompozisyondan desen çalışması yaptırılmakta ve yetenekli öğrenciler seçilmektedir. Bu okullarda ve öğretmen liselerinde öğretim 4 yıl süreli olup ilk yılda yabancı dil ağırlıklı olarak verilmektedir (Özsoy, 2003: 76).

2.7. Sanatın Görsel Dili

"Sanatın dili" veya "tasarım eleman ve ilkeleri", sanat eserini anlamanın niteliği açısından son derece önemlidir. Çünkü tasarım elemanları sanat eserinin görsel özellikleridir. Tasarım ilkeleri ise, sanatçıların ve tasarımcıların çalışmalarına elemanları yerleştirdikleri zaman uyulması gereken kılavuzlarıdır. Sanatsal elemanlar ve ilkeler, sorunların çözümlenmesine katkıda bulunan yardımcı kavramlardır (Armstrong, 1994: 22). Boydaş (2007: 15)'ın da belirttiği gibi; tasarım elemanları, tasarım ilkelerine göre bir araya getirilirler. Başka bir şekilde anlatmak istersek, pasta malzemelerini ve pasta tarifini örnek gösterebiliriz. Pastanın malzemesi bellidir ve bu malzeme yani tasarım elemanları gelişigüzel karıştırılamaz. Pasta tarifleri vardır. İşte bu tarifler de tasarım ilkelerinin karşılığıdır.

Sanatçı bilerek veya bilmeyerek tasarım elemanlarını, tasarım ilkelerine göre kullanarak bir kompozisyon oluşturur. Tasarım ilke ve elemanlarının birbirleriyle olan bu ilişkisi sanat eserinin alt yapısını meydana getirir. Sanat eserinin görünmeyen yüzü, içeriği ve izleyiciye verilmek istenen mesaj ile ilgilidir (Yılmaz, 2007: 27).

Sanat, doğası gereği simge yüklü bir dünyaya sahiptir. İnsanlar bu simgelere anlam yükleyebildiği ölçüde simgelerin taşıdığı mesajı alabilirler. Halk arasında "sanattan anlamak" diye tabir edilen şey, aslında sanatın dilini bilmektir. İnsanlar sanatın dilini anlayabildiği oranda sanattan zevk alırlar. Yani görsel okur-yazarlık ne kadar ileri düzeyde ise sanattan alınan zevk o ölçüde artar. Görsel okur-yazarlığa sanatın alfabesini tanıma da diyebiliriz. Sanatın görsel alfabesini oluşturan simgeler tasarım eleman ve ilkeleri olarak ifade edilmektedir (Alakuş ve diğerleri, 2009: 111). Bunlar kavrandıkça sanatın görsel dili daha iyi anlaşılabilir ve bakılan her şey sanatsal anlamda daha iyi görülebilir.

2.7.1. Görsel Düzenleme İlkeleri (Tasarım Elemanları)

Ayaydın (2009: 13)'a göre; tasarım elemanları, her türlü görsel tasarımda ilk başvurulan yapı taşlarıdır. Bir sanat eserinin sanatsal değerini, o eser oluşturulurken kullanılan tasarım eleman ve ilkeleri oluşturur. Tasarım elemanları şu şekilde sıralanabilir:

2.7.1.1. Çizgi

Işıngör, Eti ve Aslıer'e göre (1986: 15) çizgi, görsel bir anlatımda, ilk anlatım unsurudur. Çizginin anlatım olanaklarından hem öznel, hem nesnel yollarından faydalanmak mümkündür. Nesnel olarak, ölçüm teknik resim ve projelerde çizgiden yararlanılır. Öznel yönlü anlatımlarda ise; sınırsız imkânlara sahip olunur. Çizgi ile türlü etkiler yaratabilir, çeşitli ruhsal durumlar oluşturulabilir. Temel sanat eğitimi çalışmalarında ele alınması gereken ilk konu çizginin grafik açıdan ele alınması ve anlatım olanakları bakımından çok çeşitleriyle araştırılmasıdır

2.7.1.2. Renk

Işığın cisimlere çaptıktan sonra yansıyarak gözümüzde bıraktığı etkiye renk denir. Renk, retinada sinir sistemimizin etkisi üzerinde fiziksel gücün sonucuyla gerçekleşir; bu bilimsel yaklaşım olarak değerlendirilebilir (Özsoy ve diğerleri, 2006: 11).

Renk, resim sanatının süsleyici, sevdirici ve hoşa giden, ikinci temel elemandır. Birinci valör. Renk, ışık tarafından meydana getirildiğine göre, ışıksız renk olmadığı gibi, ışığın olmadığı yerde renk de yoktur. Doğada ne tam siyah ne de tam beyaz vardır. Üç temel rengin kendi aralarında karışmalarından, sayısız ton farklılıkları ve basamakları meydana gelir. Bu sınırsız farkları ayırt etmek, tanımak, sayısını kestirmek, gözlerimiz için imkânsızdır (Bigalı, 1999: 224).

2.7.1.3. Biçim (Form)

"Biçim, çizgi, renk ve açık, koyudan oluşmuş yüzeydir." Bunlar, bir biçim üzerinde de bulunabilirler veya bunlardan herhangi biri biçim üzerinde eksik de olabilir. Biçim çeşitleri sınırsızdır. Simetrik veya asimetrik, organik, inorganik, kübik, doğal, yapay durgun veya dinamik görünümler gösterirler. Biçim, gözlem ve etütlerinde varılması gereken sonuç öğrencinin değişik formları objektif yönlerden en geçerli şekilde değerlendirmesi ve formaları gerek gözlem, gerek yorumsal kullanılışlarında

kişisel bir stile ulaşılabilmesidir. Form düzenlemesinde gözetilecek bazı temel ilkeler vardır (Işıngör, Eti & Aslıer, 1986: 14).

2.7.1.4. Doku

Her varlığın kendine özgü bir yapısı vardır ve yüzeyi bir doku türü ile örtülüdür. Doğada dokusuz yüzey yoktur. Elimizle algıladığımız doku türleri, dokunduğumuz yüzeyin niteliğini belirler. Sert, yumuşak, pürüzlü, tüylü, kaygan, düz gibi… Varlıklara dokunduğumuzda elimizle algılayabildiğimiz dokulara "gerçek doku" denir. Halının, yaprak damarlarının, ceviz kabuğunun ya da bir dantelin dokusu elle algılanabilir (Yılmaz, 2005: 34). Nesne ve varlıkların dış yapı özellikleri ve bunların objektif tesirleri dokuyu oluşturur. Başka bir deyişle, yüzeylerin dokunsal değerlerine doku adı verilir (Atalayer, 1994: 194).

Dokunun dikkat çeken özelliği genellikle aynı yada benzer birim tekrarlarından oluşmasıdır. Bal peteği dokusunda altıgenlerin, evlerin çatısında kiremitlerin tekrarı, kaldırım taşlarının tekrarı, ağaçlarda yaprakların, yapraklarda damarların tekrarı, portakal dokusunda noktaların, bir şehrin dokusunda evlerin tekrarı gibi. Bunların hepsi gerçek doku örneğidirler (Yılmaz, 2005: 35).

2.7.1.5. Leke (Işık –Gölge)

Bir yüzey üzerinde algılanan farklı ton değerlerine "leke" denir. Bir biçimin yalnızca leke değeri olabilmesi için, sınırları belli alan içerisinde sahip olduğu değerin homojen dağılması gerekir. Örneğin; tam değerinde oldukları takdirde sarı renk açık, yeşil renk orta ve lacivert ise koyu renk değerine sahiptir. Ancak her rengin açık ve koyu değerlerini elde etmek mümkündür (Yılmaz, 2005: 34).

2.7.1.6. Değer (Valör)

Değer bir rengin siyah ve beyazla olan ilişkisidir (Alakuş ve diğerleri, 2009: 115). Valör, formu kesin şekle sokan, boş ve dolu kısımları belirten bir tamamlayıcıdır. Valör, uzak ve yakın planları, derinlik hissini, daha iyi verir (Bigalı, 1999: 207). Değer; rengin ne kadar açık ya da koyu olduğuyla ilgili bir kavramdır. Değerdeki derecelenmiş geçişler, form üzerinde gölge hissi uyandırırlar. Değer elemanı, güçlü kontrastlar oluşturmada kullanılabileceği gibi, ışıklı yüzeylerden derin gölgelere geçişlerle hareketlilik ve farklılık oluşturmada da kullanılabilir (Chapman, 1992: 45).

2.7.1.7. Boşluk

Boşluk, mekân veya espas nesnelerin içinde altında, etrafında, arasında veya üstündeki mekân, alan, olarak tanımlanabilir. Sanatta mekân iki boyutlu olduğu kadar üç boyutlu da olabilir. Müzikte, şiirde, konuşmada mekân susmaların karşılığıdır. Mozart'a göre bestelerin en güzel bölümü susmalarıdır. Bazı düşünürlere göre en büyük feryat sükûttur, susmadır. Şiiri meydana getiren kâğıt üstüne yazılan kelimeler değil, onların arasındaki boşluktur. Resimde pozitif elemanların yanında negatif elemanlar da vardır. Negatif elemanlar genellikle mekâna, espasa işaret eder. Resim sanatında boş alanlar özgürlük olarak yorumlanabilir (Boydaş, 2005: 20).

2.7.2. Görsel Düzenleme İlkeleri (Tasarım İlkeleri)

Sanatın öğeleri gelişigüzel değil, bir takım ilkelere göre organize edilirler. Kısacası, bu ilkeler, öğeler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesini sağlar.

2.7.2.1. Denge

Denge, doğanın bir ilkesidir. Görsel sanatlarda kullanılması zorunluluktur. İki tür denge vardır: Simetrik ve asimetrik. Simetrik denge, "karşılıklı denge" yani eşitliktir. "Bu tür denge kesin ve kararlıdır. Fakat simetrinin ilgiyi sürdürme gücü zayıftır" (Seçkinöz ve diğerleri 1986: 29). Asimetrik denge ise; birbirinin aynısı olmayan öğelerin serbest bir yerleştirmeyle sağlanan dengesidir. Örneğin; 1 kilogram demir ve bir kilogram pamuk dengelidir. Ancak renk, bir biçim ve nitelik açısından birbirlerinden farklı öğelerdir. Kompozisyonda dengelenecek değerler arasında şunlar sayılabilir: Açık-koyu, yuvarlak-köşeli, düz-eğri, büyük-küçük, yatay-dikey, çok-az, ince-kalın, alt-üst, soğuk-sıcak, boş-dolu (Yılmaz, 2005: 36).

2.7.2.2. Hareket ve Ritim

Her iki ilke de birbiriyle yakından ilgilidir. Hareket, bir sanat eserindeki nesnelerin devinim hissi uyandıracak şekilde düzenlenmesidir. Ritm harekete bağlıdır ve tekrardan meydana gelir. Ritm, görsel bir hareket yaratmak için tekrarlanan öğelerin dikkatli düzenlenmesiyle ortaya çıkar. Görsel elemanlar, yön değiştirecek ritmik tekrarlar doğrultusunda düzene hareket kazandırırlar. Tekrarlanan unsurlar, izleyici bakışının eserin yüzeyinde kolayca dağılmasını sağlar. Yaşamımızın her evresinde hareket ve ritm vardır ve insan hayatının temelini oluşturur. Bunun en güzel örneği, organik bir ritm olan ve insan ömrü boyunca durmaksızın ritmik tekrarlarla çalışan kalp

atışlarıdır. Kalp atışlarındaki ritm bozukluğu, organizmanın hastalığına işaret eder. Doğanın en büyük ritmi ise gece ve gündüzün dönüşümlü bir şekilde birbirini takip etmesi, dört mevsimin tekrar tekrar yaşanmasıdır. Kuşların kanat çırpışı fonksiyonel ritme örnektir. Canlıların içinde olan ritme, içgüdüsel ritim denir. Arıların değişmez altıgenlerden petek meydana getirmeleri, kırlangıçların hep aynı yuvayı tekrarlamaları gibi (Yılmaz, 2005: 38).

2.7.2.3. Zıtlık

Zıtlık, sanatsal düzenleme elemanları kullanılarak oluşturulan farklılık olarak tanımlanabilir. Farklılıklar her zaman insanın dikkatini çekmiştir. Bir fotoğraf karesinde tamamen kırmızı şapkalar varsa; bu şapkaların yanına bir tane yeşil şapka konularak fotoğraf karesinde renk zıtlığı sağlanıp, fotoğrafa canlılık katılmış olur. Resimde oluşturulacak küçük bir hareket, yararlanılacak ufak bir zıtlık resmi sıkıcı bir monotonluktan kurtarmış olur (Alakuş ve diğerleri, 2009: 120).

2.7.2.4. Oran-Orantı

Bir düzenleme içerisindeki ölçülerin ilişkisi oranı oluşturur. Oran genellikle sanatçının çabaladığı bir ideal ilişkiyi içerir. Orandışı diye nitelenen şeyler, örneğin küçük bir odada kocaman bir kanepe, geniş bir duvarda asıllı duran küçük bir resim veya bir figürün ya da nesnenin bir parçasının bir diğerine göre ya çok küçük, ya da çok geniş olması gibi rahatsız edici unsurlardır. Bazı sanatçılar etkileyici etkileri elde etmek için oran-orantı sistemlerine bağlanabilirler. Diğerleri proporsiyonunu (oran-orantısını) bozarak veya diğer yöntemlerle onu kontrol ederek ideal duygular aktarabilirler (Özsoy ve diğerleri 2006: 16).

2.7.2.5. Birlik (Bütünlük)

Sanat eserindeki birliği, eserde yer alan bütün elemanların, eserin tamamı ile ve birbirleriyle uyum içinde olması ve hepsinin aynı şeyi söylemesi şeklinde tanımlamak mümkündür. Birlik gerek müzik, drama, edebiyat, gerekse resim, heykel gibi plastik sanat alanlarındaki tüm sanat formlarının başarılı olabilmesi için gerekli bir unsurdur. Sanat çalışması üzerinde uygulanan tüm ilkeler, çalışmanın birlik ve bütünlük içinde görülmesi amacını taşımaktadır (Tuna, 2003: 56).

2.7.2.6. Çeşitlilik

Çeşitlilik, değişiklik ve zıtlıkları içeren bir tasarım ilkesidir (Buyurgan & Buyurgan, 2007: 123). Doğal yaşam içerisinde de çeşitliliği hem fiziksel hem de sosyal olarak görmek mümkündür. Fiziksel olarak ele alındığında, etrafımıza baktığımızda ağaçların, insanların çeşitliliği hemen göze çarpar. Aynı durum insanın sosyal yaşantısında da vardır. Örneğin bir insan her gün aynı işleri yaptığı zaman sıkılır. O farklı bir şey yapmak, farklı bir yere gitmek ister. Aslında bu istek çeşitlilik, farklılık ihtiyaçlarından kaynaklanır (Alakuş ve diğerleri, 2009: 123).

2.7.2.7. Vurgu

Vurgu bir tür zıtlıktır ki birleşen elemanlar arasındaki farkı vurgulamaktadır. Genellikle zıt elemanlar bir tasarımda izleyicinin dikkatini en önemli bölümlere çekerler. Sanatçılar ilgi çekmek için tek düzelikten kaçınırlar. Bunun için eserlerinde ilgi merkezleri olmasına çalışırlar. Vurgu, bir mektupta, kitapta, şiirde altı çizilen bölüm veya kısımdır. Günlük hayatımızda belirli fikirlerin, nesnelerin altını çizer, özellikle vurgularız. Vurgu sanatta hangi alanların öncelikli olacağını kontrol eder. İki önemli görsel vurgu tipi vardır. Birincisinde sanat elemanı bütün esere baskındır. İkincisinde bir bölge, tüm öteki bölgelere egemendir. Eğer sanatçı eserinde bir elemanı vurgulamak, öne çıkarmak isterse, öteki elemanları ikinci dereceye atar. Baskın eleman bütün eserde izleyicinin dikkatini kendisine çeker. Bazen bu baskın eleman öylesine güçlüdür ki bütün eser onun emrindedir (Boydaş, 2004: 22).

2.8. Çocuk Resmine Kuramsal Açıdan Bakan Görüşler

Çocuğun dünyasında resmin diğer sanat etkinliklerinden daha özel bir yeri vardır. Bu konuda uzmanlar, farklı değerlendirmeler ve tanımlamalar yapmışlardır. Çocukların bu etkinlikten aldıkları doyumu çocuk resmiyle ilgili pek çok kuram farklı biçimlerde açıklamaktadır. Ancak resmin yapılma nedenleriyle ilgili ayrıntılı incelemelerde bulunan ve bu konuda araştırmalar yapan uzman sayısı oldukça azdır.

Geleneksel görüşlerin bir kısmı, çocukların çizimlerini zihinsel kavramlarla açıklarken, bir kısmı da güdülere ve çizimin duyguları ifade eden yönüne ağırlık vermektedir (Savaş, 2014: 16).

Çocuk Resimleri Kuramsal Olarak Dörde Ayrılır:

1. Gelişimsel Yaklaşımlar

Çocukların neden çizdikleri sorusuna çizimi bir çeşit oyun faaliyeti olarak düşünmekle başlayabiliriz. Bundan sonra gelişimci yaklaşımların genelde oyunla, özelde çizimle bağdaştırdıkları güdü ve işlevleri incelemeye geçebiliriz. Çocuklar çizimi bir oyun türü olarak görürler. Yalnız oldukları zaman oyuncaklarına ve eşyalarına gösterdikleri ilgiyi çizime de gösterirler. Gelişimsel yaklaşım çocuğun neden çizdiği sorusuna, oyunu açıklamaya çalışan kuramları kullanarak cevap vermeye çalışmıştır. Bu kuramlardan bazıları şunlardır. Fazla Enerji Kuramı, aktif olmanın insanın doğal yapısında bulunduğunu ve oyunun fazla enerjiyi dışarı atmanın bir yolu olduğu iddia eder (Sebiller, 1875 "ten aktaran: Savaş, 2014: 17).

H.Spencedin'in de savunduğu bu kuram, çizim konusunda bize herhangi bir açıklama getirmez. Çünkü çizim, oldukça az bedensel enerji harcamayı gerektirir. Gross (1901) 'un "Alıştırma Öncesi Kuramı"na göre, oyunun çocuğa ileri ergenlik dönemlerinde faydalı olacak becerileri uygulama fırsatı ile yeteneklerini geliştirme olanağı verdiğini savunur (Gross, 1901 "den aktaran: Savaş, 2014: 17). Alıştırma Öncesi Kuramı görsel sanatlar dersine uygulanırsa, sanatsal çalışmaların çocukların geleceklerinde çok önemli katkı sağlayacağı aynı zamanda çocukların yeteneklerini ortaya çıkaracağı ve yeteneklerini geliştirmelerini sağlayacağı bir çalışma olduğu söylenebilir.

Oyun üzerine ileri sürülmüş bir biyolojik kuram da 'Yineleme (Recapitulation) Kuramı'dır. Bu kuramda oyunun, atalarımız açısından önem taşıyan içgüdüsel etkinliklerin provası olduğu ileri sürülür. Hall (1904)'a göre oyun, çağdaş toplumda sorun üretebilecek ilkel güdülere (örneğin saldırganlık) bir boşalma, dışa vurum yolu sağladığı için önemlidir. Çizme işleminin kendisi içgüdüsel etkinliklerin provası olmasa da, çizimler ilkel içgüdülerin simgesel bir biçimde dışa vurulmasını sağlayabilir. Örneğin askerlerin ve savaşların resimlerini çizen bir çocuğun ilkel saldırganlık dürtülerini tekrar ederek onları yüzeye çıkarttığı söylenebilir. Bu ilginç görüş, oyun ve çizimle ilgili psikoanalitik kuramlarda değişik bir kılık içinde yeniden karşımıza çıkar. Yineleme Kuramı, çevresel ve kültürel etkileri ihmal ettiği için eleştirilebilir (Hall, 1904 "ten aktaran: Yavuzer, 1995: 24).

Piaget'nin resim ve zihinsel gelişmeyle ilgili görüşleri, çocuk resmindeki gelişimci yaklaşımlarda hala ağır basmaktadır (Piaget & Inhelder, 1969). Ona göre, çocuklukta zekânın gelişimi, büyük ölçüde biyolojik olgunluğa ve çocuğun yaşına bağlı olarak bazı evrelerden geçerek ilerler. Piaget, bir resim kuramı önermemiştir. Resmi, çocuğun dünyayı gelişen bir biçimde zihninde temsil ettiği yolundaki kuramında kanıt olarak kullanmıştır. Piaget, çizimi sembolik oyun ve zihinsel imgelerle açıklar. Ona göre çizimler, zihinsel imgenin kâğıt üzerine yansıması olarak görülmektedir. Ancak belli bir mekânsal kavrama ilişkin zihinsel imgenin oluşmaması halinde doğru çizim yapılamamaktadır.

Çocuk çok az anlayabildiği ve kontrolünün dışındaki sosyal ve fiziksel dünyaya uyum sağlama zorunluluğuyla karşı karşıyadır. Piaget'ye göre uyum sağlama çevreyle olan ilişkilerin özümlenmesiyle oluşur. Çocuk, yaşadığı deneyimleri, varolan bilişsel yapısı ve fikirleriyle özümsemeye çalışır. Bu süreç içinde zaman zaman özümseyemediği deneyimler yaşayabilir. Bu nedenle Piaget'ye göre çocuğun duygusal ve zihinsel dengesi için, dıştan o kadar büyük bir kısıtlama getirmeyen, bunun yanında özümleme olanakları sağlayan bir etkinlik alanının bulunması gereklidir. Oyun, özümlemeyi içeren belli başlı etkinliktir. Örneğin sembolik oyunda çocuklar olayları, daha önce özümseyemedikleri önemli deneyimleri yeniden yaşayabilirler ve böylece onlardan bir anlam çıkarabilirler. Oyundan alınan zevk, deneyimlerin oyuncunun arzularına uyacak şekilde değiştirilerek yeniden yaşanabilmesinden gelir: Eğer öğle yemeğinde çocuğun kabul edemediği bir olay olmuşsa, bundan bir veya iki saat sonra aynı sahne oyuncaklarla yeniden canlandırılır ve mutlu bir sona ulaştırılır. Çocuk öğle yemeğinde kabul etmediğini, oyunda kabul eder. Böylece o sevmediği bir çorbayı bitirmeyi reddettiyse oyunda, oyuncak bebeğine sembolik olarak o çorbayı bitirtir (Piaget & Inhelder, 1969: 76).

Piaget, oyunda bulunan yalnızca yapmış olmak için yapmak ve özümleme olanakları üretmek gibi niteliklerin çocuk resimlerinde de olduğunu belirtir (Piaget, 1962). Nitekim, Piaget ilk çocukluktaki karalamaları “Saf Oyun” olarak niteler, aynı zamanda resmi bir terapi olarak kullanma fikrinin, Piaget'n'ın özümleme kavramına benzediği görülür. Çocuklar çizimlerini kişisel olarak önemli olayları yeniden üretmek için kullandıkları ölçüde o çizim özümletici bir işlev taşıyabilir. Ancak çocukların resimleri bu amaçla üretip üretmedikleri kesin değildir. Bununla birlikte Piaget, çizimi,

dış dünyayı temsil etme çabası olarak da görmüş, bu nedenle de çizimleri zihinsel imgelerin ortaya çıkışı olarak değerlendirmiştir. Gerçekten de Piaget çocuk resimlerini mekân kavramıyla ilgili kuramlarını destekleyecek kanıtların kaynağı olarak kullanmıştır.

Piaget'nin bilişsel gelişmenin bir dizi belirgin aşamadan geçtiği yolundaki görüşü, onu daha önce Luquet tarafından yapılan çocuk resminin gelişme aşamalarını gösteren sınıflandırmayı büyük bir hevesle benimsemesine yol açmıştır. Bu aşamaların her birini tipik olarak gösteren çizimleri Piaget, çocuktaki mekânsal geometri kavramının gelişmesini yansıyan doğru kanıtlar olarak kabul etmiştir (Piaget & Inhelder, 1969: 78).

2. Projektif Yaklaşımlar

Çocuk resmini kliniksel yansıtmacı yaklaşımlarla açıklayan kuramların temelinde psiko-analitik kuram gelir. Sigmund Freud tarafından öne sürülen bu kuramın daha sonraki çeşitlemelerinde de yer alan ana görüş şudur:

Bilinçaltı; cinsel doyum, saldırganlık ve yıkıcılık gibi ödünleyici güdülerin kaynağıdır. Freud, bu içgüdüsel dürtülerin çoğu zaman tehdit edici ya da kabul edilemez istek ve itkiler doğurduğunu ve bu nedenle de bilinçli kavrayışı yasakladığını ileri sürmüştür. Freud'un kuramına göre, çocuğun resim çalışması bilinçaltında yatan istek ve korkulardan büyük ölçüde etkilenir. Ama bu arzuların anlatımı, sembolik veya gizli olabilir. Hammer, küçük bir kızın resmini örnek olarak gösterir. Bu kız evdeki sürtüşmelerden ve tartışmalardan çok yıpranmıştır. Bunu da evlerini çizerken kullandığı bacadan yükselen kalın duman tabakasıyla yansıtmaya çalışmıştır. Bu olayda resim, kızın evini bir kargaşa ve huzursuzluk ortamı olarak gördüğünü yansıtmaktadır. Duyguların bu şekilde yansıtılması duygu düzeninin ölçülmesi için çocuk resminin kullanılabileceği düşüncesini oluşturmuştur (Yavuzer, 1995: 26)

Psiko-analitik kuramın resim yapma güdülenmesine (motivasyon) bakış açılarından biri de, bilinçaltında yatan istek ve duyguların resimde saklanmış biçimde de olsa anlatıldığı, resmin tehlikeli olabilecek ve bastırılmış olarak tanımlayabileceğimiz duyguların zararsızca dışarı dökülebileceği bir *güvenlik supabı* görevini yaptığı düşüncesidir. Resmin, bastırılmış duyguların arıtılmasını (katarsis) sağlayabileceğini söyleyen bu görüş, yineleme kuramına benzerlik taşır. Yineleme kuramı da oyunun, içgüdüsel itkilerin zararsız bir biçimde dışavurulmasına olanak

sağladığını savunur. Bu fikir, sanat yoluyla tedavinin ardında yatan mantıksal temeli de oluşturmuştur. Resimlerin kişiliği ve ruhsal uyumu değerlendirmede kullanılması, klinik psikoloji ve psikiyatride projektif yöntemlerin daha geniş bir şekilde kullanılmasına neden olmuştur. Projektif yöntemlere (Rorschach mürekkep lekesi testleri gibi) benzer biçimde resimlerin de kişilik değerlendirilmesinde kullanılması bilimsel çözümlemeden çok, sezgisel ve öznel izlenimlere dayanıyordu. Bunun sonucu olarak resimlerde duyguların dışavurulmasının değerlendirilmesinde tutarlı ve geçerli bir sistemin ortaya çıkması çok yavaş oldu (Yavuzer, 1995: 27).

3. Sanatsal (Artistik) Yaklaşımlar

Kellogg (1970) çocuğun resimden aldığı zevki *motor* ve *görsel zevk* olmak üzere ikiye ayırmıştır. Motor zevk, çocuğun karalama yaparken aldığı zevk; görsel zevk ise çizim veya karalamanın sonucunu incelerken aldığı zevktir.

Rhoda Kellogg (1970) çocukların, ilgi çekici temel biçimlerin resimlerini yaptıklarını savunmuştur. Bunu doğrulamak için daireler, çaprazlar gibi basit formların her yerden ve her kültürel geçmişten gelen çocukların resimlerinde yer aldığını öne sürer. Kellogg tarafından öne sürülen diğer görüş de doğuştan gelen ve evrensel olan görsel düzenin varlığıdır (Kellog, 1970 "ten aktaran: Savaş, 2014: 20).

Kellogg (1970)'a göre çocuğun sanatsal gelişimini üç temel dönem doğrultusunda incelemektedir:

- Anlamsız, basit karalamalar dönemi (Basic Scribbles)
- Belirgin şekiller dönemi (Placement Pattems)
- Anlamlı şekiller dönemi (Diagrams)

Genellikle iki yaşına doğru anlamsız karalamaların yerini, üzerinde çalışılan kâğıdın sınırlarıyla orantılı belirgin şekiller alır. Üç yaşında ise çocuklar daire, üçgen ve diğer şekilleri içeren resimleri çizmeye başlarlar.

Basit karalamalar, belirgin şekiller ve anlamlı resimlerin oluşumu çocuğun biçime ilişkin algısının geliştiğini ortaya koyarlar. Çocuğun belirgin şekli oluştururken dairesel çizgilere yer vermesi, resmin merkezini belirlemesi biçim algısının geliştiğini gösterir. Dairesel çizgiler, anlamlı şekil tasarımlarının gerçekleşmesini sağlarlar.

Çok küçük çocukların karalamalarında yer alan bazı şekillerin daha sonraki evrelerde görülmediği dikkati çekmektedir. Buna örnek olarak W.Kâhleh'in belirttiği gibi simetrik ve basit olma özelliğini taşıyan baklava biçimindeki şekilleri gösterebilir.

D. O. Hebb, çocukların oluşturdukları şekillerin parçalarına ilişkin bir açıklama getirmemesine karşın, bütünün, şekle ilişkin algıyı yansıttığını ileri sürmektedir. Hebb, parça ve bütünün farklı zihinsel süreçler tarafından algılandığını belirtmektedir. Bütünü görebilme doğuştan gelen bir yetenektir. Parçaların değerlendirilebilmesi ise göz ve beynin ortak etkinlikleri ile açıklanmaktadır. Çocuklar oval, üçgen gibi şekillerin ana hatlarını çizmeden önce alan içinde basit karalamalardan oluşan çeşitli çizgilere yer vermektedir.

Kellogg (1970)'a göre çocukların basit karalamalara, başka bir deyişle belirgin çizgilere ilişkin çalışmaları 2 yaşlarına doğru başlar. 2-3 yaşlarında ise belirgin şekillerin oluştuğu görülür. 3-4 yaşlarında anlamlı şekiller (diyagramlar) ortaya çıkar. 4 yaşına doğru çocuklar insan, hayvan, bina vb. resimlerini çizerek yeni bir aşamaya ulaşırlar. Ancak hangi aşamada olurlarsa olsunlar çocukların çalışmalarında belirgin şekilleri oluşturdukları ve bulundukları devreye ilişkin çizgilere yer verdikleri görülür. Çocuğun sanat anlayışı geliştikçe oluşan yeni çizgilerin yanı sıra, erken dönemlerde görülen özellikler de varlıklarını sürdürürler.

Anlamlı şekiller (diyagramlar) dikdörtgen, kare, oval, daire, daire içinde çapraz (greek cross) gibi geometrik desenlerden oluşurlar ve genellikle kesintisiz çizgilerle ifade edilirler. Basit karalamalar ve belirgin şekiller ile anlamlı şekiller arasındaki en önemli fark şudur: Basit karalamalar ve belirgin şekiller kendiliğinden, anlamlı şekiller ise üzerlerinde düşünüldükten sonra ortaya çıkarlar.

Anlamlı şekiller, "Bileşimler" ve "Kümeler" olarak gelişimlerini sürdürürler.

a) Bileşimler: İki şekilden oluşan çalışmalardır (Örneğin dikdörtgenin içine ya da dışına çizilen daire vb.). Araştırmalar bazı bileşimlerin çocuklar tarafından daha sık oluşturulduğunu ortaya koymaktadır (Örneğin daire içinde çapraz (greek cross) ile oval veya dikdörtgen şekiller vb.). Çocuk, kendi kendine sürdürdüğü resim faaliyetlerinde görsel ve mantıksal bir sistem oluşturur. Bu sistemi resim materyalinin kullanılmasına ilişkin sınırlama ve zorlamanın söz konusu olmadığı durumlarda gerçekleştirir.

b) Kümeler: Üç ya da daha fazla şekilden oluşan çalışmalardır. Üç-dört yaşlarında çocuklar karmaşık ve sonsuz sayıda kümeleri geliştirmeye başlarlar. Çizimlerde kendine özgü, kişisel bir stilin oluşmaya başladığı dikkati çeker. Anne baba veya öğretmen bir resmin sahibini diğerinden kolaylıkla ayırt edebilir. Çocuk çalışmaları sırasında, kaslarını ve dikkatini kullanarak değişik şekiller oluşturabileceği gerçeğine ulaşır. Kas koordinasyonunun ürünü olarak ortaya çıkan resimleri, bir yetişkinin el yazısı gibi kolaylıkla tanımak mümkündür. Oysa çocuğun daha önceki dönemlerde gerçekleştirdiği çalışmaları, bir diğer çocuğun çizdiği resimlerden ayırt edebilmek olanaksızdır.

Anlamlı şekiller aşamasında *mandala, güneş* ve *radyal* olarak nitelendirilen orantılı ve dengeli çizgilerin oluştuğu görülür. Bu çizgilerin neyi ifade ettiklerini kısaca şu şekilde açıklamak mümkündür:

- ✓ **Mandala:** Sanskritçe daire anlamına gelmektedir. Doğu felsefesinde mandala evrenin sembolü olarak kabul edilir. Jung psikolojisinde ise insan ruhu ile aklın birliğini temsil eder. Çocuklar tarafından yapılan mandalalar ise greek cross (daire) içinde çaprazlarla bölünen dairelerden oluşmaktadır. 'Mandala' çocuğun sanatsal faaliyetlerinde soyuttan-somuta (güneş, insan resimleri vb.) geçişin ifadesidir ve yetişkin ile çocuk sanatı arasında köprü vazifesi görmektedir (Yavuzer, 1995: 29)

- ✓ **Güneş:** Basit bir şekilden oluşan güneş resmi ancak 3 yaş dolaylarında çocuk tarafından çizilebilir. Çocuk önce çeşitli çizgi ve işaretlerden oluşan oval güneşler çizer, dört yaşlarına doğru eklediği yüz, kol ve bacaklar gibi ayrıntılarla güneş insanı oluşturmaya başlar. *Mandala* ve *güneş* çocuğun ilk insan resmini gerçekleştirmesinde birer dürtü, görevini görür (Yavuzer, 1995: 29).

- ✓ **Radyal (merkezden yayılan çizgiler):** Radyal merkez olarak kabul edilen bir noktadan ya da alandan yayılan çizgiler olarak nitelendirilir. Sağ elini kullanan bir çocuk, sağ dirseğini kaldırarak, resim kâğıdının sol köşesine doğru radyal şekiller çizer. Kâğıdın sağ tarafına benzer şekilleri çizerken dirseğini vücuduna doğru yaklaştırır.

Desmond Morris, Biology Of Art (1962; Sanatın Biyolojisi), adlı eserinde şempanzelerin de fırça ile boyama faaliyetleri sırasında aynı hareketleri yaptıklarını ileri sürmektedir. Ancak şempanzeler tümüyle radyal şekli çizemezler. Yaptıkları çizimler, göz kontrolünü gerçekleştirebildiklerini ve denge unsuruna yer verdiklerini ortaya koymaktadır. Şempanzeler estetik görüntüleri anımsayıp, kullanamadıkları için, çocuklarda gözlemlenen sanatsal gelişimi gerçekleştiremezler. Morris ve Rensch'in çalışmaları (1965) tüm primatların doğuştan dengeli çizgiler oluşturma özelliğine sahip olduklarını ortaya çıkarmaktadır. Çocuğun gerçekleştirdiği ilk insan resimin çiziminde, oran ve biçimin yer aldığı dengeli çizgiler görülmektedir (Yavuzer, 1995: 29-30).

4. Sembolik Yaklaşımlar

Çizimin algının kaydedilmesi süreci olduğunu, ancak algının, retinal görüntünün bir kopyası olmadığının bilinmesi gerektiğini ileri süren Gibson (1979) 'a göre resim konusundaki görüşler birbirini tutmamaktadır. Resim, en basit tanımıyla düz bir yüzey üzerindeki seri işaretlertopluluğudur. Resmin açıklanmasında ortaya çıkan sorunlar, bu işaretlerin başka başka şeyleri temsil etmesinden ileri gelmektedir.

Çocuk, bazı çizimlerinde objenin kendisini değil, sembolik yansımasını resmetmektedir. O, yan yana çizdiği iki daireden biri için ‘baş’ diğeri için ‘vücut’ derken, aslında birbirinin eşi olan bu çizgilere iki ayrı anlam yüklemektedir.

Çocuğun realist olmaktan çok simgeselliğini vurgulayan Sully gibi Goodman'a göre de bazı çizimler tamamen simgeseldirler. Goodman (1976), bir resmi oluşturan işaretlerin dilde, semboller olarak yorumlandığı üzerinde durmuştur. Şu açıktır ki, bir resmin bir objeyi ifade etmesi için, onu sembolize etmesi, temsil etmesi, ona işaret etmesi gerekir. Resim bir nesneye işaret eder ve daha çok o nesneyi anlamlandırır. Anlamlandırma, bir şeyin temsilinin en önemli nüvesidir. Resimler, nesnelerin simgelenmesinden başka düşüncelerin ve duyguların açıklanış şeklidir. Bu tür soyut kavramlar, doğrudan, gerçekçi biçimde anlaşılamaz ve hiçbir sembol bir düşünceyi, bir objenin bir resimde kopya edilişi gibi, tam anlamıyla, doğrudan ortaya koyamaz (Yavuzer, 1995: 30).

2.9. Çocuk Resminin Gelişim Aşamaları

Çocuğun özelliklerine göre doğru eğitim yöntemi seçilirse ve uygun bir ortam sağlanırsa, eğitimde başarıyı artıran ilk şartlardan gerçekleştirilmiş olur. Çocuğun

gelişim basamaklarını öğrenip ve ona göre sanat eğitimi verilirse uygulama da böylelikle kolaylaşabilir.

Ünlü sanat tarihçi ve estetikçi Herbert Read çocuk resimlerinin sistematik olarak geliştiğine inanmaz. Read'e göre çocuk resminin karakteristikleri insan ırkının gelişiminden kalan izler taşır. Mandala, güneş, daire gibi biçimlerin hangi kültürde olursa olsun çocukların resimlerinde yer alması bu ortak bilincin bir kalıntısı, bir işaretidir (Kırışoğlu, 2005: 76).

Bir başka yönden konuya yaklaşan ve yüz binlerce resim üzerinde yaptığı araştırma sonucu çocuk resimlerini sistemleştiren Kellogg, çizgilerin doğal bir süreç içinde birbirinden etkilenerek geliştiğini söyler. Bu gelişmede çocuk bir düzen ve bir uyum aramaktadır. Lowenfeld'in gelişim evrelerine yaklaşımı, doğallık konusunda Gestalt'cılarla (Britsch ve Arnheim) aynı yöndedir. Lowenfeld de gelişimin doğal bir sonucu olarak çocuk resimlerinin çeşitli evrelerden geçtiği görüşündedir ancak ona göre çocuğun zihinsel gelişimi, kimlik sorunu ve yaratıcılığı sanatsal gelişimini etkilemektedir. Yaptığı resim çocuğun toplumsal, ruhsal, bedensel, ussal, çizgisel, yaratıcı, tüm yaşantısının göstergesidir. Dışarıdan herhangi bir etki bu gelişmenin doğal akışını engeller (Kırışoğlu, 2005: 75).

Lowenfeld'in kategorisine göre çocuğun sanatsal gelişim basamakları 6 aşamadan oluşmaktadır.

Bu sıralama şöyledir:

1- Karalama evresi (2-4 yaş).

2-Şema öncesi dönem (4-7 yaş**).**

3- Şematik dönem (7-9 yaş).

4- Ergenlik öncesi evre (9-11 yaş).

5- Mantık çağı (11-13 yaş)

6- Ergenlik krizi (13 yaş ötesi) (Buyurgan & Buyurgan, 2007: 51).

2.9.1. Karalama Evresi (2-4 Yaş): Karalama evresi (2-4 yaş arası öz anlatımın ilk belirtileri). Her çocuk ilk resim çalışmalarına karalama ile başlar. İlk karalama ilk ağlama gibidir.

Önceleri kâğıt üzerine gelişigüzel çizen çocuk, sonraları bunları daha organize ve kontrollü bir biçime dönüştürür (Yavuzer, 1988). Başlangıçta gelişigüzel görünen karalamalar, zamanla yetişkinler tarafından tanımlanabilecek düzeyde çizgilere dönüşür. Bu karalamalar üç kategoride toplanır (Alakuş ve diğerleri, 2009: 126).

Bunlar:

1- Kontrollü karalamalar.

2-İsimlendirilen karalamalar.

3-Bir rahatsızlığı dile getiren karalamalardır.

2.9.2. Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş): Şema öncesi dönemde tüm çizgiler önden olup yüzeysel görünümdedir. Son dönemlerde resimlerde derinlik faktörünü algılayabilseler bile zihinsel ve beceri gelişim düzeyleri gereği algıladıklarını ve bildiklerini çizememektedirler (Artut, 2006).

Çocuk bu dönemde daha bilinçli davranmaya başlar ve sürekli biçim simgeleri bulmaya çalışır. Bu simge çeşitleme gayreti 6 yaşa yaklaştıkça durulur. Çocuk kendine has bir insan tipi yaratmaya özen gösterir (Kehnemuyi, 1977).

Şema öncesi dönemdeki çocuklar genellikle yaptıkları resimleri göstermek ve açıklamak arzusundalar. Renklerin, özellikle üç ana rengin (sarı, kırmızı, mavi) adlarının öğrenilmesi 4-5 yaşlarına rastlar. Bu dönemden itibaren çocuklar, parlak ve açık renkler başta olmak üzere bol renk kullanmaya başlarlar. Bu yaşta yapılan figür ve boyamalarda, bir nesneyi boyamak için seçilen renk ile canlandırılan renk arasında ilişki yoktur. Hangi renkler çocuğun hoşuna gidiyorsa, o rengi kullanır. Örneğin yaptığı insan resmi kırmızı, mavi, yeşil ya da sarı olabilir. Önceleri çocuğun renk kullanımı, birçok resimde görüldüğü gibi çizilen objeyle ilgisiz, salt dekoratif ve süsleyici rol oynar (Yavuzer, 1995).

2.9.3. Şematik Dönem (7-9 Yaş): Resim yaparken giderek artan dikkati, gerçeği gösterme tutkusu, uzam ilişkilerini (üç boyutu) yaratmaya yönelmesi gelişmenin bir başka boyutta sürdüğünü göstermektedir. Çocuğun okuma yazma öğrenmesiyle birlikte resimlerine yazı girmiştir. Resimle anlatım çoğu kez yazı ile desteklenir. Kimi zaman resim, yazılı açıklamada bir yardımcı durumuna gelir. Onların bu heyecanlarını ve isteklerini kırmamalı, 'konuşan resimleri' engellememelidir (Kırışoğlu, 2002: 97**).**

Çevresinin farkına varan, kendisini toplumun bir bireyi olarak gören çocuk, toplumla kurduğu ilişkide paylaşmayı öğrenir. Şema öncesi dönemde "ben" "beni" diyen çocuk artık "biz" demeye başlar. Çocuk okul yaşında kendi isteğiyle gerçeği yansıtma çabası içine girer. Bu zamandaki çocuklar, boşluktaki tüm varlık ve nesnelerin birbirleriyle bağlantı içinde olduğu sonucuna varır (Alakuş ve diğerleri, 2009: 131).

2.9.4. Ergenlik Öncesi Evre (9-11 Yaş): Bu dönemde çocuklar, gerçeklerle daha fazla ilgilenmeye başlarlar. Artık çocuk, sosyal özgürlüğünün bilincine yavaş yavaş varmaktadır. Arkadaş guruplarında cinsiyet farkı açıkça görülür. 9-11 yaşları arasında ergenlik öncesi döneme giren çocukların bilişsel gelişimleri halen fiziksel gelişimlerin önündedir (Alakuş ve diğerleri, 2009: 132-133). Erken yılların 'naif' ve özgür havası kalmış bu çağdaki çocukta, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerine uyma kaygısı egemen olmuştur (San, 1979).

2.9.5. Mantık Çağı (11-13 Yaş): Ergenliğin başlangıcı olan bu dönem, bedensel ve ruhsal yönden oldukça kritiktir. Duyguların gelişmesini, düşüncenin gelişmesi izler. Görsel, bilişsel ve duygusal gelişimin belirgin özelliklerin yaşandığı bu dönemde, Dünyanın çocukluk yaşlarında görüldüğünden daha karmaşık olduğu düşüncesi oluşur. Bu çocuk resimlerine "gerçeği yansıtma" şeklinde yansır. Doğal çevrelerinden haberdar oldukları için, yakın çevresinden gördüğü objelerin orantılarını, boyutlarını, derinliklerini çizgilerine yansıtmaya çalışırlar. Zengin bir yaratma gücü vardır. Fakat eleştirme bilincinden dolayı yaratıcılığını yitirme olasılığı da görülür (Alakuş ve diğerleri, 2009: 134).

Bu evredeki çocuklar perspektif sorunu tam olarak çözülememiş, renk ilişkileri, mekânın düzenlenmesi, ışık gölge hareketi tam olarak verebilmeyi başaramamıştır. İnsan figürü büyük bir ayrıntıyla çizilir; cinsel özelliklerin farkına varan çocuk bunları resimlerine yansıtır. Natürmort çalışmaları için uygun evredir. Bu evredeki çocuklar genellikle ilk algılarını kâğıda yansıttıklarından nesneyi yanlış çizebilirler (Buyurgan & Buyurgan, 2007: 65).

2.9.6. Ergenlik Krizi (13 Yaş Ötesi): Bu dönemdeki çocukların yaptıkları kompozisyonlarında bağımsız, imgesel düşünme alışkanlıkları edindikleri ve edindikleri bilgileri iyice geliştirdikleri görülür. İlk evrelerden bu zamana kadar birçok şemalar edinen çocuk artık genel bir şema ile yetinmemekte, tanımlayıcı ve aslına benzer

resimler çizmektedir. Aslına benzerlik çizimdeki biçimlerle sınırlı değildir; olayların anlatımında da aynı yaklaşımı sergiler. Bu durumla birlikte kopyacılık da resimlerinde görülür. Hatta karikatüre benzer ya da çizgi roman veya çizgi film kahramanları gibi popüler kaynaklara yönelmeleri söz konusudur (Yolcu, 2004: 158–159).

"Görünürde Doğalcılık Dönemi" ya da "Gerçeği Taklit Dönemi "diye de adlandırılan bu dönemde ergenlik sorunları başlamıştır (Gürtuna, 2003: 88). Bu evrede resimsel sorunlar öğrenilerek çözülür. Soyutlama, çok yönlü görüş kazanılır. Renk ilişkileri, çizgisel renklilik oluşur. İlköğretim döneminde resimde kaybolan bütünlük tekrar kazanılır. Genç, öğrenerek kendini ifade etmede çıkış yollarını daha kolay bulur (Buyurgan & Buyurgan, 2007: 66).

Resimsel birçok sorun artık öğrenilerek çözülür. Renk sorunu; renklerin birbirleriyle ilişkisindeki etkileşim, renk karışımları, rengin duygusal ve anlatımsal etkileri araştırılarak öğrenilir. Okul çağında ve ilk ergenlik çağında resimde kaybolan bütünlük tekrar kazanılır. Genç, öğrenerek bütünü kavrar. Bu öğrenme çok boyutlu bir öğrenmedir (Kırışoğlu, 2005: 96).

2.10. Öğretim Yöntemleri

Brent'e (1997) göre 1997 yılından itibaren Disiplin Temelli Sanat Eğitimi yöntemini alana hâkim olmada ve sanatın gerekliliğini savunmada ellerinde bir kalkan olarak taşımaktadırlar. Özellikle bilinçli olarak sistemleştirilen yeni yöntemde öğretmenler neyi, niçin, nasıl ve ne zaman yapacaklarına ilişkin bilimsel veriye sahiptirler. Eski uygulamalar için bu temelden söz etmemiz olanaksızdır. Uluslararası araştırmalar göstermiştir ki; sanat öğretmenleri özellikle alanın uygulamaya dönük olma düşüncesini benimseyerek, kendi sanatsal süreçlerindeki gerçekleri, yani tecrübelerini temel alan görüşlerle derslerini işlemekteydiler.

Günümüz bilgi toplumlarının ortak özelliği bilgiyi, ideoloji araştırma ve yaratıcılık üzerine kurgulamalarıdır. Bugün çok hızlı bir değişim ve gelişme gösteren teknolojiye paralel olarak; insani, yaşamsal olgu ve değerler çerçevesinde günümüzün sanat eğitiminin de çok yönlü, çok alanlı olarak yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu yapılanmaların temelini programlar oluşturmaktadır. Hlebowitsh'e (2005) göre bir eğitim programı, belirli bir plan ve yönerge doğrultusunda öğrencilerin karşılaştıkları öğrenim deneyimleridir. Bu deneyimler ve uygulamalar, süreç içerisinde alanın

gelişiminde etkili olacak kuramsal temelleri oluşturmaktadır. Bu oluşum yazılı program ile uygulamadaki program arasında karşılıklı olarak bir etkileşim ve uyum süreciyle gerçekleşebilmektedir. Bu hızlı değişim ve dönüşüm sanat eğitiminin yapısına ilişkin yerleşik paradigmaların sorgulamasına zemin hazırlamaktadır. Çünkü sanatın öğretim alanı diğer alanlardan çok daha farklı özel bir disiplindir. Bu bağlamda sanat öğretimi her şeyin yazılı kural ve prosedürlerin belirlediği esnek olmayan, hareket alanı dar, mekanik, tekdüze uygulamaların bir bütünü değildir. Sanat eğitiminin doğasına ilişkin yeni anlayışlar bu alanın öğrenme ve öğretme politikasına yönelik yaklaşım biçimlerini etkilemektedir. Davranışçı, tekdüze, yalın ifade biçimleri sanatın öğretiminin doğasını yeterince açıklayamadığı fark edilerek onun yerine özgür, özgün, yaratıcı ve oluşturmacı bir anlayışın öne çıkartıldığı görülmektedir (Artut ve diğerleri, 2010: 4).

Yöntemler, öğrenciyi ve ihtiyaçlarını, taleplerini ve ihtiyaçlarını, beklentilerini ön plana çıkaran, yeterliklere bağlı çıktı temelli bir anlayışı kapsamaktadır. Bu anlayışın temel amacı da, verilen görsel sanatlar eğitiminin içeriğinin ve etkinliğinin evrensel ölçülerde öğrencinin ve çalışma hayatının beklentilerini karşılamasıdır. Yani, bir anlamda öğretmenin seçmiş olduğu öğretim yöntemleri öğrencileri başarıya götürebilmeyi hedeflemektedir (Artut, 2010: 7).

Bilimsel üretimle, öğrenme ve öğretme yaklaşımlarında hızlı bir değişiklik ve gelişme olmuştur. Bilgi edinme bir amaç olmaktan çıkmış ve yöntem sorunu olmaya başlanmıştır. Bundan dolayı öğretme etkinlikleri öğretene değil, öğrenene yönelmiş, bireye bilgi aktarımı ve öğretimi önemini kaybetmiş ve yaşantısal anlamdaki öğrenme etkinliklerini düzenleyenler, kritik düşünme, akıl yürütme, sorun çözme ve yaratıcılık becerilerini rehber edinmişlerdir. Çocukları bilgilendirmeyi değil, onların gelişimsel ihtiyaçlarına uygun öğrenmelerinin, yaşantılarının en yakınında olan ve sosyal kavramları geliştirme ve pekiştirmenin önemli olduğu anlaşılmıştır (Erginer, 2004).

2.11. Çok Alanlı Sanat Eğitimi

"Günümüzde sanat alanında çokça karşımıza çıkan disiplinler arası anlayışın eğitimde de kullanılması öğrencinin sürece daha etkin katılabilmesi, araştırması, üzerinde düşünmesi; yaratıcı ve eleştirel düşünebilen bireyler yetişmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle çağdaş sanat dersinde ders öğretmenlerinin estetik, eleştiri, sanat tarihsel ve uygulama alanları birleştirerek dersleri bu doğrultuda yürütmeye gayret etmeleri öğrenme sürecini daha etkili ve zevkli hale dönüştürecektir. Ayrıca kalıcılığın

daha az olduğu sözel derslerde ÇAGSEY′in kullanılması bilginin kalıcılığının arttırılması sağlanabilecektir" (Güneş, 2015: 16).

Elliot Eisner (1989: 14-18), sanatsal öğrenmenin, sanat malzemelerini kullanılabileceğinden daha fazla argümanlar içerdiğini, öğretmenin görevinin yalnızca sanat materyalleri, duygusal destekten daha aktif ve beklentileri olan rolü kavramlaştırdığını belirtmektedir. Sanat eğitiminin felsefi değerlerinin kavramları ve uygulamaya yönelik organizasyonlar onaylayarak geliştirilmiş ve disiplin temelli sanat eğitimi şeklinde genel bir başlık altında toplanmıştır. Bu fikirler eleştirisiz değillerdir ve bu fikirler üzerinde titizlikle düşünülmüş eleştiriler vardır. İnsanların sanatla yaptıkları dört ana şey vardır: Birincisi insanlar onu yapar. İkincisi seyreder. Üçüncüsü zaman içinde kültürdeki yerini anlar. Dördüncüsü kalitesi ve niteliği konusunda yargıda bulunurlar. Disiplin temelli sanat eğitiminde bu dört işlem, sanat ürünü (uygulama), sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetikten oluşmaktadır. Sanat ürünü (üretimi) öğrencilerin görsel imajın oluşumuyla ilgili akla dayalı düşünmeyi öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Bu, çocukların; ifade gücünün, tutarlılığın, anlayışın ve beceriye dayalı olan fikirlerin nasıl yapılacağını öğrenmelerine yardım etmektedir. Sanat eleştirisi görme yetilerini geliştirmekte, sanat tarihi ise, çocukların, tüm sanatların içinde oluştuğu zaman ve mekânla ilgili bazı şeyleri anlamalarını sağlamaktadır. Herhangi bir sanat formu çevrenin olmadığı boşlukta oluşmaz. Her bir çalışmanın anlamlı bir parçası, onun koşullarını anlamaya bağlıdır. Sanat eğitimi müfredatında estetik ise, birinin ne gördüğünün özelliklerini ifade etmek (yargılamak) üzere oluşturulmuş teorik temellerdir. Disipline dayalı sanat eğitimi bu dört alanda problemlerle başa çıkmada çocukların yeteneklerini geliştirmeyi amaç edinmiştir.

Johnson (1999: 13) DBAE'nin öğretiminde alınan sonuçların çok önemli olduğunu ifade etmektedir. DBAE yaratıcılığı, doğaçlamayı, düzenlemeyi, yorumlamayı, tartışmayı, sanat yapıtlarını çeşitlendirmeyi, hakkında rapor yazabilmeyi ve düşünmeyi sağlayan bir yaklaşımdır. Johnson'un uygulamaları sonucunda; yapılan testlerde öğrencilerin yüksek başarı oranı, öğrenmeye istek, yüksek oranda derse devam gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmende de ustalıklı düşünme, heyecan ve tekrar bir canlanma olduğu görülmüştür.

Anglin (1993: 63)'e göre DBAE, ortaokul müfredatında hayati bir önemde olabilirdi. Ancak müfredatı planlayanlar estetik, eleştiri, tarih ve uygulamayı bir

çerçeveye oturtmalı, böylece hem öğrenciler hem de öğretmenler müfredatla uygunluk içinde olabilmelidir. Çünkü uygulama (üretim) sanatın en önemli parçasıdır. Bu bağlamda öğrencinin üretimini daha anlamlı yapabilmesi için ortaokul öğrencilerine diğer üç kavramın anlayışı (kavrayışı) ne denli geliştirdiği gösterilmelidir.

Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Discipline Based Art Education) olarak da bilinen bu yöntem, içeriğini sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplinin uyumlu bileşkesinden almakta olan bir görsel sanatlar eğitimi yaklaşımıdır (Özsoy, 2003: 167).

2.12. Perspektif ve Çeşitleri

2.12.1. Perspektifin Tanımı: Projesi bilinen bir konunun perspektif çiziminin yapılabilmesi için; merkezi izdüşümün öğeleri her artistik çizim için üçtür. Ölçekli ve ayrıntılı dik izdüşüm kurallarına göre çizimleri yapılmış olan konu objedir. Perspektif yapılacak konuyu en iyi görebilecek şekilde yeri seçilen "bakış noktası", "görme konisi", "görme eksenidir". Genellikle konu ile bakış noktası arasında yer alan, özel durumlar dışında görme eksenine dik olan saydam "resim düzlemi" veya perspektif düzlemidir (Şahinler, 1992: 5):

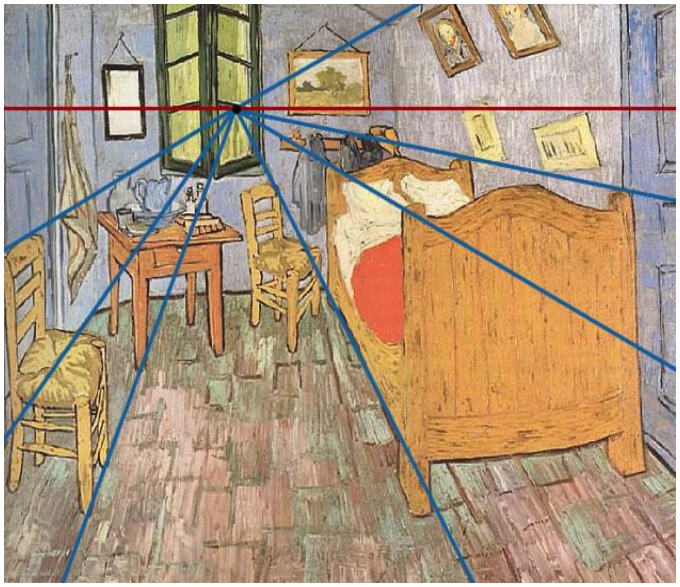
İki çizim basmağında yürütülecek olan işlemler şunlardır:

a) Kaçma noktaları: Uzayda sonsuz derecede olan ve birbirineparalel durumda olan doğrular uzayda bir noktada kesişirler.

b) Yükseklik çizgisi: Artistik perspektif çizimlerinde gerçek yükseklikler yatay ve eğik düzlükler resim düzlemine alınır. Alınan bu yükseklikler konun ölçeğine bağlı olarak belirlenir. Yer düzlemi özel değerlendirmeler dışında +0 veya -0 olarak belirlenir.

c) Yer çizgisi: Genellikle bir konuya bakmakta olan kişinin ayağını bastığı yatay düzlemle resim düzleminin ara kesitidir (Şahinler, 1992: 19).

d) Ufuk çizgisi (UÇ): Herhangi iki çizginin veya daha fazla çizgilerin gerçeği paralel olacak şekilde süresiz olarak genişletilirse beraber gelirler ya da bir noktada karşılaşırlar. Bu nokta ufuk çizgisi olarak adlandırılır. Bu olgunun hala en iyi ve klasik örneği demiryolu raylarıdır. Demir yoluna paralel olan bir noktaya yönelen ve sonunda ufuk noktasında karşılaşarak ortaya çıkar (D'amelio, 2004: 23).

Resim 1: Vincent Van Gogh "*Arles'teki Yatak Odası*" 57.3x74cm, 1888
https://www.studentartguide.com 17.11.2017

e) Konu-obje: Perspektifi yapılacak bir konunun bütün görünümlerinin çizimleri elde olmalıdır. Planlar, kesitler, görünüşleriyle ölçekli olarak düzenlenmiş proje, perspektif çizimlerinde iyi bulunmalıdır.

f) Bakış noktası: Bakış noktasının yerinin seçimi, konudan olan uzaklığının ve yer düzleminden alınan yüksekliğinin saptanması perspektif çiziminin en önemli kararıdır. Bu karar rastgele olmaz. Konun yapısına göre seçilir. Hatta doğru bir bakış noktasını elde etmek için taslak çizimler yapılıp kontrol edilir.

h) Görme ekseni: Profil izdüşümünden yer düzlemine kenar görüşüne paraleldir.

g) Görme konisi: Perspektif çizimlerin gerçeği tam yansıttığı biçimindeki inandırıcı olması görme konisinin konuyla kurulan ilginin iyi dengelenmesine bağlıdır. İnsan 180 derecelik bir alanı görebilmektedir. Net görme alanı 90 derece ise perspektifte bu 60 derecedir.

Aydın (2009)'a göre doğadaki iki ya da üç boyutlu cisimler bizden uzaklaştıkça küçülmüş ve renkleri solmuş gibi görünür. Cisimler uzaklaştıkça görünüşleri gerçek görünüşlerinden farklılaşarak küçülür. Yakın olan cisimler ise uzaktakinden daha büyük ve ayrıntılı gözükürler. Bu olaya resim dilinde perspektif denir. Bu şekilde iki ya da üç boyutlu cisimlerin, gözlemciye olan pozisyonunun ve uzaklığının etkileri esas alınarak iki boyutlu düz bir zemine teknik çizim ile aktarılmasına ise perspektif çizim denir.

Resim 2: Meindert Hobbema *"Middelharnis'teki Bulvar"*
103.5x141cm,1689 https://www.nationalgallery.org.uk 17.11.2017

Stanyer (2003)'a göre perspektif, herhangi bir teknik çizimde hayati önem taşır. Perspektif, bir izleyicinin görme konisini ve içinde bulunan nesneler için bir bağlam oluşturur. Örneğin, bir resim düzleminde oluşturulmuş bir gösterim nesnelerin üzerine yerleştirilebileceği belirlenmiş bir zemin ve ufuk noktası vardır. Perspektif, incelediğimiz diğer çizim sistemlerinden farklıdır; yalnızca, bir öznenin gözlemlenmesiyle oluşturulmuş hayali veya gözlemlenen bir görsellik kullanan, hayali ve gerçek bir izlenim yaratır. Onların yaratıcı kökleri ve ihtiyaçları farlılıklardan ortaya çıkmasına rağmen bu iki sistemde aynı kurallarla gelişir. Oluşturulan perspektif çizimine saf teori hâkimdir; gözlemlenen perspektif çiziminde tek bir bakış açısı vardır. Perspektif, bir resim alanındaki üç boyutlu nesnelerin yanılsamasını gösteren bir çizim sistemidir. İyi bir perspektif çizimi üretmek için belirli kurallar kümesine uymak zorunludur. Bu kuralları çiğnemek, yanılsamayı geri almaktır. Perspektif için iki ortak kullanım vardır. Birincisi, hayal gücümüz ve yaratıcı düşüncelerimizden oluşan perspektif çizimdir; diğeri düzlemsel durgunluk ve biçim anlayışından inşa edilmiş olanıdır.

Perspektif resimler, cisimlerin sadece dış kısımlarında görünen tarafları hakkında bilgi verir. Karışık parçaların iç kısımlarını açık bir şekilde belirtmek zordur. Perspektif resimlerin görünüşleri bazen hakikaten farklı ve çarpılmış izlemini bırakır.

Boyutların yalnız belirli yönlerden gerçek büyüklük izdüşümü vermeleri ve boyutlandırma işleminin zor olması nedeniyle perspektif resimler daha ziyade kataloglarda, patent resimlerinde, reklam işlerinde, aklınızda canlandırmayı kolaylaştırmak için makine ve inşaat resimlerinde, mobilya üretiminde, ticari amaçlarla kullanılır (Kılanç, 1977: 202).

Perspektif, çizgi perspektifi ve renk perspektifi olarak ikiye ayrılır:

a) Çizgi Perspektifi: Paralel çizgilerin sonsuzda birleşmesi yani küçülmesidir. Boşluğu algılayabilmek için bütün duyular kanalıyla beyne iletilen duyumlar arasında, göz ile aktarılanlar en fazla bilgiyi verir. Gözün retina tabakasına biçimin görüntüsü gerçek olduğundan farklı yani deforme (bozuk şekil) bir şekilde düşer. Kişinin bakış noktasından yavaş yavaş uzaklaşan aynı büyüklükteki objeler aynı oranda küçülürler.

Gözün retina tabakasına biçimin görüntüsü gerçekte olduğundan deforme şekilde düşer. Kişinin bakış noktasından yavaş yavaş uzaklaşan aynı büyüklükteki objeler, aynı oranda küçülürler. Vücudumuz sürekli hareket halindedir. Özellikle gözümüz. Bu yüzden sürekli bakış açımızın değişiyor olması bu bakış açısına doğru resim yapmamızı oldukça zorlaştırır. Bu bağlamda çizgisel perspektif bu zorluğu gidermek için, boşluktaki görüntüleri tek bir bakış açısından gösterebilmek için tasarlanmıştır. Çizgisel perspektif, kararlaştırılmış grafik bir kuraldır ve matematiksel bir açıklamadır (Südor, 2000:108).

b) Renk Perspektifi: Işık değiştikçe ve cisimler bizden uzaklaştıkça renklerin değişim göstermesine denir.

Resim 3: Joseph Mallord William Turner "*Dieppe Limanı"* 173.7x225.4cm, 1826, https://commons.wikimedia.org 18.11.2017

Büyük bir kentin bir tepeden görünen manzarasında, yakında bulunan ev ve binalarla, uzaklarda mor, gri ve mavi tonlardan oluşmuş bir kütle olarak duran binalar arasında belirgin bir kontrast görünür. Ne ufuktaki dağların ne de bir kent manzarasında görülen uzaktaki binaların öz rengi, mavidir. Bunları mavi renkte görülmesinin nedeni, bunlarla göz arasındaki uzaklık, bu boşluğu dolduran atmosferin etkileridir. Uzaktaki nesneler, ışığın rengine ve gücüne (yoğunluğuna) bağlı olarak menekşe mavisi, çok kırmızılı bir mavi ya da grimsi mavi şeklinde görünebilirler. Bu bağlamda atmosferin üç etkisi vardır (Parramon, 1997: 28).

Kılıçkan ve Kılıçkan (1993)'a göre varlıkların gözden uzaklaştıkça küçülüyorlarmış gibi görünmelerinin yanı sıra, renkler de uzaklaştıkça soluyorlarmış gibi görünürler. Bir cisim gözden uzaklaştıkça cisimle gözümüz arasındaki hava tabakaları çoğalır. Bu tabakalar kalınlaştıkça da cisimler gerçek renklerini kaybederek soluk görünürler. Bu yüzden aynı şiddetteki renkten bize yakın olan renk daha parlak, uzakta olan da daha soluk görünür.

Resim 4: Hubert Robert "*Louvre Büyük Gallery Önerilen gelişme" 115x146cm, 1796* https://fr.wikipedia.org 16.11.2017

Gölge Perspektifi: Işığın çıktığı noktada radyal olarak yayılır. Ancak doğal ışığın kaynağı olan güneş aydınlattığı dünyadan çok büyüktür ve milyonlarca kilometre uzaklıktadır. Bu büyük uzaklık güneşten gelen ışığın radyal özelliğini yok eder ve şu tanımlanmayı yapmamıza olanak verir. Doğal ışık paralel çizgiler şeklinde yayılır ve doğal ışığın oluşturduğu gölgeler birbirine paraleldir. Güneşin oluşturduğu gölge nesnenin bir kenarına, önüne veya arkasına düşebilir. Gölge güneşin konumuna, gün doğumu ya da öğle vakti olmasına göre uzun ya da kısa olabilir, hatta hemen hemen tamamen kaybolabilir (Parramon, 1998: 56).

Yapay ışık düz doğrular halinde yayılır. Gölgenin perspektifinde ışığın kaynak noktası aynı zamanda ışığın kaçma noktasını (KN) oluşturur. Bu nokta, gölgenin şeklini belirleyen ışığın birleştiği yerdir. Perspektifi tamamlamak, gölgenin yer düzlemindeki yerini ve yönünü, ışığın yerine göre saptamak için ikinci bir noktaya daha gerek vardır. Bu da gölge kaçma noktasıdır (GKN), ışık ışının yer düzlemine dikey olarak düştüğü yerdir (Parramon, 1999: 70).

2.12.2. Perspektifin Tarihçesi

Mısırlılar resimlerinde hiçbir zaman perspektifi kullanmamışlar, manzara ve insan figürlerini düz bir yüzey üzerine hiyerarşik konumuna göre resmetmişlerdir. Onlara göre, resimde en yukarıda ve en büyük olarak gösterilenler en uzakta olan nesnelerdir. İslami dönem resimlerinde ise mimari çizimlerde ve süsleme elemanlarında perspektif kurallarını kullanırken büyük yanlışlıklara düşmüşler, yatay ufuk çizgisi üzerinde bir noktada birleşen ışınların yollarını ve renklerini yüzey üzerinde özellikle yanlış uygulamışlardır (Südor, 2000: 106).

Cisim derinliklerinin gösterilmesi konusunda yapılan denemeler ise çok eski zamanlara kadar uzanır. Mısırlılar bunu, sanal yöntemlerle belirtmeye çalışmışlardır. Aynı yöntem, İran, Ön ve Orta Asya sanatında da uygulanmıştır. Yunanlılarda ise perspektifin izlerini hissetmek mümkündür. Nitekim *Vitruve* kitabında, kabarıklığı belirli şekilde göze güzel görünen Thracie şehrinde ki tiyatro dekorasyonundan bahsetmektedir. Bundan da Yunanlıların perspektif esaslarını keşfetmiş oldukları ihtimaline varılabilir (Aydın, 2009: 9).

Perspektif, sanatçıların yeni yeni duydukları, doğayı taklit etme, eşyanın gerçeğini olduğu gibi yansıtma isteğini karşılamaktaydı. O zamana kadar (İlkçağ'da ve Ortaçağ'da) sanat, mitoloji veya din dünyasının tasviriydi: tanrıların serüvenleri hayali bir dünyada geçtiği için, sanatçı, bu serüvenleri üç boyutlu, gerçek bir mekâna yerleştirme gereğini duymamıştı. Bununla birlikte Romalılarda derinliği, kaçışan çizgilerle belirtme denemelerine (Pompei villalarındaki freskler) rastlanmaktadır Milletlerin göç devresine rastlayan Orta Çağda, diğer ilimlerde olduğu gibi perspektif konusunda da uzun müddet bir duraklama görülmektedir. 5. yy.da perspektif; bir konunun, görme merkezine göre merkezi izdüşümünün resim düzleminde görüntülerle belirtilmesinde izlenen yöntemdir. Bu yönteme "merkezi projeksiyon yöntemi" de denilmekteydi. Geometri ve optik bilimleri ile yakından ilgili olan perspektif, Leonardo'ya göre; bir yeri pencere camından görüp görüntüyü bu cam üzerinde çizmek ya da boyamaktır (Aydın, 2009: 9).

Üç boyutlu dünyamızı düz bir yüzeyde tasvir etme sanatı olan perspektifin bilim olarak keşfedilmesi ve sanata uygulanması Rönesans'ta İtalya ve Flandre'da gerçekleşmiştir. Bu gelişme aynı dönemde müspet bilimlerin (matematik, optik, geometri) doğuşuna da sıkı sıkıya bağlıdır (Aydın, 2009: 8).

Geleceğin perspektif kuralları 14. yüzyılda hazırlandı. Böylelikle, İtalya'da Giotto gibi ressamlar, başka konuların derinlik izlenimini, başka konulara oranla daha iyi verebildiğini anladılar. Sözgelimi mimari yapılarıyla sokakların, döşeme taşları ve putrelleriyle evlerin içi böyleydi. 1443'te Floransalı mimar Alberti, ilk defa "Resim Üstüne İnceleme" adlı eserinde, bir perspektif kuralını ortaya attı. Gözden çıkan bir ışın demeti, gidip nesneyi buluyor ve bir form meydana getiriyordu. Alberti buna "görsel piramit" adını verdi. Nesne ile göz arasına bir levha yerleştirilecek olursa her ışına, yani nesnenin her noktasına, levha üzerindeki bir kesişme noktası karşılık geliyordu. Gerçekte bütün bu noktalar birleştirilince nesnenin doğru olarak aktarılması mümkün olabiliyordu. Levha böylelikle "görülebilen dünyanın bir ayrıcalığına bakabildiğimiz" pencere oluyordu. Dürer tarafından gerçekleştirilen perspektif makinesi ise Alberti'nin ortaya attığı, levha ile pencere arasındaki benzerliği pek güzel canlandırır. Levhanın yerine bir cam konmuştur, sanatçı camın arkasına yerleştirilen modeli, noktası noktasına camın üzerine aktarır. Onbeşinci yüzyıldan itibaren inceleme kitapları çoğaldı ve perspektif, Mantegna ile göz aldatma sanatında kusursuzluğa erişti. Onbeşinci yüzyıl içinde yeniden bir kalkınma başlar. Vitruve ve Euclid'in geometri elemanları tekrar ele alınmış ve perspektif prensipleri yeniden bulunmuş veya keşfedilmiştir. Florasanlı mimar Filippo Brunelleschi, perspektifin kurucusu sayılır. Ancak perspektif hakkında ilk yazılı eserin sahibi (1404 – 1472) mimar Leon Battista Albertidir. Bu mimar ilk defa asal nokta ve mesafe noktası yardımıyla geometralin perspektifini çizmiştir. Daha sonra, 1492 yılında vefat etmiş olan ressam ve matematikçi Piero Degli Franceschi tarafından ilk defa perspektif konusunda öğretim kitabı yazılmıştır. Ressam Leonardo da Vinci (1452 – 1519) resim düzlemine dik doğruların firar noktasını (Asal nokta) kullanmıştır (Aydın, 2009: 11).

Albrecht Dürer ise (1471 – 1528) yaklaşık 1515 yılında yaptığı resimde görüş ışın demetinin düşey bir düzlem ile kesilmesini, görüş ışın demetinin yerine bir iplik kullanmak suretiyle canlandırmıştır. Dürer, ayrıca Leon Battista Alberti'nin bir yöntemini de göstermiştir. Bu usulde, düşey bir çerçeve iplik şebekesiyle küçük karelere bölünmektedir. Durağan bir noktadan bakılmak suretiyle, resim yapılacak cismin iplik ağına rastlayan belirli noktaları, aynı şekilde karelere bölünmüş olan resim kâğıdına aktarılarak resim yapılır. Bu arada perspektif konusunda Fransızca yazılmış ilk eserin sahibi Jean Cousin'in de (1501 – 1590) unutulmaması gerekir. Teorik perspektifin

gerçek kurucusu ise Cuido Ubaldi'dir. O tarihe kadar yalnız 45° lik doğruların perspektif çizimi bilinirken Ubaldi, 1600 yılında yazdığı "Perspective libri sex" adlı yapıtı ile gelişi güzel yönetilmiş paralel yatay doğruların firar noktalarının nasıl bulunacağını genellikle tanımlamış ve çevirip yatırma yöntemlerini kullanarak teorik perspektifi ispatlamayı başarmıştır. 17. yy.'da firar noktası kavramı gelişi güzel eğik çizgilere uygulanmıştır. Perspektifte ilk defa projektif geometriye ait gerçek anlayışı sokan Desargues olmuştur. Daha sonra, Lambertin 1715 yılında Taylor perspektif teorisi yayınladığı eserinde o zamana kadar bilinen her şeyi açıklamıştır (Aydın, 2009: 11).

Resim 5: Giotto di Bondone *"Ağıt"*http://turkishpaintings.com 16.11.2017

Günümüze gelinceye kadar bu teoriler, her gün geliştirilip pek faydalı kısa metotlar bulunmuştur. Güzel sanatlarda basamaklı perspektif, değişik açılı, duygusal, estetik perspektif gibi farklı uygulamalar söz konusu olur. Plastik sanatlarda estetik perspektif kullanılır (Aydın, 2009: 12).

Çizilecek bir konunun üç boyutluluğu düşünülerek bu konu ile ilgili boşluk ve kitle sorunlarını görsel olarak çözmek için perspektif yöntemlerinden yararlanmak gerekir. Cisimlerin gözden olan uzaklıklarına göre şekil ve renklerin belirtilmesi erspektifsel çalışmaları oluşturur. Doğanın ve nesnelerin göz ile görüldüğü gibi bir düzlem üzerinde belirtilmesi Grek uygarlığı, Çin imparatorluğu, Roma sanatı, Rönesans

dönemleriyle yakın çağda ayrıcalıklar göstermektedir. Bu nedenle perspektife ilişkin yöntemler, kuramsal ve uygulama alanındaki bütünlük 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar gelişme göstermiştir (Aydın, 2009: 12).

Günümüzde, bir yapının perspektif görünümleri bilgisayar ve diğer elektronik araçlarla yanlışsız olarak çizilebilir. Ancak sanatsal (artistik) yeteneklerle boyanmış veya çizilmiş bir perspektif resim, sanat tarihinin bütün dönemlerinde olduğu gibi bütün çağdaş sanat akımlarında da derinliği, bütünlüğü ve devamlılığı daha canlı ve inandırıcı olarak göstermektedir (Aydın, 2009: 12).

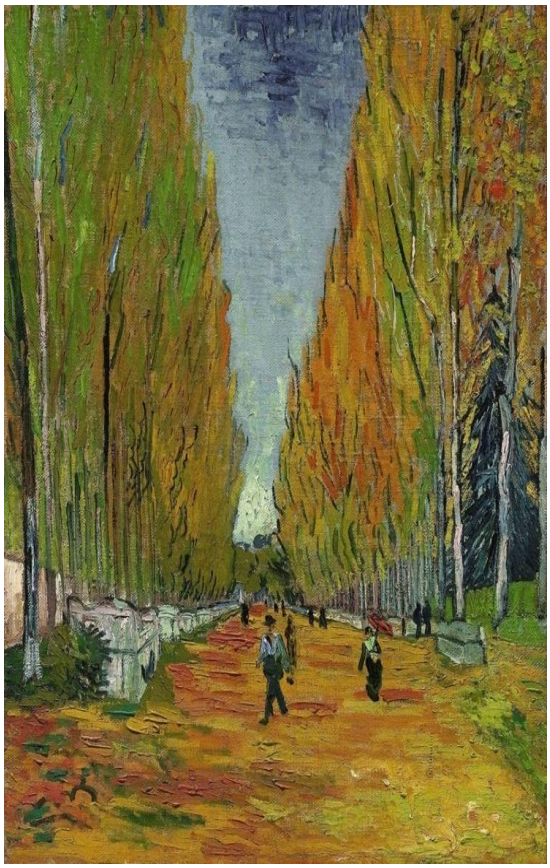
2.12.3. Perspektif Çeşitleri

Cisimlerin, gözümüzün gördüğü şekle benzer özelliklerdeki, üç boyutlu (hacimsel) anlatımını tek görünüşle ifade etmek için çizilen resimlere perspektif resim denir. Perspektif resimler, cisimlerin görünen dış kısımları ile yüzey ve kenarların anlatımını sağlar. İzdüşümler, izdüşüm düzlemleri, bakış noktaları, cisimlerin uzaydaki konumları ve cismin köşelerinden geçen ışınların izdüşüm düzlemine dik veya eğik olmasına göre elde edilir. Dört çeşit izdüşüm vardır: Cismin, izdüşüm düzlemine dik bakılarak elde edilen görünüşüne "dik izdüşüm", izdüşüm düzlemlerinin önünde belirlenmiş açılar kadar döndürülmesinden sonra elde edilen görünüşe "dik aksonometrik izdüşüm", cismi yüzeylerini, izdüşüm düzlemlerine paralel olacak şekilde yerleştirildikten sonra, izdüşüm düzlemine eğik bırakılarak elde edilen görünüşe "eğik izdüşüm" denir. Bu üç şekilde açıklanan izdüşümler paralel izdüşümdür ve bakış noktaları sonsuz kabul edilir. Cismin köşelerinden geçen ışınlar birbirleriyle paraleldir. Cismin yüzeylerinin izdüşüm düzlemine göre paralel yerleştirilmesinden sonra, uzaydaki belirli ve yakın bir noktadan bakılarak elde edilen görünüşe "konik (merkezi) izdüşüm" denir. Bu izdüşümde, ışınlar bir noktadan çıktığından konik olur ve cismin derinlik ayrıtları arkaya doğru birbirine yaklaşmış gibi görünür (Aydın, 2009: 12-13).

2.12.3. 1. Tek Nokta Perspektif

Tek nokta perspektifte, sizden ileriye doğru uzanan paralel çizgiler ufukta bir birleşme noktasına doğru birbirine yakınlaşır. Ufuk her zaman için gözünüzün hizanızdadır. Tek noktalı konik perspektiflerde cismin ön yüzü, resim düzlemine paralel alınır. Bu şekilde, cismin iki boyutunu veren kenarlar (genişlik ve yükseklik) resim düzlemine paralel olur. Ancak derinlik kenarı geriye doğru konik olarak çizilir.

Koniklik, kaçış noktasına bağlı olarak meydana gelir. Bir kaçış noktasıyla çizilen bu perspektiflere tek noktalı konik perspektif denir. Perspektif çizimin kolay yapılabilmesi için, cismin ön yüzü resim düzlemine yapışık olarak alınır. Böylece yandan görünüşünü çizmeye gerek duyulmaz (Aydın, 2009: 22).

Resim 6: Van Gogh *"L'Allee des Alyscamps"* 92 cm x 74 cm
28 Ekim 1888 - 31 Ekim 1888 http://turkishpaintings.com 20.10.2017

2.12.3.2. İki Nokta perspektif

Eğer bir nesne sizin tam çaprazınızda konumlanıyorsa, iki birleşme noktası söz konusudur (Chaplin & Vowles, 2008: 59). İki tane kaçış noktası (KN) alınarak çizilen konik perspektif resim çeşididir. İki kaçış noktalı perspektif çiziminde çizimi yapılacak nesne yan yüzleri düzlemle açı yapacak şekilde döndürülür. Sadece düşey kenarlar düzlemle paralel oluşturur. Bir noktalı konik perspektife göre daha hoş görünür (MEB, 2011: 3).

Artistik perspektifi çizilecek olan konunun yatay düzlemlerini oluşturan doğrular üst görünüş çiziminde ufuk çizgisine paralel ve diktir (Şahinler, 2000: 120). Bu

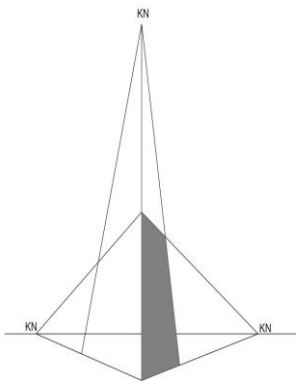
perspektifte dikdörtgen ya da kare prizmanın hiçbir ayrıntısı resim düzlemine paralel değildir. Dikey dik açılar; şekil göz hizası çizgisinin altında ise altta, üstünde ise üst boşlukta kesişirler.

Resim 7: Camille Pissarro *"Pontoise'deki İnziva Yeri"* 1,51 m x 2,01 m 1867
http://turkishpaintings.com 20.11.2017

2.12.3.3. Üç kaçma noktalı çizgi perspektifi (Eğik perspektif)

Perspektifin ilkelerinde perspektifte nesnelerin çizildiği yüzey, genellikle düzlem ve düşeydir. Bazen bu düzlem yüzey eğik (bazı mimari resimler) veya yatay (tavan resimleri) olur. Silindir biçiminde (panoramalar) ve küresel de (kubbeler) olabilir. Geometri bakımından perspektif, üç temel elemanı olan konik bir izdüşümüdür.

Resim 8: Üç kaçma noktalı çizgi perspektifi
http://freshideasfordesign.blogspot.com.tr 19.11.2017

2.13. Görsel Sanatlar Dersinde Perspektif Konusunun İşlenmesi

Görsel sanatlar dersinde perspektif, ilk olarak Mühendishane-i Berri Hümayun (Kara Harp Okulu) adını taşıyan askeri okulda (1793-94), askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmeye başlanmıştır. Böylece batı perspektif kuralları ile nesneyi iki boyutlu yüzey üzerinde modle ederek göstermeye yarayan ışık gölge uygulaması gibi kurallar, resim eğitiminin programı içinde yer almıştır (Tansuğ, 2008: 51).

Ortaöğretimin ikinci basamağı olan liselerde 1952 yılına kadar, Sanat Eğitimi ile ilgili ders görülmemektedir. 1952-1956 yıllarında seçmeli ders olarak Resim ya da Müzik dersi haftada iki saat şeklinde uygulanmıştır. 1970 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şûrasında kararlaştırılan "Sanat ve İş Eğitimi" programı 5 Nisan 1971 tarihinde 1651 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır (Altınkurt, 2015). Bu bağlamda perpektif konusunun cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar Talim Terbiye Kurulu'nun karaları içerisinde yer aldığı söylenebilir.

Bu araştırmada perspektif tekniğinin ÇAGSEY'e göre işlenmesi yöntem bölümünün deney grubunda ders planının hazırlanması ve uygulanması başlığı altında yeni resim tekniklerininin öğretilmesiyle başlanmıştır.

2.14. İlgili Araştırmalar

2.14.1. Türkiye'de Yapılan Bazı Araştırmalar

Alakuş (2002)'un "İlköğretim Okulları 6.Sınıf Resim-İş Öğretim Programındaki Grafik Tasarım Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması" isimli doktora çalışmasında çağdaş dünyada sanat eğitimi programlarında uygulamanın yanı sıra teorik derslere yer verilmiştir. Türkiye de çok alanlı sanat eğitimi (ÇASEY) olarak bilinen bu yöntem sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve uygulamadan oluşur. Bu araştırmanın amacı İlköğretim Okulları Resim-İş Dersi Öğretim Programlarındaki grafik tasarım konuları (ÇASEY) ile uygun ortam sağlayarak Resim-İş dersinde öğretime olan katkısını ortaya çıkarmaktır. Araştırma öntest-sontestin uygulandığı deneysel desen, geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu desen modelinde uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesi sonrası için öntest-sontest ve iki aylık bir aradan sonra kalıcılık testi, nitel uygulamalar için de deney grubu lehine sonuçlar ortaya çıkmıştır. ÇASEY

yöntemine uygun ortam sağlanıp öğrencilere o yönde eğitim verildiği takdirde, başarılı olacağı görülmüştür.

Orhun (2005)'nun " İlköğretim Okulları 6.Sınıf Resim-İş Dersi Öğrenim Programındaki Özgün Baskı resim konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi İle Uygulanmasının Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığa Etkisi" isimli doktora çalışmasında seçkisiz yöntemle seçilen öğrencilerin bir kısmına deney grubu diğer kısmına ise kontrol grubu olarak tanımlanmıştır. Deney grubuna ÇASEY uygulanırken, kontrol grubunaysa aynı üniteyle geleneksel yöntem uygulanmıştır. Deneysel desen modelin başarısını ölçmek için de deney grubuna öntest-sontest modeli uygulanmıştır. Bu yöntemin öğrenciler üzerinde etkisini belirlemek amacıyla tesadüfî yöntemle seçilen üç öğrencinin sanatsal durumlarını meydana çıkarmak için gözlem ve görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmada, deney ve kontrol gruplarına uygulanmaya başlamadan önce ve başladıktan sonra öğrencilere "Linolyum Tekniği ile Ex Libris Tasarımı" ünitesi sonundaki başarı düzeyleri, resim iş dersine yönelik tutumları ve öğrenmenin kalıcılığı açısından deney grubu lehine anlamlı farklar ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak ÇASEY ile öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bırakılmıştır.

Çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemi çerçevesinde olan öğrenciler üzerinde olumlu etki bıraktığı görülmüştür. Bu bağlamda bu yöntem sayesinde ders öğretmeninin öğrencileri daha iyi tanıdığı ortaya çıkmıştır. Bu arada uygulanan etkinlikler sonucunda öğrenciler üzerinde sanat eleştirisi ve estetik konularına daha olumlu tepkiler olduğu tespit edilmiştir.

Güneş (2015)'in "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Çağdaş Sanat Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Kalıcılığa Etkisi" isimli çalışmasında Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı lisans programında okutulan "Çağdaş Sanat" dersi öğretiminde, çok alanlı sanat eğitimi yönteminin farkı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin kullanılmasının bilginin kalıcılığına bir etksi var mıdır?" sorusuna cevap arama hedeflenmiştir. Çalışma, öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından deney grubunda Çok Alanlı Sanat Eğitm Yöntemi, kontrol grubuna ise araştırmacı tarafından düz anlatım yöntemiyle ders işlenmiştir. Veri toplama aracı olarak uygulanan ön test ve son testlerin karşılaştırılması

yapılarak sözü geçen öğretim yöntemlerinin bilginin kalıcılığa etkisinin olup olmadığına dair araştırma yapılmıştır. ÇASEY ile verilen eğitim sürecinin daha etkili olduğu ortaya konmuştur.

Subaşı (2014) 'nın "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Çocuğun Resimsel Yaratıcılığına Katkıları" isimli tezinde görsel sanatlar dersindeki eğitim sürecinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin çocuğun resimsel yaratıcılığına getireceği katkıları ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Bu araştırma 'Yarı Deneme Modellerinden" "Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model" yöntemiyle uygulanmıştır. Araştırmaya dair verilerin elde edilmesinde araştırmanın amacı doğrultusunda uygulanan programdan önce ve sonra, Yolcu (2001)'nun geliştirdiği "Resimsel Yaratıcılık Testi" öğrencilere uygulanmıştır. Deney grubuna Çok Alanlı Sanat Eğitimine uygun öğretim yöntemleri, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim yöntemleri uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin demografik bilgileri araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formları ile toplanmıştır. Deney ve kontrol grubu arasındaki farklılık analizi için Bağımsız Örneklem T Testi (Independent sample t test) uygulanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre farklılık analizlerinde ise Non parametrik testlerden olan Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, Modelden Resim, Öykü Resimleme ve Ezbere Resim boyutlarından oluşan Resimsel Yaratıcılık Testi, bu boyutlar ve alt boyutlar ile toplam puan açısından değerlendirildiğinde deney grubuna verilen Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin, kontrol grubuna verilen geleneksel yönteme göre, katılımcıların yaratıcılık düzeylerini anlamlı düzeyde arttırdığı görülmüştür. Resimsel Yaratıcılık Testinin "Öykü Resimleme" ve "Ezbere Resim" boyutlarından olan "Konuyu İfade Gücü" alt boyutunda anlamlı bir fark görülmemektedir. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ortalama puanlarının yüksek olması sebebiyle çok alanlı sanat eğitimi yönteminin kızların resimsel yaratıcılık düzeylerini olumlu yönde etkilediğini söylemek mümkündür. Bu sonuçlara göre, görsel sanatlar derslerinde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin etkili kullanımı, dersin genel amaçları ve kazanımlarına ulaşmada önemli katkılar sağlayabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Küpeli (2014)'nin "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Temel Tasarım Dersi Kapsamında Öğrencilerin Üç Boyutlu Tasarım Çalışmalarında Uygulanması" isimli yüksek lisans tezinde, Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Eğitim Fakültesi Güzel

Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı, "Temel Tasarım II" dersi alan 1. sınıf öğrencilerinin, üç boyutlu tasarım uygulamasında tasarlama becerilerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını konu almaktadır. Deney ve kontrol grubu oluşturularak, bir gruba ÇASEY'e dayalı eğitim uygulamaları gerçekleştirilirken, diğer gruba ise geleneksel eğitim yöntemi uygulanmıştır. Konu olarak da üç boyutlu çalışmalara örnek teşkil edebilecek olan 1960 sonrası sanat akımlarından Enstalasyon sanatı seçilmiştir. Uygulama öncesinde ve sonrasında öğrenci bilgi düzeylerindeki farklılıkları ölçmek amacıyla her iki gruba da dersin ilk beş dakikasında ön test ve son dersin ilk beş dakikasında ise son test uygulanmıştır. Üç boyutlu tasarlama kriter ölçeği, deney ve kontrol grubunun çalışmalarını değerlendirmek amacı ile 3 uzman eşliğinde puanlama yapılarak, puanların ortalaması alınmıştır. Üç uzmanın görüşünün tutarlı olduğu, non parametrik test Mann-Whitney U sonucundan deneysel grupta anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada, ÇASEY'e dayalı eğitimin üniversite 1.sınıf Temel Tasarım dersi müfredatına yansıtılması ve bu eğitimin üniversitenin her kademesinde uygulanması önerilmiştir.

Mamur (2002) ’un “Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçümleme ve Değerlendirme Yöntemleri, Bir Uygulama Önerisi” isimli yüksek lisans tezinde, çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahip olan sanat eğitiminde ölçümleme ve değerlendirme alanında öğretmen, öğrenci ve sanat eğitimi araştırmacıları tarafından dile getirilen bir güçlük yaşanmaktadır. Türkiye'de sanat derslerinde bu konuda yerleşmiş bir sistem, geliştirilmiş ölçütler yoktur. Bu nedenle ölçümlendirmenin ve değerlendirmenin sanat eğitimindeki yerini ve önemini belirleyebilme Çok Alanlı Sanat Eğitiminde (ÇASEY) değerlendirme yöntemlerinin ne olabileceğini tespitetmek ve bir uygulama önerisi getirebilmek amaçlanmıştır. Devinişsel ve duyuşsal alan özellikleri gösteren uygulama alanına, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiğin katılmasıyla bilişsel özellikler kazanan çok alanlı sanat eğitiminde öğretmenin bu genişletilmiş müfredat içerisinde yine aynı oranda genişletilmiş, objektif ve bilimsel bir değerlendirme yapabilmesi zorunlu hale gelmiştir. Çünkü müfredat, öğrencinin deneyimlerini değiştirdiği için öğretmeninde öğretme, öğrenme ve değerlendirme yöntemlerini değiştirmesi gerekmektedir. İşte bu amaçlar doğrultusunda ön hazırlıklı öğretmen ve öğrenciler ile yapılan görüşme ve anketlerle sanatsal bir etkinliğin ölçümlenmesinde ve değerlendirilmesinde yaşanan problemler belirlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin eleştirel yeteneklerine yönelik

bulguları elde edebilmek ve kendi değerlendirme kriterlerinin oluşturabilme düzeylerini belirleyebilmek amaçlı öz eleştiri yaprağı uygulanmıştır. Elde edilen tüm veriler genel değerlendirme adı altında notlandırılarak öğrenciye aktarılmıştır. Ulusal bir standart getirebilmeye yardımcı olmak amacıyla, sanatsal öğrenme alanlarına ilişkin sanat dersi genel ölçümleme yaprağı uygulanmıştır. Dersin değerlendirildiği son anket sonucunda öğrencilerin pek çok şey öğrendiklerini ve çok çeşitli deneyimler yaşadıklarını dile getiren cevaplarının yanında kullanılan ölçümleme ve değerlendirme tekniklerine karşı olumlu düşünceleri de alınmıştır.

Soylu (2011)'nun "Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin Tutum ve Performanslarına Etkisi" isimli yüksek lisans tezinde ilköğretim okulları 3. sınıf öğrencilerinin renk bilgisi konusundaki kazanımlara yönelik tutumlarını Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi " ÇASEY" ve Çoklu Zekâ Kuramı "ÇZK" ile desteklenmiştir. ÇASEY"e göre hazırlanmış ders planlarıyla işleyerek tutum ve performanslarında anlamlı bir fark yaratıp yaratmadığını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Amaç doğrultusunda; ÇASEY ve ÇASEY'in ÇZK'a dayalı etkinliklerle desteklendiği kontrol ve deney grupları, 4 saatlik teorik dersin sonunda 2 saatlik uygulama yapmışlardır. Uygulamalar Henry Matisse'in "Müzik" resminden bir röprodüksiyon olarak planlanmış ve grup olarak çalışılmıştır. Kontrol ve deney gruplarının her ikisi de 5'er çalışma yapmışlardır. Araştırma sonucunda yapılan istatistikî çözümlemeler sonucunda; deney grubunun kontrol grubuna göre renk bilgisi konusundaki tutumlarında istatistiksel açıdan olumlu düzeyde farklılaşmalar olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları resimlerin incelenerek performansları değerlendirildiğinde de deney grubundaki öğrencilerin daha iyi performans gösterdikleri saptanmıştır. Diğer bir ifade ile ÇASEY, ÇZK'ya dayalı etkinliklerle desteklendiğinde öğrencilerin tutum ve performanslarında olumlu gelişmeler olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaya (2009)'nın "Özel Eğitim Sınıflarına Devam Eden Zihinsel Engelli Öğrencilerin Sanatsal Gelişim Düzeylerinde Çok Alanlı Sanat Eğitim Yönteminin Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinde, özel eğitim sınıfında eğitim gören zihinsel engelli örencilerin sanatsal gelişim düzeyleri ortaya çıkarmaktır. Bu nedenle Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) uygulanarak, yöntemin sanatsal gelişim düzeylerine etkisi değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda; ÇASEY'nin eğitilebilir zihinsel engelli

öğrencilerin, sanatsal gelişim düzeyini biyolojik yönleriyle beklenen düzeye doğru yükselttiği tespit edilmiştir. Yöntem figür-obje betimlemesi yönünden, renk-şekil bilgi ve uygulaması yönünden ve kompozisyon yönünden sanatsal gelişim sağlanmıştır. Öğrencilerin görsel algılama düzeyleri artmış, betimleme, yorumlama, estetik beğeni oluşturma ve yargılama düzeylerinin geliştiği görülmüştür. Uygulama sonucunda ÇASEY'in, Görsel Sanatlar Eğitimi'nin eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere uygulanan geleneksel yönteme göre daha etkin olduğu görülmüş, Görsel Sanatlar dersinde uygulanması önerilmiştir.

Teoman'nın (2007) "İlköğretimde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Önemi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar" isimli yüksek lisans tezinde; eğitim programlarının verimliliği, uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç, gereç ve donanımlarının varlığı ile mümkündür. Bu araştırmada; Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin (ÇASEY) gelişimi, bu yöntemin sanat eğitimindeki yeri ve önemine dikkat çekilmiş ve yöntemin önerdiği dört disipline ait bilgilerin yanı sıra, görsel sanatlar eğitimindeki yeri de belirtilmiştir. Yöntem; içerdiği disiplinler açısından incelenmiş, bu disiplinlerin birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada, branş (alan) ve sınıf öğretmenlerinin görüşlerine de dayanarak, Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminde karşılaşılan sorunların nedenleri açıklanmaya çalışılmış ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Şişginoğlu (2007)'nun "Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme" adlı yüksek lisans tezinde; sanat eğitiminin usta-çırak ilişkisine dayanan ve sadece uygulamaya yönelik bir eğitim olduğu inancı değişen eğitim sistemi içerisinde eleştirilmeye başlanmıştır. Bu araştırma ile ortaya çıkan çok alanlı sanat eğitimi yönteminde, sanat eğitiminde bir sorun olan ölçme ve değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiğine ve ortaya çıkacak sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır. Araştırmada deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu desen modelinden yararlanılmıştır. Seçilen deney ve kontrol gruplarına 29 soruluk başarı testi (ön test-son test) uygulanmıştır. Deney grubuna çok alanlı sanat eğitimi yöntemi ile kontrol grubuna ise geleneksel yönteme uygun 3 haftalık (3*40 dk.) ders etkinliği uygulanmıştır. Yapılan bu araştırma sonucunda, eğitim sistemi içerisinde sanat eğitiminde ölçme ve değerlendirme boyutunun tam olarak netlik kazanmadığı, eksiklikler olduğu görülmüştür. Öğrenciyi çok yönlü geliştiren çok alanlı sanat eğitiminde

değerlendirmenin, öğrencinin gözlemlenerek her davranışının değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Özalp (2009)'ın " Okul Öncesi Dönem (5–6 Yaş Grubu) Sanat Etkinliklerinde Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Uygulanması Üzerine Bir Durum Çalışması" isimli yüksek lisans tezinde; okul öncesi dönem sanat eğitiminde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çocuklarda görülen değişikliklerin tespitine dayalı bir durum çalışmasıdır. Çalışmada, çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle 5–6 yaş grubu çocukların sanatsal gelişimlerinin uygulamanın dışında sanat eserini görme, inceleyebilme, eser hakkında konuşma, sanatçıyı tanıma gibi özelliklerin de geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Ders hakkında bilgi hazırlanan resimli çalışma kâğıtlarının slâyt yardımıyla öğrencilere gösterilmesiyle verilmiştir. Ders sonunda çoktan seçmeli testler, boşluk doldurma, eşleştirme gibi ölçme değerlendirme metotlar kullanılarak edinilen bilgi ve beceriler kontrol edilmiştir. Bilgi aktarımının etkili olması uygulama sonuçlarını istenilen düzeye taşımıştır. Elde edilen sonuçlara göre; sadece uygulama dışında duygu ve hissetmenin, görsel algılamanın, imgesel düşünmenin ve yorumlamanın eğitildiği sanatsal etkinlikler, çocuğun sanatsal gelişimini şekillendirmekte ve hızlandırmaktadır.

Karaöz (2011)'ün "Görsel Sanatlar Dersinde Geleneksel Türk Sanatları Konularının Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi ve Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ile Uygulanmasının Etkililiği (6. Sınıf Örneği)" isimli doktora tezinde; araştırmanın amacı, sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama disiplinlerini kaynaştıran, Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemi ile geleneksel Türk sanatları konularının yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre ilköğretim 6.sınıf görsel sanatlar dersinde uygulanmasının eğitime etkisini incelemektir. Araştırma modelini, nitel araştırma türlerinden olan durum çalışması (örnek olay) deseni ve eylem araştırması deseni oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan "tipik durum örneklemesinden" yola çıkarak çalışma grubu belirlenmiştir.

Etkinliklerin katkısı, hem konu hem de görsel sanatlar eğitimi yöntemi açısından olmuştur. Bulgular öğrencilerde, bireylerin kendilerinin anlam yaratma süreci, yeni bilgiyi mevcut bilgiye bağlama, sosyal etkileşim ve otantik görevlerde başarılı oldukları, öğrenenlerin üst düzey öğrenme, problem çözme, eleştirel yaratıcı düşünme becerilerinin geliştiği ve anlamlı öğrenmenin gerçekleştiği yönündedir. Görsel sanatlar

sınıf ortamı ve katılımcı gözlemci araştırmacı, programı uygulamaya öğrenmeyi farklı algılama düşünen sınıf olma, etkinliklere istekle, aktif katılım, üst düzey düşünme becerileri, öğretmen ve akran işbirliğinin sağlanması ve zevkli bir sınıf ortamı elde edilmesi yönünde katkı getirmiştir.

Elkoyun (2007)'nun "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğretmenler Tarafından Bilinmişlik Düzeyi ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar" isimli yüksek lisans tezindeki bu araştırma; görsel sanatlar eğitiminde, sanatsal öğrenmeye önemli katkısı olduğu ileri sürülen Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi'nin öğretmenler tarafından bilinme düzeylerini saptamak temel amacıyla yapılmıştır. Eğitim sistemi içinde sanat eğitiminin yeterince önemsenmediği bilindiğinden, yeni yetişen nesillerin sanatsal gelişimleri bakımından önem arz eden bu soruna özel bir ilgiyle eğilmenin büyük önem taşıdığı söylenebilir. Bundan dolayı bu alanda yapılacak araştırmalar ile yeni kuşakların öğrenme ve gelişme çağlarında sanatsal kaygılarla yetişmeleri gerçekleşebilecektir. Bunun başarılabilmesi için, kapsamında birçok öğrenme yolları da bulunan Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY), sanat eğitimcileri ve ilgili araştırmacılar tarafından tanınabilmesi amacıyla böyle bir araştırmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Kayalıoğlu (2012)'nun "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin Kompozisyon Kurmalarına Etkisi" isimli yüksek lisans tezinde; bu araştırmanın amacı, çok alanlı sanat eğitimi yönteminin ilköğretim ikinci kademe 8. sınıf öğrencilerinin kompozisyon kurma becerilerinde anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını ortaya koymaktır. 2011-2012 eğitim ve öğretim yılında yapılan araştırma, Çorum ili Kargı ilçesindeki Cumhuriyet YİBO 8.sınıf öğrencileri arasından seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 40 öğrenciyle yürütülmüştür. Bu araştırmada, tek grup öntest-sontest deneysel desen kullanılmıştır. Öntest ölçümü için öğrencilere resim yaptırıldıktan sonra 8 hafta süreyle ÇAGSEY'e dayalı eğitim uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonrasında öğrencilere sontest ölçümü için yine resim yaptırılmıştır. 10 hafta süren araştırma sonunda verilerin değerlendirilmesi, araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekle yapılmıştır. Öğrenci resimlerine puan verilirken 5'li likert tipi ölçek esas alınmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel çözümü için SPSS paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin kompozisyon kurma becerileri, verilen eğitime göre anlamlı şekilde

farklılaşmıştır. Araştırmada, ÇASEY'e dayalı eğitimin 8.sınıf Görsel Sanatlar dersi müfredatına yansıtılması ve bu eğitimin okul öncesinden, ilköğretim birinci ve ikinci kademeye kadar her düzeyde uygulanması önerilmiştir.

Şahin (2009)'nin "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Sanat Eserlerini İnceleme Dersinin Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemine Göre İncelenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 12. sınıf Sanat eserlerini inceleme dersinde sanat eleştirisi konularının, dersin öğretim programında yer alan "Sanat Eseri ve Analizi" ünitesi aracılığıyla çok alanlı sanat eğitimi yöntemine (ÇASEY) göre uygulamasının öğretime ve öğrenciye olan katkısını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

Araştırma seçkisiz örnekleme yoluyla seçilen gruplardan birisi deney, diğeri ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda çok alanlı sanat eğitimi yöntemi, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemi uygulanarak, öğrencilerin başarıları ve tutumları kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir. Yöntemlerin etkisini belirlemek amacıyla deneysel desenlerden ön test-son test kontrol gruplu desen modeli kullanılmıştır. Ayrıca nitel verilerin elde edilmesi amacıyla da gözlem, görüşme doküman inceleme ve eğitsel eleştiri yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırmada, deney ve kontrol gruplarına uygulama öncesi ve sonrasında yapılan başarı testinde ve nitel araştırmalar sonucunda deney grubu lehine olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Böylece deney grubuna uygulanan çok alanlı sanat eğitimi yönteminin olumlu düzeyde katkısı belirlenmiştir.

2.14.2. Yurt Dışında Yapılan Bazı Araştırmalar

Thurber (1989), "Sanat Eğitiminde Disiplinler Arasında İlişki Kurma: Hizmet Öncesi Sınıf Öğretmenleri için Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Örnek Bir Derse İlişkin İnceleme" isimli doktora çalışmasında öncelikle; sanatsal uygulama, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetik disiplinleri arasındaki teorik bağın sanat eğitimindeki bilişsel, araştırmaya yönelik ve pedagojik disiplinlere dayalı bir şekilde kavramsallaştırmış ve bunun üzerine bir dizi öğretim stratejileri geliştirmiştir.

Veriler, araştırmacının uygulama alanındaki notları, fakülte ekibinin alan notları, öğrencilerin hazırladığı duvar gazeteleri ile kendi ders notları ve sanatsal çalışmalarını içeren dosyaları, öğrencilerin ders değerlendirmeleri, okulun öğretim üyeleri ve

öğrencileriyle yapılan kişisel görüşmeler ve ders sürecini yansıtan videoteyp kayıtlarından oluşmaktadır.

Araştırmanın önemli bir sonucu, okulun öğretim üyeleri ve öğrencilerinin öğrenme çevresi, öğretim programının içerik ve yapısı ile etkili öğretim stratejileri hakkındaki algılarını ortaya çıkarmasıdır. Buna göre, uygulama yapılan gruptan bazısının dört sanat disiplininin adlarını bilmelerine rağmen DBAE'in konu içeriğini ifade etmede güçlük çektikleri gözlenmiştir. Araştırmanın sonunda öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında hizmet öncesi sanat eğitimi yöntemleri derslerinin uygulanabilir bir model olabileceği şeklindeki önerilerde bulunulmuştur.

Lewis (1992)'in "Eğitsel Bakımdan Yoksun Çocuklar İçin Disipline Dayalı Sanat Eğitim Programı" adlı bir araştırmasında DBAE'in sanat tarihi, estetik, sanat eleştirisi ve sanatsal uygulama ardıl bir formatta standartlaştırılarak bütünleştirildiği konu merkezli bir öğretim programı modelini incelemiştir. Ölçümlemeye ilişkin araştırmalar, resmi okul sanat programlarının genellikle araç-gereç merkezli yaklaşımlardan oluştuğunu ve sanat tarihi, eleştiri ve estetiğin yaygın olmadığını ortaya çıkarttığından dolayı, 1985'ten beri ABD'de DBAE yönteminin ulusal çapta teşvik edildiği bir çabanın var olduğu gözlenmiştir. Araştırma, DBAE modelinin öğretimsel, parasal ve fiziksel çok büyük bir değişiklik olmaksızın da yürürlükte bulunan sanat öğretimi yaklaşımları ile kolayca birleştirilebileceğini kanıtlamıştır. Uygulamanın eksik tarafları, sınıf düzeylerine göre konuların miktar ve durumu, duyuşsal alana önem veren ifade eksikliği, alanda yetişmiş yaygın personel olmaksızın programın kendi ayakları üzerinde durma zorluğu ve okulun öğretim süreci boyunca programa ilişkin hızlı bilgi akışının yokluğu olarak tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, veri analizlerine dayalı olarak uygulamanın geliştirilmesine yönelik birçok önerilerde bulunulmuş ve bir ünite planı hazırlanmıştır.

Mc Keon (1999)'nun estetik eğitiminde "Sanat Duygusu"nu inceleyen bir doktora çalışması mevcuttur. "Disipline Dayalı Sanat Eğitiminde Bir Sanat Tarihi Modeli" adlı araştırmasında McKeon, Avustralya eğitim ortamında DBAE yapısı ile sanat tarihi öğrenimi ve öğretimini örgütleme ve yaygınlaştırmayı amaçlamıştır.

Araştırma, Clark ve Zimmerman'ın 1983'te "eğitsel içeriğin genelleştirilmesi için uygun ortam" biçimindeki görüşleriyle desteklenen eğitsel yaklaşımlar iddiasıyla

sonuçlandırılmıştır. Araştırmadaki eğitsel bileşenler, DBAE ve sanat tarihinin Kuzey Amerikan sürümü olan genel eğitim terimleri ile tanımlanmaktadır. Araştırmanın kavramsal çerçevesi birçok sanat eğitimcisi ve estetik uzmanının çalışmaları incelenerek oluşturulmuştur. Okul öncesinde sanat tarihi eğitiminin öğrenme yapısının pedagojik ve belirlenen öğelerini oluşturma ve çözümleme aşamasıysabir dizimatrislerle (çoğaltma kalıpları) düzenlenmiştir. Araştırmada sanat tarihi, gerçekliği kanıtlanan ardıl olarak düzenli uygulamalar şeklinde tanımlanmış olması dikkati çekmektedir.

Smith (1999), DBAE'in ile disiplinler arası sanat öğretimi (Interdiscipline Art-IA) öğretim metotlarının sanatsal çalışmalar üzerindeki etkinliğini bir doktora çalışması düzeyinde eğitim bilimci yaklaşımıyla eğitim psikolojisi açısından ele almıştır. İlköğretim 6. sınıf düzeyinde iki sınıfta DBAE yöntemi ile diğer iki sınıfta da Interdiscipline Art (IA) öğretim yöntemi ile deneysel desen modeli ile bir uygulama yapılmıştır. Verilerin analizinden sonra, öğrencilerin DBAE ve IA öğretim yöntemleri ile yaptıkları uygulamalar arasında önemli bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin tutumları veya yüksek düzeyde düşünme becerileri ile DBAE ve IA gruplarındaki öğrenci uygulamaları arasında da anlamlı bir farkın olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak öğrencilerin sanatsal çalışmalarının yeni sınıflandırılması, DBAE yönteminin öğrencilerin yaratıcılık ve özgünlüklerini artırmada IA öğretim yönteminden daha çok etkili bir yaklaşım olduğunu göstermiştir.

Graham (2001), Kolombiya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde "Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Sınıfındaki Ergen Bireyin Sanatsal Gelişimine İlişkin Bir Örnek Olay İncelemesi" adlı bir doktora çalışması yapmıştır. DBAE yönteminin uygulandığı bir sınıfta 6 ergen öğrencinin sanatsal gelişimi keşfedilmeye çalışılmıştır. Özellikle, gerçekçi resim yapma becerisinin ergen ve daha ileri yaştaki öğrencilerde azalmasının, onların sanatsal gelişimleriyle ilişkili olabileceği araştırılmıştır. İleri yaşlardaki çocuklar arasında sanatsal etkinliklerin azalma problemi, benzer olduğu ısrarla söylenmiş ancak farklı yorumlarda bulunulmuştur. Sanatsal etkinlik ve özgüvendeki azalmaya ilişkin olarak ise, gerçekçiliğe yönelik bir ilgi ve merakla bağlantılı genel bir kanının var olduğu belirtilmiştir.

Araştırmada öğrencilerin sanatsal çalışma yapmaktan kaçınmalarının yetersiz öğretimin bir yansıması olduğu varsayılmıştır. Bu araştırma, düşünmede ve üç boyutlu betimlemeyi gerektiren sunu becerilerinde öğrencileri teşvik eden eğitim ve öğretim

programlarının öğrencilerin imgelemlerindeki anlamlı buluşları destekleyebileceğinin ve onları sürekli sanatsal etkinliklere yöneltebileceğinin mümkün olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Greer (1984)'in "Disipline Dayalı Sanat Eğitimi: Sanatın Bir Konu Olarak Konuya Yaklaşımı" başlıklı makalesinde; disipline dayalı sanat eğitiminin odağında, estetik eğitiminin kapsamında ve genel eğitimde sanat vardır. Dört ana disiplin olan estetik, uygulama, sanat tarihi ve sanat eleştirisi sınıf düzeylerinde yazılı bir müfredatta ard arda bilinçli biçimsel bir yolla ve diğer akademik konularda olduğu gibi öğretilir. Basitten zora doğru sunulan etkinlikler ve beceriler, çocukların yaş seviyesi ve gelişimi göz önüne alındığında, saf bir sanattan zenginliğe doğru bir değişim geçirir (http://www.tandfonline.com 21.10.2017).

2.14.3. İlgili Araştırmaların ve Literatürün Değerlendirilmesi

Bu başlık altında araştırma kapsamında ulaşılan çalışmaların genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

Yurt içinde yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi" başlığıyla örtüşen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte Türkiye'de farklı konularda çeşitli gruplar üzerinde görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin, bunların öğrenci başarısına etkisi inceleyen çok az sayıda araştırmayla karşılaşmıştır (Güneş, 2015; Küpeli, 2014; 2005; Subaşı, Şahin, 2009; Şişginoğlu 2007; Alakuş, 2002; Orhun, 2011; Kaya, 2009 ve Teoman, 2007). Ancak bu araştırmaların belli bir kısmı ÇAGSEY'e göre ölçme ve değerlendirme kısmında yer alır (Mamur, 2002). Yapılan bu çalışmaların genelinin son 16 yılın içinde yapıldığı görülmektedir. Bu durum Türkiye"deki araştırmacıların bu konu üzerinde son yıllarda yoğunlaştığı ve bazı konu üzerinde yeterli çalışmaların olmamasından dolayı özellikle ölçme ve değerlendirme üzerinde yeni araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Yurt içinde yapılan araştırmalar incelendiğinde ÇAGSEY'in etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaların Sonuçları olumlu ve etkili olduğu görülmektedir

(Güneş, 2015; Küpeli, 2014; 2005; Subaşı, Şahin, 2009; Alakuş, 2002; Orhun, 2005; Kaya, 2009 ve Teoman, 2007).

Yurt dışında yapılan bazı çalışmalar değerlendirildiğinde "7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi" başlığıyla örtüşen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bununla birlikte yurt dışında farklı konularda çeşitli gruplar üzerinde görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin, bunların öğrenci üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalarla karşılaşılmıştır (Thurber, 1989; Graham; 2001 & Smith, 1999). Ancak bu araştırmaların belli bir kısmı disiplinler arası derslerin veya eleştiri, estetik, sanat tarihi ve uygulma bağlamında etkisi belirlenmeye çalışılmıştır (Lewis, 1992; McKeon, 1999 & Greer, 1984). Yapılan bu çalışmaların genelinin son 34 yılın içinde yapıldığı görülmektedir. Bu durum yurt dışındaki araştırmaların disiplinlerarası yaklaşımın araştırmacılara bu konu üzerinde araştırma yaptıkları görülmektedir.

Yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde disiplinlerarası yaklaşım yöntemiyle etkinlikler yapılmıştır. Araştırmaların sonuçları olumlu ve etkili olduğu görülmektedir (Thurber, 1989; Graham; 2001 & Smith, 1999, Lewis, 1992; McKeon, 1999 & Greer, 1984).

Yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalar "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı araştırmayla benzer şekilde olumlu yönde sonuçlar ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanmasında kullanılan ölçme aracının hazırlanması, uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nicel ve nitel araştırma modelleriyle birlikte kullanılmıştır Araştırmada 7. sınıfın yıllık planında yer alan "Derinlerde Sanat Var" ünitesi ile perspektif tekniğinin incelemesine ilişkin hazırlanan "başarı testi" yardımıyla nicel verilere ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın amacı Görsel Sanatlar Dersinde uygulanan etkinliklerin, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bunun için yapılan araştırmada, yarı deneysel desen modellerinden öntest – sontest eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Ama deney öncesinde gruplar eşit olmayabilir. Gruplar doğal olarak oluşmuştur. Katılanların benzer özellikte olmalarına olabildiğince özen gösterilir. Öntest – sontest eşitlenmemiş kontrol gruplu modelin uygulandığı bu çalışmada, gruplardan hangisinin deney ve hangisinin kontrol grubu olacağı rastgele seçilir (Campbell & Stanley, 1963: 47; Karasar, 2009:102). Eşitlenmemiş kontrol gruplu" model Tablo. 1 de sembollerle gösterilmiştir.

Tablo 1. Eşitlenmemiş Kontrol Gruplu Model (Karasar, 2009: 102)

G_1	$O_{1.1}$	X	$O_{1.2}$
G_2	$O_{2.1}$		$O_{2.2}$

G_1: Deney grubu

G_2 : Kontrol grubu

$O_{1.1}$: Deney grubu öntest ve sontest ölçümleri.

$O_{2.1}$: Kontrol grubu öntest

X: Deney grubunda deneklere uygulanan bağımsız (deneysel) değişken

$O_{1.2:}$ Deney grubu sontest.

$O_{2.2}$: Kontrol grubu sontest.

Araştırma, nicel ve nitel araştırma modelleriyle birlikte kullanılmıştır Araştırmada Diyarbakır ili Ergani ilçesine bağlı Atatürk ortaokulu 7. sınıfın yıllık planında yer alan "Derinlerde Sanat Var" ünitesi ile perspektif tekniğinin incelemesine ilişkin hazırlanan "başarı testi" yardımıyla nicel verilere ulaşılmıştır.

Deneysel araştırma sürecinde kullanılan birçok deneysel desen olmasına rağmen, uygulama boyutunda genellikle en az iki grubun oluşturulduğu uygulama şekli tercih edilir. Bu grupların birine deney grubu, diğerine ise kontrol grubu adı verilir. Araştırmalarda kontrol grubu farklı bir müdahalede bulunulmayan, sadece veri toplamak amacıyla kullanılan grup, deney grubu ise; etkisi belirlenmeye çalışılan farklı uygulama veya müdahale ile karşılaşan gruptur. Uygulama sürecinde her iki gruba ön test uygulanır, deney grubu deneysel müdahaleye uğrarken, kontrol grubuna özel bir müdahalede bulunulmaz. Uygulamadan sonra da her iki gruba son test uygulanır ve istatistiksel yöntemlerle gruplar karşılaştırılır (Özmen, 2016: 49). Deney ve kontrol gruplarının seçildiği sınıfların belirlenmesinde, sınıfların başarı düzeyinin orta seviyede olması, bu okulda öğrenim gören öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının benzer olması, okulun ilçe merkezinde olması ve araştırmacının bu okulda çalışıyor olması gibi özellikler göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda, bağımsız değişken olan çok alanlı görsel sanatlar eğitim yönteminin (ÇAGSEY) bağımlı değişken olan öğrencilere başarı testi uygulanarak, öğrencilerin başarıları kullanılan yöntemler açısından incelenmiştir.

Nitel araştırma, araştırdığı konuya yorumlayıcı ve doğal olarak yaklaşan ve birden fazla metoda odaklanan araştırmadır. Nitel araştırma, araştırılan problemin miktarı, sayısı, sıklığı ve yoğunluğundan ziyade problemin ölçülemeyen ya da ölçülmesi kolay olmayan yönleri yani problemin süreci ve anlamıyla yakından ilgilenir (Denzin & Lincoln, 2012). Nitel araştırmanın herkes tarafından kabul edilen bir tanımını yapmak zordur. Bunun sebebiyse; *nitel araştırma* kavramının şemsiye kavram olarak kullanılmasından ve bu kavram altında yer alabilecek birçok kavramın değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır (Demirbaş, 2016: 15). Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir

biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013: 45). Bu araştırmada, öğrencilerin perspektif eğitimiyle ilgilerini tespit etmek için gözlem, görüşme ve doküman analizi kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırma, nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı modeldir. Balcı' ya (2010) göre, örneklem seçiminde temel amaçlar düşünüldüğünde olasılığa dayalı olmayan, yansızlık kuralına göre seçilmeyen kümelere örneklem denmesinin doğru olmayacağını ve bu tür kümelere çalışma grubu gibi isimlerin verilmesinin daha doğru olacağını ifade etmektedir. Bu ifadeden hareketle çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme seçimine gidildiği söylenebilir. Gürbüz ve Şahin (2015) tarafından amaçlı örnekleme, araştırmacının kendi kişisel gözlemlerinden hareket ederek araştırma sorunsalına uygun geldiğini düşündüğü, belirli özellikleri taşıyan deneklerin seçildiği örnekleme şeklinde tanımlanmıştır. Bu çerçevede, araştırmanın çalışma grubu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır ili Ergani ilçesindeki Atatürk Ortaokul'u seçilmiştir. Tablo 2'de çalışma grubu içerisinde yer alan okul ve öğrenci sayıları verilmektedir.

Tablo 2. Okul ve Öğrenci Sayıları

OKUL	GRUP	N
Ergani Atatürk Ortaokulu	Deney	30
	Kontrol	30

Bu okuldaki 7. sınıf şubeleri arasından belirlenen iki şubede öğrenimine devam eden toplam 60 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu şubelerden biri araştırmanın deney, diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunu oluştururken denkleştirmek için kontrol ve deney grubunun genel akademik başarı durumu ve görsel sanatlardaki akademik başarı durumu t-testi sonuçlarına göre oluşturulmuştur.

3.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Genel Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması

Araştırmanın çalışma grubunu denkleştirmek için deney ve kontrol gruplarının genel akademik başarı puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Genel Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları

Genel	Grup	N	$\overline{X}$	ss	t	p
Akademik Ortalama	Deney	30	2.10	4.68	.077	.93
	Kontrol	30	1.79	6.93		

Deney grubunun genel akademik başarı puan ortalamasının $\overline{X}$ =72.10, kontrol grubunun genel akademik başarı puan ortalamasının $\overline{X}$ =71.79 olduğu görülmektedir. Elde edilen t-testi sonucuna göre (t=.077, p>.05) ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin genel akademik başarı puanlarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

3.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Sanatlar Dersi Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması

Araştırmanın çalışma grubunu denkleştirmek için deney ve kontrol gruplarının görsel sanatlar dersi akademik başarı puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonuçları tablo 4 'te sunulmuştur.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Gruplarının Görsel Sanatlar Dersi Akademik Başarı Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları

Genel	Grup	N	$\overline{X}$	ss	t	p
Akademik Ortalama	Deney	30	78.68	5.28	.729	.46
	Kontrol	30	81.36	3.09		

Deney grubunun genel akademik başarı puan ortalamasının $\overline{X}$ =78.68, kontrol grubunun genel akademik başarı puan ortalamasının $\overline{X}$ =81.36 olduğu görülmektedir.

Elde edilen t-testi sonucuna göre (t=.729, p>.05) ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin görsel sanatlar dersi akademik başarı puanlarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak, deney ve kontrol gruplarının denk olduğu söylenebilir. Deneysel çalışmalarda önemli bir sorun deneklerin seçimidir. Bu sorun öntest-sontest kontrol gruplu desende çok daha önemlidir. Çünkü bağımlı değişkene ait deney ve kontrol gruplarının deney sonrasındaki farklılıkları, deney öncesindeki farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir. İki gruptaki farklılıkları en aza indirmenin yolu; deneklerin uygun yöntemlerle gruplara atanmasından geçer (Büyüköztürk, 2007: 24).

Patton (1997) 'a göre amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Amaçlı örneklemede araştırmacı, kimlerin seçileceği konusunda kendi yargısını kullanır ve sonra belirlediği bireyleri örneklemeye almaya çalışır (Balcı, 2010; Johnson & Christensen, 2012). Amaçlı örneklem yöntemlerinden aşırı veya aykırı durum örneklemsi, derin bir incelemeye tabi tutulacak sınırlı sayıda ancak aynı ölçüde de bilgi bakımından zengin durumların çalışmasını öngörür. Burada önemli olan nokta aşırı veya aykırı durumlar normal durumlara göre daha zengin veri ortaya koyabilir. Araştırma proplemini derinlemesine ve çok boyutlu bir biçimde anlamamıza yardımcı olabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 136). Bu amaçla deney grubunda bütün öğrencileri takip etmek zor olacağından dolayı sınıfı temsil edebilecek ve başarı düzeyleri farklı olan üç öğrenciaşırı veya aykırı durum örnekleme yöntemi içerisinde yer alan seçkisiz yöntemle seçilmiştir. Seçkisiz yöntem, bu evrendeki "şey"lerin özellikleri belirli ölçütler uygulandığında belirli özellikler göstermektedir. Öte yandan bu evrendeki her "şey" oluşturulacak herhangi bir örnekleme dâhil olma konusunda eşit şansa sahip olmalıdır. Bu özelliklere sahip olan evrenden, istatiksel hesaplarla evreni temsil edebilme büyüklüğüne sahip ve tamamen rastgele yöntemle bir örneklem seçmek mümkündür. Buna *seçkisiz* örneklem denir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 132). Seçkisiz yöntemle belirlenen üç öğrencinin "sanatsal başarı" durumlarını ortaya koymak amacıyla gözlemler yapılmıştır. Seçilen bu öğrenciler hakkında bilgiler verilmiştir. Bu öğrencilerin gizliliğini korumak amacıyla Öğrenci A, Öğrenci B ve Öğrenci C şeklinde adlandırılmıştır. Sanatsal açıdan bazı nitel verilere varmak amacıyla seçilen öğrencilerden; 1- görsel sanatlara yönelik yaklaşımları, 2- eleştirel yetenekleri, 3-

sanatsal yönelim biçimleri, 4- eleştirel beğeni düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun için çeşitli formlar geliştirilmiştir. Böylece sanatın doğasında yer alan öznel ve görsel durumlar öğrencilere yönelik ders esnasında saptanmaya çalışılmıştır. Dersler araştırmacı tarafından otuz kişilik deney grubu ile birlikte işlenmiştir. Seçilen üç öğrenciye ait bilgiler aşağıda ifade edilmiştir.

Seçilen Üç Öğrencinin Profili

*Öğrenci A,*13 yaşında bir kız öğrencidir. 3 kardeşe sahiptir, iyi görünümlü, başarılı bir öğrencidir. Ailesi Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde oturmaktadır. Babası serbest meslekle uğraşmaktadır. Annesi ise ev hanımıdır. Anne ve babası lise mezunudur. Ev kendilerine ait ve orta gelire sahip bir ailedir. İyi giyimli, temiz, düzenli, sınıftaki arkadaşlarıyla iyi geçinen ve tüm derslerinde başarılı olan bir öğrencidir. Diğer iki öğrenciye göre daha fazla yeteneklidir. Onlara göre daha fazla sabırlıdır. Görsel sanatlar dersinde malzemelerini eksiksiz getirmektedir. Sorumluluk duygusu gelişmiştir. Sanatsal çalışma yaparken kendine güveni olan, planlı ve titiz bir öğrencidir. Yeniliklere açıktır. Başarılı olmasının yanında, meraklı bir öğrencidir. Arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle olan iletişimi iyidir. İşlediğimiz derslere hazırlıklı olarak gelmektedir. Derslerdeki katılımı üst düzeyde olup, uygulamalı etkinliklerde de başarılıdır.

Evde sanatla ilgilenen olmamasına rağmen sanata karşı duyarlıdır. İlerde sanat eğitimi almayı istemektedir. Görsel sanat derslerinin işlenmesinde video gösterimi ve müzik dinletisi istemektedir.

*Öğrenci B,*13 yaşında bir kız öğrencidir. Diğer iki arkadaşına göre daha sesiz ve sakin bir kişiliğe sahiptir. Ailesi Diyarbakır ili Ergani ilçesinde yaşamaktadır. Babası tuhafiye işiyle uğraşmakta, annesi ev hanımıdır. Öğrencinin 2 kardeşi vardır. Anne ve babası lise mezunudur. Ekonomik gelir düzeyleri orta seviyededir. Derslerde girişken bir yapıya sahip olmamasına rağmen, dersi pürdikkat dinlemektedir. Görsel sanatlar vetüm derslerinde başarılı bir öğrencidir. Aynı zamanda sınıf birincisidir. Uygulamalı etkinliklerde başarılı ve yaratıcıdır.

Öğrenci, sınıfta perspektif uygulaması ile yapılan etkinlikleri yeterli bulmuş ve uygulamaları sevmiştir. Herhangi bir sanat dalıyla uğraşmamaktadır. Görsel sanatlar dersinin diğer dersler kadar önemli olduğunu ifade etmektedir. İlerde sanat eğitimi almayı düşünmemektedir. Sanat hakkındaki düşüncesi, hayatımız için gerekli oluşudur.

*Öğrenci C,*13 yaşında bir erkek çocuğudur. İki kardeşi vardır. Öğrencinin anne ve babası ilkokul mezunudur. Oturduğu ev kendilerine aittir. Babası serbest meslekle (ne olduğunu söylememiştir) uğraşmakta ve annesi ev hanımıdır. Ailenin sosyo ekonomik düzeyi orta seviyededir. Çalışkan bir öğrencidir. Görsel sanatlar dersinde yeteneğe sahip değildir; ama çaba gösteren bir öğrencidir. Öğrenci diğer iki öğrenciye göre daha fazla derse katılmıştır. Öğrenci girişken ve meraklı bir mizaca sahiptir. Sınıftaki arkadaşlarıyla iyi geçinmektedir. Yapılan etkinlikleri dikkatli bir şekilde takip etmiştir. Etkinlikleri yeterli ve eğlenceli bulmuştur. Öğrencinin ailesinde sanatla ilgilenen bulunmaktadır. Kendiside ilerde sanat eğitimi almak istemektedir. Temiz giyimli sevecen bir yapıya sahiptir. Sanatı eğlenceli bir süreç olarak görmektedir.

Öğrencilerin genel profiline baktığımızda;

- Okula yakın mahallerde yaşadıklarını, ailelerinin Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde ikamet ettiklerini,
- Kardeş sayılarının az olduğunu,
- Ailelerinin gelir düzeyinin orta düzeyde olduğunu,
- Anne ve babalarının öğrenim durumlarının orta düzeyde olduğunu,
- Resim yapmaktan hoşlandıklarını,
- Sanatla uğraşmayı sevdiklerini,
- Bir öğrenci hariç, diğer iki öğrenci ilerde sanat eğitimlerine devam etmek istediklerini,
- Herhangi bir sanat dalıyla ilgili olmadıklarını belirtmişlerdir.

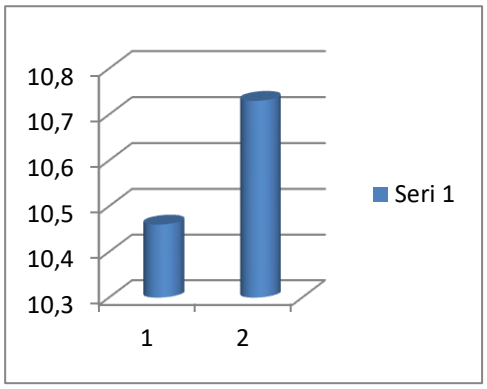
3.2.3 Deney ve Kontrol Gruplarının Akademik Başarı Öntest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçlarının Karşılaştırılması

Araştırmanın t-testi ile ilişkin "*Deney ve kontrol gruplarının öntest başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?*" şeklinde düzenlenmiştir. Yapılan bağımsız örneklemeler t-testi analizi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları

Test	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**ss**	**t**	**p**
Başarı Testi	Deney	30	10.46	3.32	.336	.39
	Kontrol	30	10.73	2.79		

Deney grubunun başarı testi öntest puan ortalamasının 10.46, kontrol grubunun başarı testi öntest puan ortalamasının 10.73 olduğu görülmektedir. Elde edilen t testi sonucuna göre (t=.336, p>.05) ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin akademik başarılarının birbirine yakın olduğunu göstermektedir. Şekil 1'de deney (1) ve kontrol (2) gruplarının başarı testi ile ilgili öntest puan ortalamalarının grafiği sunulmuştur.

Grafik 1. Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puan Ortalamaları

3.3.Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Araştırmada hem nitel, hem nicel yöntemlerle veriler toplanmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasını sağlayan araçların geliştirilmesinde izlenen yol şudur:

3.3.1. Akademik Başarı Testinin Geliştirilmesi

3.3.1.1. Başarı Testinin Geliştirilmesi

Başarı testleri, belli bir programa dayalı öğretim sonunda öğrencilerin bilgi, kavram ve anlayış yönünden gösterdikleri akademik gelişimi belirlemek amacıyla hazırlanan ve kullanılan testlerdir (Yıldırım, 1999: 15). Bu kapsamda; öncelikle "*Derinlerde sanat var*" ünitesi ile ilgili 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı görsel sanatlar dersi 7. sınıf yıllıkplanından kazanımlar tespit edilmiştir. Toplamda 6 kazanım vardır. "*Derinlerde sanat var*" ünitesinde toplam 3 kazanım mevcuttur (http://www.gorselsanatlar.org 11.11.2017). Diğer 3 kazanımda günlük planlardan alınmıştır. Literatür taramasından sonra elde edilen başarı testi için maddeler yazılı çeşitli kaynaklardan, bu alanla ilgili tezlerden, internetten yararlanılmış ve araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu maddelerin içeriğinin "*Derinlerde sanat var*" ünitesi ile ilgili olmasına dikkat edilmiştir. Başarı testi Ek-2'de verilmiştir.

Tablo 6. Test Maddeleri ile Ünite Kazanımlarına İlişkin Belirtke Tablosu

KAZANIMLAR	M
1. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini kullanır. Perspektif çalışmalarında kompozisyonu oluşturan öğeleri söyler.	23, 24, 25, 26
2. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.	6, 7, 8
3. Perspektif tekniğinin tarihsel gelişim bilgisi ve perspektif ile ilgili temel kavramların anlam bilgisini anlar.	4,5,9, 13,14,15
4. Tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargılama gibi sistematik basamaklarla sanat eserine eleştirel bir açıdan bakar.	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
5. "Güzel" sözcüğünün kişiye göre değiştiğini örnekler vererek söyler. Sanatsal çalışmalarla ilgili beğenisini sebepleriyle açıklar.	1, 2, 3
6. Mekânda derinlik etkisi için hava ve çizgi derinlik anlayışını kullanır.	10, 11, 12,

Tablo 6'da ünite kazanımlarının başarı testi maddelerine göre dağılımlarını gösteren belirtke tablosu verilmiştir. Kazanımların karşısındaki sayılar başarı testindeki madde numaralarını göstermektedir. Tablo incelendiğinde, soruların ünite kazanımlarının hepsini içerdiği görülmektedir. 52 maddeli başarı testi hazırlandıktan sonra İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tasarım fakültesinden bir öğretim üyesine, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümündegörevli bir öğretim üyesine, Aksaray Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesindeniki öğretim üyesine, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden iki öğretim üyesine ve Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görevli bir öğretim üyesine gösterilmiştir. Ayrıca;güzelsanatlar eğitimindebiri doktorasını yapmış,biri de yapmakta olanikisanat eğitimcisine gösterilmiştir. Ayrıca güzel sanatlar eğitiminde yüksek lisans yapan dört kişiye gösterilip, maddelerin kazanımları ölçüp ölçmediği konusunda görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda bazı maddeler testten çıkarılmış, kalan 47 maddeningeçerliliği onaylanmıştır. Bu şekilde; 47 maddeli başarı testi ön uygulama için

hazır hale getirilmiştir. Hazırlanan çoktan seçmeli test (dörtlü) yedinci sınıflardan 120 öğrenciye uygulanmıştır. Özçelik (2010: 118) testin ön uygulaması için gerekli grubun büyüklüğüne ilişkin olarak 120 ile 400 arası bir rakamın uygun olacağını belirtmiştir. Buna göre çalışma kapsamında ön uygulama için ulaşılan sayı uygun bulunmuştur. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında girilerek madde analizlerine tabi tutulmuştur. Madde analizi işlemleri sonucunda her bir maddeye ait madde güçlük ve ayırıcılık indeksleribelirlenmiştir. Sonuçlar tablo 7'de sunulmuştur. Analizlerde maddelerin frekans, yüzde, aritmetik ortalamalarına, madde güçlüğü ve madde ayırt ediciliklerine bakılmıştır. Bu işlemlerden sonra 21 soru testten çıkarılarak, başarı testine son hali verilmiştir.

Tablo 7. Başarı Testi Sorularına İlişkin Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Madde Güçlük İndeksi (p)	Madde Ayırtedicilik İndeksi	Madde Varyansı	Madde Standart Sapması	Madde Güvenirlik	Doğru Sayısı	Yanlış Sayısı
1.	.29	.35	.20	.45	.16	35	85
2.	.41	.39	.24	.49	.19	50	70
3.	.53	.25	.24	.49	.12	64	56
4.	.48	.35	.24	.49	.17	58	62
5.	.35	.32	.22	.47	.15	42	78
6.	.52	.57	.24	.49	.28	63	57
7.	.39	.42	.23	.48	.20	47	73
8.	.35	.25	.22	.47	.11	42	78
9.	.30	.25	.21	.46	.11	37	83
10.	.35	.46	.22	.47	.22	42	78
11.	.31	.28	.21	.46	.13	38	82
12.	.27	.39	.19	.44	.17	33	87
13.	.35	.50	.22	.47	.23	42	78
14.	.15	.32	.12	.35	.11	18	102
15.	.25	.32	.19	.43	.14	31	89
16.	.26	.28	.19	.44	.12	32	88
17.	.41	.42	.24	.49	.21	50	70
18.	.27	.32	.19	.44	.14	33	87
19.	.60	.53	.24	.48	.26	72	48
20.	.32	.53	.21	.46	.25	39	81
21.	.35	.42	.22	.47	.20	43	77
22.	.42	.64	.24	.49	.31	51	69
23.	.29	.35	.20	.45	.16	35	85
24.	.34	.39	.22	.47	.18	41	79
25.	.45	.42	.24	.49	.21	55	65
26.	.37	.42	.23	.48	.20	45	75

Tablo 7'de madde analizi sonuçları ve madde güçlük indeksleri görülmektedir. Madde güçlük indeksi, bir maddeyi doğru yanıtlayanların testi alanların tümünün sayısına bölümüdür (Atılgan, 2009: 297). Bu değer 0-1 arasında değişebilmektedir. İndeksin değeri 1'e yaklaştıkça maddenin kolaylaştığı; 0'a yaklaştıkça ise grubun maddeyi cevaplamakta zorlandığı ve maddenin zorlaştığı kabul edilir (Sönmez & Alacapınar, 2016). Bir testteki madde güçlük indekslerinin .10 ile .90 arasında ya da .20ile .80 arasında değişebilir (Kan, 2008: 256-257). Başarı testine ait madde güçlük indeksi incelendiğinde, .15 ile. 60 arasında değiştiği görülmektedir. Bu ise başarı testindeki soruların "*zor ve normal*" zorluk derecesine sahip olduğunu göstermektedir. Madde ayırt edicilik indeksi, bir testteki maddelerin, madde ile ölçmesi beklenilen özelliğe sahip olan ve olmayanları birbirinden ayırt etmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Atılgan, 2009: 301). Madde ayırıcılık gücünün .30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi ayırt ettiği söylenebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010). Katsayıların .30'un üzerinde olması, tüm maddelerin testin ölçmek istediği özelliği ölçtüğü şeklinde yorumlanabilir. Başarı testinde 21 maddenin madde ayırtedicilik indeksinin .30'dan yüksek olduğu, beş maddenin .30'dan düşük olduğu görülmektedir. Bu maddeler, araştırmacı tarafından başarı testinde yer alması gerektiği düşünülmüş ve uzmanlardan alınan dönütler neticesinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, başarı testinde yer almıştır. Sonuç olarak, madde analizi işlemleri tamamlandığında 26 maddelik bir test elde edilmiştir (Ek-1). Elde edilen testin maddelerinin birbiriyle tutarlılığını ortaya koymak amacıyla ya da ölçme sonuçlarının hatasızlığını ortaya koymak amacıyla testin güvenirliği ölçülmüştür. Bu ölçüm için Kuder Richardson-20 (KR-20) hesaplaması yapılmıştır. Bu hesaplamada bulunan değer 0 ile 1 arasında değişebilmektedir. Bu değerin 1'e yaklaşmasıyla testteki maddelerin iç tutarlılığının yüksek olduğu; 0'a yaklaştığında ise test maddelerinin birbiriyle tutarlı olmadığı ifade edilmektedir (Kan, 2008: 273). Yapılan işlemler sonucunda, başarı testinin KR-20 değerinin .68 olduğu ve kabul edilebilir bir güvenirliğe sahip olduğu görülmüştür (Özdamar, 2013). Ayrıca araştırmanın güvenirliğini belirlemek için iki yarı güvenirliği de incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda başarı testinin iki yarı güvenirliğinin .67 olduğu görülmüştür.

3.3.2. Veri Kaynağı Olarak Video

Veri kaynağı olarak video kullanılması nitel araştırmacılar için en önemli kaynaktır. Birçok kamu veya özel kurumlar tarafından güvenlik amacı başta olmak üzere, ilgili kurum ve kuruluşun çevresi veya bina içi çalışma alanları kameralar aracılığıyla kayıt altına alınmakta ve belli süreler içinde kaydedilmektedir. Bütün bu gelişmeler, nitel araştırmacılar için özellikle gözlem verisi olarak kullanılmak üzere önemli kaynaklar sağlamaktadırlar (Güler, Halıcıoğlu & Taşğın, 2015: 130). Bu bağlamda deney grubunda video kaydının ders esnasında öğrencilerin dikkatini çektiğini, derse karşı olan motivasyonu arttırdığı söylenebilir. Altı haftalık etkinlik boyunca video kaydıyla öğretmen öğrenci etkileşimi, öğretim içeriği, öğretim tarzı belirlenip çözümlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin ders ortamındaki davranışlarını takip edebilmek, doğal ortamdaki mimiklerini ve derse karşı olan ilgilerini tespit etmek için de video kaydı yapılmıştır. Bu amaçla video kaydı gözlem yapılan dersin dökümü (Ek-15) olarak ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

3.3.3. Görüşme

Yarı yapılandırılmış görüşme: Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların sorulabildiği bir görüşme yöntemi olarak nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemidir. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı tarafından önceden sorular hazırlanmış olsa bile görüşmenin gidişatına göre de sorular sorabilir ve bu sorular açık uçlu da olabilir. Yarı yapılandırılmış görüşmede ortalama on ve on beş soru sorulabilir (Güler ve diğerleri, 2015: 115). Yarı yapılandırılmış görüşme formu, ilgili literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak bizzat araştırmacı tarafından geliştirilmiştir (Akgün, 2015: 50). Görüşme yoluyla bireylerin bir konu veya duruma ilişkin deneyimleri, tutumları, algıları ve düşünceleri gibi gözlenmeyen, ancak bir araştırma için önem taşıyan unsurların anlaşılabilmesi hedeflenmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013: 148).

Yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu, öğrencinin perspektif çalışmalarındaki konuya olan hâkimiyetini, ilgisini ve okul faktörlerinin etkisini ölçmek amacıyla araştırma çalışmasının sonunda kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcıların perspektif eğitimi ile ilgili görüşlerini belirleyebilmek için 18 açık-uçlu soru bulunmaktadır. Açık-uçlu sorular, alanyazın taraması yapılarak

oluşturulmuştur. Bu açık-uçlu sorular İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tasarım fakültesinden bir öğretim üyesine, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde görevli bir öğretim üyesine, Aksaray Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde çalışan iki öğretim üyesine, Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde görevli iki öğretim üyesine ve Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görevli bir öğretim üyesine gösterilmiştir. Ayrıca güzel sanatlar eğitiminde biri doktorasını yapmış, biri de yapmakta olan iki sanat eğitimcisine gösterilmiştir. Araştırma, 07-21.11.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu uygulanırken seçkisiz yöntemle belirlenen üç öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve formdaki soruları samimi bir şekilde cevaplamalarının araştırmanın amacına ulaşması için önemli olduğu söylenilmiştir. Her bir görüşme ortalama 30 dakika sürmüştür.

3.3.4. Gözlem

Yapılandırılmış veya yapılandırılmamış gözlem: Davranışın gerçekleştiği doğal ortamlarda yapılır. Çoğu durumda araştırmacının ortama katıldığı "katılımlı gözlem" tekniği ile yapılır. Araştırmacı, çalıştığı konuya ilişkin kültür ya da alt kültürün içine girmeye ve bir parçası olmaya çalışır. Amaç herhangi bir denenceyi test etmek veya bunlara kanıt bulmak değil aksine, belirli bir kültürü içeriden olabildiğince ayrıntılı tanımlamaktır (dil, adet, gelenek, görenek, değerler, dinsel törenler, yazılı ve yazılı olmayan kural ve yasalar) . Araştırmacının elinde herhangi standart bir gözlem veya görüşme aracı yoktur. Yapılandırılmamış alan çalışmaları yoluyla elde edilen sonuçları doğal ortamlarda test etme amacına hizmet edebilir. Araştırmacı genellikle yapılandırılmış bir gözlem aracı veya araçları kullanır. Gözlenen ortamı operasyonel hale getiren davranışlar ayrıştırılır ve gözlem formu üzerinde bunlara yer verilir (Fidan, 2006: 3-4).

Ortaokul 7. sınıf Görsel Sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisine ilişkin olarak, öğretim süreci boyunca sergiledikleri davranışları ayrıntılı bir şekilde belirleyebilmek amacıyla gözlem tekniği kullanılmıştır. Gözlem belli bir ortam ya da kurumda oluşan davranışları ayrıntılı olarak incelemek amacıyla kullanılan bir tekniktir ve sözel olmayan davranışlara ilişkin verilerin toplanmasında tarama, deney ve doküman araştırmasına göre daha uygundur (Bailey, 1987 "den aktaran: Balcı, 2005: 169).

Araştırmacıya, davranışı doğrudan gözleme imkânı vererek çalışılan konuyla ilgili kişilerin bütün yönleriyle ve derinlemesine irdelenmesini olanaklı kılar (Yıldırım & Şimşek, 2013: 199). Eğer araştırma amacına hizmet eder, sistemli bir şekilde planlanıp kaydedilirse bilimsel bir nitelik kazanır (Judd ve Diğerleri, 1987 "den aktaran: Balcı, 2005:171). Araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış gözlem formu ilgili literatür ve uzman görüşleri temel alınarak oluşturulmuş, pilot uygulaması yapılmasının ardından son şekli verilmiştir.

3.3.5. Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın üç öğrenciye yönelik nitel boyutu ile ilgili veriler okul ve sınıf ortamında aşağıdaki araçlar geliştirilerek toplanmıştır:

1. Gözlem Kayıtları (video kaydı, fotoğraf makinesi, elle tutulan notlar).
2. Öğrenci tanıma Formu (Ek–11).
3. Öğrenci Öz Değerlendirme Formu (Ek–10).
4. Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu (Ek–7).
5. Ölçütlere dayalı değerlendirme formu ile öğrencilere gösterilmek üzere hazırlanan eserler.
6. Öğrenci Görüşme Formu (Ek–9).
7. Perspektif ile ilgili Sanat Tarihi şeritleri (Ek–12) de nitel verileri toplamada kullanılan araçlar arasındadır.

Ayrıca uygulama boyunca her hafta işlenen konu doğrultusunda ders sonunda farklı etkinlikler yaptırılmıştır. Bunlar; konuyla ilgili resimler, kompozisyonlar ve ÇAGSEY'e ait uygulamalardır. Araştırmacı, sınıftaki uygulamaları kaydetmek için video kaydını, sınıf içi etkinlikleri belgelemek için de fotoğraf makinesini kullanmıştır. Ayrıca nitel araştırma bağlamında diğer doküman ve belgeler de incelenmiştir.

3.4. Deney Grubuna Ders Planının Hazırlanması ve Uygulanması

Dersler 40 dakika süresince 6 hafta boyunca işlenmiştir. Araştırmada yıllık plan da yer alan "Derinlerde Sanat Var" ünitesini çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemini uygulayarak, öğrencilerin perspektif konusunu sanat eleştirisi, estetik, sanat tarihi ve uygulama bağlamında dört disiplinle yapabilme becerisi kazandırma amacı temel alınarak yapılmıştır.

Derste işlenecek konular haftalara bölünmüş, her konu için powerpoint sunusu hazırlanmış, çalışma yaprakları, sanat tarihi şeritleri ve çeşitli uygulamalı etkinlikler ve altı haftalık günlük ders planları hazırlanmıştır. Ders planları hazırlanırken ÇAGSEY'in (çok alanlı görsel sanatlar eğitim yöntemi) aşamalarına dikkat edilmiştir. İlgili alanyazın incelenerek ders planları hazırlanmıştır (Şahin, 2009; Şahan, 2004; Orhun, 2004). Öğrenciler, sınıf öğretmeni tarafından akıllı tahtayı görecek şekilde oturtulmuştur. Bu nedenle öğrencilerin oturma düzenine müdahale edilmemiştir. Sınıftaki pencerelere koyu kahve renkli kalın perde asılmıştır. Ayrıca sınıftaki panolara her hafta perspektifle ilgili görseller asılmıştır. Planlar hazırlandıktan sonra ünitenin ana konusu perspektif olduğu için öncelikle perspektif ile ilgili gerekli bilgi ve beceriler kazandırıldıktan sonra ÇAGSEY'e göre çalışmaya geçilmiştir.

Bu kapsamda öncelikle ilk hafta, sanat eserinin temel yapısını teşkil eden sanatsal düzenleme ilke ve elemanları konu edilmiştir. Panoya konuyla ilgili eserler asılmıştır. Konular hakkında powerpoint sunusu hazırlanmış, öğrencilere perspektif konusu kapsamında içinde sanatsal düzenleme ilke ve elemanlarının, temel bilgilerin olduğu çalışma yaprakları dağıtılmıştır. Konunun anlatım aşamasında öğrenciler aktif olarak derse katılmışlardır. Ders sonunda öğrencilerin konuyu iyi anlayıp anlamadığını kontrol etmek için değerlendirme soruları sorulmuştur.

İkinci hafta; perspektif konusuyla alakalı eserler panoya asılarak öğrencilere "Perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler" verilmiştir. İlk olarak perspektif konusu kapsamında genel bilgiler verilmiş; daha sonra perspektifin tanımı, renk ve çizgi perspektifi üzerinde durulmuştur. Öğrencilere tek kaçışlı perspektif, çift kaçışlı perpektif ve üç kaçışlı perspektif hakkında da bilgi verilmiş, konuyla ilgili doküman dağıtılmıştır. Öğrenciler derse aktif katılmışlardır. Ayrıca, öğrencilere konuyla ilgili çizimler yaptırılmıştır.

Üçüncü hafta ise konu olarak; sanat tarihinde perspektif tekniğinin yeri ve önemi anlatılmıştır. Perspektifin ilk uygarlıklarda nasıl uygulandığı ve rönesans döneminde ki öncülerinden bahsedilmiştir. Sanat tarihi şeridi hazırlanmış, konuyla ilgili ilkçağ uygarlıklarından, günümüzdeki sanatçılara kadar geçen sürece değinilmiştir. Öğrencilere çalışma yaprakları dağıtılmış ve perspektifin tarihçesi hakkında materyal temin edilmiştir. Konuyu anlatmak için powerpoint sunusu hazırlanmış ve yine panoya konuyla ilgili sanatçıların çalışmaları asılmıştır. Öğrenciler derse aktif katılmıştır.

Etkinliğin dördüncü haftasında; Diego Velazquez'in perspektif tekniğini kullanarak yaptığı "Breda'nın Teslimi" isimli eseri incelenmiştir. Diego Velazquez'in hayatına kısaca değinilmiş; eserleri hakkında powerpoint sunusu hazırlanmıştır. Sanat eleştirisi hakkında gerekli bilgiler verildikten sonra; sanat eseri analizine geçilmiştir. Sanat tarihinde önemli bir ressam olan Diego Velazquez'in "Breda'nın Teslimi" isimli eserinin analizi sanat eleştirisi basamaklarına göre yapılmıştır. Bu eleştiri Sanat Eleştiri Formu üzerinden sohbet havasında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin tamamı derse aktif olarak katılmıştır.

Beşinci hafta ''Leonardo da Vinci'nin' Mona Lisa eserinin estetik açıdan incelenmesi" isimli konuda öğrencilere önce Leonardo Da Vinci'nin hayatı anlatılmış; eserleri üzerinde öğrencilerle tartışılmıştır. Bunun yanısıra; Leonardo Da Vinci'nin birkaç eseri estetik açıdan değerlendirilmiştir. Mona Lisa'nın neden güzel olduğu veya bir sanat eserinin güzel olması şart mı? gibi sorular üzerinde öğrencilerle tartışılmıştır. Güzellik kavramının öneminden ve değişkenliğinden bahsedilmiştir. Öğrencilerin neredeyse tamamı derse katılmıştır. Konuyla ilgili materyaller öğrencilere dağıtılmıştır. Konuyla alakalı resimler ve sanat şeritleri panoya asılmıştır. Dersin sonlarına doğru perspektifle ilgili uygulama yapılmıştır. Araştırmacı dersi değerlendirme sorularıyla bitirmiştir.

Altıncı hafta Vincent Van Gogh'un "Arles'teki Yatak Odası" isimli eserinin uygulaması yapılmıştır. Van Gogh'un hayatı ve eserleri hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Derslere öğrenciler aktif bir şekilde katılmışlardır. Sınıfın tamamına aşamalı olarak oda çizimleri yaptırılmıştır ve araştırmacı öğrencilere çizim konusunda yardım etmiştir.

Dersler, ÇAGSEY'de yer alan sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulamalı alanlar olarak birbirleriyle bağlantılı işlenmiştir. Araştırmacı, sanat eseri hakkında bilgiler vererek, sanatın tarihsel boyutunu; eserin eleştiri basamaklarına göre çözümlenmesini yaparak, sanat eleştirisini ve sanat eserinin estetik boyutuyla ilgili açıklamalarda bulunarak, estetiğe açıklamıştır. Dersin sonunda öğrencilere konuyla ilgili çalışmalar ve etkinlikler yaptırılarak, uygulamaya yer verilmiştir. Derslerin ÇAGSEY'e göre dört disiplin çerçevesinde işlenmesinin nedeni, öğrencilerin; sanatın ve sanat eserinin ortaya çıkış sebeplerinin ve estetik endişelerin neler olduğunu kavrayabilmelerini, sanatın ve sanat eserinin kültürel ve toplumsal bağlantısını

kurabilmelerini sağlamaktır. Yani, öğrencinin sanat eseri karşısında sahip olduğu bilgileri, sebep-sonuç ilişkileri ile mantık kurgusu içerisinde yorumlayabilmesini sağlamak, en önemli amaçtır.

Derslerin işlenişinde araç ve gereç olarak; akıllı tahta, powerpoint sunusu, sanat tarihi şeritleri, çalışma yaprakları, altı hafta etkinlik boyunca değişen panodaki resimler ve kaynak kitaplar kullanılmıştır.

3.5. Kontrol Grubunda Dersin İşlenişi

Kontrol grubunda dersler "Derinlerde Sanat Var" ünitesi kapsamında geleneksel öğretim yöntemiyle, sınıf ortamında yürütülmüştür. Araştırmacı tarafından deney grubuna uygulanan öntest-sontest (Başarı Testi) eş zamanlı olarak kontrol grubuna da uygulanmıştır. Deney grubuna uygulanan etkinlikler kontrol grubuna anlatım, soru cevap ve gösteri yöntemleriyle uygulanmıştır. Bu şekilde araştırmacı tarafından öğrencilere powerpoint sunu eşliğinde perspektifin tarihi, perspektif çeşitleri anlatılmış ve uygulamayla konuyu bitirilmiştir. Araştırmacı perspektif uygulama aşamasında ise öğrencilere yardımcı olmuştur.

3.6. Verilerin Toplanması

Verileri toplamak için geliştirilen başarı testiyle diğer veri toplama araçlarının uygulanabilmesi ve okulda yapılacak diğer çalışmalar için Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü kanalıyla Diyarbakır İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Ergani İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma ve uygulama izni alınmıştır (Bkz Ek-1).

Veri toplama araçlarından başarı testinin, geçerlik ve güvenirliğinin belirlenerek, uygulanabilir düzeye getirilmesi için ön uygulama 07.11.2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Başarı testinin güvenirliği için test 15 gün sonra başarı testine son şekli verilmiştir. Elde edilen verilerin istatistiksel işlemleri yapılıp, geçerliği ve güvenirliği onaylandıktan sonra hazır hale getirilmiştir.

Araştırmada deney grubunda ÇAGSEY, kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemi izlenmiştir. Gruplara uygulanan ünitenin konularına 22.11.2017 tarihinde başlanıp, 26.12.2017 tarihinde bitirilmesi ve konuların haftalık ders saatlerinde işlenmesi uygun görülmüştür. Uygulama başlamadan bir hafta önce deney ve kontrol

grubu öğrencilerine ön bilgi verilip, başarı testi (ön test) uygulanmış, uygulama bittikten bir hafta sonra başarı testi (son test) ikinci kez her iki gruba da uygulamıştır.

Uygulanacak olan program başlatılmadan önce, perspektif ünitesiyle alakalı öğretim programındaki konular incelenmiş, öğrenciler için ÇAGSEY'e göre işlenecek ünite yıllık planında "Derinlerde Sanat Var" (perspektif) ünitesi seçilmiştir. Uygulama öncesinde "Derinlerde Sanat Var" ünitesinin ÇAGSEY'e uygun olarak günlük ders planı çerçevesinde çalışma yaprakları (Bkz. Ek–3) ayrıntılı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca her hafta işlenecek konu için powerpoint sunusu ve sanat tarihi şeritleri hazırlanmış olup, dersler akıllı tahta, panoya konuyla ilgili ünlü sanatçıların eserleri asılmış ve sınıf oturma düzeni oluşturulmuştur. Deney grubu öğrencilerine yönelik dersler "*Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine"*göre hazırlanmış sınıf ortamında, kontrol grubu öğrencilerine yönelik dersler "*Geleneksel Öğretim Yöntemine"* göre sınıf ortamında işlenmiştir. Bu şekilde deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin altı hafta süren uygulama sonrasında son testler yapılmış ve sanat eleştirisi formu, ölçütlere dayalı değerlendirme formu, gözlem formu, öğrenci tanıma formu ve sınıfta tutulan notların elde edilmesiyle verilerin toplanması tamamlanmıştır. Verilerin toplanması iki teknikle yapılmıştır;

3.6.1. Nicel Verileri Toplama Tekniği

Araştırmanın başlangıcında verilerin toplanması amacıyla ilgili literatür araştırılmış, İngilizce ve Türkçe yayınlar incelenmiş (tez, makale, bildiri, bilimsel yayın, kitap ve dergiler) üniversite kütüphaneleri ve internet taramaları yapılmıştır.

3.6.2. Nitel Verileri Toplama Tekniği

1- **Öğrenci Tanıma Formu**: Deney grubundaki öğrencilerin tamamını izlemek zor olacağından dolayı, araştırmacının kendi öğrencileri olduğu için sınıfı temsil edecek şekilde iyi, orta, zayıf olarak nitelendirilebilecek üç öğrenciyi seçerek onlara öğrenci tanıma formunu (yaş, aile vb. gibi) (Ek–11) vermiştir.

2- Görsel Sanatlar Dersi Gözlem Formu: Bütün sınıfı gözlemlemek zor olacağı ihtimaline karşın sınıfı temsil edecek üç öğrencinin her hafta işlenecek konu ve dersle ilgili motivasyonlarını belirlemek amacıyla bir gözlem formu (Ek–4) oluşturulmuştur.

3- Öğrenci Öz Değerlendirme Formu: Seçilen üç öğrencinin yaptıkları perspektif çalışmasından sonra öğrenci öz değerlendirme formu (Ek–10) uygulanmış ve bu süreç sonunda öğrencilerin sanata yönelik yaklaşımları, eleştirel yetenekleri ve sanatsal yönelim biçimleri ile ilgili literatürlerden yararlanarak belirlenip çözümlenmeye çalışılmıştır.

4- Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu: Belirlenen üç öğrenciye formun her bölümüyle ilgili örnek perspektif çalışmalar gösterilmiş ve bunun üzerine örnek çalışmalar yaptırılmıştır. Ölçütlere dayalı değerlendirme formu (Ek–7) ile öğrencilerin eleştirel yargıları, beğenileri ve edindikleri bilgileri uygulamaya geçirip geçirmedikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

5- Öğrenci Görüşme Formu: Bu form (Ek–9) deney grubuna yönelik etkinlikler tamamlandıktan bir hafta sonra uygulanmıştır. Böylece uygulanan "Derinlerde Sanat Var" ünitesinin sonuçlarının öğrencilerin sanatsal gelişimine ve yaratıcılıklarını geliştirmeye katkısının boyutları belirlenmeye çalışılmış ve uygulanan ÇAGSEY'in öğrenciler tarafından nasıl değerlendirildiği öğrenilmeye çalışılmıştır.

6- Sanat Eleştirisi Formu: Bu form için seçilen üç öğrenci örnek resim, akıllı tahta, powerpoint sunumu eşliğinde, sanat eleştirisi formları bu esere göre doldurulmuştur. Böylelikle ders boyunca edindikleri sanat eleştirisi bilgilerini kavrayıp kavramadıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Sanat eleştirisi formu (Ek-8) ekler bölümünde verilmiştir.

7- Sınıf içi etkileşimi kaydetmek amacıyla yapılan altı haftalık gözlemlerde kamera kaydı ve fotoğraf makinası kullanılmıştır. Katılımcıların, okulun ve eğitim ortamının, ünitenin ve dersin tanımlanması, eğitsel eleştiri gereği bulgular bölümünde ele alınmıştır.

8- Ders Kaydı Dökümü: Altı haftalık ders kaydının dökümünün tamamı yapılmıştır (Ek-15). Bu kayıtta öğretmen öğrenci ilişkisi, öğretim içeriği, öğretim tarzıve yöntemi belirlenip çözümlenmeye çalışılmıştır.

3.7. Denel İşlemler

1. Deney grubu için verilerin toplanması aşamaları aşağıda belirtilmiştir;
2. 7 Kasım 2017'de Öntest ve Öğrenci Tanıma Formu uygulanmıştır.
3. 14 Kasım 2017'de "Perspektif Çalışmalarında Kompozisyonu Oluşturan Öğeler" (Sanatsal düzenleme öğeleri ve ilkeleri) konusu işlenmiştir.
4. 21 Kasım 2017'de perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler anlatılmıştır.
5. 28 Kasım 2017'de ''Sanat Tarihinde Perspektif Tekniğinin Yeri ve Önemi'' konusu anlatılmıştır.
6. 05 Aralık 2017'de Diego Velazquez'in perspektif teknikli "Breda'nın Teslimi" isimli eserinin incelenmesi. ÇAGSEY'e göre sanat eleştirisi yapılarak incelenmiştir. Öğrencilere yönelik etkinlik yapılmıştır.
7. 12 Aralık 2017'de Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" adlı eseri ÇAGSEY'e göre estetik analiz yapılarak incelenmiştir.
8. 19 Aralık 2017'de perspektif tekniği kullanılarak bir oda resminin yapılması. Seçilen üç öğrenciye ilgili çalışmalar yaptırılmıştır.
9. 26 Aralık 2018'de öğrencilere sontest (Başarı Testi) uygulanmıştır."Öğrenci Görüşleri Formu" ile öğrencilerle görüşme yapılmıştır.
10. Bunların yanı sıra ders süresince her ders saatinde öğrencilerin her biri için "Ders Gözlem Formu" doldurulmuş, notlar tutulmuş ve fotoğraflar (Ek-13) çekilmiştir.

3.8. Verilerin Analizi

Araştırmada, nicel ve nitel verilerin analizi olmak üzere iki şekilde veriler çözümlenmiştir. Şekil 2'de verilerin analizi gösterilmiştir.

3.8.1. Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada nicel verilerin analizinin yapılması için öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermediği incelenmiştir. Bilimsel araştırmalarda verilerin normal dağılması hangi analiz tekniğine karar verileceğini belirlemek açısından önemlidir (Seçer, 2015: 25). Alanyazında tek değişkenli normal dağılımı incelemek için "*Çarpıklık ve Basıklık, Kolmogorov-Smirnov, Shapiro Wilks, Histogram, Q-Q Grafiği, P-P Grafiği*" testlerinin incelenmesi önerilmektedir (Çiçek, 2014; Güriş ve Astar, 2014; Pallant, 2010; Seçer, 2015). Araştırma kapsamında dağılımın normal olup olmadığına Shapiro-Wilks testi ile bakılmıştır. Büyüköztürk (2011) ile Seçer (2015) Shapiro-Wilks

testinin kullanılması için örneklemin en fazla 50 olması gerektiğini önermiştir. Bu referanslara dayalı olarak araştırmada deney ve kontrol gruplarının 50 öğrenciden az oluşması nedeniyle, dağılımın normal olup olmadığına Shapiro-Wilks testi ile bakılmıştır. Test sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Shapiro-Wilks Testi Sonuçları

Testler	Shapiro-Wilks	p
Deney Grubu Başarı Öntest	.952	.19
Deney Grubu Başarı Sontest	.949	.16
Kontrol Grubu Başarı Öntest	.922	**.03***
Kontrol Grubu Başarı Sontest	.975	.69

*p< .05

Tablo 8 incelendiğinde, deney grubu başarı öntest ve sontestine; kontrol grubu sontestine ait Shapiro-Wilks testinin anlamlı çıkmadığı görülmektedir (p>.05). Kontrol grubu başarı öntestine ait Shapiro-Wilks testinin anlamlı çıktığı görülmektedir (p<.05). Bunun üzerine Çarpıklık ve Basıklık değerleri incelenerek verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Can (2014) tarafından Çarpıklık ve Basıklık değerlerinin - 1,96 ile + 1,96 arasında bir değere sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Kontrol grubu başarı öntestine ait Çarpıklık değeri -.654 ve standart hatası .427, Basıklık değeri -.268 ve standart hatası .833'tür. Bu sonuca dayalı olarak bu testlerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir. Verilerin normal dağılım koşulu sağlandığında parametrik testler kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında parametrik testlerden bağımlı ve bağımsız örneklemler t-testi uygulanmıştır. Bağımlı örneklemler t-testi, genellikle aynı grubun iki farklı ölçümdeki puanlarını karşılaştırmak için, bağımsız örneklemler t-testi farklı iki grubun farklı ölçümdeki puanlarını karşılaştırmak için kullanılır (Field, 2009; Green ve Salkind, 2013; Ho, 2006; Pallant, 2010). Can (2014) tarafından t-testinin uygulanması için, verilerin normal dağılım göstermiş olması ve puanların birbirinden bağımsız olması gerektiği belirtilmiştir. Araştırma kapsamında bu iki koşul sağlandığından ikili grupların karşılaştırılmasında bağımlı örneklemler t-testi uygulanmıştır. Can (2014) tarafından t-testi analizinde etki büyüklüğünün verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu araştırmada da, etki büyüklüğü hesaplanarak ilgili tablolarda verilmiştir. Green ve Salkind (2013) tarafından t-testinde etki büyüklüğü, ölçümlerin ortalamaları arası farkın, fark puanları

dizininin standart sapmasına bölünmesiyle bulunabileceği belirtilmiştir. Bu referansa dayalı olarak etki büyüklükleri hesaplanıp tablolarda gösterilmiştir. Green ve Salkind (2013) 'e göre, *d* değeri 1'in üzerinde ise çok büyük, .8 büyük, .5 orta ve .2 de küçük etki olarak değerlendirilir.

3.8.2. Nitel Verilerin Analizi

Nitel araştırmada veri analizi, toplanan verinin yazıya dökülmesiyle başlar. Araştırma alanında tutulan notlar, görüşme notları ve yapılan kayıtlar sayesinde veri analizinde gün geçtikçe derinlik kazanmamızı sağlar. Nitel araştırma farklı birtakım özellikler taşır ve veri analizinde yeni yaklaşımlar gerektirir. Bu yüzden araştırmacı, gerek veri toplamasında ve gerekse araştırmalar yapmak için veri planı oluşturması beklenir (Güler ve diğerleri, 2015: 139-140). Nitel veri analizi keşifsel bir süreçtir. Bu süreçte, araştırmacı verileri düzenler, tasnif eder, sentezler, örüntüler çıkarır, kavramlara ulaşır ve bulguları raporlaştırır (Gürbüz & Şahin, 2015: 399). Merriam'a (2009) göre nitel veri analizi, verinin anlamını dışa aktarma, insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içerir. Bu araştırmada, nitel veri analizlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013: 256)'e göre betimsel analiz, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amacıyla yapılır. Betimsel analiz gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak analiz edilir (Ekiz, 2009: 75). Bu bağlamda araştırmada nitel verilerin çözümlenmesi için gözlem ve görüşmelerden faydalanılmıştır. Buna göre öğrenci bilgi formundan elde edilen bilgiler üç öğrencilerin profilinin belirlenmesinde de kullanılmıştır.

Wolcott (1994)'a göre veri analizinde üç yol önermektedir. Birinci yol, toplanan verinin özgün (orijinal) formuna mümkün olduğu kadar sadık kalarak ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla verileri okuyucuya sunmaktır. Bu yaklaşımda veriler ve ulaşılan sonuçlar birbirine "anlatım" olarak yakındır. İkinci yol ise birinci yoluda kapsayarak "sistematik analiz" yapmaktır. Üçüncü yaklaşımda ise araştırmacı, birinci ve ikinci yaklaşımı temel alır ve buna ek olarak, veri analiz sürecine kendi yorumlarını dâhil eder. Burada araştırmacının katılımcı ve öznel yönü daha çok ön plana çıkmakta, veri toplamanın yanında veri analizinide, kendi yorumları ve anlayışı ile araştırmacı daha etkin rol

üstlenmektedir. Bu nedenle öğrenci öz değerlendirme formunun sonuçlarıyla seçkiz örneklem yöntemiyle seçilen üç öğrencinin sanata yönelik yaklaşımları ve sanat eleştirisi tutumları belirlenip değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin bir sanat eserini eleştirirken gerekli olan ölçütler bir çalışma yaprağına dönüştürülmüştür. Öğrencilerin forma verdikleri yanıtlar araştırmanın bulgular kısmında verilmiştir (Wolcott, 1994'ten aktaran: Yıldırım & Şimşek, 2013: 253-254).

Ölçütlere dayalı değerlendirme formu, sanat eleştirisi formu ve gözlem formunun sonuçları yapılmıştır. Ders süresince yapılan çalışmalar ile öğrencilerin derslere yönelik bilgilerinin uygulamaya geçirilip geçirilmediği, eleştirel yargı ve beğenilerinin gelişimi, sanat eleştirisini kavrayıp kavramadıkları gözlemlenmiştir. ÇAGSEY'e uygun sanat eleştirisiyle kazandırılmak istenen davranış, bilgi ve becerilerin varlığı değerlendirilmeye ve çözümlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmada ele alınan ana problem ve alt problemlerin çözümü için toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucunda elde edilen nicel ve nitel bulgular ve yorumları yer almaktadır.

1- BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın birinci alt problemi "*Deney grubunun öntest–sontest başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?*" şeklinde düzenlenmiştir. Bu amaçla, deney grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden almış oldukları öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan bağımlı örneklemler t-testi sonuçları tablo 9'da sunulmuştur.

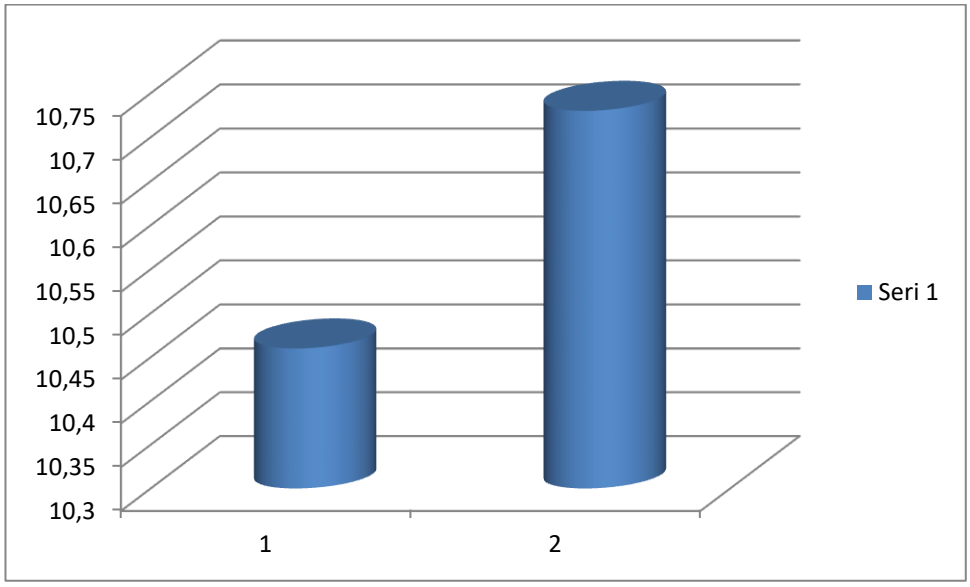
Tablo 9. Deney Grubunun Öntest-Sontest Puanları T-Testi Sonuçları

Deney Grubu	**N**	$\overline{X}$	**ss**	**t**	**P**	***d***
Öntest	30	10.46	3.32	-8.999	**.00***	1.64
Sontest	30	16.73	2.58			

*p < .05

Tablo 9 incelendiğinde, deney grubunun başarı testi öntest puan ortalaması $\overline{X} =$ 10.46; sontest puan ortalaması ise $\overline{X} =$ 16.73'tür. Deney grubuna ait başarı testi öntest-sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi analizi sonucunda (t=-8.999, p<.05) öntest-sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü (*d*=1.64) bu farkın çok büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuca dayalı olarak, uygulanan etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 2'de deney grubunun başarı testi ile ilgili öntest (1) -sontest (2) puan ortalamalarının grafiği sunulmuştur.

Grafik 2. Deney Grubunun Öntest-Sontest Puan Ortalamaları

Bu sonuca bağlı olarak, derslerde uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin estetik; sanat eleştirisi; sanat tarihi ve uygulama gibi disiplinler arası aşamalarının öğrencilerin perspektif konusunun öğretilmesi üzerinde olumlu bir etki yarattığı söylenebilir. Bu bilgiler doğrultusunda, deney grubu ile perspektif konusunda ÇAGSEY (Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemi) kullanılarak yapılan etkinliklerin öğrencilerin, perspektif eğitimine yönelik başarılarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu nedenle Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yönteminin üzerinde durulmasının yararı olacaktır. Bu yöntem, sanatsal uygulamalar, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve estetiğin oluşturduğu dört disiplinden oluşur. Dört disiplinde, içerik edinimi, pratik yapma ve maruz kalmayı sağlamak için tasarlanmıştır (Dobbs, 2003: 3).

ÇAGSEY'in amacı; sanat tarihi çalışması ile sanat akımları, sanat eserleri ve sanatçılar hakkında bilgi sahibi olmak, öğrencinin hem kendi kültürünü hem de dünya kültürünü inceleme ve tanıma fırsatı bulmasını sağlamaktır. Sanat eleştirisi çalışması; sanat yapıtıyla ilgili sorular sorarak ve tartışmalar yaparak olumlu bir biçimde araştırma yapma yöntemidir. Estetik duygularla algılanan güzelliğin incelenmesi, güzellik duygusunu ortaya çıkarmaya has olan, sanat ve doğadaki güzeli inceleyen bilim dalıdır (Bolay, 2013: 119). ÇAGSEY'in uygulama basamağında öğrenci, yeteneği ve problem

çözme becerisini kullanarak konuyla ilgili gösterilen çalışmaları kendi yorum süzgecinden geçirerek, uygulama fırsatına sahiptir. Sonuç olarak ÇASEY ile eğitilmiş kişi sanat eserlerinin nasıl yapıldığı ve ne anlama geldiği hakkında konuşabilecek, üzerinde düşünebilecektir. Sanat eserinin tarihi ve kültürel bağlamda yerini ve içeriğini inceleyebilecektir (Dobbs, 2004: 706). Bununla ilgili olarak çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin, öğrenme sürecinde bilgi edinerek, yaparak yaşayarak, yapıp bozarak öğrenmelerinin onlara konu ile ilgili bazı deneyimler sağladığı söylenebilir. Nitekim Şahin'e (2009) göre dersin görsel materyallerle, özellikle slâyt gösterimleri eşliğinde, öğrencilerin katılımlarıyla işlenmesi, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını ve sıkılmalarını engellemiştir. Ayrıca birinci dersin hemen ardından, ikinci derste yapılan uygulamalar, öğrencilerin derste öğrendiklerini hayata geçirme fırsatı sunmuştur. Bu da öğrencileri daha fazla motive etmiştir. Orhun (2004) "İlköğretim Okulları 6.Sınıf Resim İş Öğretim Programındaki Özgün Baskıresim Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi ile Uygulamasının Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi " adlı doktora tezinde, çok alanlı görsel sanatlar eğitim yönteminin öğrencilerin üzerinde olumlu bir etki bıraktığını ifade etmektedir. Bu bağlamda Güneş de (2015: 4) öğretmen ve öğrenci merkezli öğretim yöntemlerinden çok alanlı sanat eğitim yöntemini öğrenciyi pasiflikten çıkartarak onları aktif bir biçimde derse katan bir yöntem olarak açıklamıştır

2- İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

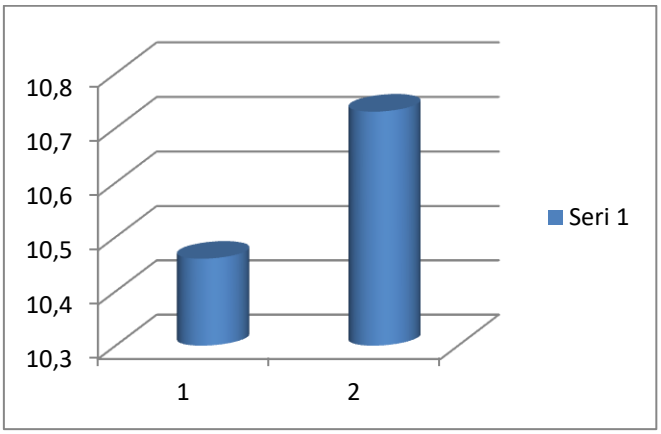
Araştırmanın ikinci alt problemi "*Kontrol grubunun öntest – sontest akademik başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?*" şeklinde düzenlenmiştir. Bu amaçla, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testinden almış oldukları öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan bağımlı örneklemler t-testi sonuçları tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Kontrol Grubunun Öntest-Sontest Puanları T-Testi Sonuçları

Kontrol Grubu	**N**	$\overline{X}$	**ss**	**t**	**p**	***d***
Öntest	30	10.73	2.79	3.079	**.00***	.56
Sontest	30	13.16	3.39			

*p < .05

Tablo 10 incelendiğinde, kontrol grubunun başarı testi öntest puan ortalaması $\overline{X}$ = 10.73; sontest puan ortalaması ise $\overline{X}$ = 13.16'dır. Kontrol grubuna ait başarı testi öntest-sontest puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi analizi sonucunda (t= 3.079, p<.05) öntest-sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü (*d*=.56) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu sonuca dayalı olarak, kontrol grubuna uygulanan etkinliklerin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Şekil 3'te kontrol grubunun başarı testi ile ilgili öntest (1)-sontest (2) puan ortalamalarının grafiği sunulmuştur.

Grafik 3. Kontrol Grubunun Öntest-Sontest Puan Ortalamaları

Bu sonuç tahmin edilen bir bulgu değildir. Kontrol grubuna farklı disiplinlerle oluşan etkinlikler yapılmamasına rağmen, perspektif eğitiminde akademik başarı son test puanlarının yüksek oluşu şu nedenlere dayanabilir: Perspektif konusunun çocukların daha önce karşılaşmadıkları bir konu olduğu için dikkatlerini çektiği, konuyu kolaylıkla anladıkları, perspektifle ilgili sunumu sevdikleri, ayrıca powerpoint sunusuyla gösterilenlerin öğrencilerin dikkatini toplamada etkili olduğu gözlemlenebilir. Öğretmenin de anlatım, gösterip yaptırma ve soru-cevap yöntemlerini etkili kullandığı düşünülebilir. Bunlara dayalı olarak, kontrol grubunda uygulanan etkinliklerin, gelenekselyöntemle dersin işlenmesinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir.

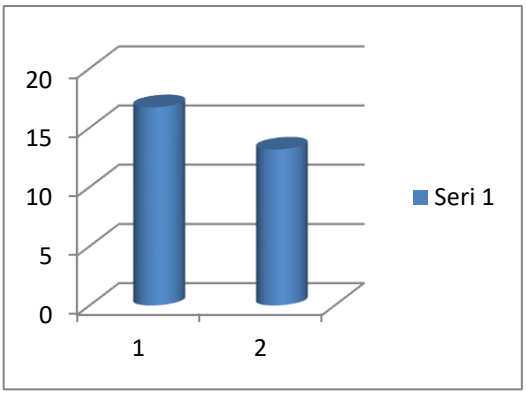
3- ÜÇÜNCÜALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın üçüncü alt problemi "*Deney ve kontrol gruplarının sontest başarı testi puan ortalamaları arasında anlamlı fark var mıdır?*" şeklinde düzenlenmiştir. Yapılan bağımsız örneklemeler t-testi analizi sonuçları tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları

Test	**Grup**	**N**	$\overline{X}$	**ss**	**t**	**p**	***d***
Başarı Testi	Deney	30	16.73	2.58	4.578	**.00***	1.14
	Kontrol	30	13.16	3.39			

Deney grubunun başarı testi sontest puan ortalamasının 10.46, kontrol grubunun başarı testi sontest puan ortalamasının 10.73 olduğu görülmektedir. Elde edilen t testi sonucuna göre (t=-.336, p>.05) ortalamalar arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu bulgu, deney grubuna uygulanan etkinliklerin kontrol grubuna uygulanan etkinliklerden daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü (*d*=1.14) bu farkın çok büyük düzeyde olduğunu göstermektedir. Şekil 4'te deney (1) ve kontrol (2) gruplarının başarı testi ile ilgili sontest puan ortalamalarının grafiği sunulmuştur.

Grafik 4. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puan Ortalamaları

Bu bulguya dayanarak; deney grubunda kullanılan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin, öğrencilerin akademik başarıları üzerine olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir. Öğretim süreci içerisinde perpektif konusunun öğretiminde, çok alanlı görsel sanatlar eğitim yönteminin kullanılması, öğrencilerin akademik olarak başarılı olmalarını sağlamıştır. Ayrıca; perspektif gibi zor bir konunun derslerde disiplinlerarası

bir yöntemle işlenmesinin, sanat eleştirisi yaparken derste öğrencilerin aktif olmasının, öğrenciye söz hakkı verilmesinin, öğretmenin öğrenciyi sıkmadan yönlendirmesinin, motive etmesinin, yanlış ve eksiklerini müdahaleci olmayan bir tavırla göstermesinin, öğrencilerin perspektif eğitimi ile ilgili öğrenme isteğini geliştirdiği söylenebilir. Nitekim Aykut (2006) da "Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler" adlı araştırmasında, bu dört disiplinin her birinin (sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik ve uygulama) öğretiminin, sanatın öneminin ve gerekliliğinin anlaşılmasına, sanatla ulaşılan güçlü düşüncelerin araştırılmasına önemli ölçüde katkıda bulunduğunu belirtmektedir. Ayrıca çocukların sadece sanatsal yaratıcılıklarının zenginleşip geliştirilmesiyle yetinilmemesi gerektiğinin, aynı zamanda görsel sanatların çeşitli kültürel ve tarihi çevreyle olan ilişkinin kavratılmasına yönelik yeteneklerin de yapılandırılmasının sağlanmasının önemli olduğu ifade etmektedir.

Karaöz (2011)'ün araştırmasında "Görsel Sanatlar Dersinde Geleneksel Türk Sanatları Konularının Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitim Yöntemi ve Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ile Uygulanmasının Etkinliği (6. Sınıf örneği)" ile ortaya çıkan sonuç şudur: ÇAGSEY'in sayesinde bireylerin anlam üretme süreci geliştirdiğini ve yeni bilgiyi var olan bilgiyle ilişki kurduğunu açıklamıştır. Aynı zamanda öğrencilerin sosyal etkileşim becerisinde, özgün çalışma ortaya çıkarmada başarılı olduklarını belirtmiştir. Buna ek olarak, öğrenme seviyelerinin üst düzeye ulaştığını, sorunları çözme yöntemini geliştirdikleri, yaratıcı eleştirel bakış açısının geliştirdiği ve anlamlı öğrenmenin gerçekleştirdiğini ifade etmektedir. Ayrıca ÇAGSEY'in sanat eğitimi üzerinde başarıyı artırdığını (Alakuş, 2009; Mamur, 2004; Özsoy, 2003;Yolcu, 2016) elde ettiğimiz bulguyu tespit etmiştir. Nitekim çocuğun algısını, sanat eğitiminde olumlu katkısını ve verimliliğini artırdığını söylenebilir. Bu bağlamda deney ve kontrol gruplarına ait perspektif eğitimine yönelik akademik başarı sontest puan ortalamaları arasındaki farkı ölçmek için yapılan t-testi analizi sonucunda; sontest puanları arasında deney grubunun lehine anlamlı bir fark saptanması da yukarıda sözü edilen bulguyu desteklemektedir. Bu durumda deney grubunda yürütülen etkinlikler aşamasında perspektifin tarihi serüvenini, yapılan çalışmaların estetik açıdan ele alınması, sanat eleştirisiyle öğrencilerin eser hakkında düşüncelerini açıklamaları ve bunlar neticesinde uygulamayla öğrendiklerini pekiştirmeleri, öğrencilerin perspektif eğitimiyle ilgili başarılarında olumlu yönde değişim yarattığı söylenebilir. Diğer bir ifadeyle; kontrol

grubunda uygulanan görsellerle desteklenmiş anlatım yöntemi ve gösterip yaptırma yönteminin, deney grubunda uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre; öğrencilerin perspektif eğitimi ile ilgili başarılarında daha az etkili olduğu söylenebilir. Alakuş (2002)'a göre "İlköğretim Okulları 6. sınıf Resim-İş Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarım Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitim Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması " adlı doktora tez çalışmasında, çok alanlı sanat eğitimi yönteminin öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkileri görülebilir. Bu başarıyı açıklayan kuramsal bilgilerle paralellik taşıdığını ifade eden araştırmada elde edilen bu bulguyu doğrulayabilmektedir.

4-DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dördüncü alt proplemi "*ÇAGSEY'e uygun olarak düzenlenmiş perspektif derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamına ilişkin bulgular"* şeklinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda öncelikle araştırmanın yapıldığı okulun incelenmesi gerekli görülmektedir.

Okulun İncelenmesi

Okul Elazığ yolu üzerinde, 1957 yılında merkez Atatürk İlkokulu olarak bir katlı ve taştan yapılmıştır. Okul ihtiyaca cevap vermediğinden 1980 yılında ikinci katı yapılmıştır. Okulun merkezi bir yerde olması sebebiyle hızlı bir şekilde büyüyen öğrenci potansiyeline cevap verememiştir. Bu nedenle 2000 yılında yıkılarak, üç katlı blok halinde inşa edilerek eğitim-öğretime açılmıştır. Halen aynı binada eğitim-öğretime devam edilmektedir. Okulda bir müdür, bir müdür başyardımcısı ve iki müdür yardımcısı olmak üzere dört idareci bulunmaktadır. Branşlara göre öğretmen dağılımı ise şöyledir: 9 Türkçe öğretmeni, 10 matematik öğretmeni (biri idarecidir), 8 fen bilgileri öğretmeni, 7 sosyal bilgiler öğretmeni (iki idareci), 6 yabancı dil öğretmeni, 4 beden eğitimi ve spor öğretmeni bulunmaktadır. İki görsel sanatlar öğretmeni, 2 bilişim teknolojileri ve yazılım öğretmeni, iki müzik öğretmeni, üç anaokul öğretmeni (biri idarecidir), 6 din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni ve iki teknoloji ve tasarım öğretmeni bulunmaktadır. Okulda hizmetli sayısı iki olup, üç kişi de İş Kur'dan gelmektedir. Bu okulda toplam1255 öğrenci öğrenim görmektedir.

Okulun dış görünüşü

Okulun özellikleri ise; A blokta 10 sınıf, üç adet öğrenci ve personel tuvaleti, öğretmenler odası, müdür odası, rehberlik odası ve müdür yardımcısı odası bulunmaktadır. B blokta 8 sınıf, bir bilişim teknolojileri ve yazılım odası, bir laboratuar, üç öğrenci tuvaleti, bir hizmetli odası, bir teknoloji tasarım odası, bir adet ana sınıfı ve müdür yardımcı odası vardır.

Okul koridoru

Öğretmenler odası

Okulun mülkiyeti Milli Eğitim Bakanlığına ait olup, ikili öğretim şeklinde 40 sınıf olarak kullanılmaktadır. Okul üç katlıdır. Isınma sistemi kaloriferdir. Su şebekesi şehir şebekesine bağlıdır. Ayrıca okul bahçesinde açılan sondaj kuyusundan su temin edilmektedir. Okulun arka bahçesindeki küçük bina soyunma odasıdır. Okulun girişinde bulunan kulübe de depo olarak kullanılmaktadır.

Okulun sosyal ve sanatsal faaliyet sürdürecek ne atölyesi, ne de spor salonu mevcuttur. Bundan dolayı sosyal faaliyetler okulun bahçesinde yapılmaktadır. Okulda teorik dersler ve atölye olmadığı için görsel sanatlar dersi de sınıflarda işlenmektedir.

Deney grubundaki derslik ÇAGSEY'e göre düzenlenmiştir. Bu sınıftaki öğrenciler için altı haftalık uygulama süresince sınıftaki pano ve duvara perspektifle ilgili görseller asılmıştır. Bu sınıfta bir öğretmen masası, sandalyesi, akıllı tahta ve pencerelerden gelen ışığı engellemek amacıyla kalın kahve renkli perdeler bulunmaktadır. Sınıf ortamı ders işlemeye yeterli olmadığı için gerekli bilgi ve kaynak araştırmacı tarafından sağlanmıştır. Öğrencilerde perspektif uygulaması için gerekli malzemeleri getirmişlerdir.

Dersliğin Planı: Öncelikle sınıf ortamı çok alanlı görsel sanatlar eğitim yöntemiyle ders işlemeye (ÇAGSEY) uygun hale getirilmiştir. Duvar panosuna, duvara her etkinlikle ilgili sanatçıların çalışmaları ve sanat şeridi asılmıştır.

Derslerin işlendiği mekânda herhangi bir malzeme ve araç gereç sıkıntısı yaşanmamıştır. Bazen okulun olanaklarından yararlanılmış, bazen de araştırmacının yardımıyla eksiklikler giderilmiş, uygun ortam sağlanmıştır. Dersler zaman ve mekândan en iyi şekilde faydalanılarak işlenmiştir.

Kontrol grubu öğrencilerinin ders ortamı

Deney grubu öğrencilerinin ders ortamı

Öğrenciler akıllı tahtaya doğru hizalanmış sıralarda oturmuş, böylelikle gösterilen sunumları rahat izleyebilmiş, araştırmacı da öğrencilerin hepsini tek tek gözlemleyebilmiştir. Böylece sınıfın kontrolü daha iyi sağlanmıştır. Ayrıca dersler

süresince sanat tarihi şeritleri de duvarda asılı kalmış, öğrencilerin ders aralarında da faydalanmaları sağlanmıştır.

Derslerin işlendiği mekânda herhangi bir malzeme ve araç gereç sıkıntısı yaşanmamış, araştırmacının yardımıyla ve öğrencilerin katkısıyla eksiklikler giderilmiş, uygun ortam sağlanmıştır. Dersler zaman ve mekândan en iyi şekilde faydalanılarak işlenmiştir.

5-BEŞİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın beşinci alt problemi "*ÇAGSEY'in uygulandığı derste öğretmenin ağırlıklı öğretim tarzına ilişkin bulgular"* şeklinde düzenlenmiştir.

Bu bağlamda çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine uygun olarak her hafta işlenen bir saatlik görsel sanatlar eğitiminde araştırmacı, dersin ilk on beş veya yirmi dakikasında bilgi aktarımını powerpoint sunusu ile yapmıştır. Ayrıca araştırmacı öğrencilerle soru-cevap yöntemiyle iletişim kurmuş, böylece tüm öğrencileri derse dâhil etme çabası içerisine girmiştir.

Derse başlamadan bir hafta önce öğrencilere işlenecek konu verilmiş, her hafta öğrenciler bu konulara hazırlıklı olarak gelmişlerdir. Bu nedenle derslere öğrenci katılımı fazla olmuş ve daha aktif bir ders süreci yürütülmüştür.

Araştırmacı her etkinliğe başlamadan önce öğrencilere bilgi yapraklarını dağıtıp, çalışma ile ilgili yerlerde sorular sormuştur. Ardından araştırmacı toparlayıcı cevap vermiştir. Böylelikle öğrenciler kendi cevaplarıyla araştırmacının açıklamalarını karşılaştırma fırsatı bulmuşlardır. Derste ilk on beş dakika ağırlıklı olarak eser ve sanatçısı hakkında gösterilen materyaller ve öğrencilerle etkileşimli bilgi aktarım süreci tamamlandıktan sonra geriye kalan sürede de konuyla ilgili uygulamalı çalışmalar yaptırılmıştır. Çalışma öncesinde araştırmacı tarafından gerekli bilgiler verilerek yardımcı araç gereçler ile birlikte uygulamaya geçilmiştir. Uygulama esnasında gerek duyulmadıkça araştırmacı fazla müdahalede bulunmamalı, öğrencilerin kendi aralarında fikir alışverişinde bulunmalarına ve araç gereçlere müsaade etmiş rahat bir uygulama ortamı yaratmayı amaçlamıştır. Gerekli gördüğünde gelen sorulara yönelik açıklamalarda bulunmuştur. Böylelikle ders hem teorisi hem de uygulaması ile dengeli bir biçimde yürütülmeye çalışılmıştır.

Dersin görsel materyallerle, özellikle powerpoint sunusuyla beraber, öğrencilerin katılımlarıyla işlenmesi, öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını ve sıkılmalarını engellemiştir. Ayrıca teori kısmından sonra doğrudan uygulamaya geçirilmesi, öğrencilerin derste öğrendiklerini, hissettiği duygu ve düşüncelerini hayata geçirme fırsatı bulması, öğrencileri motive etmiştir. Nitekim Katrancı (2004: 119-120) "İlköğretim Resim-İş (Sanat) Dersinde Tekstil Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle Uygulanması" adlı çalışmada da sınıfı sanat uygulamalarını yapacak şekilde düzenlemiştir. Bu da öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bırakmıştır. Özalp (2012: 144) "5-6 Yaş Sanat Etkinliklerinde Çasey'nin Uygulanmasına Dayalı Durum Çalışması" adlı makalesinde okul öncesi çocuklara ÇAGSEY ile verilen eğitim sonucunda, çocuklarda hızlı bir değişim sergilendiği tespit etmiştir. Aynı zamanda teori bilgilerinin uygulamayı geliştirdiğini vurgulamaktadır. Soylu (2011)'nun "Çoklu Zekâ Kuramı Destekli Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Öğrencilerin Tutum ve Performanslarına Etkisi" adlı araştırmasında deney grubundaki öğrencilerin ÇAGSEY ile işlenmesi başarılı olmalarını sağlamıştır. Sınıfın fiziki koşullarını öğrencilerin verimi artacak şekilde düzenlemiştir. Güneş (2015) 'in "Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yönteminin Çağdaş Sanat Dersi Öğretiminde Kullanılmasının Kalıcılığa Etkisi" makalesinde Soylu'ya benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Sonuçlar deney grubundaki öğrenciler lehinedir. Bu makalenin yukardaki bulguyu destekler nitelikte olup deney grubundaki öğrenciler üzerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir.

Ayrıca; derslerde uygulanacak öğretim tarzı ve etkinlikler araştırmacı tarafından önceden hazırlandığı için zaman sıkıntısı yaşanmamıştır. Süre, araştırmacı ve öğrenciler tarafından planlı programlı kullanılmıştır.

6-ALTINCI ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın altıncı alt problemi "*Örnek olarak seçilen öğrenciler ÇAGSEY ve ÇAGSEY'e göre işlenmiş perspektif teknikleri yaklaşımlarından nasıl etkilendiklerine ilişkin bulgular"* şeklinde düzenlenmiştir.

Bu problemin çözümü için uygulamaya dâhil edilen deney grubu öğrencilerinin tamamına ait, nitelik tespitleri, sanatsal gelişimlerini ve bunları takip etmek mümkün değildir. Bu amaçla yansız atama yoluyla sadece üç öğrenciden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu öğrencilerin gizliliklerini korumak açısından Öğrenci A, Öğrenci B ve Öğrenci C şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrencilerin eleştirel yeteneklerinin geliştirilebileceğini ve uygulanan programın etkisini ölçümlemek amacıyla (Kırışoğlu & Stokrocki, 1997a: 119) ilk olarak Gene Mittler tarafından geliştirilen bir sanat eleştirisi çalışma formu (Bkz Ek–8) seçilen üç öğrenciye dağıtılmıştır ve bu çalışma yaprakları öğrencilerin dosyalarında bulundurulup, sanat eleştirisi yapılacağı gün bu dosyalarını getirmeleri istenmiştir. Bu çalışma yaprağındaki ilkelere göre uygulama süreci içinde öğrencilerle birlikte bir sanatçının ve kendilerinin sanatsal çalışmalarından birinin üzerinde sanat eleştirisi yapılmıştır. Öğrenciler daha önce yapmış oldukları sanatsal çalışmalarını öz değerlendirme formuna göre eleştirmişlerdir.

Resim 9. Öğrenci A'nın Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: İrem Seyda YARAŞ

Tarih:

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler, yardımın için teşekkür ederim.

1- Perspektif tekniğini kullanarak yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

Manzara

2- Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

Resim kalemi, resim kağıdı, keçeli kalem

3- Çalışman somut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi; yoksa soyut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi?

Somut

4- Çalışmanda hangi çizgiler baskın? (Düz,eğri ve diğerleri)

Simetrik, düz çizgi

5- Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz? (Simetrik, asimetrik, dairesel, dikey)

Simetrik

6- Çalışmanda daha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın? (Geometrik, organik, her ikisi)

Geometrik

7- Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

Manzara Perspektif kalemiyle

8- Çalışman sana ne hissettiriyor?

Sanki olduğunu hissettiriyor

9- Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana ....güzel.....gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana ...hüzün.....sesi veriyor.

Bu çalışmam bana.....boya.....gibi kokuyor

10- Çalışmanı izleyen kişilerin neler hissetmesini isterdin?

Çalışmam izleyen kişilerin hoşgörülü ve saygılı hissetmesini isterdim.

11- Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister miydin?

Evet.

12- Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

Perspektif tekniğini kullandım. Ve öğretmenimin istediği için yaptım.

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

Perspektif tablolarını daha iyi anlayacağım için ödevdi.

14- Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

Mona Lisa'nın yüz ifadesi beni etkiledi.

15- Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

Aklıma gelen yapıyordum fakat aklıma daha güzel bir şey gelince fikrim değişti.

16- Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

Perspektifte noktaları belirlerken zorlandım.

17- Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

Evet

18- Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Hayır.

19- Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

Masaların olması.

20- Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

İnsanları çıkarmak isterdim.

21- Çalışmanızı yargılayın. En iyi cevabı daire içine alın.

Bu çalışman sence neden önemli;

A)- Özgün olduğu için

B)- Çok emek harcadığın için

C)- Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

D)- Gerçeğe uygun yapıldığı için

E)- İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

F)- Bir düşünceyi ya da duyguyu anlatmaya çalıştığı için

G)- Ustalıkla yaptığın için

22- Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

A)- Yansıtmacı kuram: Çizilen Nesne Önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi biçimde anlatımıdır.

B)- Biçimci kuram: Kompozisyon önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

C)- Dışavurumcu kuram: Duygusal simgeler önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir.

D)- İşlevsellik kuramı: Toplumsal, siyasi, dini iletişim. Bir sanat eserinde moral, sosyal, dini, siyasi vb. özelliklerin etkili bir biçimde anlatılmasıdır.

Öğrenci A'nın Resim 9'daki çalışmasıyla ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

- Çalışmasını doğru tanımlamaya çalıştığı görülmüştür;
- Yapmış olduğu çalışmanın "manzara" olduğunu,
- Resim kâğıdı, keçeli kalem, resim kalemi, açacak ve silgi gibi malzemeleri kullandığını,

Çalışmasını çözümlerken;

- Çalışmasının somut bir düzenleme olduğunu,
- Daha çok düz, eğri çizgileri kullanarak, kompozisyonunu simetrik olarak düzenlediğini,
- Geometrik şekilleri baskın olarak kullandığını,
- "Manzara Perspektif Kolaylığı" adını verdiği çalışmasının kendisini şanslı hissettirdiğini,

Çalışmasını yorumlarken;

- Çalışmasının kendisine güzel tad verdiğini, rüzgâr sesini duyduğunu ve boya gibi koktuğunu belirtmiştir.
- Çalışmasına bakan kişilerin hayranlık ve şaşkınlık duygularını hissetmelerini ve herkesin beğenmesini istediğini belirtmiştir. Aynı zamanda eserlerde perspektif tekniğini anladığı için çok önemli oduğunu ifade etmiştir.
- Çalışmasını yaparken perspektif tekniğini kullandığını ve çalışmayı öğretmeni istediği için yaptığını ifade etmiştir.
- Resmini yaparken Mona Lisa'nın yüz ifadesinin kendisini çok etkilediğini, ilk aklına gelen konuyu yapmadığını çizerken fikrini değiştirdiğini belirtmiştir.
- Perspektif noktalarını belirlerken zorlandığını ifade etmiştir.

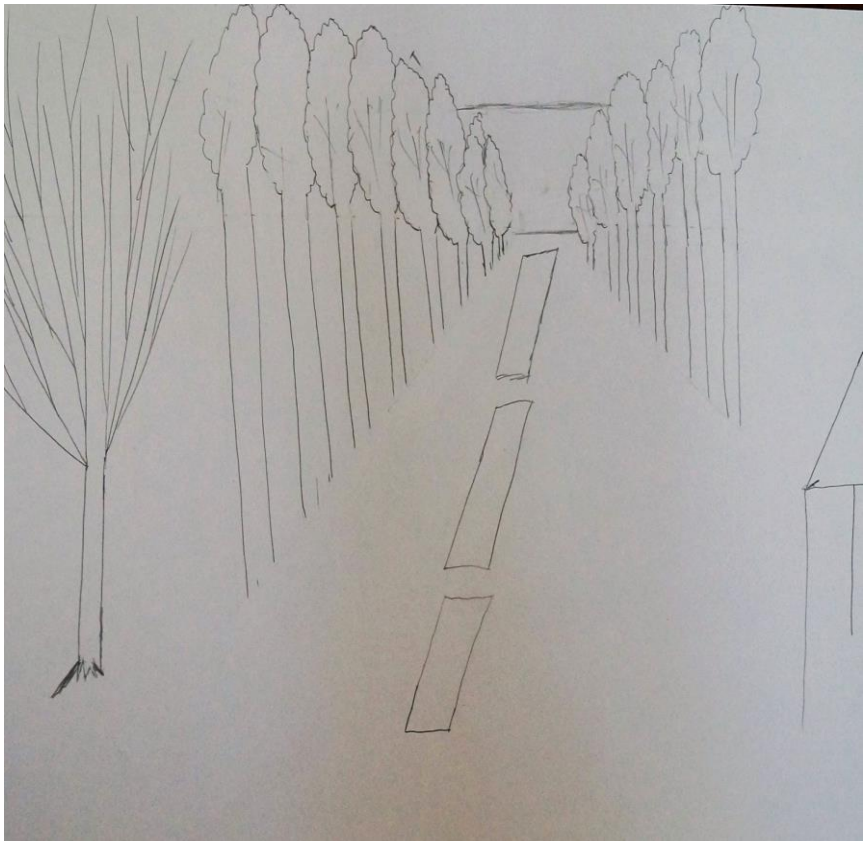
Çalışmasını Yargılarken;

- Çalışmasını beğendiğini ve yapmış olduğu çalışmanın tamamının hoşuna gittiğini ifade etmiştir.
- Resmininin başarısını mevsimlere bağladığını ve çalışmasından insanları çıkarmak istediğini belirtmiştir.
- Çalışmasının önemini çok emek harcamaya bağlamıştır.

- Çizimini gerçeğe uygun yaptığını düşündüğü için yansıtmacı sanat kuramı içerisinde yer aldığını belirtmiştir. Duygusal fikirler önemli olduğu için dışavurumcu sanat kuramına ait olabileceğini ifade etmiştir.

Öğrenci A'nın çalışmasını doğru tanımlamaya çalıştığını, kompozisyonunun düzenleme aşamalarını da eksiksiz belirtmiştir. Çalışmasının adı "manzara" olsada resmine anlamlar yüklemiş ve çalışmasını yeterli bulmuştur. Ayrıca çalışmasının gerçeğe uygun yapılmasından dolayı yansıtmacı sanat kuramına dâhil ederek doğru bir seçim yapmıştır. Yalnız, öğrencinin resmini Dışavurumcu sanat kuramına bağlaması yanlış olmuştur. Çünkü resminde duygusal simge ve şekiller yer almamaktadır. Öte yandan; sanat eleştirisi açısından resmini incelediğimizde, öğrencinin çalışmasını doğru eleştirdiği görülmektedir. Öğrenci A'nın duygusal yapısından kaynaklı olarak formdaki cevapları, içinden geldiği gibi, duygularını yansıtabilecek şekilde açıklayıcı ve seviyesine uygundur.

Resim 10. Öğrenci B'nin Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: Sevin Coşkuyan

Tarih:

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler, yardımın için teşekkür ederim.

1- Perspektif tekniğini kullanarak yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

Mutluluk.....

2- Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

Resim kalemi, resim kağıdı, silgi, kalem ve cetvel.....

3- Çalışman somut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi; yoksasoyut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi?

İkisi de.....

4- Çalışmanda hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

Düz, eğri.....

5- Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz? (Simetrik, asimetrik, dairesel, dikey)

Hepsi.....

6- Çalışmanda daha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın? (Geometrik, organik, her ikisi)

İkisi de.....

7- Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

Mutluluğun resmi.....

8- Çalışman sana ne hissettiriyor?

Sevinç dolu hissettiriyor.....

9- Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana tatlı.....gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana ..rüzgar.....sesi veriyor.

Bu çalışmam bana...güzel.....gibi kokuyor

10- Çalışmanızleyen kişilerin neler hissetmesini isterdin?

Çalışmam...hakkında...güzel...şeyler...söylemelerini...isterdim.....

11- Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister miydin?

Evet..isterdim.....

12- Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

Çalışmam...psikolojik...ne..kadar...öğrendiğimi...olmak...için...yaptım.....

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

.Güzellik.....y

14- Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

Hayır..olmadı.....

15- Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

Fikrim..değişti.....

16- Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

Ölçüleri...eşit..bir...şekilde...çizmekte...zorlandım.....

17- Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

Evet...beğendim.....

18- Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

Hayır...olmadı.....

19- Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

Güzel...şeyler...hissettiriyor.....

20- Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

Daha...fazla...efekt...koyabilirdim.....

21- Çalışmanızı yargılayın. En iyi cevabı daire içine alın.

Bu çalışman sence neden önemli;

A)- Özgün olduğu için

B)- Çok emek harcadığın için

C)- Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

D)- Gerçeğe uygun yapıldığı için

E)- İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

F)- Bir düşünceyi ya da duyguyu anlatmaya çalıştığı için

G)- Ustalıkla yaptığın için

22- Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

A)- Yansıtmacı kuram: Çizilen Nesne Önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi biçimde anlatımıdır.

B)- Biçimci kuram: Kompozisyon önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

C)- Dışavurumcu kuram: Duygusal simgeler önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir.

D)- İşlevsellik kuramı: Toplumsal, siyasi, dini iletişim. Bir sanat eserinde moral, sosyal, dini, siyasi vb. özelliklerin etkili bir biçimde anlatılmasıdır.

B Öğrencisinin, Resim 10'daki çalışması ve ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Tanımlama aşamasında;

- Çizimi için resim kâğıdı, resim kalemi, silgi, kalem ve cetvel kullandığını,
- Resminde hem soyut ve hem de somut bir düzenleme kullandığını ifade etmiştir.

Çözümleme kısmında;

- Çalışmasında, düz ve eğri çizgilerin hepsini yoğun olarak kullandığını,
- Kompozisyonunu dikey, asimetrik, simetrik ve dairesel düzenlediğini ifade etmiştir.
- Kompozisyonunda geometrik ve organik şekilleri kullandığını,

Yorumlamada;

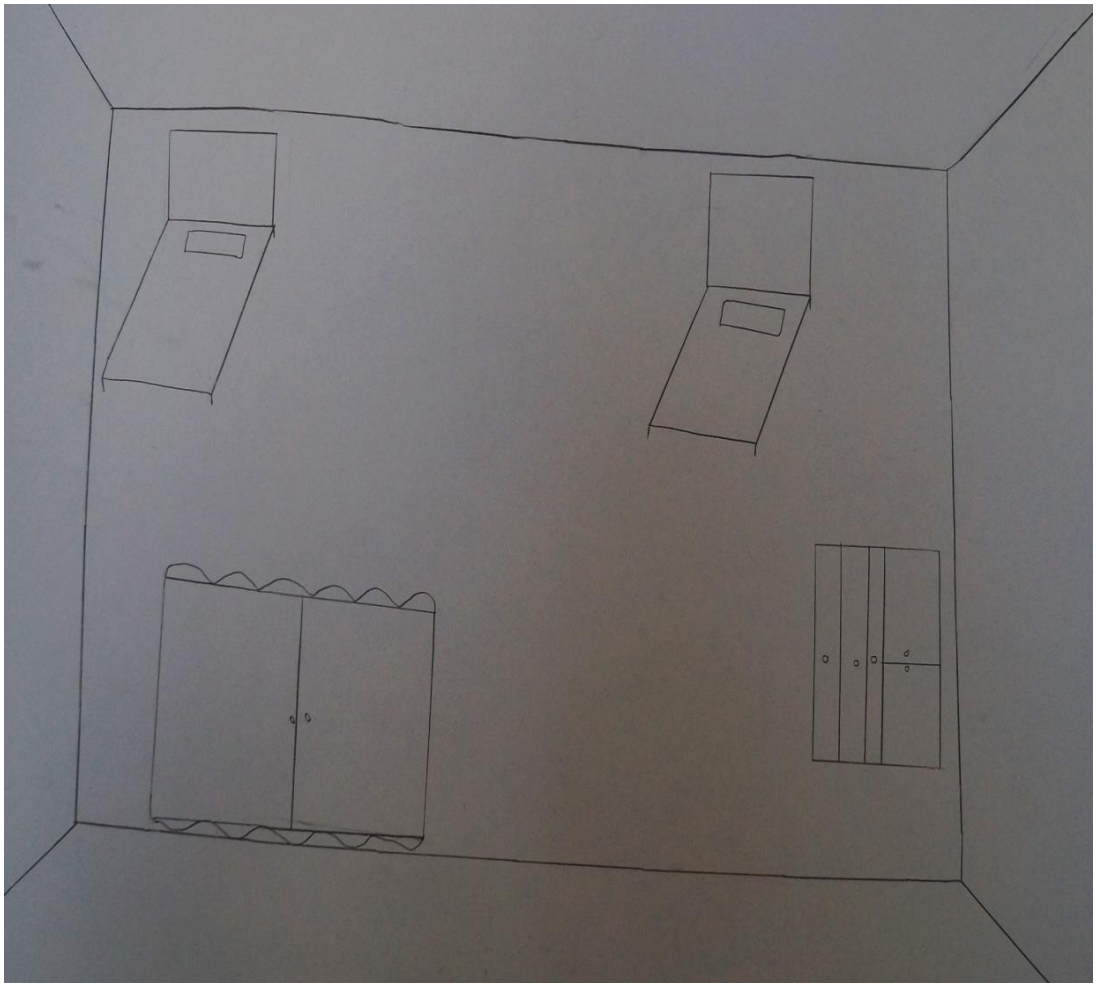
- "Mutluluğun Resmi" adını verdiği çalışmasında sevinç dolu duyguyu yaşadığını ifade etmektedir.
- Çalışmasının kendine tatlı bir tat verdiğini, çiçek gibi koktuğunu ve çalışmasında rüzgâr sesini duyduğunu,
- Çalışmasının herkes tarafından beğenilmesini istediğini,
- Resmini, perspektif tekniğini ne kadar anladığını ölçmek için yaptığını ifade etmiştir.
- Resmini yaparken esinlendiği herhangi bir şey olmadığını ifade etmiştir. Çalışmanın kendisi için güzellik anlamını taşıdığını ifade etmiştir.
- Çalışmasını yaparken fikrinin değiştiğini açıklamıştır.
- Resmini yaparken ölçüleri eşit bir şekilde çizmekte zorlandığını açıklamıştır.

Resmini yargılarken;

- Yaptığı resmini beğendiğini, hoşuna giden bir çalışma olduğunu ve güzel duyguları hisettirdiği için başarılı bulduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmaya çok emek sarfettiği için önemli bulduğunu, ama çalışmasına daha fazla efekt koyabileceğini de belirtmiştir.
- Çalışmasının dışavurumcu sanat kuramına girdiğini ifade etmesi dışında çizdiği resim hakkında söyledikleri doğrudur.

B Öğrencisi resmini doğru tanımlamaya çalışmış; fakat çalışmasını soyut olarak değerlendirerek yanlış yapmıştır. Çözümleme aşamasında ise; resminde kullandığı çizgilerin çeşitliliği dışında doğru çözümleme yaptığı görülmektedir. Özellikle resmini yorumlarken "tatlı, rüzgâr ve çiçek" üçlüsünden bahsetmesi, çalışmasını "Mutluluğun Resmi" olarak adlandırmasına neden olmuştur. Resminin anlamını açıklarken, güzellik duygusuyla ilgili olabilir. Öğrencinin resimdeki duygularını başarılı biçimde ifade edebildiği, ancak çalışmasını yargılarken sanat kuramlarını tam kavrayamadığı ortaya çıkmaktadır.

Resim 11. Öğrenci C'nin Çalışması

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

İsim: Baran Bingöl 7/C

Tarih:

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler, yardımın için teşekkür ederim.

1- Yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?

benim güzel adam

2- Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?

cetvel, kalem, silgi, açacak, resim kağıdı

3- Çalışman somut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi ; yoksa soyut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi?

somut

4- Çalışmanda hangi çizgiler baskın?(Düz,eğri ve diğerleri)

eğri, düz

5- Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz? (Simetrik, asimetrik, dairesel, dikey)

asimetrik

6- Çalışmanda daha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın? (Geometrik, organik, her ikisi)

her ikisi

7- Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?

Çalışma Resim

8- Çalışman sana ne hissettiriyor?

mutluluk

9- Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana tatlı gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana çocuk sesi sesi veriyor.

Bu çalışmam bana gül gibi kokuyor

10- Çalışmana bakan kişilerin neler hissetmesini istersin?

mutlu olmasını isterdim

11- Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?

tabi isterdim

12- Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?

kara kalemle çaldım sürekli gördüğüm yeri çaldım

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?

adamın güzelliğini sermek için

14- Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

hocanın gösterdiği resimlerden esinlendim varsayım gizim vardı

15- Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?

fikrim değişti

16- Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?

biz gözlerde zorlandım

17- Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?

beğendim

18- Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

hayır

19- Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?

güzel çizmedi

20- Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?

eklemek ve çıkarmak istemezdim

21- Çalışmanızı yargılayın. En iyi cevabı daire içine alın.

Bu çalışma sence neden önemli.

A)- Özgün olduğu için

B)- Çok emek harcadığın için

C)- Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

D)- Gerçeğe uygun yapıldığı için

E)- İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

F)- Bir düşünceyi ya da duyguyu anlatmaya çalıştığı için

G)- Ustalıkla yaptığın için

22- Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

A)- Yansıtmacı Kuram: Çizilen nesne önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi bir biçimde anlatımıdır.

B)- Biçimci Kuram: Kompozisyon önemli. Bir sanat eserinde önemli olan şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

C)- Dışavurumcu Kuram: Duygular simgeler önemli. Bir sanat eserinde önemli olan şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir.

D)- İşlevsellik Kuramı: Toplumsal, siyasi, dini iletişim. Bir sanat eserinde moral, sosyal, dini, siyasi, vb. özelliklerin etkili bir biçimde anlatılmasıdır.

C öğrencisinin, resim on birde ki çalışması ve ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Çalışmasını tanımlarken;

- Yapmış olduğu resmin ana konusunun "Benim Güzel Odam" olduğunu,
- Resmini cetvel, kalem, silgi, açacak ve resim kâğıdı gibi araç-gereçleri kullanarak yaptığını,
- Somut nesnelerle oluşturduğunu ve kompozisyonunda asimetrik olduğunu belirtmiştir.

Çalışmasını çözümlerken*;*

- Resminde düz ve eğri çizgilere yer verdiğini,
- Organik ve geometrik biçimlerin her ikisinide kullandığını belirtmiştir.

Yorumlarken;

- "Çalışma Yerim" adını verdiği çalışmasının, kendisini mutlu ettiğini,
- Çalışmasının kendine tatlı bir tat ve çocuk sesini verdiğini, gül gibi koktuğunu,
- Resmine bakan kişilerin, kendilerini mutlu hissetmelerini istediğini,
- Resminin herkes tarafından beğenilmesini beklediğini,
- Çalışmayı odasının güzelliklerini görmek amacıyla yaptığı için anlamlı bulduğunu,
- Çalışmasını yaparken, hocanın gösterdiği resimlerden esinlediği için bu şekilde ve aklına gelen şeyi yapmadığını, fikrinin değiştiğini açıklamıştır.

Yargılarken;

- Çalışma sırasında düz çizgilerde zorlandığını, bu çalışmayı beğendiğini, güzel çizdiğini, eklemek ve çıkarmak istediği bir şey olmadığını belirtmiştir.
- Eserine çok emek harcağı için önemli bulmuştur.
- Öğrencinin resminde kompozisyona önem verdiği için, çalışmasını biçimci sanat kuramı içinde değerlendirmesi doğru bir tespit olmuştur.
- Öğrenci resmini doğru tanımlamış, ancak, çözümlerken resminde düz çizgileri baskın olarak kullanmasına rağmen, eğri çizgi kullandığını belirtmiştir.

Bu öğrencinin yapmış olduğu yorumlardan çalışmasının "mutluluğu" anlattığını söyleyebiliriz. Çünkü çalışması kendisine gül gibi kokmuş, çocuk sesi vermiş ve tatlı bir

tat hissettirmiştir. Diğer yorumlarında da aynı düşünceyi farklı şekillerde ifade ettiği görülmektedir. Öğrenci C'ye eserini yorumlaması açısından başarılıdır diyebiliriz. Yargı aşamasında ise öğrenci, çalışmasında kompozisyonun ön plana çıktığını ve biçimci sanat kuramına girdiğini belirterek doğru bir saptama yapmıştır.

Öğrenci Cevaplarının Karşılaştırılması

- Her üç öğrenci de çalışmasını yeterli düzeyde tanımlamıştır.
- Her üç öğrenci de çalışmalarının konusunu açıklayabilmiş, kullandıkları malzemeleri ayrıntılı olarak belirtmiştir.
- B, C öğrencileri soyut ve somut kavramını anlamıştır. A öğrencisi soyut kavramını anlayamamıştır.
- Bir öğrenci hariç diğer iki öğrenci, sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini doğru kavramış ve bunları çalışmaları üzerinde ifade edebilmiştir.
- Üçü de çalışmalarına, duygularını yansıtabilecek yaratıcı isimler bulmuş ve üçü de resmi yaparken hissettiklerini, resmine bakan kişilerinde aynı hissetmesini istemiştir.
- A, B ve C öğrencileri resimlerinin herkesçe beğenilmesini istemektedirler.
- 2 öğrenci resimlerini yaparken çeşitli şeylerden esinlenmişlerdir; A öğrencisi resmini yaparken Mona Lisa'nın bakışlarından, B öğrencisi hiç bir şeyden esinlenmediğini açıklamıştır. C öğrencisi hocanın gösterdiği resimlerden Vicent Van Gogh'nun eserinden esinlendiğini belirtmiştir.
- Öğrenci A, B ve C ilk akıllarına gelen resmi yapmadıklarını, çalışma esnasında fikirlerinin değiştiğini açıklamışlardır.
- Her üç öğrencinin de çalışmasını yaparken bir takım zorluklarla karşılaştığı görülmektedir. A öğrencisinin perspektif noktalarını belirtmekte, B öğrencisinin perspektif ölçülerini eşit bir şekilde çizmekte ve C öğrencisinin ise düz çizgileri çekmekte zorlandığı ortaya çıkmaktadır.
- Her üç öğrenci de çizmiş oldukları resimleri beğenmiştir. Ancak A ve B öğrencileri resimlerinde bazı eksikliklerin olduğunu belirtmişlerdir. A öğrencisi resimdeki insanları çıkarmak istediğini, B öğrencisi arka plana biraz daha effekt koyabileceğini ifade etmiştir. C öğrencisi ise; yapmış olduğu resmi yeterli bulmuş, ekleme ve çıkarma yapmayı gerekli görmediğini ifade etmiştir.

Dolayısıyla, öğrencilerin bu saptamaları kendi çalışmalarındaki eksiklikleri görebilme becerilerinin olduğunu göstermektedir.

- Öğrencilerin her biri çalışmalarında farklı bir noktayı başarılı bulmuştur. A öğrencisi mevsimlerin olmasını en başarılı yanı olarak görürken, B öğrencisi resminin güzel şeyler hissetirmesini başarılı bulmaktadır. C öğrencisi ise; resmini güzel çizmesini başarılı görmektedir.
- Her üç öğrenci de resimlerine derin anlamlar yüklemişlerdir. A öğrencisi gerçeğe uygun olarak yaptığı için bu çalışmasını yansıtmacı sanat kuramı içinde değerlendirmektedir. Fakat dışavurumcu sanat kuramına girmemektedir. B öğrencisinin dışavurumcu sanat kuramını tercih etmesi yanlıştır. Kuramı kavrayamadığını göstermektedir. C öğrencisi biçimci sanat kuramını tercih etmesi doğrudur. Çünkü biçimci sanat kuramında kompozisyon ve sanatın ilke ve elemanlarını doğru kullanması önemlidir.
- Genel olarak üç öğrencinin de ÇAGSEY'e göre işlenmiş perspektif konulu dersler sayesinde, eserlerini yeterli düzeyde ve doğru bir şekilde eleştirebildiklerini söyleyebiliriz.

7-YEDİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın yedinci alt problemi "*ÇAGSEY'in öğrencilerin eleştirel yeteneklerine katkısına ilişkin bulgular "* şeklinde düzenlenmiştir.

Bu bağlamda, deney grubu ile işlenen derslerin dördüncü haftasında, Diego Rodríguez de Silvay Velázquez'in 'Breda'nın Teslim Olması' isimli eserinin eleştirisi yapılmıştır. Dersin uygulama aşaması, eser akıllı tahtada ve dağıtılan sanat eleştirisi formlarında yer alan sorulara göre eserin eleştirisi öğrenciler tarafından yapılmıştır. Bu form deney grubundan belirlenen üç öğrenciye uygulanmıştır. Seçilen üç öğrencinin ilgili formlara verdikleri yanıtlara göre çözümlemeler yapılmıştır. Öğrencilerin verdikleri cevapları içeren formlar ve araştırmacının yaptığı çözümlemeler aşağıda sunulmuştur.

Sanat Eleştirisi Formlarının Çözümlenmesi

Resim 12. Diego Velázquez*"Breda'nın Teslim Olması"* 1634

SANAT ELEŞTİRİSİ FORMU

Adı-Soyadı : İREM SEYDA YARAŞ

Okulu : Atatürk Orta Okulu

Sınıf-No : 7/C

Cinsiyeti : Kız

Yaşı : 13

Sanat ürününün türü:

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?
Diego Velazque

* Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, gibi)
Resim

* Sanat yapıtının adı nedir?
Breda'nın Teslim Olması

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?
1624 yıllarında

* Ana teması (konusu) nedir?
İki devlet kadını arasında bara imzalıyor. Birlikte konuşuyorlar.

* Yapıttaki nesneleri sıralayınız? (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)
İnsanlar, hayvanlar, ağaçlar, dağlar, bulutlar

* Hangi çizgiler eserde etkin görünüyor? (düz, eğri, dalgalı, diğerleri)
Düz, eğri

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor? (geometrik, organik, her ikisi de)
Her ikisi de

*Yapıtın boyutları nasıl?
300cm - 367 cm

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?
İki insanın kollarını birleştirmesi dayanışması

* Eser nasıl düzenlenmiştir, sanat ilkeleri nasıl kullanılmıştır?
Çizgi, denge, ritim gibi ilke ve elemanları düzenli şekilde kullanılmıştır.

* Eser hangi teknikle yapılmış? (Çizgi, boya, kolaj, vb)
Boya

* Şekiller nasıl düzenlenmiş? (simetrik, dikey, üçgen, dairesel vb.)
Dikey, dairesel

*Yapıtta hangi renkler egemen?
Koyu renkler

* Fırça darbeleri nasıldır? (İnce, geniş, dağınık, karışık)
Hepsi

*Renkler nasıl düzenlenmiş? (Açık, koyu, parlak, mat, vb)
Mat ve koyu

*Resim genelinde hangi doku var?
Yumuşaklık ve deri

*Bazı nesneler arkada bazıları önde mi durmakta?
Evet

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?
Evet

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?
Hayır

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?
Kağıt Boya

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?
Bu resim iki devlet arasında barış anlaşmasıyla savaşı bitirmişlerdi.

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?
Buradaki renkler savaşa gidenlerin güzellikler kötü ruhu hissettiriyor.

*Dokunsan ne hissedersin?

Acı hissederim çünkü savaştan dolayı

*Nasıl bir ses duyuyorsun?

bomba sesleri, kötü sesler

*Nasıl bir koku alıyorsun?

Ölüm kokusu

*Nasıl bir tat alıyorsun?

Acı ve eksi

*Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?

Evet, var. Devletlerin bağımsızlık savaşını ifade ediyor

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?

İki devlet arasında barış imzalanarak barış olabileceğini anlattı

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

İki devlet arasında barış imzalayarak barışabilir ama şimdi öyle değil.

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?

Barışa davet

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

A) Gerçeğe uygun yapıldığı için

B) Alışılmışın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için

C) Duyguları açığa vurduğu için

D) Bir şeyler anlattığı için

E) Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

Barışın getireceği huzur

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?

Barışı amaçlıyor

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

Yansıtmacı kuramı

Resim 12'deki eser ve A Öğrencisinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Tanımlamada A öğrencisi,

- Diego Velazque'nin "Breda'nın Teslimi" isimli eserinin bir resim olduğunu,
- 1627 yılında yapıldığını,
- Sanat yapıtının adının "Bredanın Teslimi" olduğunu, konusunun iki devletin kendi arasında barışa vardıklarını ve boyutlarının 300 ile 367 santim olduğunu,
- Yapıttaki nesneleri sıralarken; insanlar, hayvanlar, çubuklar, dağlar ve bulutlar olduğunu,
- Resmin genelinde organik, geometrik şekiller olduğunu, düz ve eğri çizgilerin etkin olarak kullandığını ifade etmektedir.

Çözümlemede A öğrencisi,

- Esere ilk baktığında iki insanın kollarını birbirlerinin omuzlarına dayamasını dikkat çekici bulduğunu,
- Eserin, boya tekniğiyle yapıldığını,
- Eserde sanatın ilke ve elemanları olan çizgi, denge, ritm ve benzerlerin düzenli kullanıldığını,
- Resimdeki şekillerin, dikey ve dairesel olarak yapıldığını,
- Koyu renklerin esere egemen olduğunu,
- Eserde koyu-mat renklerin düzenli kullandığını,
- Yapıtta fırça darbelerinin hepsinin (ince, geniş, dağınık ve karışık) kullanıldığını,
- Resmin genelinde dokunun yumuşak ve deri olduğunu,
- Eserde bazı nesnelerin ön planda, bazılarının ise arkada olduğunu,
- Eserde birbirini tekrar eden şekillerin bulunduğunu ve eseri yağlıboya ile yapıldığını,
- Resimde görülen şeylerin orijinal büyüklüğünde olmadığını belirtmiştir.

Öğrenci çözümleme aşamasında eseri tam olarak analiz edememiştir. Bazı sorulara kısa yanıtlar vermiş ve fazla ayrıntıya girmemiştir. Fakat eserde yer alan renk, çizgi, biçim gibi sanatın elemanlarının nasıl düzenlendiğini, sanatın ilkelerine uygun olup olmadığını belirleyebilmiştir. Eserin yapım aşamasında yağlı boya tekniğiyle

yapılmış olabileceğini belirtmiştir. Bu cevaplarla A öğrencisinin eserin çözümlenmesinde doğru tespitlerde bulunduğu söylenebilir.

Yorumlamada A öğrencisi,

- Bu resmin anlatımında, iki devlet arasında barış antlaşmasını imzalayarak savaşı bitirmiş olduğunu,
- Eserdeki renklerin savaşa gelenlerin giydikleri kötü ruhu hissetirdiğini,
- Resme dokunsa, savaştan dolayı acıyı hissedeceğini,
- Eserde, bomba seslerini ve kılıç seslerini duyduğunu ve koku olarak duman kokusunu aldığını,
- Eserde, acı ve ekşi tadı aldığını,
- Resimde simgelerin bulunduğunu, devletlerin bağımsızlık sembolü olduğunu,
- Dönemde sanatçının, bu resmi iki devlet arasında barış olabileceği için yaptığını,
- Ancak iki devlet arasında barışın bugün olmadığını,
- Esere 'Barışın Huzuru' diye isim verebileceğini belirtmiştir.

Yorumlama aşamasındaki cevaplara bakıldığında, öğrencinin yine kısa cevaplarla yetindiği ancak; doğru tespit yaptığı görülmektedir. Örneğin; eserde bomba ve kılıç seslerini duyduğunu ve duman kokusunu aldığını belirtmesi, eserin resmedildiği ortamla örtüşmektedir. Öğrenci eseri genelde iki devlet arasındaki barışa bağlamakta yorumlamalarını bunun üzerine yapmaktadır. Esere bu açıdan bakıldığı zaman, öğrencinin yorumu başarılı bulunabilir.

Yargılamada A öğrencisi,

- Eseri gerçeğe uygun yapıldığı için güzel bulduğunu,
- Barışın getireceği huzurun kendisine anlamlı geldiğini,
- Yapıtın barışı amaçladığını,
- Eserin yansıtmacı sanat kuramına girdiğini belirtmiştir,

Yargı aşamasında öğrenci eserin barışı amaçladığını açık olarak fark etmiştir. A Öğrencisi yapıtın bir fikri gerçekte olduğu gibi anlatmaya çalıştığı için, yansıtma kuramına girdiğini belirtmektedir. Bu cevaplara dayanarak öğrencinin doğru bir saptamada bulunduğu söylenebilir.

SANAT ELEŞTİRİSİ FORM

Adı-Soyadı : Sevin Çağlayan

Okulu : Atatürk Ortaokulu

Sınıf-No :

Cinsiyeti : Kız

Yaşı :

Sanat ürününün türü:

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?

Diego Rodriguez

* Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, gibi)

Resim

* Sanat yapıtının adı nedir?

Bredan'ın teslimi

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?

1634-1635 yıllarında

* Ana teması (konusu) nedir?

Bir savaş sonrası her iki tarafın da konuşması üzerine

* Yapıttaki nesneleri sıralayınız? (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, ne

Dağlar, insanlar, hayvanlar, bulutlar ve ağaçlar

* Hangi çizgiler eserde etkin görünüyor? (düz, eğri, dalgalı, diğerleri)

Düz ve eğri çizgiler

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor? (geometrik, organik, he

Her ikisi de

*Yapıtın boyutları nasıl?

25 ile 45 metre arası

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?

Bir...insan...topluluğunun...birbirleriyle...konuşması.....

* Eser nasıl düzenlenmiştir, sanat ilkeleri nasıl kullanılmıştır?

Eserde...sanat...ilkesi...olarak...hareket...kullanılmıştır.Çünkü...resim

* Eser hangi teknikle yapılmış? (Çizgi, boya, kolaj, vb)

Çizgi...ve...boyayla...yapılmıştır.....

* Şekiller nasıl düzenlenmiş? (simetrik, dikey, üçgen, dairesel vb.)

Dikey...ve...asimetrik...düzenlenmiştir.....

*Yapıtta hangi renkler egemen?

Kahve rengi...ve...mavi.....

* Fırça darbeleri nasıldır? (İnce, geniş, dağınık, karışık)

Dağınık...ve...karışık.....

*Renkler nasıl düzenlenmiş? (Açık, koyu, parlak, mat, vb)

Parlak...ve...mat...renkler...bir...arada...kullanılmıştır.....

*Resim genelinde hangi doku var?

Durmuşak...bir...doku...var.....

*Bazı nesneler arkada bazıları önde mi durmakta?

Evet.....

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

Evet...var...İnsanların...tuttuğu...çubuklar.....

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

Hayır...değiller...Çünkü...çizilen...şeyler...gerçekte...daha...büyükt

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

Yağlıboya...tekniğiyle...yapmış...olabilir.....

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

İki...taraf...arasında...her...ne...olursa...olsun...bir...anlaşmaya...va

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

Hüzünlü...şeyler...hissettiriyor...Çünkü...resmin...yapısında...daha...çok

*Dokunsan ne hissedersin?

Yumuşak bir doku hissederim

*Nasıl bir ses duyuyorsun?

Bomba sesleri ve bağırış çağırışlar

*Nasıl bir koku alıyorsun?

Duman kokuları ve bomba kokuları

*Nasıl bir tat alıyorsun?

Tatlı bir tat alıyorum Çünkü sonunda barışa varılıyorum

*Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?

Evet var Birinin elinde bir bayrak var Bu bayrak bir ülkey

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?

O dönemde savaş olduğunu ve çalışmaya varılabildiğini anlatmış

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

Günümüzde de bazı ülkelerde savaş var Bunların bitip

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?

Savaş sonrası barış olarak adlandırırdım

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

A) Gerçeğe uygun yapıldığı için

B) Alışılmışın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için

C) Duyguları açığa vurduğu için

(D) Bir şeyler anlattığı için √ — Çünkü karanlıkların ardında da

E) Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

İnsanların konuşup bir barışa varmaları

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?

Bu yapıt insanlar arasında barışı amaçlıyor

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

Anlatımcılık kuramına girmektedir

Resim 12’ deki eser ve B öğrencisinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Tanımlama aşamasında B öğrencisi,

- Diego Velazque’nin ‘Breda’nın Teslimi’ isimli eserinin bir resim olduğunu,
- 1634-1635 yıllarında yapıldığını,
- Bu sanat yapıtının konusunun bir savaş sonrası her iki tarafın konuşması üzerine anlaşmaya varması olduğunu,
- Yapıttaki nesneler içinde dağlar, insanlar, hayvanlar, bulutlar ve ağaçların bulunduğunu,
- Eserde düz ve eğri çizgilerin etkili olarak kullanıldığını, geometrik ve organik şekillerin olduğunu,
- Eserin boyutunun da 2,5 metre ile 4,5 metre olduğunu belirtmiştir.

Öğrenci yapıtın boyutları hakkında yaklaşık bir fikir beyan etmiştir. Eser ile ilgili doğru tanımlamada bulunmuştur. Ama yapıtla ilgili detaya girmeden kısa cevaplar vermiştir. Eserin sanatçısı, adı ve yapılış tarihini de doğru açıklamıştır.

Çözümleme aşamasında B öğrencisi,

- Eserde ilk dikkatini çekenin insan topluluğunun birbiriyle konuşması olduğunu,
- Eserin düzenlemesiyle ilgili her şeyi harekete bağlayarak, resimde var olan her şeyin hareketi çağrıştırdığını,
- Eserin çizgi ve boya ile yapıldığını,
- Şekillerin dikey ve asimetrik olarak düzenlendiğini,
- Yapıtta egemen olan rengin kahverengi ve mavi olduğunu,
- Eserde, fırça darbelerinin dağınık ve karışık olduğunu,
- Yapıtta parlak ve mat renklerin birarada var olduğunu,
- Resmin genelinde yumuşak bir dokunun olduğunu,
- Resimde ön plan ve arka plan olduğunu,
- Resimde birbirini tekrar eden şekiller olduğunu, bunların; insanların tuttuğu mızraklar olduğunu,
- Yapıtta gördüğü şeylerin orijinal büyüklükte olmadığını ve çizilen şeylerin gerçekte daha büyük olduğunu,
- Sanatçının bu eseri yağlı boya tekniğiyle yapmış olduğunu belirtmiştir.

B öğrencisinin eseri genelde doğru tanımladığını söyleyebiliriz. Ancak öğrenci tanımlama aşamasındaki soruları kısa yanıtlarla, cevaplamayı tercih etmiş, detaylara girmemiştir.

Yorumlama aşamasında B öğrencisi,

- Eserin iki taraf arasında ne olursa olsun bir anlaşmaya varabileceği anlamını taşıdığını,
- Eserdeki renklerin hüzün içerdiğini ve bunu soluk renklere bağladığını,
- Eserde yumuşak bir doku hissettiğini, ses olarak bomba sesleri, bağırış ve çağrışları duyduğunu,
- Eserden duman kokusu ve bomba kokusu aldığını,
- Eserden tatlı tadını aldığını; çünkü iki grubun anlaşmaya vardığını;
- Eserde simgenin kullanıldığını bunun bir kişinin elindeki bayrak olduğunu, bayrağın ülkeyi temsil ettiğini,
- Bu eserle o dönemde savaş olduğunu ve anlaşmaya varılabileceğini,
- Günümüzde de bazı ülkelerde savaş olduğunu ve bunların barışla sonuçlanabileceğini,
- Bu esere kendisinin bir ad vermesi gerekirse bu ismin 'Savaş Sonrası Barış' olacağını belirtmiştir.

B Öğrencisi, yorumlama aşamasında kendisine sorulan bazı sorulara yeterince açıklama getirmemiştir. Örneğin renk ile ilgili cevabında sadece hüznü soluk renk ile ilişkilendirmesi yeterli bir açıklama değildir. B öğrencisi, eserin konusunu doğru anladığı için, simgeyi doğru yorumladığından dolayı öğrencinin analitik ve yaratıcı düşündüğü söylenebilir.

Yargı aşamasında B öğrencisi,

- Eseri bir şeyler anlattığı için beğendiğini, karanlıkların ardından da güzellikler yaşanabileceğini,
- Bu eserin insanlar arasında barışı amaçladığını,
- Bu yapıtın sanat ve sanat eserinin ne olduğunu kavrayabilmek için sanatçının dış dünyadan aldığı verileri kendi duyarlılığıyla ifade edebilmelidir. Yapıtı, sanat ve sanat eserini nasıl yoğurduğunu, sanatçının ruhundan esere ne kattığını belirtmiştir. Eseri nasıl yaptığını, sanatçının yaşamının ve duygularının eserin oluşumunda ne denli katkıda bulunduğunu açıklamaktadır. Bu katkının eserde

nasıl ifade bulduğu gibi soruların cevabını anlatımcılık kuramında yer aldığını belirtmiştir.

B öğrencisi yargı aşamasında eserin bir düşünceyi anlatmaya çalıştığı için eserin üzerinde yoğunlaşırken eseri anlatımcılık kuramıyla ilişkilendirmesi tam anlamıyla doğru değildir. Çünkü eser daha çok yansıtmacı sanat kuramıyla ilgilidir. Yapıtın yapılış amacını da barışa bağlayarak doğru bir tespit olarak görmüştür.

C Öğrencinin Sanat Eleştirisi Formu

SANAT ELEŞTİRİSİ FORMU

Adı-Soyadı : Baran

Okulu : Bingöl

Sınıf-No : 7/C

Cinsiyeti : erkek

Yaşı : 13

Sanat ürününün türü:

TANIMLAMA

* Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?
Diego Velazquez

* Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, gibi)
Resim

* Sanat yapıtının adı nedir?
Beraberin Teslimi

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?
1620'lerde

* Ana teması (konusu) nedir?
karmaşıklık

* Yapıttaki nesneleri sıralayınız? (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)
Mızraklar, hayvanlar, insanlar, dağlar, bulutlar

* Hangi çizgiler eserde etkin görünüyor? (düz, eğri, dalgalı, diğerleri)
Düz, eğri, dalgalı

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor? (geometrik, organik, her ikisi de)
Geometrik, organik şeklinde gözüküyor

*Yapıtın boyutları nasıl?
300cm - 350 cm

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?
At ve anlaşan insanlar

* Eser nasıl düzenlenmiştir, sanat ilkeleri nasıl kullanılmıştır?
fırçalarla

* Eser hangi teknikle yapılmış? (Çizgi, boya, kolaj, vb)
Yağlı boya

* Şekiller nasıl düzenlenmiş? (simetrik, dikey, üçgen, dairesel vb.)
Asimetrik, dikey ve dairesel kompozisyon kullanıl

*Yapıtta hangi renkler egemen?
Gri ve kahverengi renkler hakim arkaplanda mav

* Fırça darbeleri nasıldır? (İnce, geniş, dağınık, karışık)
İnce, karışık ve geniş te kullanılmıştır.

*Renkler nasıl düzenlenmiş? (Açık, koyu, parlak, mat, vb)
Açık ve koyu renkler kullanılmıştır.

*Resim genelinde hangi doku var?
Yumuşak ve sert dokular

*Bazı nesneler arkada bazıları önde mi durmakta?
evet

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?
Dağlar, ağaçlar ve mızraklar

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?
Hayır

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?
Yağlı boya

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?
Anlaşmaya varıyolar gibi görünüyor

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?
İç karartıcı

*Dokunsan ne hissedersin?
Çok ama çok mutlu olurum.

*Nasıl bir ses duyuyorsun?
Bomba sesleri ve atların kişnemesi

*Nasıl bir koku alıyorsun?
tiner kokusu

*Nasıl bir tat alıyorsun?
ekşi

*Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?
Yok

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?
Barışın önemini

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?
Anlaşmanın önemini

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?
Savaş

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

A) Gerçeğe uygun yapıldığı için

B) Alışılmışın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için

C) Duyguları açığa vurduğu için

D) Bir şeyler anlattığı için

(E) Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?
güzel çizilmesi

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?
kamu kurumlarına

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?
Yansıtmacı kuramına girmesi

Resim 12'deki eser ve C öğrencisinin ilgili formdaki cevapları incelendiğinde;

Tanımlama aşamasında C öğrencisi

- Diego Velazquez'in 'Bredanın Teslimi' isimli eserinin 1620 tarihli olduğunu,
- Eserin resim sanatı olduğunu,
- Eserin konusunun karmaşıklık olduğunu,
- Yapıttaki nesnelerin, mızraklar, hayvanlar, insanlar, dağlar ve bulutlar olduğunu,
- Eserde etkin olarak görülen çizgilerin düz, eğri ve dalgalı olduğunu,
- Sanat yapıtında etkin olan şekillerin hem organik hem de geometrik olduğunu,
- Eserin boyutunun 300-350 cm civarında olduğunu ifade etmiştir.

Bu cevaplar doğrultusunda öğrencinin eseri tam olarak tanımlayamadığı söylenebilir, örneğin; yapıtın boyutlarını yaklaşık olarak vermiştir. Eserin adının "Breda'nın Teslimi"olmasına rağmen, öğrenci konuyu yanlış anlamıştır. Öte yandan c öğrencisinin eserdeki bilgi objelerini doğru sıraladığı görülmektedir. Yapıtta etkin olan çizgilerin düz, eğri ve dalgalı olduğunu belirtmiştir. Fakat en çok hangi çizginin tekrar ettiğini belirtmemiştir.

Çözümleme aşamasında C öğrencisi

- Eserde en çok dikkatini çeken şeyin at ve anlaşan insanlar olduğunu,
- Eserin fırçalarla düzenlendiğini,
- Yağlı boya tekniğiyle yapıldığını,
- Eserdeki şekillerin, asimetrik, dikey ve dairesel kompozisyon kullanılarak düzenlendiğini,
- Ön planda gri ve kahverengi ile arka planda da mavi renkle düzenleme yapıldığını,
- Resmin genelinde açık-koyu değerlerin olduğunu ve fırça darbelerinin ise ince, karışık ve geniş kullanıldığını,
- Eserde yumuşak ve sert bir dokunun hâkim olduğunu,
- Bazı nesnelerin resimde ön planda, bazılarının ise arka planda resmedildiğini,
- Eserde birbirinin tekrarı olan mızraklar, dağlar ve ağaçlar olduğunu,
- Resimdeki görünen şeylerin orijinal büyüklükte olmadığını,
- Sanatçının bu resmi yağlıboya tekniğiyle yaptığını belirtmiştir.

Öğrenci, eseri ayrıntılı olarak çözümleyememiştir. Eser nasıl düzenlenmiştir sorusuna "fırçalarla" diyerek yanıt vermesi yanlıştır. Doğru yanıt sanatın ilke ve elemanları ile olmalıdır. Resimde dairesel bir kompoziyon yoktur; onun yerine dikey ve yatay kompoziyonlar yer almıştır. Öğrenci eserde var olan teknik ve nesneleri doğru tanımlamıştır. Bundan dolayı gözlem gücüne sahip olduğunu söylenebilir.

Yorumlama aşamasında C öğrencisi

- Eserin anlaşmaya varıyorlar gibi göründüğünü ve renkleri iç karartıcı bulduğunu,
- Esere dokunsa mutlu olacağını,
- Eserden bomba sesleri ve atın kişnemelerini duyduğunu,
- Resimden tiner kokusu aldığını,
- Eserden ekşi tadı aldığını,
- Yapıtta simge olmadığını,
- Sanatçının o dönemde barışın önemine vurgu yaptığını,
- Bu resmin günümüzde ifade ettiği şeyin antlaşmanın önemi olduğunu,
- Bu eseri "Savaş" olarak adlandıracağını belirtmiştir.

Öğrenci, eseri anlatırken kısa cavaplar verdiğinden fazla açıklayıcı olamamıştır. Konulara yüzeysel ve kendi penceresinden baktığı için konuya hâkim değildir. Resimde simgeyi tespit edememesi; eseri anlamada yetersiz kaldığını göstermektedir. Bunların dışında yapıttaki konuya bakarak; antlaşmaya varıyorlar demesi; doğru bir çıkarımdır. Esere yönelik olumlu ve eleştirel bir cevap vermesi öğrencinin başarılı olduğunu gösterir.

Yargı aşamasında C öğrencisi;

- Eserin güzelliğini "diğer sebeplere" bağladığını,
- Bu yapıtın kamu kurumlarını amaçladığını,
- Eserin yansıtmacı sanat kuramına girdiğini belirtmiştir.

Öğrenci eserin güzelliğini diğer nedenlere bağlayarak, yargısını açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edememiştir. Yapılan eserin yansıtmacı sanat kuramına girmektedir, cevabı doğrudur. Çünkü yansıtmacı sanat kuramı gerçek hayatı anlatır. Bu eser neyi amaçlıyor sorusuna? Kamu kurumlarını amaçlıyor yanıtını vermesi. Eserin ne amaçla

çizdiğini anlayamamışır. Bu durumda öğrencinin tekrar konuyu baştan ele alması gerekir.

Öğrenci Cevaplarının Karşılaştırılması

Farklı başarı düzeyinde olan üç öğrencinin eser ile ilgili sanat eleştirisi formlarına verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında;

- Her üç öğrenci de eseri değerlendirme bakımından birbirine yakın cevaplar vermişlerdir.
- Her üç öğrencide eserin sanatçısının adını, eserdeki bilgi objelerini ve eser adını doğru vermişlerdir. Eserdeki baskın şekilleri sadece B öğrencisi doğru yanıtlamıştır. Üç öğrenci de eserin boyutunu yaklaşık olarak bilmişlerdir. A ve C öğrencileri yapıtın tarihini yanlış yanıtlamışlardır. Eserin yapılış tarihini doğru olarak bilen B öğrencisidir. A ve B öğrencileri resimdeki konuyu anlamış; ama C öğrencisi anlayamamıştır.
- Çözümleme aşamasında her üç öğrenci de eserin orijinal büyüklükte olmadığını ifade etmiş ama sebebini açıklayamamışlardır. Bu aşamada C öğrencisinin sanatın ilke ve elemanlarını fırça darbeleriyle ifade etmesi yanlıştır. Bu durumda her üç öğrencinin de sanatın ilke ve elamanlarını kavrayamadığı görülmektedir. B öğrencisi sanatın ilke ve elemanlarını harekete bağlamıştır. B öğrencisi resmin bütününden böyle bir çıkarıma varmıştır.
- Her üç öğrenci de “ Breda’nın Teslimi” eserine bakarak yorumlamada bulunmuşlardır. C öğrencisi resimde simge kullanılmadığını söylediği için yanılgıya düşmüştür. Oysa resimde simge vardır; askerlerin tuttuğu flamalar gibi. Bu durumda A ve B öğrencisinin simge kavramını anladığı ortaya çıkmaktadır.
- Yargı aşamasına baktığımızda, B öğrencisi dışındaki iki öğrenci de resmin yansıtmacı sanat kuramına girdiğini ifade etmiştir. Böylece A ve C öğrencisi doğru bir tespitte bulunmuştur. B öğrencisi ise anlatımcı kuram diye cevap vermiştir. Anlatımcı kuram da yansıtmacı kurama yakın bir kuramdır. Sonuçta; üç öğrenci de resmin kuramında ortak bir görüşe ve düşünceye sahiptir. C öğrencisi bu yapıt neye hizmet ediyor sorusuna “kamu kurumlarına” diye cevap vermesi doğru değildir. Bu cevap C öğrencisinin resmin yapılış amacını

anlamadığını gösterir. A ve B öğrencisinin bu yapıt için barışı amaçlıyor demeleri ise; doğru anladıklarının göstergesidir.

Genel olarak cevaplara baktığımızda; A ve B öğrencisinin eseri yeterli düzeyde, anlaşılır ve başarılı bir şekilde kavradığı C öğrencisinin ise yeterli derecede kavramadığı görülmektedir.

8-SEKİZİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın sekizinci alt problemi "ÇAGSEY perspektif tekniğinin öğretildiği derslerde, öğrencilerin bilgilerini uygulamaya geçirmelerine ilişkin bulgular*"* şeklinde düzenlenmiştir.

Öğretmenin dersin işlenmesiyle ilgili anket sonucunda sanat etkinliği ve öğrencilerle işlenen derslere yönelik bilgilerini uygulama seviyesi belirlenmeye çalışılmıştır.

Ders süreci içindeki etkinlikler kapsamında deney grubunda seçilen üç öğrenciye "Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu" (Ek–7) uygulanmıştır. Seçilen üç öğrencinin sanatsal öğrenme alanları olan; algılama, değer biçme, sanatçı hakkında bilgi, üretim, eleştirel yargı ve iki sanatçının eserini karşılaştırma üzerine altı soru sorulmuş; böylece öğrencilerin öğrenme alanları ölçümlenmeye çalışılmıştır. Kullanılan "Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formunda" toplam altı adet eser örneği gösterilmiştir. Öğrencilerin yanıtladığı formlardan elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Öğrencilerin yanıtladığı formların özellikleri, formla ilgili olarak gösterilen eserler, seçilen üç öğrencinin forma verdikleri yanıtlar ve elde edilen bulguların yorumlanması sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

Altı Değerlendirme Soru Türü: Öğrencilerin ölçümleme anketleri, ABD de uygulanan yeni bir sistem olup; öğrencilerin sanat bilgilerini ölçmek amacıyla yapılmaktadır. Her anket işlenen üniteye göre değişmektedir (Orhun, 2005).

Beş değerlendirme soru türü ya da sanatsal öğrenme alanları şunlardır; algılama, değer biçme, bilgi edinme, ürün ve eleştirel yargılamadır (Wilson, 1988: 46-134).

Algısal sorular; öğrencinin sanat elemanlarını ve ilkelerini görsel olarak ayırt etme yeteneğini saptar.

Değer soruları; öğrencinin sanat biçimlerine karşı tutumunu ve yeni sanat formlarına hazır olup olmama durumunu saptar.

Bilgi soruları; öğrencinin sanat kavramları ya da sanat tarihi gerçeklerini ne kadar algıladığını saptar.

Üretim alanı; öğrencilerin sanatsal becerileri, problem çözme yaklaşımları ve anlamlı ifadeler için tasarı yetenekleri konusundaki bilgi ve araştırmalarını geliştirmelerine yardımcı olunması açısından önem taşır.

Eleştirel yargı soruları; öğrencinin geçerli nedenlere dayanarak bir sanat yapıtını değerlendirme yeteneğini saptar. Yargılama düşünmenin en üst düzeyi ve öğrenciler için belki de en zor olanıdır (Kırışoğlu & Stokrocki, 1997b: 3.51).

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU İÇİN ÖĞRENCİLERE GÖSTERİLEN ESERLER

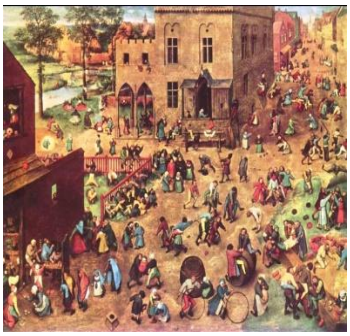
Leonardo da Vinci, Mona Lisa (Örnek 1)

Meindert Hobbema, Middelharnis'teki cadde (Örnek 2)

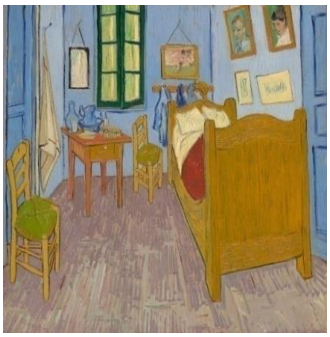
Nedim Günsür, Kırda Çocuklar (Örnek 3)

Pieter Brugel, Çocuk Oyunları (Örnek 4)

Şükran Pekmezci, Kızak Kayanlar (Örnek 5) (B)

Vincent Van Gogh, Arles'teki Yatak odası (Örnek 6) (A)

A

I. Öğrenci

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

İREM SEYDA YARAŞ

I.Algılama ve Cevaplama (Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır? (Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-( )Aynı şekillerin tekrarı	(X)Farklı birçok şekil
2-(X)Daha çok dalgalı çizgiler	( )Daha çok düz çizgiler
3-( )Parlak renkler	(X) Mat renkler
4-( )Fazla boş alan	(X)Doldurulmuş alan
5-(X)Asimetrik denge	( )Simetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz; Nedenlerini de açıkla

1-(X)Çok beğendim, Çünkü karşıdakine duyguyu yansıtıyor

2-( )Beğendim diyebilirim

3-( )Kararsız kaldım

4-( )Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

1-( ) Meindert Hobbema

2-(X) Nedim Günsür

3-( ) Şükran Pekmezci

4-( ) Pieter Bruegel

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

1-( )Baskı

2-(X)Yağlı boya

3-( )Kolaj

4-( )Sulu boya

5-( )Karışık Teknik

6-( )Hepsi

7-( )Hiçbiri

8-( )Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

1-( )Soyut bir anlayışla yapıldığı için

2-( )Belirli bir konusu olmadığı için

3-( )Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için

4-( )İlginç olduğu için

5-( )Bir sanatçı tarafından yapıldığı için

6-(X)Güzel göründüğü için

7-( )Hepsi

8-( )Hiçbiri

9-( )Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

Alıştırma

Bir oda çizimini gösterecek bir yağlı boya tablosunu bulunuz. Sürekli kullanmış olduğunuz odayı alan olarak sınırlayın. Sınırladığınız alanı karakalem ile çiziniz gerekli yerlere tonlama yapınız. Tonlama yaptıktan sonra renk perspektifini göz önüne alarak boyamasını yapınız. Uygulama bittikten sonra arkadaşınıza sorunuz. Renk perspektifi için yeterli bir çalışmamı.

VI. İki sanatçı eserlerinin karşılaştırılması

Bu iki eser ayrı dönemde aynı teknikte farklı iki sanatçı tarafından yapılmıştır. Bu iki eseri dikkate alarak aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

1. Aşağıdaki özellikleri ikisi de paylaşmaktadır

( ) Benzer formlar	( ) Simetrik kompozisyon	(X) Çok çizgi etkisi
( ) Hareket duygusu	(X) Geometrik görünüm	(X) Parlak ve mat renkler
( ) Soyut sanat	(X) Derinlik duygusu	( ) Yüzeysel kompozisyon

2- Ortak olarak işaretlemediğiniz özellikler için her iki eserin farklı özelliklerini belirtiniz. Benzer formlar bulunmaktadır. Çünkü aynı şekiller bulunmakta. Hareket duygusu iki boyutlu resimde yok. Soyut sanat görülmemektedir. Yüzeysel kompozisyon bulundurmuyor.

3- Hangi eseri daha çok beğendiniz, A ya da B? Çünkü pekasso'nun eserini daha çok beğendim. (B)

4- Seçiminizin nedenini açıklar mısınız? Çünkü insanın anlamını farklılaştıyor. İnsana güzel şeyler anımsatıyor

B

II. Öğrenci

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

Adı Soyadı: Sevin Çağlayan

I.Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır?(Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-(X)Aynı şekillerin tekrarı ( )Farklı birçok şekil

2-( )Daha çok dalgalı çizgiler ( )Daha çok düz çizgiler

3-( )Parlak renkler (X) Mat renkler

4-( )Fazla boş alan (X)Doldurulmuş alan

5-(X)Asimetrik denge ( )Simetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz; Nedenlerini de açıkla

1-( )Çok beğendim,

2-(X)Beğendim diyebilirim çünkü farklı bir eser

3-( )Kararsız kaldım

4-( )Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

1-( ) Meindert Hobbema

2-(X) Nedim Günsür

3-( ) Şükran Pekmezci

4-( ) Pieter Bruegel

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

1-( )Baskı

2-(X)Yağlı boya

3-( )Kolaj

4-( )Sulu boya

5-( )Karışık Teknik

6-( )Hepsi

7-( )Hiçbiri

8-( )Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

1-( )Soyut bir anlayışla yapıldığı için

2-( )Belirli bir konusu olmadığı için

3-(X)Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için

4-( )İlginç olduğu için

5-( )Bir sanatçı tarafından yapıldığı için

6-( )Güzel göründüğü için

7-( )Hepsi

8-( )Hiçbiri

9-( )Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

Alıştırma

Bir oda çizimini gösterecek bir yağlı boya tablosunu bulunuz. Sürekli kullanmış olduğunuz odayı alan olarak sınırlayın. Sınırladığınız alanı karakalem ile çiziniz gerekli yerlere tonlama yapınız. Tonlama yaptıktan sonra renk perspektifini göz önüne alarak boyamasını yapınız. Uygulama bittikten sonra arkadaşınıza sorunuz. Renk perspektifi için yeterli bir çalışmamı.

VI. İki sanatçı eserlerinin karşılaştırılması

Bu iki eser ayrı dönemde aynı teknikte farklı iki sanatçı tarafından yapılmıştır. Bu iki eseri dikkate alarak aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

1. Aşağıdaki özellikleri ikisi de paylaşmaktadır

( ) Benzer formlar	( ) Simetrik kompozisyon	( ) Çok çizgi etkisi
(X) Hareket duygusu	(X) Geometrik görünüm	(X) Parlak ve mat renkler
( ) Soyut sanat	(X) Derinlik duygusu	( ) Yüzeysel kompozisyon

2- Ortak olarak işaretlemediğiniz özellikler için her iki eserin farklı özelliklerini belirtiniz. Bir eserde daha koyu renkler var diğerinde ise daha açık ve bir eserde daha çok düz çizgiler kullanılmış diğerinde ise dairesel çizgiler kullanılmıştır.

3- Hangi eseri daha çok beğendiniz, A ya da B? A eserini daha çok beğendim.

4- Seçiminizin nedenini açıklar mısınız? Çünkü bu yapıt yapılış tekniği olarak gerçeği daha iyi yansıtıyor.

C

III. Öğrenci

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

Baran Bingöl

I.Algılama ve Cevaplama (Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır? (Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-(X)Aynı şekillerin tekrarı ( )Farklı birçok şekil

2-(X)Daha çok dalgalı çizgiler ( )Daha çok düz çizgiler

3-( )Parlak renkler (X) Mat renkler

4-( )Fazla boş alan ( )Doldurulmuş alan

5-(X)Asimetrik denge ( )Simetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz; Nedenlerini de açıkla

1-(X)Çok beğendim,

2-( )Beğendim diyebilirim

3-( )Kararsız kaldım

4-( )Hiç beğenmedim

III.Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

1-( ) Meindert Hobbema

2-( ) Nedim Günsür

3-( ) Şükran Pekmezci

4-(X) Pieter Bruegel

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

1-( )Baskı

2-(X)Yağlı boya

3-( )Kolaj

4-( )Sulu boya

5-( )Karışık Teknik

6-( )Hepsi

7-( )Hiçbiri

8-( )Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

1-( )Soyut bir anlayışla yapıldığı için

2-( )Belirli bir konusu olmadığı için

3-(X)Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için

4-( )İlginç olduğu için

5-( )Bir sanatçı tarafından yapıldığı için

6-( )Güzel göründüğü için

7-( )Hepsi

8-( )Hiçbiri

9-( )Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

Alıştırma

Bir oda çizimini gösterecek bir yağlı boya tablosunu bulunuz. Sürekli kullanmış olduğunuz odayı alan olarak sınırlayın. Sınırladığınız alanı karakalem ile çiziniz gerekli yerlere tonlama yapınız. Tonlama yaptıktan sonra renk perspektifini göz önüne alarak boyamasını yapınız. Uygulama bittikten sonra arkadaşınıza sorunuz. Renk perspektifi için yeterli bir çalışmamı.

VI. İki sanatçı eserlerinin karşılaştırılması

Bu iki eser ayrı dönemde aynı teknikte farklı iki sanatçı tarafından yapılmıştır. Bu iki eseri dikkate alarak aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

1. Aşağıdaki özellikleri ikisi de paylaşmaktadır

(X) Benzer formlar	( ) Simetrik kompozisyon	( ) Çok çizgi etkisi
( ) Hareket duygusu	(X) Geometrik görünüm	(X) Parlak ve mat renkler
( ) Soyut sanat	(X) Derinlik duygusu	( ) Yüzeysel kompozisyon

2- Ortak olarak işaretlemediğiniz özellikler için her iki eserin farklı özelliklerini belirtiniz.....Geometrik formlar, yüzeysel kompozisyon, derinlik duygusu, çeşitli çizgiler.....

3- Hangi eseri daha çok beğendiniz, A ya da B?.....B.....

4- Seçiminizin nedenini açıklar mısınız? .....Evlerin şekli ve kış manzarası hoşuma gitti.

Seçilen Üç Öğrenciye Ait Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Sorularına İlişkin Bulgular ve Yorum

I. Algılama ve Cevaplama: Bu bölümde öğrencilere Leonardo da Vincinin, "Mona Lisa" (örnek1) isimli eseri gösterilmiştir. Bu eser üzerindeki sanatsal öğe ve ilkeleri ayrıştırabilmeye yönelik beş soru sorulmuştur. Her soru için iki seçenek belirlenmiş ve öğrencilerden gösterilen esere göre doğru seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

A öğrencisi, sanatın elemanlarını ve ilkelerini görsel olarak ayrımsaya bilmiştir. Gösterilen eserdeki ayrıntıları yakalayabilmiş ve bunu doğru bir şekilde ifade edebilmiştir.

A öğrencisi, 1. şıkta "farklı birçok şekil" ile gördüğünü 2. şıkta ise; dalgalı çizgilerin düz çizgilere göre daha çok olduğunu belirterek başarılı bir çözümleme yapabilmiştir. 3. şıkta "mat renkler" yanıtıyla eserde var olduğunu belirterek doğru bir aktarımda bulunmuştur. 4. şıkta "Doldurulmuş alan" yanıtıyla, 5. şıkta eserin asimetrik dengeye sahip olduğunu işaretleyerek doğru çözümlemelere gidebilmiştir.

B öğrencisi, sanatın ilke ve elemanlarını genelde doğru olarak algılayabilmiş ve bunları eser üzerinde tespit edebilmiştir. B öğrencisi. 1. şıkta "Aynı şekillerin tekrarı" ile gördüğünü doğru bir şekilde aktarabilmiştir. 2. şıka cevap vermemiş. 3. şıkta "mat renkler" olduğunu belirterek doğru bir saptamada bulunmuştur. 4. şıkta "Doldurulmuş alan" cevabıyla, 5. şıkta eserde asimetrik dengenin olduğunu belirterek doğru çözümlemelere ulaştığını ifade edebiliriz.

C öğrencisinin; formdaki yanıtlara bakarak; öğrencinin sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini genel olarak algılayabildiği söylenebilir. C öğrencisi. 1. şıkta "aynı şekillerin tekrarı" ile gördüğünü doğru bir şekilde aktarabilmiştir. 2. şıkta "daha çok dalgalı çizgiler"yanıtıyla doğru tespitte bulunmuştur. 3. Şıkta "mat renkler" olduğunu belirterek doğru aktarımda bulunmuştur. 5. şıkta eserin "asimetrik denge" cevabını işaretleyerek doğru çözümlemelere varabilmiştir.

Her üç öğrencinin yanıtları incelendiğinde, B ve C öğrencisine göre A öğrencisinin algılama ve yanıtlama sorularının tümünü yanıtladığı görülmüştür. B öğrencisi 2. şıkkı, C öğrencisi ise; 4. şıkkı boş bırakarak eksik tespitte bulunmuşlardır.

Bu bağlamda; A öğrencisinin daha iyi olmak üzere, her üç öğrencinin de resimdeki çizgi, renk, mekân, denge gibi sanatsal düzenleme ilke ve elemanları genelde doğru tespit ettiklerini ve eseri doğru çözümleyebildiklerini söyleyebiliriz. Ayrıca bu verilere bakarak; öğrencilerin sanat eserlerine karşı algı ve tepkilerinin olumlu bir seviyeye ulaştığı söylenebilir.

II. Bölüm: Değer

Bu bölümde Meindert Hobbema' ya ait "Middelharnis'teki cadde" (örnek 2) isimli eser öğrencilere gösterilmiş, öğrencilerin gösterilen sanat eserine karşı tutumunu belirleyebilmek amacıyla bu eserle ilgili olarak en güçlü görüşleri sorulmuştur.

A öğrencisinin, "eseri çok beğendim ve çünkü karşıdakine duyguyu yansıtıyor" yanıtını vererek; sanat eserlerini takdir ve kabul etmeye yönelik özellikler sergilediği söylenebilir.

B öğrencisi, gösterilen sanat eserine karşı "beğendim diyebilirim; çünkü farklı bir eser" yanıtını vermiştir. Bu da öğrencinin yeni eserleri kabul edebilme, onları koruma ve takdir edebilme yetisine sahip olduğunu göstermektedir.

C öğrencisi; her ne kadar, nedenini açıklamasa da 'Eseri çok beğendim' cevabıyla; sanat eserlerini takdir ve kabul etmeye yönelik iyi bir sanat tüketicisi olmaya yönelik davranışlarda bulunabileceğini göstermektedir.

Cevaplara bakıldığında her üç öğrencinin de eseri beğendikleri ve bunu açık bir şekilde ifade edebildikleri görülmektedir. Bu anlamda öğrencilerin belirli düzeyde sanat eleştirisi ve estetik yargı deneyimi elde ettikleri söylenebilir.

III. Bölüm: Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu bölümde öğrencilere Nedim Günsür'ün "Kırda Çocuklar" (örnek 3) isimli eseri gösterilmiş ve eseri yapan sanatçının kim olduğu sorulmuştur.

A ve B öğrenciler: eserin Nedim Günsür'e ait olduğunu bilmiş; C öğrencisi eserin sanatçısını bilememiştir. Bu nedenle C öğrencisine eser hakkında tekrar bilgi verilmiştir. Deney grubuyla işlenen derslerde perspektif ile ilgili eserler ile sanat tarihi şeridi, ders boyunca duvarda asılı kalarak, bu sayede eserin öğrencilerin dikkatini çektiği söylenebilir.

IV. Bölüm: Üretim

Bu bölümde Pieter Brugel'in, "Çocuk Oyunları" isimli eseri (örnek 4) gösterilmiş ve bu eserin hangi teknik ile yapıldığı sorularak, öğrencilerin eserin tekniğini tanıma derecesi ölçümlenmeye çalışılmıştır.

A öğrencisi, B öğrencisi ve C öğrencisi seçenekler arasında yer alan "yağlı boya" şıkkını işaretleyerek doğru saptamada bulunmuşlardır. Dolayısıyla öğrencilerin eseri iyi gözlemleyerek, doğru betimlemeye vardıkları söylenebilir.

Üretim bölümünün devamı olan alıştırma bölümünde öğrencilerden; Pieter Brugel' e ait olan yağlı boya çalışmasından kendilerine göre küçük bir kesit almaları, karakalemle leke değerlerini göz önünde bulundurarak çizmeleri istenmiştir. Ayrıca öğrencilerden uygulama sonunda yaptıkları çalışmanın renk perspektifi için gerekli olup olmadığını arkadaşlarına sorarak öğrenmeleri istenmiştir. Üç öğrenci de yaptıkları soyutlamaların ne olduğunu birbirlerine sormuşlardır. A öğrencisi sokakta bulunan çocukları sevdiği için ve kendisi de sokakta oynamayı sevdiğinden dolayı; birdirbir oynayan çocukları seçmiş ve onları soyutlamıştır. Arkadaşları A öğrencisinin çalışmasını uzuneşek oynayan insanlara benzettim şeklinde adlandırmıştır. B öğrencisi ağaca tırmanan çocuğu seçmiş ve onu soyutlamıştır. Arkadaşları çalışmasını "Tarzan adam" olarak adlandırmışlardır. C öğrencisi resimde tekerleği çeviren çocukları seçerek bunu soyutlamıştır. Arkadaşları bu çalışmasını "cirit oynayan çocuklar" diye adlandırmışlardır.

V.Bölüm: Eleştirel Yargı

Bu bölümde Şükran Pekmezci'nin "Kızak Kayanlar" (örnek 5) isimli eseri gösterilmiş ve bu eserin neden ünlü bir sanat eseri olduğu sorulmuştur.

A öğrencisi eser hakkında ; "güzel göründüğü için" yanıtını kullanmıştır. Dolayısıyla sanatçının eserine yüklediği anlamı yakalayamayarak doğru bir yargıya varamamıştır.

B ve C öğrencileri, bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir sorusuna; sanatçı sanatın elemanlarını sanatın ilkelerini doğrultusunda çok güzel kullandığı için şeklinde cevap vermişlerdir. Dolasıyla; her iki öğrenci de eseri öznel bir gerekçeye dayandırarak, geçerli bir eleştirel yargıya varamamıştır. Öğrencilerin yanıtlarına bakıldığında üç

öğrencinin de yanıtlarının yetersiz olduğu ve bu konuda bilgilendirilmeleri gerektiği sonucuna varılabilir.

İki Sanatçının Eserlerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde Vincent Van Gogh'a ait yağlıboya çalışması (Örnek: 6) "(Yağlıboya A)" Şükran Pekmezci'ye ait yağlıboya çalışması (Örnek:5) "(Yağlıboya B)", öğrencilere gösterilmiştir. Öğrencilerden bu iki eserin karşılaştırılması istenmiş ve buna yönelik dört soru sorulmuştur. 1. soruda her iki resim arasındaki benzerlikleri ayırt etmeleri, 2. soruda her iki resim arasındaki farklı özellikleri belirtmeleri, 3. soruda hangi eseri beğendikleri, 4. soruda beğendikleri resimle ilgili açıklama yapmaları istenmiştir.

A öğrencisi, 1. soruya ilişkin olarak; iki sanatçı arasındaki benzer yönleri ayırt edebilmiştir. İki eser arasındaki benzer yönleri; geometrik görünüm, derinlik duygusu, çok çizgi etkisi, parlak renkler ve mat renkler şeklinde ifade ederek doğru tespitte bulunmuştur.

A öğrencisi 2. soruda ise ortak özellikler olarak sergilemeyen yerler için benzer formlar bulunmadığını belirtmiştir. Çünkü aynı şekiller yok ve hareket duygusu tek bir resimde yoktur. Soyut sanatın görülmediğini ve yüzeysel kompozisyon olmadığını belirtmiştir. A öğrencisi, bu eserde hareket duygusu yoktur ifadesine karşılık; hareket duygusu vardır diyerek hareket duygusunun ne olduğu ona açıklanmıştır. Eserler hakkında diğer tespitlerin ise yerinde olduğu açıklanmıştır.

A öğrencisi, 3. soruda B yağlı boya çalışmasını tercih etmiştir.

A öğrencisi 4. soruya bu yağlı boya çalışması insanın ruhunu ferahlattığını ve insana güzel şeyler hissettirdiği için tercih ettiğini belirtmiştir.

B öğrencisi; her iki sanatçının resimleri arasındaki farklı yönleri ayırt edebilmiştir. İki sanatçı arasındaki benzer üslup özelliklerini hareket duygusu, geometrik görünüm, derinlik duygusu, parlak ve mat renklerin kullanımı diyerek, doğru çözümlemiş ve analiz etmiştir.

B öğrencisi ikinci soruda ise " bir eserde daha koyu renkler, diğerinde ise daha açık renkler var. Bir eserde daha çok düz çizgiler, diğerinde ise dairesel çizgiler kullanılmıştır" diyerek doğru yargılara varmıştır.

B öğrencisi; 3. soruda ise A eserini daha çok beğendiğini ifade etmiştir.

4. soruda B öğrencisi "bu yapıtın yapılış tekniği olarak daha çok gerçeği yansıtıyor olması" diyerek beğendiğini ifade etmiştir.

C öğrencisi; her iki sanatçının eserleri arasındaki farklı yönleri algılayabilmiştir. İki sanatçı arasındaki benzer üslup özelliklerinin; benzer formlar, geometrik görünüm, derinlik duygusu, parlak ve mat renklerin kullanılması olduğunu belirtmiştir. "Benzer formlar" ifadesi doğru bir yanıt değildir. Bu cevabın dışında her iki eser doğru çözümlenmiştir.

Öte yandan C öğrencisinin ikinci soruda " geometrik formlar, yüzeysel kompozisyon, derinlik duygusu ve çeşitli çizgiler " diyerek doğru yargılara vardığı söylenebilir.

C öğrencisi; 3. soruda ise B eserini daha çok beğendiğini ifade etmiştir. Neden beğendiğini, 4. soruda "Evlerin şekli ve kış manzarası hoşuma gitti" diyerek açıklamıştır.

Elde edilen notlar incelediğinde, üç öğrencinin eser hakkında bazı noktalarda ortak görüşlere bazı noktalarda ise; farklı görüşlere sahip odukları tespit edilmiştir.

9- DOKUZUNCU ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi "*Öğrencilerin ÇAGSEY ile öğrendikleri perspektif konusunun öğretimine ve görüşlerine ilişkin bulgular"* şeklinde düzenlenmiştir.

Deney grubu ile ÇAGSEY ile işlenen "Derinlerde Sanat Var" ünitesi sonunda öğrencilere görüşme formu (EK–9) verilerek, on sekiz soru sorulmuş ve görüşleri alınmıştır. Görüşmelerin gerekli görülen kısımları yazılı olarak ilgili formlara yazılmış olup, ayrıca video kayıt cihazıyla kayda alındıktan sonra değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bölümde deney grubu öğrencilerinin tamamına ait görüşmelerin dökümü fazla ayrıntılı olacağından, daha önce belirlenen üç öğrencinin görüşme dökümlerine ve bunların değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Öğrencilerin ÇAGSEY ile işlenen perspektif konusunu inceleme dersi "Derinlerde Sanat Var" ünitesine ilişkin görüşleri, genel sanat anlayışları ve bunların

değerlendirilmesi şeklinde ele alınmıştır. Seçilen üç öğrenciye yöneltilen sorular, öğrencilerin verdikleri cevaplar ve bunların değerlendirilmesi aşamalı olarak aşağıda sunulmuştur.

1. Bu ünite sonunda öğrendiklerin hakkında neler düşünüyorsun? sorusuna;

A öğrencisi: ünite sonunda perspektifi öğrendiği için çok mutlu olduğunu ve perspektifi öğrendikten sonra daha iyi resim çizdiğini ifade etmiştir. Resimleri daha iyi yorumladığını ve bu yüzden büyük bir şansa sahip olduğunu düşündüğünü belirtmektedir.

B öğrencisi: Bu ünite için farklı bir uygulama olduğunu, çünkü daha önce böyle bir uygulama yapılmadığını belirtmiştir.

C öğrencisi: Bu ünite için iyi bir etkinlik olduğunu, çok beğendiğini ve perspektif hakkında çok bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

Bu cevaplarla öğrenciler ünite sonunda yeni ve farklı konular hakkında bilgiler öğrendiklerini açıklamışlardır. Bu durumda perspektif konusunun ÇAGSEY'e (Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitim Yöntemi) göre anlatılmasının öğrenciler tarafından daha iyi kavradığını ve bu bilgiler sayesinde daha iyi resim yapabilecekleri söylenebilir.

2. Perspektif tekniğiyle yapmış olduğunuz çalışmaların sana ne gibi katkısı oldu? Açıklar mısın? sorusuna;

A öğrencisi: Perspektif tekniğinin kendisine katkısını yapmış olduğu çalışmalar da daha rahat daha ölçülü bir şekilde resim çizdiğini ve kurallara göre çizmeyi öğrendiğini ifade etmektedir.

B öğrencisi: Çiziminde perspektif tekniğinin katkısı olduğunu, daha önce resimde yaptığı hataları düzeltiğini belirtmektedir.

C öğrencisi: Perspektif hakkında bilmediklerini öğrendiğini, resim çizerken artık daha iyi çizdiğni ve resim derslerine daha adapte olduğunu belirtmektedir.

Öğrencilerin, perspektifin kendilerine en büyük katkısının kurallar çerçevesinde daha kolay çizim yapabilmelerini ve perspektif hakkında yeni şeyler öğrenmelerini sağladığını söyleyebiliriz.

3. Uygulanan etkinlikleri nasıl buldun? Başka hangi etkinliklerin uygulanmasını isterdin? sorusuna,

A öğrencisi: Uygulanan etkinlikleri güzel bulduğunu; fakat perspektif tekniğinin çiziminin videolu bir anlatımla gösterilmesini istediğini ifade etmiştir.

B öğrencisi: A öğrencisi gibi uygulanan etkinlikleri güzel bulduğunu ifade etmiştir. Başka etkinliklerin uygulamasını istemediğini; çünkü bu etkinliklerle öğrenmeleri gereken her şeyi öğrendiklerini belirtmektedir.

C öğrencisi: Uygulanan etkinlikleri iyi bulduğunu, güzel bir çalışma olduğunu ve duvar panolarına perspektif ile ilgili resimlerin asılmasının olumlu olduğunu ifade etmektedir.

A öğrencisi uygulanan etkinlikleri güzel bulduğunu ve perspektif tekniğinin videolu gösterimi olsaydı daha iyi olacağını ifade etmiştir. B ve C öğrencisi yapılan etkinlikleri güzel ve yeterli bulduklarını belirtmektedirler. Bu bağlamda üç öğrencinin de yapılan etkinlikleri güzel ve anlamlı buldukları söylenebilir.

4. Dersin öğretimini yeterli buldun mu? sorusuna;

A öğrencisi: Dersin öğretimini, yeterli bulduğunu belirtmektedir.

B öğrencisi: Dersin öğretimini, yeterli bulduğunu ifade etmektedir.

C öğrencisi: Bu etkinliği hocasının çok iyi anlattığını ve dersi yeterli bulduğunu belirtmektedir.

A ve B öğrencileri dersin öğretimini yeterli bulduklarını ifade etmektedirler. C öğrencisi ise dersi hocanın çok iyi anlattığını ve dersin öğretimini yeterli bulduğunu belirtmektedir. Bu bulgular hem ÇAGSEY'in verimli ve etkili bir öğretme yöntemi olduğunu, hem de öğretmenin derse, öğrenciye karşı istekli, yetkin olduğunu ve öğretim yöntemine hâkim olduğunu göstermektedir.

5. Dersten zevk aldın mı? sorusuna;

A öğrencisi: Dersten zevk aldığını belirtmektedir.

B öğrencisi: Dersten zevk aldığını belirtmektedir.

C öğrencisi: Dersten çok zevk aldığını belirtmektedir.

Üç öğrencinin ÇAGSEY'e uygun olarak işlenen perspektif derslerinden zevk aldıkları söylenebilir.

6. Derse katılımın nasıldı? sorusuna;

A öğrencisi: Derse katılımının iyi olduğunu ve yaklaşık bütün sorulara kalktığını belirtmektedir.

B öğrencisi: Derse katıldığını ifade etmektedir.

C öğrencisi: Derse katılımının iyi olduğunu belirtmektedir.

Bu bulguya dayanarak öğrencilerin ÇAGSEY'e uygun olarak işlenen derslere katılımının iyi olduğu ve etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çektiği ve verimliliklerini arttırdığı söylenebilir.

7. Derslere devam etmek ister misin? sorusuna;

A öğrencisi: Derselere devam etmek istediğini belirtmektedir.

B öğrencisi: Derselere devam etmek istediğini belirtmektedir.

C öğrencisi: Derselere devam etmeyi çok istediğini belirtmektedir.

Bu yanıtlar ışığında öğrencilerin ÇAGSEY'e göre düzenlenen perspektif tekniğinin öğretildiği etkinliklere devam etmek istediklerini söylenebilir.

8. Bu dersin öğretim yöntemiyle klasik öğretim yöntemi arasındaki farkları söyleyebilir misin? sorusuna;

A öğrencisi: Klasik yöntemde akıllarında soru kaldığını ve canlandıramadıklarını belirtmektedir. Fakat ÇAGSEY ile anlatılan dersler sayesinde perspektif tekniğini daha iyi kavrayabidiğini ifade etmektedir.

B öğrencisi: Bu yöntemle işlenen derslerde powerpoint sunusu yapıldığını, konuyla ilgili panolara resim asıldığını, ÇAGSEY'e göre perspektif konusunun anlatıldığı ifade etmektedir. Klasik öğretim yönteminde ise; anlatım yöntemiyle dersin işlendiğini belirtmektedir.

C Öğrencisi: Dersin hocası panoya perspektif konusuyla ilgili renkli resimler asarak powerpoint sunumuyla beraber sınıftaki tüm öğrencileri derse kattığını belirtmiştir. Klasik öğretimde ise böyle etkinliklerin olmadığını ifade etmektedir.

Öğrenciler klasik öğretim yönteminde, sadece anlatımın yer almasından dolayı akıllarına takılan noktalar olduğunu, tam olarak dersi anlayamadıklarını söylemişlerdir. Öğrenciler ÇAGSEY ile işlenen derslerde çok yönlü ders işlendiğini ve bu yöntemle dersin daha yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

9. Uygulanan etkinliklerin daha etkili ve verimli olması için önerilerin nelerdir? sorusuna;

A öğrencisi: Uygulanan etkinliklerin daha verimli olması için resim çizerken müziğin olmasını istediğini belirtmektedir.

B öğrencisi: Aynı verimde gidilmesinin iyi olacağını ifade etmektedir.

C öğrencisi: Uygulanan etkinlikler için öğrencilerin daha fazla derse katılması gerektiğini, daha fazla çizim yapılmasının daha iyi olacağını ifade etmektedir.

A öğrenci ÇAGSEY'e uygun derslerde derste müzik dinlemenin verimli olacağını belirtmiştir. B öğrencisi ÇAGSEY'li derslere aynı şekilde devam etmenin iyi olacağını ifade etmektedir. C öğrencisi ise, öğrencinin daha fazla resim çizmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Bu bulguların ÇAGSEY ile işlenen derslere zenginlik katacağı, verimliliği ve etkililiği arttıracağı düşünülmektedir.

10. Derslerde yapılan etkinlikleri beğendin mi, en çok hangisi hoşuna gitti? Neden bu etkinliği beğendin? Açıklar mısın? sorusuna;

A öğrencisi: En çok oda çiziminin hoşuna gittiğini ifade etmektedir. Çünkü oda çizimiyle birlikte birçok nesneyi daha iyi çizmeye başladığını söylemektedir.

B öğrencisi: En çok resimlere bakıp yorum yapmanın hoşuna gittiğini; çünkü bu bölümde düşüncelerini açıklayabilme fırsatı bulduğunu ifade etmektedir.

C öğrencisi: Duvar panosundaki fotoğrafların hoşuna gittiğini; çünkü fotoğraflara bakarak, konuyu daha iyi anladığını ifade etmektedir.

A öğrencisi, oda çiziminin hoşuna gittiğini ve bu sayede birçok nesneyi daha iyi çizdiğini ifade etmektedir. B öğrencisi de resimlere bakıp yorum yapma imkânı bulduğu için ÇAGSEY'li etkinliklerin hoşuna gittiğini belirtmektedir. C öğrencisi de duvar panosundaki resimleri beğendiğini ve bunlara bakarak, dersi daha iyi anladığı için ÇAGSEY'li etkinliklerin hoşuna gittiğini belirtmektedir. Bu bulgulara dayanarak, A, B ve C öğrencilerinin ÇAGSEY'e uygun yapılan etkinlikleri beğendikleri söylenebilir.

11. Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açın oluştu mu? Kısaca açıklar mısın? sorusuna;

A öğrencisi: Perspektif tekniği sayesinde sanat eserlerini daha iyi kavradığını belirtmiştir. Örneğin perpektifi öğrenmeden önce neden böyle çizilmiştir vb… gibi sorular sorduğunu ve perspektifi öğrendikten sonra sorular sormadığını, kendisinin yorumladığını belirtmektedir.

B öğrencisi: Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açısının oluştuğunu ve bunu her bir eserin farklı içeriğe sahip olmasına bağladığını söylemektedir.

C öğrencisi: Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açısının oluştuğunu, eserlere çok dikkatli baktığını, hangisinin kuru boya, hangisinin sulu boya olduğunu anladığını ifade etmektedir.

ÇAGSEY ile öğretilen perspektif konusunun öğrencilerde sanat eserlerine karşı farklı bakış açıları oluşturduğu ve eserleri eleştirebilme becerisi kazanmaları sağladığı söylenebilir.

12. Bu dersin önemli olduğunu düşünüyor musun? Neden? sorusuna;

A öğrencisi: Görsel sanatlar dersinin önemli olduğunu düşünmektedir. Çünkü görsel sanatlar dersi sayesinde sanat eserlerini doğru eleştirebildiğini ve kendisinin de sanat eseri yaratabileceğini belirtmektedir. Bu yüzden dersi önemli bulduğunu belirtmektedir.

B öğrencisi: Görsel sanatlar dersinin önemli olduğunu, her ders gibi bu dersin de kendine göre zorlukları olduğunu ifade etmektedir.

C öğrencisi: Görsel sanatlar dersinin önemli olduğunu düşünmektedir. Çünkü resim dersinin gelecekte sanattan daha iyi anlayan ve daha iyi resimler çizen insanların olmasını sağladığı için önem taşıdığını vurgulamaktadır.

Bu yanıtlar; öğrencilerin ÇAGSEY'e uygun olarak resim dersleri hem şimdi, hem de gelecek yaşantıları için önemli ve gerekli bulduklarını ortaya koymaktadır.

13. Okul dışında sanatsal faaliyetlerle ilgileniyor musun? sorusuna;

A öğrencisi: Okul dışında sanatsal faaliyetle ilgilenmediğini belirtmektedir.

B öğrencisi: Okul dışında sanatsal faaliyetle ilgilenmediğini belirtmektedir.

C öğrencisi: Okul dışında sanatsal faaliyetle ilgilenmediğini belirtmektedir.

A, B ve C öğrencileri okul dışında sanatsal falliyetlerle ilgilenmediği görülmektedir. Bu bulgu üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Sanat eğitimcinin sadece okulda verilen görsel sanatlar eğitimiyle sınırlı olmadığı, aile ve çevre faktörlerinde, öğrenciler üzerinde önemli etkisinin olduğu sölenebilir.

14. Müze, sanat galerisi, sergi gibi yerlere gittin mi? sorusuna;

A öğrencisi: Müze, sanat galerisi ve sergi gibi yerlere gittiğini ifade etmektedir.

B öğrencisi: Müze, sanat galerisi ve sergi gibi yerlere gitmediğini ifade etmektedir.

C öğrencisi: Müze, sanat galerisi ve sergi gibi yerlere gitmediğini ifade etmektedir.

A öğrencisinin müze ve sanat merkezlerine gittiği, B ve C öğrencilerinin ise bu tür yerlere gitmedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu bulgunun; öğrencilerin yaşadıkları çevrede, sanatla ilgili mekânların yok denecek düzeyde olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

15. İlerde sanat eğitimine devam etmek ister misin? sorusuna;

A öğrencisi: İlerde sanat eğitimine devam etmek istediğini belirtmektedir.

B öğrencisi: İlerde sanat eğitimine devam etmek istemediğini belirtmektedir.

C öğrencisi: İlerde sanat eğitimine devam etmek istediğini belirtmektedir.

Bu bulgulardan öğrencilerden A ve C'nin sanat eğitimine devam etmek istedikleri, B öğrencisinin de sanat eğitimine devam etmek istemediği ortaya çıkmaktadır. Bu bulgunun, sanatın öznelliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

16. Evde sanatla ilgilenen var mı? sorusuna;

A öğrencisi: Evde sanatla ilgilenen olmadığını belirtmektedir.

B öğrencisi: Evde sanatla ilgilenen olmadığını belirtmektedir.

C öğrencisi: Evde sanatla ilgilenenin var olduğunu söylemektedir.

A ve B öğrencileri evde sanatla ilgilenenin olmadığını, C öğrencisi de evde sanatla ilgilenenin olduğunu ifade etmektedir. Bu bulgu 13. soruda "Okul dışında sanatla ilgileniyor musun?" sorusuna verilen yanıtların temelini oluşturmaktadır. Bu

bağlamda, öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtların da doğru ve tutarlı oldukları görülmektedir.

17. Perspektif tekniğiyle yapmış olduğunuz çalışmalar sırasında ne gibi sorunlarla karşılaştın? Örnek vererek açıklar mısın? sorusuna;

A öğrencisi: Kaçış noktalarını belirlerken zorlandığını ve örnek olarak doğa çiziminde zorlandığı ifade etmektedir.

B öğrencisi: Yaptığı çizimde ölçüleri ayarlamakta zorlandığını belirtmektedir.

C öğrencisi: Şekilleri yaparken zorlandığını ve başka resimler çizerken de zorluk yaşadığını belirtmektedir.

A, B ve C öğrencilerinin perspektif çiziminde zorlandıklarını söylemeleri beklenen bir durumdur. Çünkü bu yaş grubu öğrenciler için öğretim programında en zor konuların başında perspektif çizimi gelmektedir.

18. Karşılaşmış olduğun sorunlara yönelik çözüm önerilerin nelerdir? sorusuna;

A öğrencisi: Daha fazla bilgi ve resim çizerek kendisini geliştirmek istediğini belirtmektedir.

B öğrencisi: Daha iyi ölçümler yapabileceğini ve ayrıca ayarlamaları da daha düzgün yapabileceğini ifade etmektedir.

C öğrencisi: Daha fazla resimler çizip, daha iyi resimler yapabileceğini belirtmektedir.

Üç öğrenci de daha fazla uygulama yaparlarsa daha iyi perspektif çizebileceklerini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, ÇAGSEY'e göre işlenen dersleri öğrencilerin severek kavradıklarını, korkmadan çizerek, kendilerini geliştirebileceklerine olan inançlarını ortaya koymaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma bulgularına dayalı olarak ulaşılan nicel ve nitel verilere ait sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Sonuçlar

Bu araştırmada, sanat eğitiminde bir öğretim yöntemi olan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin kullanıldığı, altı haftalık bir uygulama süreci ile öğrencilerin "7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektif Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yöntemine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi" adlı tez konusu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin kullanıldığı altı haftalık perspektif konusu ile ilgili çalışmaların yürütüldüğü 30 kişilik bir deney grubuyla; görseller, videolar, sunular ile desteklenmiş gösterip yaptırma ve anlatım yönteminin kullanıldığı 30 kişilik bir kontrol grubundan oluşan, toplam 60 kişilik yedinci sınıf öğrencisiyle altı hafta boyunca araştırma yürütülmüştür. Araştırmada hem deney hem de kontrol gruplarına öntest–sontest uygulanarak nicel bulgular elde edilerek değerlendirilmiş; deney grubundan da örnek olarak seçilen üç öğrenci ile görüşülerek öğrencilerin perspektif bilgisini ölçmek amacıyla öğrenci ölçümleme anketi uygulanmıştır. Eğitimine yönelik başarısı değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir.

Araştırmanın nitel ve nicel sonuçlarına bakıldığında, çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin uygulandığı deney grubuna ait perspektif eğitimine yönelik başarı testiyle öntest-sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır (Bkz Tablo-7). Bu bağlamda deney grubuna uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir. Özellikle deney grubundaki öğrencilerin öğretim süreci içerisinde sürece aktif katılmaları, her aşamayı dikkatli bir şekilde gözlemlemeleri ve bunu uygulamaya dökmeleri, öğretmenin birebir ilgilenmesi ve sınıf ortamının öğrenmeyi hızlandıracak şekilde düzenlenmiş olması gibi faktörlerin de sontest lehine anlamlı bir farkın çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubuna ait perspektif eğitimine yönelik akademik başarı testi öntest-sontest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark saptanmıştır (Bkz Tablo-8). Bu ortaya çıkan durumu kontrol grubunda perspektif konusuyla ilgili uygulanan etkinliklere bağlanabilir. Etkinlikler olarak, altı haftalık powerpoint sunuların, göstererek yaptırmaların ve perspektif tekniğiyle ilgili videoların izletilmesinin kontrol grubu üzerinde olumlu yönde gelişme sağladığı görülmüştür. Öğrencilerin perpektif konusuyla alakalı her hafta farklı görsellerle karşılaşmalarının, farklı sunumların olmasının ve videolar izlemelerinin akademik başarıları üzerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir. Aynı zamanda perspektif konusunun öğrencilerin daha önce karşılaşmadıkları bir konu olması, onlar üzerinde merak uyandırması ve buna bağlı olarak konuyu anlamak için daha fazla çaba içerisine girmeleri araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

ÇAGSEY'in uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarı sontest puanları ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarı sontest puanları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (Bkz Tablo-9). Bu sonuç; deney grubuna uygulanan etkinliklerin kontrol grubuna uygulanan etkinliklerden daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

ÇAGSEY'e uygun olarak düzenlenmiş perspektif derslerinin gerçekleştirildiği eğitim ortamının durumunun araştırıldığı dördüncü alt problem için görsel sanatlar dersinin gerçekleştiği deney grubundaki eğitim ortamı ÇAGSEY'e göre düzenlenmiştir. Perspektif konusu için gerekli olan araç-gereçler öğretmen ve öğrenciler tarafından karşılanmıştır. Deney grubunun sınıf ortamı, kontrol grubunun sınıf ortamına göre daha donanımlıdır. Çünkü derslerin işlendiği sınıf ortamında akıllı tahtanın, duvar saatinin, karanlık sınıf ortamı için kalın kahve renkli perdenin, yeterli sayıda sıra ve masanın, ilk yardım dolabının, duvarda sanat tarihi şeritlerinin ve ünlü sanatçılara ait eserlerin olması öğrencilerin başarılarını arttırmıştır. Etkinlik sırasında her bir öğrenciye konuyla ilgili materyal verilmesi, bütün öğrencilerin akıllı tahtayı görebilecek şekilde oturma planının hazırlanması gibi öğrencileri derse motive etmiş başarılarına da olumlu katkılar sağlamıştır.

ÇAGSEY'e göre işlenen derste araştırmacının sınıf ile olumlu düzeyde iletişim kurduğu görülmektedir. Araştırmacı derslerde uygulanacak öğretim yöntemini ve etkinlikleri önceden hazırladığı için zaman sıkıntısı yaşanmamıştır. Süre, araştırmacı ve

öğrenciler tarafından planlı ve programlı kullanılmıştır. Böylece öğrencilerin, derse katılması ve ilgili olmaları, kendilerine verilen ödevleri zamanında yapmaları; öğretmenin müdahaleci olmayan tavrından ve hoşgörüsünden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla; öğretmenin bilinçli bir davranış sergilediği söylenebilir.

Çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemi gereği, deney grubu öğrencilerin üzerinde yapılacak araştırmanın çok kapsamlı olacağı düşüncesiyle, sınıfı temsilen seçilen üç öğrenciden öz değerlendirme yapmaları istenmiştir. Öz değerlendirme formu aracılığıyla, öğrencilerin ilk kez yapacakları çalışmaları hakkında "neden, nasıl ve niçin" gibi sorular üzerinde yoğunlaşıp, mantıklı gerekçeler ileri sürdükleri belirlenerek, ÇAGSEY'in öğrenciler üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Deney grubunda bütün sınıfı gözlemlemek zor olacağından dolayı, sanat eleştirisi formu yansız atama yoluyla seçilen sınıfı temsil eden üç öğrenciye uygulanmıştır. Bu etkinlikle öğrencilerin sanat eleştirisi kapsamında sanatsal düzenleme öğe ve ilkelerini, sanat kuramlarını doğru kavrayabildikleri ve iyi bir gözlem gücü geliştirdikleri söylenebilir. Öğrencilerin inceledikleri yapıtın niçin güzel olduğunu, yaptıkları etkinliklerin hangi sanat kuramıyla ilgili olduğunu anladıkları tespit edilmiştir. Öğrencilere ÇAGSEY ile yapılan eleştirinin "hataları görme işlevi" olmadığı, tam tersine bir eseri anlamak, eseri çözümlemek amacıyla öğretildiği açıklanmıştır. Çok alanlı görsel sanatlar eğitim yöntemiyle yapılan etkinliklerin, öğrencilerin algı ve tepkilerinde olumlu bir etki bıraktığı söylenebilir. Böylece öğrencilere sanat yapıtlarına eleştirel bir gözle bakabilmenin öğretildiği ifade edilebilir.

Örnek olarak seçilen üç öğrenciye ünite sonunda öğrendikleri sanat bilgilerini ölçmek amacıyla, Öğrenci Ölçümleme Anketi uygulanmıştır. Bu anketten elde edilen veriler öğrencilerin olumlu görüşler geliştirdiğini ortaya koymuştur. Öğrencilerin;

- Sanatsal algı ve tepkilerinin olumlu düzeye ulaştığı;
- Sanat eleştirisi ve estetik yargı deneyimi kazanmış oldukları,
- Eleştirel yargı düzeylerinin geliştiği,
- Gösterilen sanat eserlerinin kimler tarafından yapıldığının ve eserle ilgili teknik bilgilerin kavranmış olduğu görülmektedir.

Tüm bu olumlu sonuçlar doğrultusunda, derslerde uygulanan çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yönteminin öğrencileri motive ederek, dersin amacına uygun gerekli

bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışları geliştirmeye yönelik yaklaşımlarıyla öğrenme-öğretme sürecini hızlandırması ve amacına uygun, nitelikli kılması bu yöntemin önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur.

ÇAGSEY ile gerekli ilgi, motivasyon ve bilgiyi alan deney grubu öğrencilerinin etkinlikler hakkında olumlu görüşler geliştirdiği görülmüştür. Bu bağlamda;

- ÇAGSEY ile birçok yeni bilgi öğrendikleri ve bu bilgileri ders dışında, sanatın farklı alanlarında da kullanabileceklerini düşündükleri,
- Derslerin işlendiği eğitim-öğretim ortamını yeterli buldukları,
- Derslerden zevk aldıkları, eğlenerek, sıkılmadan, istekli olarak derslere devam ettikleri,
- Derse katılımlarının üst düzeyde olduğu,
- Derse devam etmek istedikleri,
- ÇAGSEY'i geleneksel öğretim yönteminden üstün buldukları,
- İşlenen dersleri farklı ve ilgi çekici buldukları,
- Uygulamalı çalışmaları zevk alarak yaptıkları ve etkinliklerin öğrencileri güdülediği,
- Sanat eleştirisi konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olduklarını düşündükleri,
- Sanat eserlerine karşı farklı bakış açılarının oluştuğu,
- Bu dersi önemli ve gerekli buldukları,
- Seçilen üç öğrenciden ikisinin sanat eğitimi almak istedikleri,
- Sanat eleştirisi kapsamında incelenmiş olan sanat eserleri ve sanatçılardan sanatsal anlamda etkilendikleri,
- Derslerde yapılan uygulamalı çalışmaları önemsedikleri ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak, araştırmaya ve araştırmacılara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Öğrencilerin derse olan ilgilerini, katılımlarını başarılarını arttırdığı, güdülenmelerini, aktif iletişimi, algı zenginliğini, verimliliğini ve etkililiği, sanatsal yönetim ve eleştirel yaklaşımlarının gelişmesini sağladığı, öğretmenin otoriter öğretim

tarzını benimsemesini engellediği, birçok öğretim yöntemini içerdiği için Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yönteminin, görsel sanatlar dersinde kullanılması önerilmektedir.

Bu yöntemin daha etkili olması için görsel sanatlar dersinin haftada ard arda ikişer saat olması gerekir.

Öğrencilerin, derslerde duvara asılı sanat tarihi şeritlerinden, ünlü sanatçıların eserlerinden olumlu yönde etkilendikleri gözlemlendiğinden, bunun gibi görsel materyallerle mekân eğitim-öğretime elverişli hale getirilmelidir.

Ortaokullarda çok alanlı görsel sanatlar eğitim yönteminin daha etkili işlenmesi için, her okulda görsel sanatlar atölyesi yapılmalıdır.

ÇAGSEY'in dört disiplin (Sanat Tarihi, Estetik, Sanat Eleştirisi ve Uygulama) ile öğrencilere disiplinler arası bakış açısını kazandırmak için, tüm sanat eğitimcilerine ÇAGSEY tanıtılmalı, içeriği açıklanmalı ve öğretilmelidir**.**

ÇAGSEY'in öğretmen-öğrenci iletişimini olumlu yönde arttırılması nedeniyle bu yöntemin diğer ünitelerde de kullanılması önerilmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

ÇAGSEY'in ortaokullarda, perspektif dersi dışındaki diğer sanat derslerinde de uygulanabilirliği araştırılmalıdır.

Araştırmada seçilen perspektif konusu dışında farklı konular ile yeni araştırmalar yapılabilir, bunlar ÇAGSEY ile uygulanabilirlikleri ve sonuçları açısından tartışmaya açılarak, bu çalışma ile karşılaştırılabilir.

Ortaokullarda görev yapan sanat eğitimcilerinin, sanat öğretimi yöntemlerinin belirlenmesi üzerine durum çalışması yapılması başka bir araştırma konusu olabilir.

KAYNAKLAR

Abacı, O., Alakuş, A. O., Yılmaz, M. G., Maccario, N. K. & Tuna, S. (2005). *İlköğretim sanat eğitim kuramları ve yöntemleri.* Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Akarsu, B., Aydın, Aktaş Cansız, M., S., Özmen, H., Demirbaş, M., & Metin, M. (Ed.)., vd. (2016). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Akgün, S. (2015). 5. Sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin renk bilgisi konusunu öğrenimi ile ilgili başarılarında, tutumlarında ve serbest çalışmalarındaki renk seçimlerinde cinsiyet ve okul değişkenlerinin etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Aksoy, Ş., Ayrancıoğlu, G. A., Benderlioğlu, R., Gökbulut, N., Karaman, A., Özsoy, V. (Ed.). vd. (2006). *Yöntem ve teknikleriyle görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar* (1.Baskı). Görsel Sanatlar Eğitim Derneği Yayınları-4

Alakuş, A. O. (2002). İlköğretim okulları 6. sınıf resim-iş dersi öğretim programdaki grafik tasarım konularının çok alanlı sanat eğitimi yöntemiyle ve bu yönteme uygun düzenlenmiş bir ortamda uygulanması. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Alakuş, A.O. & Mercin, L. (2005). Sanat eleştirisi ve pedagojik eleştiri yönteminin incelenmesi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 5,* 36-46.

Alakuş, A.O. & Mercin, L. (Ed.). (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınevi.

Altınkurt, L. (2015). Türkiye'de sanat eğitiminin gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (*12).

Anglin, J. M. (1993). Three views of middle school art curriculum. *Studies in Art Education,* 35 (1), 23-28.

Armstrong, C. (1994). *Designing Assessment in Art.* Reston: NAEA.

Artut, K. (2006). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Artut, K., Yolcu, E., Yılmaz, M., Kuruoğlu M. N., Ünalan T. & Aykaç, V.(2010). *Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aslanapa, O. (1970*). Turkish art and architecture*. London: Faber and Faber.

Atalayer, F. (1994). *Temel sanat öğeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Atılgan, H. (Ed.). (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme.* Ankara: Anı.

Aydın, F. (2009). Eğitim fakültelerinde günümüz teknolojisi ile perspektif ve üç boyutlu modellemenin sanat eğitiminde kullanımı. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Aykut, A. (2006*).* Günümüzde görsel sanatlar eğitiminde kullanılan yöntemler. *Kayseri sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, 21(2), 33-42.

Aytaç, K. (1978). Baltacıoğlu'nun eğitim siteminin ana gelişimi. *Yeni Adam Dergisi*, 921, 4-9.

Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Balcı, A. (2010). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler.* Ankara: Pegem.

Başar, H. (2004*). Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bigalı, Ş. (1992). *Resim sanatı.* Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Bolay, S. H. (2013). *Felsefe doktirinleri ve terimleri sözlüğü* (11. Baskı). Ankara: Nobel yayıncılık.

Boydaş, N. (2004). *Sanat eleştirisine giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Brent, W. (1997). *The history of art education.* USA: NAEA Published.

Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2007). *Sanat eğitimi ve öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Pegem.

Campbell, D. T. & Stanley, J. C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research.* USA: Houghton Miffl in Company.

Can, A. (2014). *SPSS ile nicel veri analizi.* Ankara: Pegem.

Cezar, M. (1995). *Sanatta batıya açılış ve Osman Hamdi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Chaplin, M. & Vowles, D. (2008). *Resmi keşfet yağlı boya*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Chapman, H.L. (1992). *A world of ımages*. USA: Davis Publ.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research methods in education.* New York: Taylor and Francis.

Çiçek, E. & Kalaycı, Ş. (Ed). (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri.* Ankara: Asil Yayıncılık.

Çolak, Y. (2005). Teknik zenginliğin ve uygulamaların sanat eğitimine katkıları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

D'amelio, J. (2004). *Perspective drawing handbook*. New York: Tudor Publishing.

Demirel, Ö. (1993). Eğitim terimleri sözlüğü. Ankara: Usem Yayınları

Demirel, Ö. (2003). Eğitim sözlüğü. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Denzin, N. K. & Lincoln, Y.S. (2012). *The landscape of qualitative research: theories and issues.* CA: Sage Publications.

Dobbs, S. M. (2003*). Learning in and through art: A guide to discipline-based art education.* Los Angeles: Getty Publications.

Drucker P. F. (1994). *Etkin yöneticilik* (2. Baskı). Çev: Ahmet Özden & Nuray Tunalı, İstanbul: Eti Kitapları.

Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Elliot, W.E. & Michael D.D. (Eds.). (2004). *Handbook of research and policy in art education.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Elliot, W.E. (1988). Structure and magic in discipline-based art education. *Journal of Art & Desing Education*, 7 (2), 61.bakılacak

Erginer, E. (2004). *Öğretimi planlama uygulama ve değerlendirme.* Ankara: PegemA Yayıncılık.

Ernest, F. (1968). *Sanatın gerekliliği.* Çev: Cevat Çapan. Ankara: D.Yayınevi.

Etike, S. (1995). *Sanat eğitimi yazıları.* Ankara: İlke Yayınevi.

Fidan, N. & Erden, M. (1998). *Eğitime giriş.* Ankara: Alkım Yayınevi.

Fidan, T. (2006). Gözlem. Yayımlanmamış yüksek lisans araştırma ödevi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Field, A. (2009). *Discovering statics using SPSS*. London: SAGE.

Gombrich, E.H. (2002). *Sanatın öyküsü* (3. Baskı). Çev: E. Erduran & Ö. Erduran. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Gökaydın, N. (1990). *Eğitimde tasarım ve görsel algı.* Ankara: Sedir Yayınevi.

Graham, M. A. (2001). A case study of adolescent artistic development in a disipline based art education classroom. Columbia University Teacher Coolege (Edb), New York.

Green, S.B. & Salkind, N.J. (2013).*Using SPSS for windows and macintosh: Analyzing and understanding data*. New Jersey: Pearson.

Grousset, E. H. (1980). *Bozkır imparatorluğu.* Çev: M. Reşat Üzmen. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. & Taşğın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma* (2. Bakı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Güneş, N. (2015). Çok alanlı sanat eğitimi yönteminin çağdaş sanat dersi öğretiminde kullanılmasının kalıcılığa etkisi. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 13, 365-380.

Gürbüz, S. & Şahin, F. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem analiz.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Güriş, S. & Astar, M. (2014). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik.* İstanbul: Der Yayınları.

Gürtuna, S. (2003). *Çocuğum sanatla tanışıyor.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Hickman, R. & Thistlewood, D. (Eds.). (2005). *Studies in art and design education.* Hong Kong: Longman Group UK Limited.

Ho, R. (2006). *Handbook of univariate and multivariate data analysis and interpretation with SPSS.* London & New York: Chapman & Hall.

Irwin, E. (1977). *Sanat ve insan.* Çev: Turhan Oğuzkan. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.

Işıngör, M., Eti, E. & Aslıer, M. (1986). *Temel Sanat Eğitimi, Resim Teknikleri, Grafik Resim.* Ankara: MEB Yayınları

Johnson, R. (1999). Selma provides leadership for arts education in 167l abama. *ACMA Education Newsletter,* 11(1), 12-19.

Kan, A. & Tekindal S. (Ed.). (2008). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.

Karakaya, İ. & Tanrıöğen, A. (Ed.). (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Karakurt, E. (1991). Sanat eğitiminin bireylerde kazandırdığı davranışlar. *Çağdaş Eğitim, Aylık Eğitim Öğretim Dergisi*, 166.

Karaöz, B. (2011). Görsel sanatlar dersinde geleneksel türk sanatları konularının çok alanlı görsel sanatlar eğitimi ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ile uygulanmasının etkililiği (6. Sınıf örneği). Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kehnemuyi, Z. (1977). *Çocuğun resim eğitimi*. İstanbul: Redhouse Yayınevi.

Kellogg, R. (1970). *Analyzing children's art.* USA: Mayfield Publishing Company.

Keser, N. (2009). Sanat Sözlüğü (2. Bs.). Ankara: Ütopya Yayınevi

Keskinok, K. (2001). *Sanat eğitimi aşamalı yöntem.* Ankara: Sanatyapım Yayıncılık.

Kılanç, N. (1977). *Teknik resim.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Kılıçkan, H. & Kılıçkan, H. (1993). *Okullarda resim.* İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Kırışoğlu, O. T. & Stokrocki, M. (1997a). *İlköğretim sanat öğretimi.* Ankara: YÖK/ Dünya Bankası MEGP.

Kırışoğlu, O. T. (2005). *Sanatta eğitim.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kırışoğlu, O. T.& Stokrocki, M. ((1997b). *Orta öğretim sanat öğretimi.* Ankara: YÖK/ Dünya Bankası MEGP.

Kırışoğlu, O.T. (2002). *Sanatta eğitim görmek anlatmak yaratmak*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Lewis, P. J. (1991). A Disciplined Based Art Curriculum For Educationally Disadvantaged Children Patricia Joan. George Mason University, Virginia.

McKeon, P. (1999). A Model For Art History Within Discipline -Based Art Education. University of Illinois at Urbana-Champaign, Urbana.

MEB. (1992). *İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı.* Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

MEB. (2011). *Grafik ve fotoğraf iki kaçış noktalı perspektif.* Ankara: Meb Yayınları.

Merriam, S.B. (2009). *Qualitative research and case study applications in education.* San Fransisco: Jossey – Bass Publishers.

Oğuzkan, F.A. (1981). Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Oktay, A. (2001). *21.yüzyılda yeni eğilimler ve eğitim sistemi.* İstanbul: Sedar Yayıncılık.

Öncül, R. (2000). Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Özçelik, D.A. (2010). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem.

Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Ankara: Nisan Kitapevi.

Özsoy, V. (1994). Turkish art education and art teacher training. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 94 (2), 140-153.

Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi.* Ankara: Gündüz Yayıncılık.

Özsoy, V. (2007). *Görsel sanatlar eğitimi: resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünseltemelleri* (2. Baskı), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Pallant, J. (2010). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS*. New York: McGraw-Hill Education.

Parrramon, J.M. (1998). *Işık ve gölge* (2.Baskı). Çev: Erol Erduran &Ercan Tuzcular, İstanbul: Remzi Kitapevi.

Parrramon, J.M. (1999). *Çizim ve resim sanatı* (4.Baskı). Çev: Gönül Sipahi Çapan, İstanbul: Remzi kitapevi.

Peşkersoy, E. & Yıldırım, O. (2011). *Görsel sanatlar dersi (1-8. Sınıflar) öğretmen kılavuz kitabı.* İstanbul: MEB Yayınları.

Piaget, J. & Inhelder, B. (1969). *Mental Imageryin in the Child.* New York:Basic Books

Piaget, J. (1962). *Play dreams and imitation in childbood*. New York: Notton.

Poyraz, H. (2011), Sanatın Dili Nasıl Bir Dünyayı Resmeder? Sakarya Üniversitesi, *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, V. 1.

Read, H. (1981). *Sanat ve toplum.* Çev: Selçuk Mülayim, Ankara: Ümran Yayınları.

Read, H. (2014). *Sanatın anlamı.* İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Rudy, D. R. (2012). *Gördüğünüzü nasıl çizersiniz.* İstanbul: Pegasus Yayınları.

San, İ. (2003). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara Ütopya Yayınları.

San, İ. (2003). *Sanat ve eğitim.*Ankara: Ütopya Yayınları.

San, İ.(1979). *Sanatsal yaratma, çocukta yaratıcılık* .Ankara: İş Bankası Yayınları.

Savaş, İ.(2014). Çocuk Resmi ve Bilinçaltı. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Seçer, İ. (2015). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi.* Ankara: Anı.

Seçkinoz, M., Alpaslan, S., Komşuoğlu, Ş., İmer, A. & Etike, S. (1986). *Resim II Süsleme Resmi ve Süsleme Sanatları Tarihi*. Ankara: TTK Basımevi.

Smith, L. L. (1999). Effects of Discipline-Based Art Education and İnterdisciplinary Arteducation on Artistic Development and Production, Higher-Level Thinking, and Attitudes Toward Science and Social Studies. Tenesee, The University of Memphis (Edb), USA.

Sönmez, V. & Alacapınar, F.G. (2016). *Sosyal bilimlerde ölçme aracı hazırlama.* Ankara: Anı.

Stanyer, P. (2003). *The complete book of drawing techniquoes a professional guide for the artist.* London: Arcturus Publishing.

Südor, G. (2000). *Aynanın gerçeği resim eğitimi ve sanatla karşılaşma*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.

Şahinler, O. (1982). *Artistik perspektiv.* İstanbul: İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını,

Şimşek, H. (1997). *21. yüzyılın eşiğinde paradigmalar savaşı kaostaki Türkiye*. İstanbul: Sistem yayıncılık.

Tansuğ, S. (2008). *Çağdaş türk sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Taşkın, Y. (2012). Hava perspektifinden ışık ve renk açısından incelenmesi ve empresyonizm'de uygulama biçimleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

Telli, H. (1990). *Türkiye'de resim-iş öğretimine genel bir bakış, ortaöğretim kurumlarında resim-iş öğretimi ve sorunlar.* Ankara: TED Yayınları.

Teoman, F. (2007). İlköğretimde çok alanlı sanat eğitimi yönteminin önemi ve uygulamada karşılaşılan sorunlar. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Thurber, F. E. (1989). Linking The Disciplines in Art Education: A Study of A Pilot Course in Discipline-Based Art Education Methods for Preservice Classroom Teachers. University of Nebraska, Lincoln.

Tonguç, İ.H. (1932). *İlk, orta ve muallim mekteplerinde resim, elişleri ve sanat terbiyesi.* İstanbul: Devlet Matbaası.

Tuna, S. (2003). Sanat eğitimi bölümlerinde tasarım ilke ve elemanlarının bilgisayar teknolojisi yardımı ile uygulanması. Yayımlanmamış sanatta yeterlilik tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Turani, A. (2004). Sanat Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitap Evi.

Turber, F. E. (1989). Linking The Disciplines in Art Education: A Study of A Pilot Course in Discipline-Based Art Education Methods for Preservice Classroom Teachers. University of Nebraska, Lincoln.

Türe, N. (2007). Eğitimde ve öğretimde bir araç olarak görsel sanatlar eğitiminin öğrencilere sağladığı katkılar. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Türkdoğan, G. (1984). *Sanat eğitimi yöntemleri.* Ankara: Gazi Eğitim Entitüsü.

Ünver, E. (2002). *Sanat eğitimi.* Ankara: Nobel Yayınevi.

Wilson. B., & Dobbs, S. M. (Eds.). (1988). Art criticism as writing as well as talking. Research readings for discipline-based art education: *A Journey Beyond Creating. National Art Education Association,* 46-134

Yavuzer, H. (1988). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yavuzer, H. (1995). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar–175 uygulama biçimi ile.* Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yılmaz, M. (2005). *Görsel sanatlar eğitiminde uygulamalar–182 uygulama biçimi ile.* Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri.* Ankara: Nobel Yayınları.

İnternet Kaynakları

http://turkishpaintings.com Erişim Tarihi: 20.10.2017

http://www.tandfonline.com Erişim Tarihi: 21.10.2017

http://www.gorselsanatlar.orgErişim Tarihi: 11.11.2017

https://fr.wikipedia.org Erişim Tarihi: 16.11.2017

http://turkishpaintings.com Erişim Tarihi: 16.11.2017

https://www.studentartguide.comErişim Tarihi: 17.11.2017

https://www.nationalgallery.org.ukErişim Tarihi: 17.11.2017

https://commons.wikimedia.org Erişim Tarihi: 18.11.2017

http://turkishpaintings.com Erişim Tarihi: 20.11.2017

http://freshideasfordesign.blogspot.com.tr Erişim Tarihi: 19.11.2017

EKLER

1. İzin Belgeleri

2. Başarı Testi (Ön Test, Son Test)

3. Günlük Ders Planları

4.Seçilen Üç Öğrencinin Görsel Sanatlar Dersinde Gözlem Formu

5.Deney Grubu Öğrenci Çalışmalarından Örnekler

6. Kontrol Grubu Öğrenci Çalışmalarından Örnekler

7. Ölçütlere Dayalı Değerlendirme Formu

8. Sanat Eleştirisi Formu

9. Öğrenci Görüşme Formu

10.Öğrenci Öz Değerlendirme formu

11.Öğrenci Tanıma Formu

12.Sanat Tarihi Şeritleri

13.Deney Grubu Uygulama Fotoğrafları

14. Kontrol Grubu Uygulama Fotoğrafları

15. Gözlem Yapılan Dersin Dökümü

Ek-1 Resmi İzinler

T.C.
DİYARBAKIR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 30769799/605.01-E.18230001 01/11/2017
Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 Nolu Genelgesi
b) Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 22.05.2017 tarih ve 101136 sayılı yazısı.

Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Lütfi AKDENİZ'in **"7. Sınıf Görsel Sanatlar Dersinin Perspektifi Konusunun Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi Yönetimine Göre İşlenmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi"** konulu araştırma çalışması için İlimiz Ergani İlçesinde Atatürk Ortaokulu 7. Sınıf öğrencilerine yönelik çalışma yapmak istediği ilgi (b) yazıda belirtilmektedir.

Söz konusu araştırma çalışmasının Okul Müdürünün gözetiminde ve sorumluluğunda gönüllülük esasına bağlı olarak, 2017-2018 eğitim öğretim yılı içerisinde eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yapılması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan ASLAN
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
01/11/2017

Tolga TOĞAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Milli Eğitim Müdürlüğü - Eski Eğitim Fakültesi Binası
Şehitlik Yenişehir/DİYARBAKIR
Elektronik Ağ: diyarbakir.meb.gov.tr
e-posta: istatistik21@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Bahar KÖMÜRCÜ/Memur
Tel: (0 412) 322 22 35
Faks: (0 412) 322 22 48

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden eb0a-8478-3117-9183-95f8 kodu ile teyit edilebilir.

T.C
ERGANİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 32265935-840-E.18475014 03.11.2017
Konu : Araştırma İzni

ATATÜRK ORTAOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
ERGANİ

İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 02/11/2017 tarih ve 18361293 sayılı "Araştırma İzni" ile ilgili yazıları yazımz ekinde ekinde gönderilmiştir.

Söz konusu tez çalışmasının Okul Müdürü gözetiminde ve sorumluluğunda gönüllülük esasına bağlı olarak, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yapılması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Mehmet Hanifi ÖĞE
İlçe Milli Eğitim Müdür V.

EKLER:
İlgi yazı ve ekleri

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 4fed-20af-3d15-8712-f004 kodu ile teyit edilebilir.

Ek-2

BAŞARI TESTİ

(ÖN TEST-SON TEST)

1-Aşağıdakilerden hangisi "güzeli araştıran" anlamındadır?

a) Estetik b) Sanat c) Resim Sanatı d)Sanat Felsefesi

2-Aşağıdakilerden hangisi estetik kuramlardan biri **değildir**?

a) Yansıtmacılık b) Biçimcilik c)Dışavurumculuk d) İzlenimcilik

3- Ressamların hayatlarını ve eserlerini inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

a)Estetik b)Sanat tarihi c)Felsefe d)Sosyoloji

4- Kadınlara güzel sanatlar eğitimi veren İnas Sanay-i Nefise Mektebinin kurucusu kimdir?

a) Osman Hamdi
b) Hoca Ali Rıza
c) Mihri Müşfik Hanım
d) Müfide Kadri

5-Aşağıdakilerden hangisi *Resim Üzerine* adlı kitabında ilk defa perspektiften bahseden
İtalyan mimardır?

a) Filippo Brunelleschi
b) Leon Battista Alberti
c) Albrecht Dürer
d) Raffaello Sanzio

6- Aşağıdakilerden hangisi perspektif çeşitlerinden biridir?

a) Esas nokta
b) Kaçış Noktası
c) Çizgi Perspektifi
d) Ufuk Çizgisi

7- İki ya da üç boyutlu cisimlerin, gözlemciye olan durumunun ve uzaklığının etkileri esas alınarak iki boyutlu düz bir zemine teknik çizim ile aktarılmasına ne denir?

a) Perspektif
b) Paralel Perspektif
c) Konik Perspektif
d) Renk Perspektif

8- Aydınlıkla gölge arasında kalan nesnenin yuvarlaklığına göre ışığın azaldığı yarı karanlık bölümüne ne denir?

a) Dikey gölge
b) Düşen gölge
c) Yarı gölge
d) Gölge perspektifi

9- Aşağıdakilerden hangisinde gölgenin tanımı doğru olarak verilmiştir?

a) Resim dilinde genellikle koyu bir nesnenin gittikçe açılarak kabartma etkisi yaratmak için kullanılması açısından önem taşır.
b) Gölgeler oluşan görüntüde karşıtlık oluşturacağından cismin algılanmasını da kolaylaştırır.
c) Bir cismin dış şeklini hacimli olarak gösteren ışığın o cismin üzerinde meydana getirdiği koyuluklara denir
d) Gölge karanlık bir alanda ışığın bir kısmının ya da tamamının bir cismin önünde kalmasından kaynaklanan göreceli bir kavramdır

10- Atmosfer katmanlarının renkler ve biçimler üzerinde oluşturduğu yoğunluk nedeniyle uzakların daha silik, yakınların ise daha net görünmesine neden olan perspektife ne denir?

a) Azalan perspektif
b) Gölge perspektifi
c) Renk perspektifi
d) Merkezi perspektif

11-Cisme bakan kişinin gözünün yüksekliği hizasında alınan ve yatayla paralel olan çizgiye ne denir?

a) Kaçış
b) Ufuk çizgisi
c) Dikey perspektif
d) Derinlik noktası

12-Çizim yatay doğrultuda iki kesişme noktasına ilave olarak dikey doğrultuda da üçüncü bir kesişme noktası içeriyorsa bu hangi perspektifin tanımıdır?

a) Bir noktalı (paralel) perspektif
b) İki noktalı (açısal) perspektif
c) Üç noktalı (eğik) perspektif
d) Dört noktalı (eğik) perspektif

13-Perspektifte bakış noktası ne anlama gelir?

a) Bulunan yer ile ilgili durumdur
b) Sanatçının bakış açısıyla alakalıdır
c) Perspektif çizimi anlamına gelir
d) Perspektifi çizilecek nesneye bakmak amacıyla durulan sabit noktayla ilgilidir (Gözlemcinin gözünün bulunduğu nokta).

14- Aşağıdakilerden hangisi Leonardo de Vinci' nin bulduğu perspektif tekniğinin adıdır?

a) Azalmanın perspektifi
b) Renk perspektifi
c) Üç noktalı (Eğik) Perspektif
d) Çizgi perspektifi

15- Halkın yaptığı eleştiri hangi eleştiri çeşidine girmektedir?

a) Basın eleştirisi
b) Akademik eleştiri
c) Pedagojik eleştiri
d)Popüler eleştiri

16-Sanat eleştirisinin tanımı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

a) Sanat eserine karşı duyarlı tepki verme süreci
b) Sanat eserinin olumlu yönlerini görme süreci
c) Sanat eserinin hatalarını bulma süreci
d) Sanat eserine benzer eserler yapabilme süreci

17- Aşağıdakilerden hangisi çok alanlı görsel sanatlar eğitiminin alanlarından biri **değildir?**

a) Estetik b) Sanat eleştirisi c) Sanat tarihi d)Tarih

18- Sanat eleştirisinde, sanat eserinin yapılış tekniğinin, eserde var olan nesnelerin tespit edildiği aşama aşağıdakilerden hangisidir?

a) Betimleme b) Çözümleme c) Yorumlama d) Yargı

19- Ressamların eserlerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren kişiye ne denir?

a) Sanatçı b) Mimar c) Öğretmen d) Sanat Eleştirmeni

20- Sanat eserindeki "artistik yeteneğin derecesi hakkında karar vermeye yönelik veriler ve gerçekler." Sanat eleştirisinde hangi basamaktır?

a) Betimleme b) Yorum c) Çözümleme d) Yargı

21- "O dönem insanlarına bu resim ne anlatır?" Sorusu sanat eleştirisi basamaklarından hangisine girer?

a) Betimleme b)Yorum c) Yargı d) Çözümleme

22- Aşağıdakilerden hangisi eleştiri çeşitlerinden biri **değildir**?

a) Basın eleştirisi b) Pedagojik eleştiri
c) Magazin eleştirisi d)Akademik eleştiri

23- Çizilen bir resimde belli elemanların veya nesnelerin birbirleriyle veya bütünüyle ilişkisine işaret eden sanatın ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Hareket b) Ritm c) Oran-orantı d) Çizgi

24- "Bir yüzeyde devamlı hareket eden bir noktanın bıraktığı iz" olarak da tanımlanan sanatın elemanı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Doku b) Çizgi c) Renk d) Ritm

25- Aşağıdakilerden hangisi sanatın elemanları arasında yer alır?

a)Renk b)Denge c)Değişiklik d)Ahenk

26-Aşağıdakilerden hangisi görsel düzenleme öğelerinden **değildir?**

a)Mekan b)Doku c)Leke d)Birlik

EK-3

7. SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNİN PERSPEKTİF KONUSUNUN ÇOK ALANLI GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ YÖNTEMİNE GÖRE İŞLENMESİNİN ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ

DERS PLANLARI

GÜNLÜK PLAN (1.HAFTA)

A – BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 14.11.2017

SINIF: 7/C

SÜRE: 40 dakika

KONU: Perspektif çalışmalarında kompozisyonu oluşturan öğeler

YÖNTEM VE TEKNİK: Anlatım, Soru-Cevap ve Gösterme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalem**,** Sanatın ilke ve Öğeleri ile İlgili Resimler

KAYNAKLAR: Yılmaz, M. (2005). Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar, Buyurgan, S.ve U. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi Alakuş ve diğ. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

1- Perspektif çalışmalarında kompozisyonu oluşturan öğeler bilgisi.

Davranışlar

1.Perspektif çalışmalarında kompozisyonu oluşturan öğeleri söyleme.

2. Sanatsal düzenleme öğelerinin tanımlarını söyleme.

3. Sanatsal düzenleme ilkelerini söyleme.

B-EĞİTİM DURUMLARI/ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme: Sanat öğretmeninin sınıf ortamında akıllı tahta ve powerpoint sunumuyla öğrencilerin dikkatini çekmesi.

Güdüleme-İstekli Kılma: Sanatsal çalışmalarda kompozisyonu oluşturan öğeler nelerdir? sorusu sorularak öğrencilerden cevap alınması.

Gözden Geçirme: Yerli ve yabancı sanatçıların yapmış oldukları çalışmaları üzerinde sanatsal düzenleme ilke ve öğelerinin powerpoint sunumuyla gösterileceğinin hatırlatılması.

Hedef Davranışı Söyleme: Sanat eğitimcisinin sınıfta, herkesin bir sanatsal çalışmaya bakarken ne gibi özelliklere ve hangi noktalara dikkat etmesi gerektiğinin üzerinde durulacağının belirtmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

Konuyla ilgili yazıların hazırlanarak bilgi yapraklarının sınıfa dağıtılması.

Görsel belirlenip, oluşturulması.

Akıllı tahtanın hazırlanması.

Öğrencinin Hazırlığı:

Konuyla ilgili ön bilgilerin edinilmesi

Derse etkin bir şekilde katılması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Sınıfın genel düzeninin korunması.

Geliştirme –Sunu:

Uygulamalı (Görsel) sanatın temel öğesini oluşturan kompozisyondur. Resimde kompozisyonu oluşturmak için sanatsal düzenleme ilke ve öğelerin tanımlarının yapılması.

Tanımların tek tek powerpoint sunumuyla gösterilmesi.

Ünlü eserler üzerinde öğe ve ilkelerin gösterilmesi.

Özetleme:

Soru- cevap yöntemiyle öğrenciye powerpointte yer alan tanımların sorulması ile öğrenimin pekiştirilmesi.

Tekrar Güdüleme:

Sanat eğitimcisinin öğrencilere "İyi bir sanat takipçisi olabilmeniz için bugünkü derste anlatılan sanatsal düzenleme ilke ve öğelerini iyi öğrenmeniz gerekiyor. Böylece

yapacağınız her çalışmayı, izleyeceğiniz her eseri bu özelliklere göre değerlendireceksiniz" şeklinde güdülenmesi.

Kapanış: Gelecek hafta için öğrencilere perspektif tekniğini araştırmalarının ve konuyla ilgili doküman getirebileceklerinin söylenmesi.

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

1- Çizilen bir resimde belli elemanların veya nesnelerin birbirleriyle veya bütünüyle ilişkisine işaret eden sanatın ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

a) Hareket b) Ritm c) Oran-orantı d) Çizgi

2- "Bir yüzeyde devamlı hareket eden bir noktanın bıraktığı iz" olarak da tanımlanan sanatın elemanı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Doku b) Çizgi c) Renk d) Ritm

3- Aşağıdakilerden hangisi sanatın elemanları arasında yer alır?

a)Renk b)Denge c)Değişiklik d)Ahenk

4-Aşağıdakilerden hangisi görsel düzenleme öğelerinden **değildir?**

a)Mekan B)Doku c)Leke d)Birlik

GÜNLÜK PLAN (2.HAFTA)

A-BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 21.11.2017

SINIF: 7/C

SÜRE: 40=40 dakika

KONU: Perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler.

YÖNTEM VE TEKNİK: Anlatım, Soru-Cevap ve Gösterme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalemve Perspektif ile İlgili Resimler

KAYNAKLAR: Çağlarca, S.(1999). Güzel Sanatlara Hazırlık Karakalem Resim, Buyurgan, S.ve U. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi, Çevik, M. (2010). Teknik Resim, Alakuş ve diğ. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

Sanat tarihi ile ilgili amaç ve davranışlar

I-Perspektif tekniği ile ilgili temel kavramların anlam bilgisi

1. Perspektifin ne olduğunu, temel terimlerini ve çeşitlerini kavrayabilme.
2. Teknik resimde kullanılan araç-gereçlerle tek kaçış noktalı perspektif çizimi yapabilme.
3. Farklı bakış noktalarından dış mekânların tek kaçışlı perspektif çizimini yapabilme.
4. Birden fazla nesnenin perspektif çizimini yapabilme
5. Farklı bakış noktalarından iç mekân perspektifi çizebilme.
6. Tek kaçış noktalı perspektif ile dış mekân çizebilme
7. İki kaçış noktalı perspektifi anlama ve çizim kurallarını kavrayabilme
8. Tek ve iki kaçış noktalı perspektif ile ilgili örnek gösterme
9. Zamanı iyi değerlendirme alışkanlığı kazanabilme.

B-EĞİTİM DURUMLARI/ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme: Öğretmenin örnek olarak sınıftaki panolara yerli ve yabancı sanatçılara ait perspektif içeren eserlerini asması.

Güdüleme-İstekli Kılma: Sınıftaki öğrencilere " Bu derste perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler ve bu çalışmaları uygulamada dikkat edilecek hususlar üzerinde duracağız" demesi.

Gözden Geçirme: Tek ve iki kaçış noktalı çalışmalar üzerinde durulacağının anımsatılması.

Hedef Davranışı Söyleme: Perspektif çeşitleri ve çizim tekniklerinin yerli ve yabancı sanatçıların eserleri üzerinde gösterileceğinin belirtilmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

İşlenecek olan konularla ilgili çalışma yapraklarının hazırlanması.

Powerpoint sunusunun hazırlanması.

Perspektif konusuyla ilgili görsel doküman hazırlanması.

Sınıf oturma düzeninin ayarlanması .

Öğrencilerin de perspektif tekniği ile ilgili çalışma yapacaklarının duyurulması.

Konuyla ilgili bilgi ve doküman getirecek öğrencilerin belirlenmesi.

Öğrencinin Hazırlığı:

Konuyla ilgili ön bilgiler edinmesi

Derse aktif bir şekilde katılması.

Ders sonunda uygulama çalışması için gerekli kalem, kâğıt vb. malzemelerin hazırlanması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Sınıfı temiz tutmak ve genel düzeni korumak.

Geliştirme–Sunu:

Yabancı ve yerli sanatçıların eserleri üzerinde perspektif tekniğinin gösterilmesi. Bir iki öğrenciye yazdıkları kompozisyonun okutulması. Yaşamın da bir derinliğinin olduğunun belirtilmesi.

Özetleme:

Bazı öğrencilere soru- cevap tekniği ve Powerpoint sunusu üzerinde tanımlar tekrarlatılarak öğrenimin pekiştirilmesinin sağlanması.

Ödev verme:

Öğrencilerden kendilerine yakın buldukları bir mekanın (sokak veya oda) belirgin özellikleri ile ilgili bir hikaye yazmaları istenir.

Tekrar Güdüleme:

Yapacakları çalışmanın perspektif tekniklerine uygun bir şekilde hazırlanması gerektiğinin söylenmesi.

Kapanış:

Bir sonraki ders için öğrencilerden incelenecek olan eserin sanatçısı olan Nedim GÜNSÜR hakkında araştırma yapmalarının istenmesi. Ayrıca ders sonunda yapılacak olan uygulama çalışmalarını saklamak için dosya getirilmesinin istenmesi.

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

1- Aşağıdakilerden hangisi perspektif çeşitlerinden biridir?

a) Esas nokta c) Çizgi Perspektifi

b) Kaçış Noktası d) Ufuk Çizgisi

2- İki ya da üç boyutlu cisimlerin, gözlemciye olan durumunun ve uzaklığının etkileri esas alınarak iki boyutlu düz bir zemine teknik çizim ile aktarılmasına ne denir?

a) Perspektif c) Konik Perspektif

b) Paralel Perspektif d)Renk Perspektif

3- Aydınlıkla gölge arasında kalan nesnenin yuvarlaklığına göre ışığın azaldığı yarı karanlık bölümüne ne denir?

a) Dikey gölge b) Düşen gölge c) Yarı gölge d) Gölge perspektifi

4- Aşağıdakilerden hangisinde gölgenin tanımı doğru olarak verilmiştir?

a) Resim dilinde genellikle koyu bir nesnenin gittikçe açılarak kabartma etkisi yaratmak için kullanılması açısından önem taşır.

b) Gölgeler oluşan görüntüde karşıtlık oluşturacağından cismin algılanmasını da kolaylaştırır.

c) Bir cismin dış şeklini hacimli olarak gösteren ışığın o cismin üzerinde meydana getirdiği koyuluklara denir

d) Gölge karanlık bir alanda ışığın bir kısmının ya da tamamının bir cismin önünde kalmasından kaynaklanan göreceli bir kavramdır

5- Atmosfer katmanlarının renkler ve biçimler üzerinde oluşturduğu yoğunluk nedeniyle uzakların daha silik, yakınların ise daha net görünmesine neden olan perspektife ne denir?

a)Azalan perspektif b) Gölge perspektifi
c) Renk perspektifi d) Merkezi perspektif

6-Cisme bakan kişinin gözünün yüksekliği hizasında alınan ve yatayla paralel olan çizgiye ne denir?

a) Kaçış noktası c) Dikey perspektif
b) Ufuk çizgisi d) Derinlik

7-Çizim yatay doğrultuda iki kesişme noktasına ilave olarak dikey doğrultuda da üçüncü bir kesişme noktası içeriyorsa bu hangi perspektifin tanımıdır?

a) bir noktalı (paralel) perspektif
b) iki noktalı (açısal) perspektif
c) üç noktalı (eğik) perspektif
d) dört noktalı (eğik) perspektif

8-Perspektifte bakış noktası ne anlama gelir?

a) Bulunan yer ile ilgili durumdur
b) Sanatçının bakış açısıyla alakalıdır
c) Perspektif çizimi anlamına gelir
d)Perspektifi çizilecek nesneye bakmak amacı ile durulan sabit noktayla (Gözlemcinin gözünün bulunduğu nokta) ilgilidir.

9- Aşağıdakilerden hangisi Leonardo de Vinci’ nin bulduğu perspektif tekniğinin adıdır?

a) Azalmanın perspektifi b) Renk perspektifi
c) Üç noktalı (Eğik) Perspektif d) Çizgi perspektifi

GÜNLÜK PLAN (3.HAFTA)

A – BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 28.11.2017

SINIF: 7/C

SÜRE: 40 dakika

KONU: Sanat Tarihinde Perspektif Tekniğinin Yeri ve Önemi.

YÖNTEM VE TEKNİK: Anlatım, Soru-Cevap ve Gösterme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalemve Perspektif ile İlgili Resimler

KAYNAKLAR: Buyurgan, S.ve U. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi.Alakuş ve diğ. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi Südor, G. (2000). Aynanın Gerçeği Resim Eğitimi ve Sanatla Karşılaşma. http://turkishpaintings.com05/02/2017

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

Sanat Tarihi ile ilgili amaç ve davranışlar

Perspektif Tekniğinin Tarihsel Gelişim Bilgisi ve Perspektif İle İlgili Temel Kavramların Anlam Bilgisi.

Davranışlar

Perspektif tekniği ile ilgili terimlerin tanımlarını söyleme.

Farklı dönemlerde yapılan sanat eserlerindeki perspektif üzerinde konuşma.

Sanata ve sanatçıya saygı duyma.

B-EĞİTİM DURUMLARI/ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme: Öğretmenin sınıftaki panolar üzerine yerli ve yabancı sanatçılara ait perspektif teknikleriyle yapılmış örnekleri asması.

Güdüleme-İstekli Kılma: "Bugün öğreneceğimiz konu sanat tarihinde perspektif tekniğinin ne olduğunun kavranmasıdır" denmesi. Eserlerin renkli slayt gösterileri hazırlanarak analiz edilmesi, açıklayıcı bilgilerin karton panolarda duvara asılması, çalışma yapraklarının öğrencilere dağıtılması öğrencileri görsel anlamda doyuracağı ve

hem görsellik hem anlatım hem de uygulama yaptırarak yeterli güdülenme sağlanacağı düşünülmektedir.

Gözden Geçirme: Perspektif tekniği üzerinde durulacağının hatırlatılması.

Hedef Davranışı Söyleme: Ülkemizde ve yabancı kültürlerdeki sanatçıların yapmış oldukları perspektif teknikli örneklerin üzerinde durulacağının belirtilmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

Öğrencilerin de perspektif tekniği ile resim çalışması yapacaklarının duyurulması.

Konuya ilişkin çeşitli resim, belge vb. doküman getirecek öğrencilerin belirlenmesi.

Sanat tarihi şeridinin sınıfta öğrenciler tarafından görülebilecek bir yere asılması.

Akıllı tahtanın hazırlanması.

Sınıfın ışık almayacak şekilde karartılmasının sağlanması.

Öğrencinin Hazırlığı:

Dersi dinamik ve dikkatlice dinleyerek, sorulanlara cevap vermesi.

Dersle ilgili notlar tutması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Panoya asılan sanat tarihi şeridinin nöbetçi öğrenciler tarafından korunması.

Sınıfın temiz tutulması ve oturma düzeninin korunması.

Geliştirme –Sunu:

Powerpoint sunumunda bazı ünlü sanatçıların eserleri ve hayatı hakkında kısa bilgi verilmesi.

Bir iki öğrenciye yazdıkları kompozisyonun okutulması.

Öğrencilere bakarken görmenin öneminden söz edilmesi.

Öğrencilerin detayı görmeye özendirilmesi.

Özetleme:

Bazı öğrencilere soru- cevap yöntemi kullanılarak, perspektif tekniği ile ilgili tanımların tekrarlatılması ve öğrenimin pekiştirilmesinin sağlanması.

Ödev verme:

Gelecek hafta Diego Velazquez'in hayatının ve eserlerinden "Breda'nın Teslimi"nin araştırılmasının istenmesi.

Tekrar Güdüleme:

Diego Velazquez'in hayatının ve eserlerinden "Breda'nın Teslimi"nin araştırılmasının haftaya yapılacak çalışma için gerekli olduğunun söylenmesi.

Kapanış:

Gelecek hafta için öğrencilere Diego Velazquez araştırmaları ve bunun hakkında doküman getirebileceklerini hatırlatılması

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

1- Ressamların hayatlarını ve eserlerini inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

a)Estetik b)Sanat tarihi c)Felsefe d)Sosyoloji

2- Kadınlara güzel sanatlar eğitimi veren İnas Sanay-i Nefise Mektebinin kurucusu kimdir?

a) Osman Hamdi
b)Hoca Ali Rıza
c) Mihri Müşfik Hanım
d) Müfide Kadri

3-Aşağıdakilerden hangisi *Resim Üzerine* adlı kitabında ilk defa perspektiften bahseden İtalyan mimardır?

a) Filippo Brunelleschi
b) Leon Battista Alberti
c) Albrecht Dürer
d) Raffaello Sanzio

GÜNLÜK PLAN (4.HAFTA)

A – BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 05.12.2017

SINIF: 7/C

SÜRE: 40 dakika

KONU: Diego Velazquez'in perspektif teknikli "Breda'nın Teslimi"isimli eserinin incelenmesi

YÖNTEM VE TEKNİK: Anlatım, Soru-Cevap ve Gösterme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalem

KAYNAKLAR: Boydaş, N.(2004). Sanat Eleştirisine Giriş, Yılmaz, M. (2005). Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar, Buyurgan, S.ve U. (2007). Sanat Eğitimi ve ÖğretimiAlakuş ve diğ. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

Sanat Eleştirisi ile ilgili amaç ve davranışlar

1-"Diego Velazquez'in "Breda'nın Teslimi" isimli eserinin sanat eleştirisini yapabilme

Davranışlar

Tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargılama gibi sistematik basamaklarla sanat eserine eleştirel bir açıdan bakar.

1. Eserde neler gördüğünü söyler.

3. Gördüğü sanat eserindeki görsel sanat öğelerinin sanatsal düzenleme ilkelerine göre nasıl kullanıldığını açıklar.

4. Sanat eleştirisi basamaklarından yorumlama basamağından yola çıkarak eser ile ilgili duygu ve düşüncelerini dile getirir.

5. Yargı basamağından yola çıkarak yapıtı sanat kuramlarına veya kuramına dâhil eder.

6.Resimdeki ana konuyu tanımlar.

7.Resimdeki anlamları, duyguları ve simgeleri yorumlar ve alternatif yanıtlar verir.

8.Sanat eleştirisi (Eser İnceleme) çalışmasıyle ne olduğu? Sanat eleştirisinin ne olduğu? Sanat eleştirisi basamakları? Niçin sanat eleştirisi yapmamız gerekir? gibi sorulara yanıtlar verir.

9.Biçimcilik, yansıtmacılık, dışavurumculuk, işlevsellik gibi değişik sanat kuramlarını öğrenip, bu bilgileri yargı basamağında kullanır.

10.İki boyutlu röprodüksiyonlar üzerinde sanat eleştirisi (eser inceleme) yapar.

11.Tarihsel bir kültüre ilişkin sanat eserinin anlamını yorumlar.

12.Gördüğü sanat eseri hakkında yargıya varır.

13.Boyut kavramını öğrenir.

14.Sanat eleştirisi ile perspektif tekniğinin önemini kavradığını söyleme.

Gerekçe: Sanat eseri analizi yapabilmek için sanat eleştirisinin basamaklarını bilmek gerekir.

B-EĞİTİM DURUMLARI/ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme:

Öğrencilere," sizce hangi çalışmalara sanat eseri diyoruz? Bu çalışmaları nasıl eleştiririz?"diye sorular sorulması.

Güdüleme-İstekli Kılma:

Öğrencilere "Bu derste bir sanat eserine eleştirel açıdan bakabilmeyi öğreneceksiniz" denmesi. Eserin owerpoint sunusu eşliğinde incelenmesi. Açıklayıcı bilgilerin karton panolarda duvara asılması. Çalışma yapraklarının dağıtılması.

Gözden Geçirme:

Bu derste bir ressamın eserinin eleştirisinin yapılacağının hatırlatılması.

Hedef Davranışı Söyleme:

"İyi bir sanat yorumcusu olabilmenin eğitimini alacaksınız " denmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

Diego Velazquez'in hayatı ve eserleri ile ilgili slayt gösterisinin hazırlanması.

Sanat eleştirisi çalışma yapraklarının hazırlanması.

Sanat tarihi şeridinin sınıf ortamında rahatlıkla görülebilecek bir yere asılması.

Sanat kuramlarının yer aldığı karton pano hazırlanması ve sınıfta görünebilecek bir yere asılması.

Öğrencinin Hazırlığı:

Ders konusu olan eserin sanatçısı Velasquez ile ilgili araştırma yapılması ve hazırlıklı gelinmesi.

Dersin dikkatli dinlenilmesi, derse etkili bir şekilde katılıp, sorulara cevap verilmesi.

Dersle ilgili notların tutulması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Panoya asılan örneklerin nöbetçi öğrenciler tarafından korunması.

Sınıfı temiz tutmak ve oturma düzenini bozmamak.

Geliştirme –Sunu:

Öğretmenin akıllı tahtada sanat eseri analizi için hazırladığı "betimleme, çözümleme, yorumlama, yargılama" başlıklı görseli açması.

Öğretmenin öğrencilere eleştirmenin incitmek olmadığını, eseri anlamak olduğunu belirtmesi.

Öğretmenin eser betimlemesinde "Eserde neler görüyorsunuz? Bu eserin konusu ne olabilir?Soruları ile öğrencilerin derse katılmalarını sağlaması.

Öğretmenin eser yorumlamasında "Bu eser sizde nasıl bir his uyandırıyor?" sorusuyla öğrencilerin duyumsamalarını sağlaması.

Öğretmenin eser yargılamasında "Bu eser sizce niçin hoş ve ünlü?" diyerek öğrencileri düşündürmesi.

Öğretmenin sanat kuramlarının "objelerin veya olayların niçin sanat olarak kabul edildiğini açıklama çabası" olduğunu aktarması.

Sanat kuramlarından temel olan dört tanesinin eser üzerinde açıklanarak, gösterilmesi.

Özetleme:

Bazı öğrencilerin soru sormalarına izin verilmesi ve konunun özetinin yapılması.

Ödev verme:

Yazdıkları kompozisyonun, perspektif tekniğine uygun olarak, kurşun kalemle birkaç eskiz denemesinin yapılmasının istenmesi.

Tekrar Güdüleme:

Öğrencilere "Bugün çok önemli bilgilere sahip oldunuz. Çünkü sanat eserlerini nasıl inceleyebileceğinizi öğrendiniz" denilmesi.

Kapanış:

Gelecek hafta için öğrencilere Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eserinin estetik açıdan incelenmesi.

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

1- Sanat eleştirisinde, sanat eserinin yapılış tekniğinin, eserde var olan nesnelerin tespit edildiği aşama aşağıdakilerden hangisidir?

a) Betimleme b) Çözümleme c) Yorumlama d) Yargı

2- Ressamların eserlerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren kişiye ne denir?

a) Sanatçı b) Mimar c) Öğretmen d) Sanat Eleştirmeni

3- Sanat eserindeki "artistik yeteneğin derecesi hakkında karar vermeye yönelik veriler ve gerçekler." Sanat eleştirisinde hangi basamaktır?

a) Betimleme b) yorum c)çözümleme d) yargı

4- "O dönem insanlarına bu resim ne anlatır?" Sorusu sanat eleştirisi basamaklarından hangisine girer?

a) Betimleme b) yorumc) yargı d) Çözümleme

5- Aşağıdakilerden hangisi eleştiri çeşitlerinden biri **değildir**?

a) Basın eleştirisi b) Pedagojik eleştiri
c) Magazin eleştirisi d) Akademik eleştiri

ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARIYLA İLGİLİ UYGULAMALAR

EV ve ODALARIMIZ:

Kapıdan içeriye girince karşıma ilk olarak sehpama ve üzerinde çiçeğimiz görüşüm. 6 oda ve 1 salona ayrılır. Kapıdan içeriye gelince ilk göreceğim oda oturma odasıdır. Kapı rengi beyazdır. İçeriye geldiğimizde karşımda ilk olarak koltuk çıkar. Koltuğun karşısında orantılı bir büyüklükte bir koltuk daha vardır. Koltuğun sağında televizyon vardır. Televizyonun önünde minder vardır. Minderin üstünde klimamız vardır. Klimanın çaprazında dolap vardır. Dolabın üstünde duvar saatimiz bulunur.

Oturma odasının yanındaki oda çocuk odasıdır. Çocuk odasında yataklar bulunur. Yatakların yanında koltuk bulunur. Koltuğun karşısında küçük bir masa vardır. Bu masanın üstünde kitapların vardır. Çocuk odasının karşısında misafir odası vardır. Misafir odasında iki koltuk, iki koltuk ve yatak bulunur. Koltuk ve koltuğun rengi kahverengidir. Misafir odasının yanında mutfak vardır. Mutfak kapısından içeri girince derin dondurucu ve buzdolabını görüşüm. Buzdolabının yanında mutfak dolapları vardır. Mutfak dolaplarının rengi kahverengidir. Derin dondurucunun çaprazında fırın, fırının yanında bulaşık makinesi, bulaşık makinesinin yanında ise çamaşır makinesi vardır. Çamaşır makinesinin karşısında masa vardır. Mutfağın karşısında yatak odası vardır. Yatak odasının kapısından içeri girince gardolabını görüşüm. Gardolabının çaprazında küçük bir dolap vardır. Onun da karşısında koltuk vardır.

Evimin odaları böyle. Pek dekoru güzel olmasa da insanın evi gibisi olmaz.

İrem Şeyda YARAŞ
11/C sınıfı
1823 numara

ODAM

Odaya girer girmez karşıda bir krem ve lila renklerinde bir şifonyer bulunuyor. Hemen yanda ise büyük bir dolap ve yine renkleri krem ve lila. Dolabın karşısında ise kahverengi bir bilgisayar masası bulunuyor.

Tam karşıda iki tane lila renginde yatak bulunuyor. Yatakların hemen arkasında ise bahçeye bakan bir pencere bulunuyor. Yerde krem ve kahverengi renklerinde bir halı bulunuyor. Perde ise pembe ve beyaz renkte. Bilgisayar masasının üstünde kitaplar bulunuyor. Odanın rengi ise lilacdır.

Odanın genel olarak ışıklı, aydınlık ve ferah olması ilgi çekiyor. Ayrıca odadaki tüm renkler birbiriyle uyum içindedir.

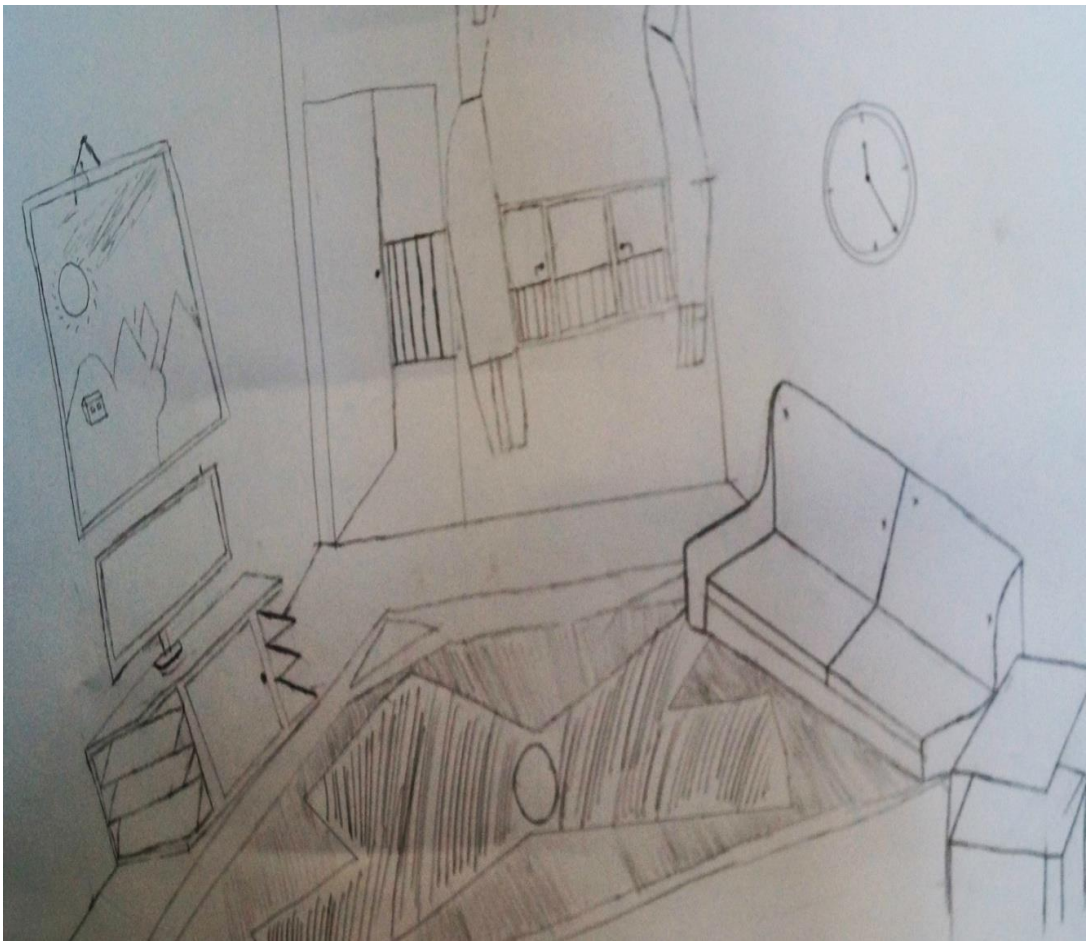
Sevin GAĞLAYAN

Çocuk odası

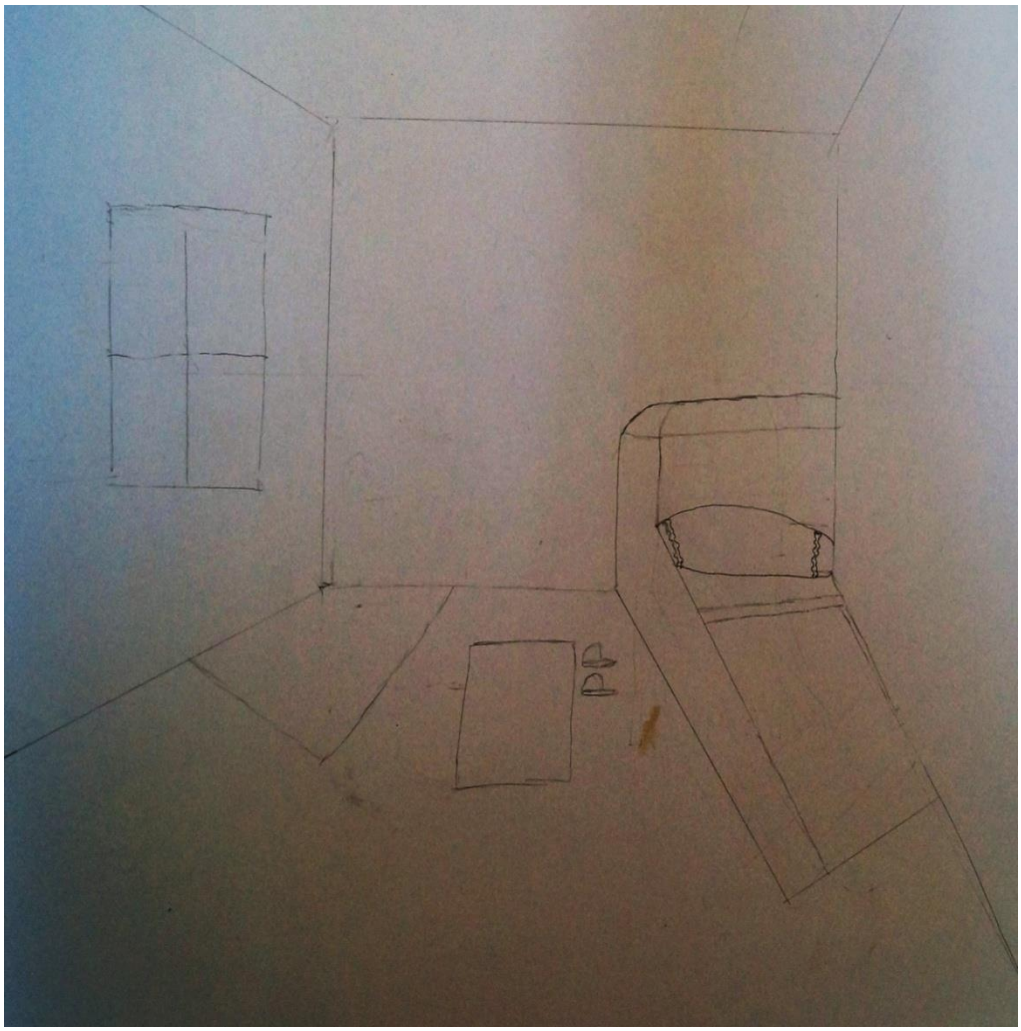
Çocuk odasında sağ ve sol kenarlarında 2 yatak var sol tarafta ise bir dolap var. kapının rengi kahverengi ve ortasında bir cam var. Zemininde ise gitar ve etrafında kuşlar var. Büyük küçük bazlama da var. Dolabın boyu 3,5 metre dir. gitarın rengi pembe etrafındaki kuşlar 3 tane ve renkleri sarı, mavi, ve pembe dir bazaların uzaklığı birbirine yakındır. 2 bazanın ortasında ise çalışma masası vardır masanın rengi sarı ve kırmızıdır

BAŞAR
Bingöl
7/C
57

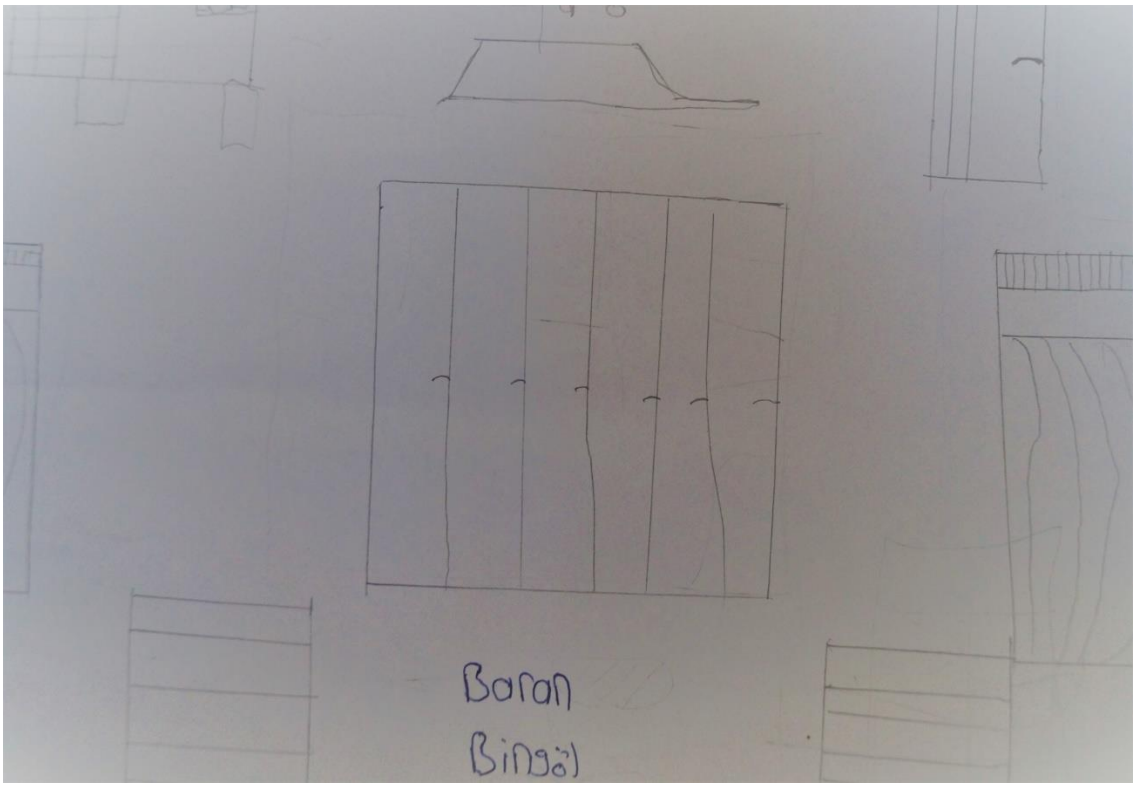
A Öğrencinin Çalışması

B Öğrencinin Çalışması

C Öğrenci Çalışması

GÜNLÜK PLAN (5.HAFTA)

A – BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 12.12.2017

SINIF: 7/C

SÜRE: 40 dakika

KONU: Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eserinin estetik açıdan incelenmesi

YÖNTEM VE TEKNİK: Anlatım, Soru-Cevap ve Gösterme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalem

KAYNAKLAR: Tunalı, İ. (2001). Estetik. Korkmaz, B. (2013). Resim Sanatında Estetik Değer. Yüksek Lisans Tezi. Kepçeli, Y.(2012). 11-12 Yaş Grubunun Resim Eğitiminde Peyzaj Çalışmaları Yoluyla Estetik Duyumun Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Cebrailoğlu, O.(2009). *Modern/Postmodern Sürecinde Plastik Sanatlarda Estetik Arayışlar ve Sanatçının Avangard Tutumu* Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eserini estetik açıdan inceleyebilme. Estetik hazzı oluşturabilme

Davranışlar

1. Sanatsal çalışmalarla ilgili beğenisini sebepleriyle açıklar.
2. "Güzel" sözcüğünün kişiye göre değiştiğini örnekler vererek söyler.
3. Doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik arasındaki farkı söyler.
4. Gösterilen eserle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
5. Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili bilinçli estetik hükümler verebilir.
6. Herhangi bir sanatsal çalışmanın sanat eseri olup olmadığı hakkında fikir yürütür.
7. Sanatsal yaratma hazzı duymayı ve sanatçıyı takdir etmesini öğrenir.

B- EĞİTİM DURUMLARI ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme:

Sınıftaki öğrencilere, sizce biz hangi sanat eserlerine güzel diyoruz?

Sanat eserlerindeki güzellik zorunlu mu? Diye sorulması.

Güdüleme-İstekli Kılma: Bugün bir sanat eserine estetik açıdan nasıl bakacağınızı öğreneceksiniz" denmesi.

Gözden Geçirme: "Bugün bir sanat eserinin estetik özellikleri üzerinde duracağız" denilmesi.

Hedef Davranışı Söyleme: Sınıftaki öğrencilere"Bugün sanat eserlerinden nasıl zevk alacağınızı öğreneceksiniz?" denilmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

İşlenecek olan konularla ilgili çalışma yapraklarının hazırlanması.

Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eseri ile ilgili slayt gösterilerinin hazırlanması.

Akıllı tahtanın hazırlanması.

Sanat tarihi şeridinin sınıf ortamında rahatlıkla görülebilecek bir yere asılması.

Sınıf oturma düzeninin ayarlanması, .

Öğrencinin Hazırlığı:

Derse aktif bir şekilde katılması.

Derse dair not tutulması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Sınıfı temiz tutmak ve oturma düzenini bozmamak.

Geliştirme –Sunu: Leonardo da Vinci'nin eserleri ve hayatıyla ilgili bir sunu olacak. Estetik açıdan da Mona Lisa eseri değerlendirileceği için bu eser hakkında bilgilendirme yapılacak.

Hangi sanat eseri güzeldir?Diye sorulması.

Sanattan ve sanat eserlerinden estetik haz nasıl alınır? Diye sorulması.

Öğretmenin öğrencilere bir sanat eserini beğenip, beğenmemelerinin önemli olmadığını, asıl önemli olanın bu eserin neden ünlü olduğunu anlamaları gerektiğini belirtmesi.

Özetleme:

Bazı öğrencilerin konuyla ilgili sorularına cevap verilmesi.

Öğretmenin dersi özetlemesi

Ödev verme: Van Gogh, Şükran Pekmezci… vb sanatçıların perspektif tekniği kullanarak çalıştıkları eserlerini bulmalarının ve derse getirmelerinin istenmesi.

Tekrar Güdüleme: Öğrencilerin "Sanat eserleri estetik açıdan nasıl değerlendirilir? Ayrıca"Hangi sanat eseri güzeldir? Sanattan ve sanat eserlerinden estetik haz nasıl alınır?" sorularının cevaplarını öğrendiniz" denerek güdülenmesi.

Kapanış Gelecek hafta için öğrencilere yazdıkları kompozisyonu perspektif tekniğini kullanarak resmedeceklerinin söylenmesi.

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

Aşağıda yer alan soruları yanıtlayınız.

1-Aşağıdakilerden hangisi "güzeli araştıran" anlamındadır?

a) Estetik b) Sanat c) Resim Sanatı d)Sanat Felsefesi

2-Aşağıdakilerden hangisi estetik kuramlardan biri **değildir**?

a) Yansıtmacılık c)Dışavurumculuk
b) Biçimcilik d) İzlenimcilik

3- Sanattaki güzellik ile doğadaki güzellik arasındaki farkı açıklayınız?

GÜNLÜK PLAN (6.HAFTA)

A – BİÇİMSEL BÖLÜM

DERS: Görsel Sanatlar

TARİH: 19.12.2017

SINIF:7/C

SÜRE: 40 dakika

KONU: Perspektif tekniği kullanılarak bir oda resminin yapılması.

YÖNTEM VE TEKNİK: Gösterip, Yaptırma, Ürün ve Süreç Değerlendirme

ARAÇ VE GEREÇLER: Yazı Tahtası, Akıllı Tahta, Tahta kalem

KAYNAKLAR: Buyurgan, S.ve U. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi Alakuş ve diğ. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi.

AMAÇ VE DAVRANIŞLAR:

Uygulama ilgili amaç ve davranışlar

1. Edindiği görsel algıları ve bilgileri çalışmalarında kullanır.
2. Sanat tarihi, Sanat eleştirisi ve Estetik ile ilgili bilgilerini iki boyutlu uygulaması ile birleştirebilir.
3. Edindiği görsel izlenimler ve bilgiler yardımı ile sanatsal yaratıcılığını geliştirebilir.
4. Öğrenci bir sanat eserinden yola çıkarak kendi çalışmasını yaratır.
5. Karakalem tekniğini kullanarak 2 boyutlu biçimlendirme yeteneğini geliştirir.
6. Öğrenci yarattığı sanatsal çalışmadan haz duyar.
7. Öğrenci araç-gereç temininde sorumluluğun farkına varır.
8. Sanatsal çalışma yapmadan önce hazırlık yaparak sorumluluk geliştirir.
9. Sanatsal çalışmalarda uygulamayı basamak basamak gerçekleştirmede bir sıra izler.
10. Dikkat, sabır ve özen duyguları geliştirir.
11. Anlatmak istediklerini yaptığı çalışmada aktarır.
12. Uygulama sonrası oturduğu yeri temizleyerek toplumda üstleneceği sorumluluk duygusunu geliştirir.
13. Yaptığı çalışmaları sergilemekten ve çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.
14. Araç ve gereçleri düzgün ve titiz kullanarak temiz çalışabilme alışkanlığı kazanır.

15. Çalışmayı verilen süre içerisinde tamamlar.

B-EĞİTİM DURUMLARI/ÖĞRETİM SÜRECİ

Dikkat Çekme: Sınıftaki panolar üzerine yerli ve yabancı sanatçıların yapmış oldukları perspektif teknikleriyle ilgili örneklerin asılması.

Güdüleme-İstekli Kılma: Öğretmenin, "Bugün ünitenin son dersi olan çalışmanızı bitirebilmek için hızlı ve yoğun çalışmalısınız" demesi.

Gözden Geçirme: Bütün öğrencilerin perspektif teknikli çalışmalarının kontrol edilmesi.

Hedef Davranışı Söyleme: Öğrencilerin kompozisyonlarını karakalemle çizdikten sonra Suluboya ile boyayacaklarının söylenmesi.

GEÇİŞ- AÇIKLAMA

Öğretmenin Hazırlığı:

Akıllı tahtanın hazırlanması.

Konuları iyi kavratabilmek için slâyt gösterilerinin hazırlanması.

Sınıf oturma düzeninin ayarlanması.

Öğrencinin Hazırlığı:

Uygulama çalışması için gerekli kalem, kâğıt vb. malzemelerin hazırlanması.

Slâyt sunumunda yer alan çeşitli perspektif teknikli resimlerin dikkatlice izlenmesi.

Uygulamanın ders sonuna kadar bitirilmeye çalışılması.

Güvenlik Önlemleri/Temizlik:

Görsel yayınları aktaracak akıllı tahtanın dikkatli şekilde kullanılması.

Sınıfı temiz tutmak ve oturma düzenini bozmamak.

Geliştirme –Sunu:

Öğretmenin tekniği tekrar hatırlatmak amacıyla birkaç öğrencinin çalışması üzerinde göstermesi.

Çalışmaların temiz bir şekilde bitirilmesinin istenmesi.

Ünitenin değerlendirme ölçütlerinin hatırlatılması.

Özetleme: Ünite süresince anlatılan konuların, öğrenci çalışmaları üzerinde kontrol edilip, özetlenerek, vurgulanması.

Ödev verme: Gelecek haftaya kadar süreç dosyalarının tamamlanmasının istenmesi.

Tekrar Güdüleme: Perspektif tekniğinin resim çalışmalarında ne kadar önemli olduğunun vurgulanması.

Kapanış: Haftaya süreç dosyalarını getirmelerinin hatırlatılması.

C-ÖLÇÜMLEME/DEĞERLENDİRME

Yaptığınız çalışmayı;

Ders başında verilen değerlendirme ölçütlerine göre not veriniz.

Ünite sonunda son testin uygulanması.

D- PLANIN İŞLENİŞİNE DAİR GÖRÜŞLER

Ek-4

GÖRSEL SANATLAR DERSİ GÖZLEM FORMLARI

Gözlem formları araştırmacı tarafından her hafta ders sonunda seçilen üç öğrenciye uygulanmıştır. Bu uygulamada; i: iyi; o: Orta, z:zayıf olarak kısaltılmıştır.

Ünite adı: Derinlerde Sanat var

1.HAFTA

Konu: Perspektif çalışmalarında kompozisyonu oluşturan öğeler

Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR																	
	Sanat öğretmeniyle olan iletişimi			Gözlem, Algılama Kavrama Yetisi			Kompozisyonu kurgulama yetisi			Konuya Olan Hâkimiyeti			Derse evamı			Derse Katılımı		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X			X			X			X			X		
Öğrenci B		X			X			X				X	X			X		
Öğrenci C	X					X			X			X	X			X		

2.HAFTA

Konu: Perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler

Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR														
	Kendine olan güveni			GözlemAlgılama-Kavrama Yetisi			Konuya Olan Hâkimiyeti			Derse Devamı			Derse Katılımı		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X			X			X				X	
Öğrenci B		X			X			X		X					X
Öğrenci C			X			X			X	X			X		

3.HAFTA

Konu: Sanat Tarihinde Perspektif Tekniğinin Yeri ve Önemi.

Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR																										
	Kendine olan güveni			Gözlem Algılama- Kavrama Yetisi			KonuyaOlan Hâkimiyeti			Derse Devamı			Derse Katılımı			Sanat öğretmeniyle olaniletişimi			Arkadaşlarıylaolan iletişimi			Okul kurallarına uyumu			Kılık kıyafete uyumu		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X			X			X			X			X			X			X			X		
Öğrenci B	X				X			X		X				X		X			X			X			X		
Öğrenci C		X				X			X	X			X			X			X			X			X		

4.HAFTA

Konu: Diego Velazquez'in perspektif teknikli "Breda'nın Teslimi"isimli eserinin incelenmesi

Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR																								
	Kendine olan güveni			Gözlem Algılama-Kavrama Yetisi			Konuya Olan Hâkimiyeti			Derse Devamı			Derse Katılımı			Sanat eserlerine eleştirel bakabilmeyi öğrenme			Sanat eseri hakkında yargıya varma			Resimdeki imge ve simgeleri anlama		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X				X		X			X				X		X			X		
Öğrenci B	X				X			X		X				X			X		X			X		
Öğrenci C		X				X			X	X			X				X			X			X	

5.HAFTA

Konu: Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eserinin estetik açıdan incelenmesi

Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR																										
	Kendine olan güveni			Gözlem Algılama Kavrama Yetisi			Konuya Olan Hâkimiyeti			Derse Devamı			Derse Katılımı			Doğadaki güzellik ile sanattaki güzellik farkını anlama			Sanatsal yaratma hazzı öğrenme			Sanatçıyı takdir etmesini öğrenme			Estetik kavramının değişkenliğini anlama		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X				X		X			X				X		X			X			X		
Öğrenci B	X				X			X		X				X			X		X			X			X		
Öğrenci C		X				X		X		X			X				X			X			X			X	

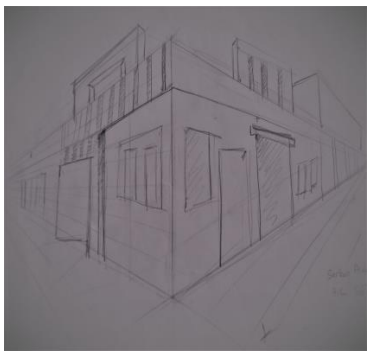
6.HAFTA

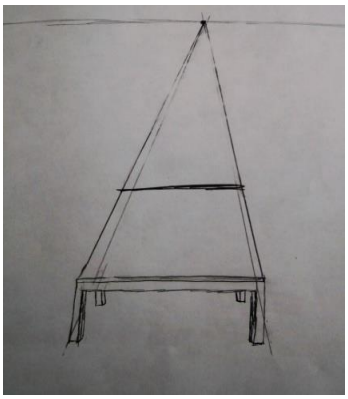
Konu: Perspektif tekniği kullanılarak bir oda resminin yapılması.

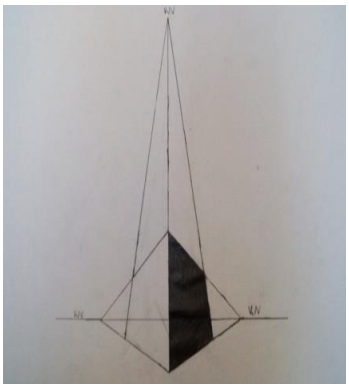
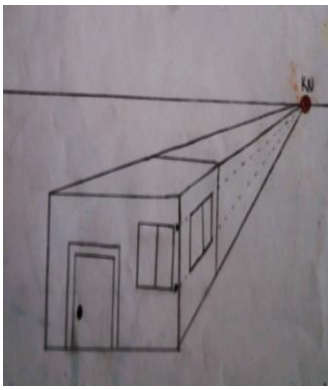
Öğrencinin Adı Soyadı	DAVRANIŞLAR																														
	Kendine olan güveni			Gözlem Algılama- Kavrama Yetisi			Konuya Olan Hâkimiyeti			Derse Devamı			Kompozisyonu kurgulama becericisi			Tekniği uygulama becericisi			Temiz ve düzenli çalışma gücü			Sanat öğretmeniyle olan iletişimi			Arkadaşlarıyla olan uyumu			Gözlem algılama kavrama yetisi		
	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z	İ	O	Z
Öğrenci A	X			X			X			X			X			X			X			X			X			X		
Öğrenci B	X				X			X		X				X			X		X			X			X				X	
Öğrenci C		X				X			X	X					X		X		X			X			X				X	

EK-5

DENEY GRUBU ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINDAN ÖRNEKLER

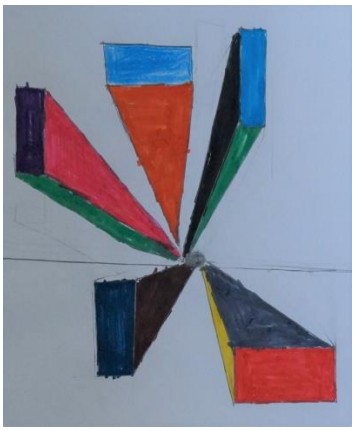
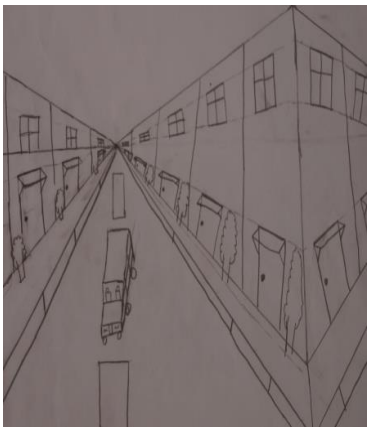
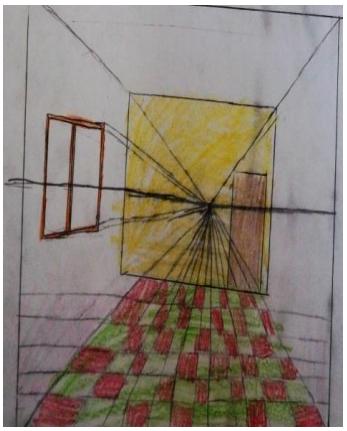
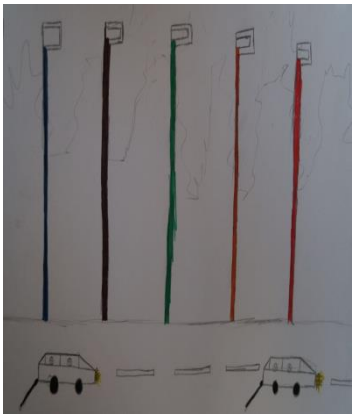

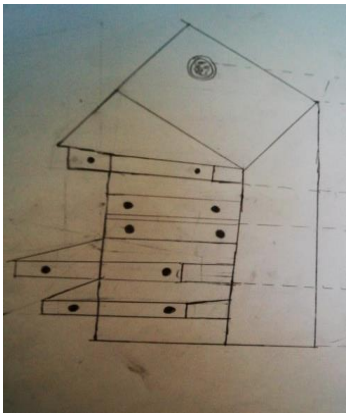
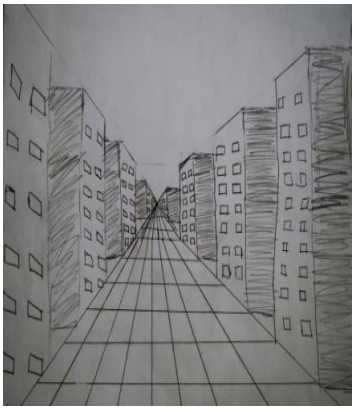
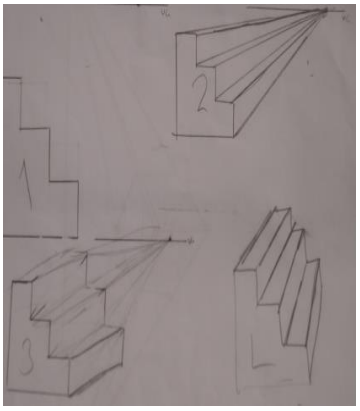

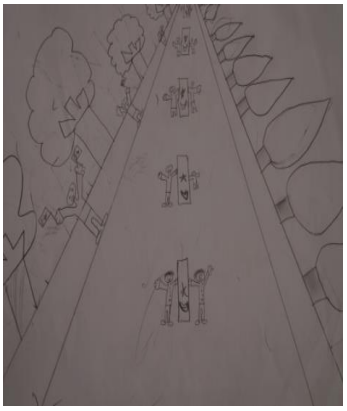

Ek-6

KONTROL GRUBU ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARINDAN ÖRNEKLER

Ek-7

ÖLÇÜTLERE DAYALI DEĞERLENDİRME FORMU

I.Algılama ve Cevaplama(Örnek 1)

Bu eserde gözlemlediğiniz sanatsal düzenleme öğeleri nasıldır? (Her bir numarada sadece birini işaretleyiniz.)

1-( ) Aynı şekillerin tekrarı ( ) Farklı birçok şekil

2- ( ) Daha çok dalgalı çizgiler ( ) Daha çok düz çizgiler

3-( ) Parlak renkler ( ) Mat renkler

4-( ) Fazla boş alan ( )Doldurulmuş alan

5- ( )Asimetrik denge ( )Simetrik denge

II.Değer

Bu sanat eseriyle ilgili olarak görüşünüzü belirtiniz; Nedenlerini de açıkla

1-( )Çok beğendim,

2-( )Beğendim diyebilirim

3-( )Kararsız kaldım

4-( )Hiç beğenmedim

III. Sanatçı Hakkında Bilgi

Bu eseri yapan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

1-( ) Meindert Hobbema

2-( ) Nedim Günsür

3-( ) Şükran Pekmezci

4-( ) Pieter Bruegel

IV.Üretim

Bu eser sizce hangi teknikle yapılmış olabilir?

1-( )Baskı

2-( )Yağlı boya

3-( )Kolaj

4-( )Sulu boya

5-( )Karışık Teknik

6-( )Hepsi

7-( )Hiçbiri

8-( )Bilmiyorum

V.Eleştirel Yargı

Bu eser sizce neden ünlü bir sanat eseridir?

1-( )Soyut bir anlayışla yapıldığı için

2-( )Belirli bir konusu olmadığı için

3-( ) Sanatçı sanat elemanlarını sanat ilkeleri doğrultusunda çok güzel kullandığı için

4-( ) İlginç olduğu için

5-( )Bir sanatçı tarafından yapıldığı için

6-( )Güzel göründüğü için

7-( )Hepsi

8-( )Hiçbiri

9-( )Diğer[kendi fikrinizi belirtiniz]

Alıştırma

Bir oda çizimini gösterecek bir yağlı boya tablosunu bulunuz. Sürekli kullanmış olduğunuz odayı alan olarak sınırlayın. Sınırladığınız alanı karakalem ile çiziniz gerekli yerlere tonlama yapınız. Tonlama yaptıktan sonra renk perspektifini göz önüne alarak boyamasını yapınız. Uygulama bittikten sonra arkadaşınıza sorunuz. Renk perspektifi için yeterli bir çalışmamı.

VI. İki sanatçı eserlerinin karşılaştırılması.

Bu iki eser aynı dönemde aynı teknikte farklı iki sanatçı tarafından yapılmıştır. Bu iki eseri dikkate alarak aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

1. Aşağıdaki özellikleri ikisi de paylaşmaktadır

( ) Benzer formlar ( ) Simetrik kompozisyon ( ) Çok çizgi etkisi

( ) Hareket duygusu ( ) Geometrik görünüm ( ) Parlak ve mat renkler

( ) Soyut sanat ( ) Derinlik duygusu ( ) Yüzeysel kompozisyon

2- Ortak olarak işaretlemediğiniz özellikler için her iki eserin farklı özelliklerini belirtiniz?

……

……

3-Hangi eseri daha çok beğendiniz, A ya da B ?

……

……

4- Seçiminizin nedenini açıklarmısınız?

……

……

……

Ek-8

SANAT ELEŞTİRİSİ FORMU

Adı-Soyadı:

Okulu:

Sınıf-No:

Cinsiyeti:

Yaşı:

Sanat ürününün türü:

TANIMLAMA

*Bu sanat yapıtını yaratan sanatçının ismi nedir?
……...

* Bu hangi sanat formudur? (Resim, özgün baskı, gibi)
……

* Sanat yapıtının adı nedir?
……

* Bu yapıt ne zaman yaratılmıştır?
……

* Ana teması (konusu) nedir?
……

* Yapıttaki nesneleri sıralayınız? (ağaçlar, insanlar, hayvanlar, dağlar, nehirler, vb.,)
……

* Hangi çizgiler eserde etkin görünüyor? (düz, eğri, dalgalı, diğerleri)
……

*Sanat yapıtında hangi şekiller etkin görünüyor? (geometrik, organik, her ikisi de)
……

*Yapıtın boyutları nasıl?

……

ÇÖZÜMLEME

*İlk baktığında en çok dikkatini çeken nedir?

……

* Eser nasıl düzenlenmiştir, sanat ilkeleri nasıl kullanılmıştır?

……

* Eser hangi teknikle yapılmış? (Çizgi, boya, kolaj, vb)

……

* Şekiller nasıl düzenlenmiş? (simetrik, dikey, üçgen, dairesel vb.)

……

*Yapıtta hangi renkler egemen?

……

* Fırça darbeleri nasıldır? (İnce, geniş, dağınık, karışık)

……

*Renkler nasıl düzenlenmiş? (Açık, koyu, parlak, mat, vb)

……

*Resim genelinde hangi doku var?

……

*Bazı nesneler arkada bazıları önde mi durmakta?

……

*Birbirini tekrar eden şekiller var mı?

……

*Resimde gördüğün şeyler orijinal büyüklüğünde mi?

……

*Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış olabilir?

……

YORUMLAMA

*Sence bu resim ne anlatıyor?

……

*Buradaki renkler sana ne hissettiriyor?

……

*Dokunsan ne hissedersin?

……

*Nasıl bir ses duyuyorsun?

……

*Nasıl bir koku alıyorsun?

……

*Nasıl bir tat alıyorsun?

……

*Simgeler var mı? Varsa ne anlatıyor olabilir?

……

*O dönemde sanatçı bu resmi ile ne anlatmış olabilir?

……

*Bu çalışma bugün insanlara neyi ifade ediyor?

……

*Sen olsaydın bu eseri nasıl adlandırırdın?

……

YARGI

*Sizce bu eser güzel mi, güzelse neden güzel?

A) Gerçeğe uygun yapıldığı için

B) Alışılmışın dışında renkler, şekiller kullanıldığı için

C) Duyguları açığa vurduğu için

D) Bir şeyler anlattığı için

E) Diğer

*Bu eserin sana en değerli ve anlamlı gelen yönü hangisidir?

……

*Bu yapıt neyi amaçlıyor, neye hizmet ediyor?

……

*Bu yapıt hangi sanat kuramına girmektedir?

……

Ek-9

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

SORULAR

1- Bu ünite sonunda öğrendiklerin hakkında neler düşünüyorsun?
……

2- Perspektif tekniğiyle yapmış olduğunuz çalışmaların sana ne gibi katkısı oldu? Açıklar mısın?
……

3- Uygulanan etkinlikleri nasıl buldun? Başka hangi etkinliklerin uygulanmasını isterdin?

……

4- Dersin öğretimini yeterli buldun mu?

……

5- Dersten zevk aldın mı?

……

6- Derse katılımın nasıldı?

……

7- Derslere devam etmek ister misin?

……

8- Bu dersin öğretim yöntemiyle klasik öğretim yöntemi arasındaki farkları söyleyebilir misin?

……

9- Uygulanan etkinliklerin daha etkili ve verimli olması için önerilerin nelerdir?

……

10- Derslerde yapılan etkinlikleri beğendin mi, en çok hangisi hoşuna gitti? Neden bu etkinliği beğendin? Açıklar mısın?

……

11- Sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açın oluştu mu? Kısaca açıklar mısın?

……

12- Bu dersin önemli olduğunu düşünüyor musun? Neden?

……

13- Okul dışında sanatsal faaliyetlerle ilgileniyor musun?

……

14- Müze, sanat galerisi, sergi gibi yerlere gittin mi?

……

15-İlerde sanat eğitimine devam etmek ister misin?

……

16- Evde sanatla ilgilenen var mı?

……

17- Perspektif tekniğiyle yapmış olduğunuz çalışmalar sırasında ne gibi sorunlarla karşılaştın? Örnek vererek açıklar mısın?

……

18- Karşılaşmış olduğun sorunlara yönelik çözüm önerilerin nelerdir?

……

Ek-10

ÖĞRENCİ ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Yapmış olduğun çalışma ile ilgili aşağıdaki soruları cevaplamanı bekler, yardımın için teşekkür ederim.

1- Perspektif tekniğini kullanarak yapmış olduğun resmin ana konusu nedir?
……

2- Bu çalışma için kullandığın araç ve gereçler nelerdir?
……

3- Çalışman somut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi; yoksa soyut nesnelerle oluşmuş bir düzenleme mi?
……

4- Çalışmanda hangi çizgiler baskın?(Düz, eğri ve diğerleri).
……

5- Kompozisyonunuzu nasıl düzenlediniz? (Simetrik, asimetrik, dairesel, dikey).
……

6- Çalışmanda daha çok hangi şekilleri baskın olarak kullandın? (Geometrik, organik, her ikisi).
……

7- Çalışmana bir ad vermen gerekirse bu ne olur?
……

8- Çalışman sana ne hissettiriyor?
……

9- Çalışmanızı nasıl yorumlarsınız?

Bu çalışmam bana …….....gibi bir tat veriyor.

Bu çalışmam bana …….sesi veriyor.

Bu çalışmam bana……gibi kokuyor

10- Çalışmanı izleyen kişilerin neler hissetmesini istersin?
……

11- Çalışmanın herkes tarafından beğenilmesini ister misin?
……

12- Bu çalışmayı nasıl ve neden yaptın?
……

13-Bu çalışmanın senin için anlamı ne?
……

14- Bu çalışmayı yaparken esinlendiğin bir şeyler oldu mu?

……

15- Çalışmanı yaparken ilk aklına gelen şeyi mi yaptın yoksa fikrin değişti mi?
……

16- Çalışmanı yaparken hangi zorluklarla karşılaştın?
……

17- Yapmış olduğun bu çalışmayı beğendin mi?
……

18- Yapmış olduğun sanatsal çalışmada hoşuna gitmeyen yerler oldu mu?

……

19- Bu çalışmanın en başarılı yanı sence hangisi?
……

20- Çalışmana başka neleri eklemek veya çıkarmak isterdin?
……

21- Çalışmanızı yargılayın. En iyi cevabı daire içine alın. Bu çalışma sence neden önemli.

A)- Özgün olduğu için

B)- Çok emek harcadığın için

C)- Kişisel veya toplumsal bir mesaj verdiği için

D)- Gerçeğe uygun yapıldığı için

E)- İşe yarar ve kullanılabilir olduğu için

F)- Bir düşünceyi ya da duyguyu anlatmaya çalıştığı için

G)- Ustalıkla yaptığın için,

22- Yaptığınız bu sanatsal çalışma aşağıdaki sanat kuramlarından hangisine girmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

A)- **Yansıtmacı Kuram:** Çizilen nesne önemli. Bir sanat eserinde en önemli şey konunun gerçekçi bir biçimde anlatımıdır.

B)- **Biçimci Kuram:** Kompozisyon önemli. Bir sanat eserinde önemli olan şey sanat elemanlarının sanat ilkelerine göre etkili bir biçimde organizasyonudur.

C)- **Dışavurumcu Kuram:** Duygular simgeler önemli. Bir sanat eserinde önemli olan şey fikirlerin, duyguların izleyiciye canlı bir şekilde iletilmesidir.

D)- **İşlevsellik Kuramı:** Toplumsal, siyasi, dini iletişim. Bir sanat eserinde moral, sosyal, dini, siyasi, vb. özelliklerin etkili bir biçimde anlatılmasıdır.

Ek-11

ÖĞRENCİ TANIMA FORMU

Sevgili öğrencim,

Bu teste vereceğin içten cevaplardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Sınıfı:

Okulu:

Cinsiyet: Kız ( ) Erkek ( )

Kardeş Sayısı:

Ailenin Aylık Geliri:

Eviniz Kiramı: Evet( ) Hayır( )

Baba Sağ mı: Evet ( ) Hayır ( ) Anne Sağ mı: Evet ( ) Hayır ( )

Babanın mesleği: Annenin Mesleği:

Babanın okuryazarlık durumu: Annenin okuryazarlık durumu:

Okumamış ( ) Okumamış ( )

İlkokul ( ) İlkokul ( )

Ortaokul ( ) Ortaokul ( )

Lise ( ) Lise ( )

Üniversite ( ) Üniversite ( )

Yüksek lisans ( ) Yüksek lisans ( )

Doktora ( ) Doktora ( )

Ek-12

SANAT TARİHİ ŞERİTLERİ

PERSPEKTİF

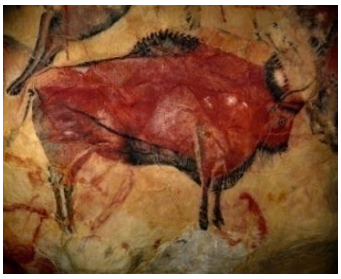
ÜST PALEOLİTİK DÖNEM MAĞARA SANATI

PERSPEKTİF BULUNMADAN ÖNCEKİ RESİMLER

Sanat eserlerini nasıl çizildiklerine göre incelersek, perspektif çizim tekniğinin bulunmasından önceki resimlerin, sonraki resimlerden çok farklı olduklarını göreceksiniz. Perspektif öncesi resimler ve çizimler genelde iki boyutludur ve derinlik hissini pek vermezler.Buna örnek olarak mağara resimlerini gösterebilirim. Renk konusunda zengin olabilir bu resimler ancak figüratif temsilden öteye pek gitmezler. Bazen, aşağıdaki Lascaux'da bulunan mağaradaki gibi, bu resimlerde gölge kullanımı görülebilir. Yaklaşık M.Ö. 14,000 bin yılında yapılmış bu resimdeki atın göbeği bize derinlik hissi vermesi için daha koyu birtonaboyanmıştır. Ancak çizim yine de düz olmaktan kurtulamamıştır.

Lascaux Mağarası, Fransa
Mö 14000

Altamira mağarası, İspanya

Lascaux Mağarası,

ANTİK MISIR DÖNEMİ

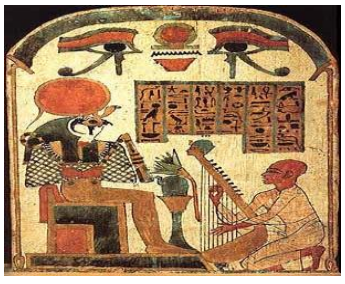
Antik Mısır Sanatındaki eserleri incelediğimiz zaman sanatçının kullandığı, biraz çarpık ve farklı bir teknik gözümüze çarpar. Nebamon'un mezarındaki duvar resimlerinden tek bir insan figüründe farklı duruşların birleştirilip resmedilmesidir. Resmedilen figür ava çıkmıştır ve av için hareket halindedir. Hareket halindeyken üst gövdesini ve sol kolunu önden, bacaklarını ve yüzünü yandan, sağ kolunu ise tuhaf bir şekilde arkadan görmekteyiz. Ancak perspektif bilgisi açısından düşünürsek şunu söyleyebiliriz: ya perspektif bakışının farkında değillerdi ya da bilgileri yoktu.

Nebamon'un mezarı

İsis ve Osiris

21 Sülale

PERSPEKTİF TARİHÇESİ

Perspektifin tanımı: Perspektif resmin iki boyutlu ortamında üçüncü boyut etkisini vermek için kullanılan bir tekniktir. İki çeşit perspektif vardır**.** Bunlar:

a) Çizgi perspektifi: Mekan ve içindeki nesneler aynı görüş noktasından bakılarak çizilir. Bakış noktası, kaçış noktası, ufuk çizgisinden yola çıkılarak yapılan çizgi perspektifi ilk olarak 15.yy' da Floransalı Mimar Fillippo Brunneleschi (1377-1446) kullanmıştır. Brunneleschi'nin bulduğu bu teknik Massacio tarafından 1425'te yaptığı fresklere uygulanmıştır.

b) Renk perspektifi: Işık değiştikçe ve cisimler bizden uzaklaştıkça renklerin değişmesine renk perspektifi denir.

RÖNESANS DÖNEMİ

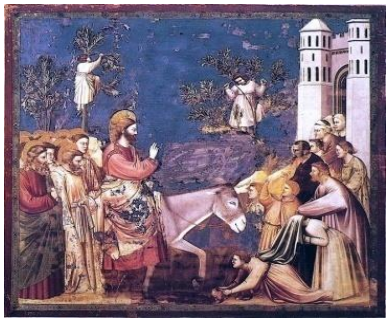
Giotto Di Bondone

Giotto di Bondone (d.1266-ö.1337.) tarihleri arasında yaşamıştır. Floransa'da ressam Cimabue'nin yanında çıraklık yapmıştır. Floransalı sanatçı eserlerinde daha çok dinsel konuları işlemiştir. Çok sayıda kilise ve şapelin fresklerini yapmıştır.

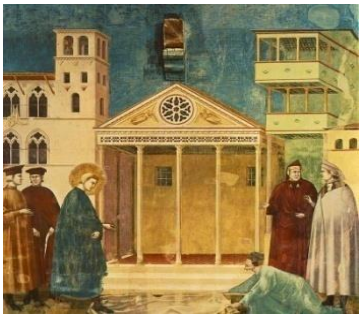
Giotto ve çağdaşları, bu dönemde kuralcı ve simgesel resim tekniğini terk ederek nesnelerin doğal halleriyle resmedilmesi anlayışına yönelmişlerdir. Edebiyat ve sanat, 13. yüzyıl'ın dini bakış açısından kurtulmaya başlamış, insan merkezli bakış açısına yönelmiştir. Rönesans başlangıç döneminde resme perspektifi yavaş yavaş geçiren ressamdır. Pastel tonlar ile üçüncü boyutu kullanma amaçlı çalışmalar yapmıştır.

Ağıt

İsa'nın Kudüse Girişi (yak.1305)

Basit Bir Kişiye Saygı Asisi

Filippo Brunelleschi

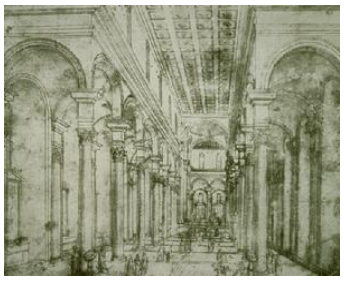
Filippo Brunelleschi (1377-1446) Floransalı sanatçı İtalyan Rönesansının temsilcilerindendir. Aynı zamanda perspektifi bulan kişidir. Yapılarında Roma mimarisinde görülen kubbe, kemer, sütun gibi mimari öğeleri kullanmıştır. Yapımında çalıştığı Floransa Katedrali'nin kubbesi, Roma'daki Pantheon tapınağının kubbesinden sonra en büyük ve en anıtsal olan kubbedir. Floransa'da Lorenzo Kilisesi, Pitti Sarayı, Pazzi Şapeli ve Öksüzler Yurdu Brunelleschi'nin diğer eserlerindendir.

Floransa Katedrali

San Lorenzo Bazilikası

Santo spirito'nun yükselmesi

Massacio

Massacio, 21 Aralık 1401 de San Giovanni Altura (günümüzde San Giovanni Valdarno) da doğdu. 1428 yılında Roma'da öldü. İtalyan Rönesans akımı başlangıç döneminin ilk önemli ressamlarındandır. Bilimsel perspektif kullanışı alanında getirdiği yenilikler modern realistlik resme giriş teşkil etmiştir. Hümanizm içeren çizimleri, daha önce hiç görünmemiş plastikliği ilk defa kullandı.

Aziz St Peter Masolino tarafından geri getirilmesi.

Berlin Tondo

St Peter, Hastasını Gölgeleriyle Şifa Etmesi

Jan Van Eyck

Jan van Eyck ya da Johannes de Eyck (9 Temmuz 1389 - 1441), Flaman ressam. 15. yüzyılda yeni gelişmekte olan yağlı boya tekniğini yetkinleştirmesiyle tanınır. Çoğunlukla portre ve dinsel konulu resimler yapmıştır. Resimde derinlik anlayışı yepyeni bir teknikle ifade edilmeye başlamıştır. Resimleri hayranlık uyandırmış ve birçok ressam tarafından taklit edilmiştir. Arnolfini'nin Evlenmesi en ünlü tablolarındandır.

Arnolfinin Evlenmesi

Mesih'in Askerleri

Kuzuya tapma

Leon Battista Alberti

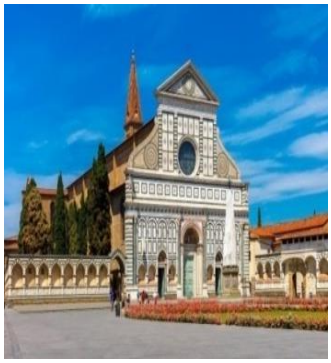
Leon Battista Alberti (1404 – 1472) Rönesans hareketinin öncülerindendir. İtalyan ressam, mimar, matematikçi, filozof vedilbilimci.

Rucellai Sarayı

Tempio Malatestiano, 1468

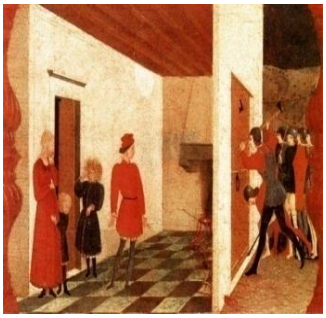
Santa Maria Novella Basilikası

Paolo Uccello

Uccello(1397- 1475, Floransa, İtalya), İtalyan Rönesans başlangıcında Floransa ekolünde bulunan ressamdır. Babası bir berber ve cerrah olup, annesi Floransa'nın ileri gelen ailelerindendir.Uccello15. yüzyıldaİtalya'da ilk defa perspektif kurallarına göre eser verenlerden birisi olarak tanınmıştır. Döneminin ressamları klasik gerçekçi konulara önem verirken o eserlerinde renk ve eğlenceye önem vermiştir.

San Romano Muharebesi

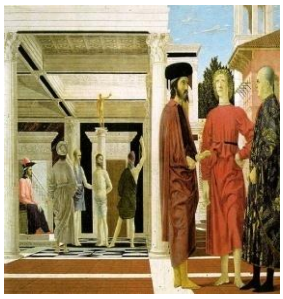
Yangın

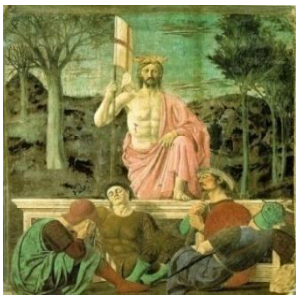
Martirio di Santo Stefano

Piero Della Francesca

Piero Della FrancescaİtalyaToskana (1416-1492). Erken Rönesans İtalyan ressamıdır. Eserlerinde insanlık sevgisi görülmektedir. Sanatçı çalışmalarında geometrik formları ve perspektifi kullanır.

İsan'ın Kırbaçlanması

Diriliş

Yeniden Doğuş

Raffaello Sanzio

Raffaell Sanzio, (1483-1520) Rafael olarak bilinir. Rönesans döneminin İtalyan, ressamı ve mimarıdır. Çalışmalarında şekiller belirgindir. Eserlerinde zenginliği ve insanın gösterişli yanlarını anlatır.

Atina Okulu

The Dragon

Meryem'in EvliliğiSaint George And Dragon

Albrecht Dürer

Albrecht Dürer (1471 - 1528) tarihleri arasında yaşadı. Alman ressam, matematikçi ve matbaacı idi. Geç gotik flamen sanatı uygular. Rembrant ve Goya ile beraber eski basımların en önemli isimlerinden biri olarak kabul edilir. Nürnberg, Almanya'da doğmuş ve ölmüştür.

Aziz Hieronymus Hücresinde

Ziyaret

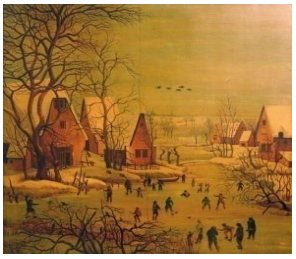
St. JeromeVahşi Doğada

Pieter Brueghel

Pieter Brueghel (1525-1569) peyzaj çalışmaları ve köy betimleriyle ünlü Hollandalı Rönesans ressamıdır. 1559'dan sonra soyadındaki "h" yi atmış ve eserlerini Bruegel şeklinde imzalamaya başlamıştır.

Hasat zamanı, 1565

Kış manzarası, 1525

Karda Avcılar, 1565

BAROK DÖNEMİ(14-18. YÜZYIL)

Sir Peter Paul Rubens

Sir Peter Paul Rubens 28 Haziran 1577 Hollanda da doğdu. 30 Mayıs 1640 tarihinde öldü. Flaman Barok sanat okulunun en önemli sanatçısı olarak kabul edilmektedir. Resimlerinde hareket, renk ve abartıya çok önem verdi.

Saint George ve Ejderha

Mesih'in Tapınağı

Susanna Lunden'nin portresi

Diego Velázquez

Velázquez (1599 – 1660), İspanyol ressamdır. Kral IV. Felipe'nin sarayında baş ressam olarak çalışmıştır. Barok döneminin kendine özgü ressamlarındandır ve portreleriyle ünlenmiştir. İspanyol Kralı'na olan yakınlığı nedeniyle birçok soylunun ve saray yaşamının resimlerini yapmıştır. Resimlerinde ışık ve gölgeyi ustalıkla kullanmıştır. Kendi döneminde hâkim olan sadece güzel olanı resmetmek geleneğini kırmıştır. Doğal olan her şeyi resmeden ressamların ilklerindendir. O yüzden "gerçeğin gerçek ressamı"dır.

Yumurta kızartan yaşlı kadın

Breda'nın teslimi

Nedimeler

Nicolas Poussin

Nicolas Poussin (1594-1665) Fransız ressamdır. Çalışmalarında ağırlıklı olarak duruluk, mantık ve düzen ön plana çıkarılır ve hatları, renge yeğler. Çalışmaları, 17. yüzyılın baskın Barok tarzına karşı bir alternatif olarak görülür. 20. yüzyıla kadar, Jacques-Louis David, Jean-Auguste-Dominique Ingres and Paul Cézanne gibi klasik odaklı sanatçılara ana ilham kaynağı olmuştur.

Sakin bir Peyzaj

Phocion'un Külleri İle Manzara

Diogenes ile Manzara

Meindert Hobbema

Meindert Hobbema (1638 - 1709), Hollandalı ressam. Bütün yaşamını Amsterdam'da geçirmiştir. Yapıtlarında gün ışığını yoğun biçimde kullanmıştır.

Middelharnis'teki Bulvar (1689)

Bos Landschap (1665)

Denekamp yakınlarındaki Singraven'deki su değirmeni

ROMANTİZM AKIMI (1790-1850)

Joseph Mallord William Turner

William Turner (1775 –1851) İngiliz ressamdır, Londra'da dünyaya gelmiştir. Kraliyet Akademisi Sanat okuluna henüz 14 yaşında iken girmiş ve bir yıl sonra Akademi'ye kabul edilmiştir. Turner, Romantizm akımından etkilenmiştir. İyi bir manzara ressamı olan sanatçı, resimlerinde; yamaçlar, denizler, dalgalar gibi konuları ele almıştır. Fırtınaların, kasvetli havaların ressamı olarak anılan Turner, "İnsanın doğaya her zaman yenik düştüğünü" söylemiştir.

Venedik - The Dogana ve San Giorgio

Mortlake Terras

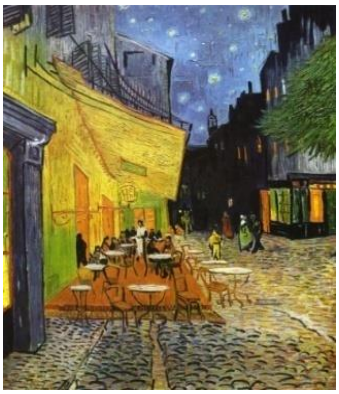
Dieppe Limanı Maggiore

ART İZLENİMCİLİK DÖNEMİ

Art izlenimcilik, Fransa'da, izlenimciliğin kurallarına tepki olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru doğan akım. Ard İzlenimciliğin temsilcileri olan sanatçılar, sanat yaşamlarına izlenimcilikle başlamışlardır. Ancak bu izlenimcilik akımının kimi sınırlamalarını aşmak ve resimlerine kendi kişiselliklerini katmak istiyorlardı. Zamanla kişisel anlatım resimlerine yansıdı. İzlenimciliğin canlı ve parlak renkleri yanında, gelenekselin dışına çıkan konu anlayışı da bu sanatçıları etkilemeyi sürdürdü.

Vincent Willem Van Gogh

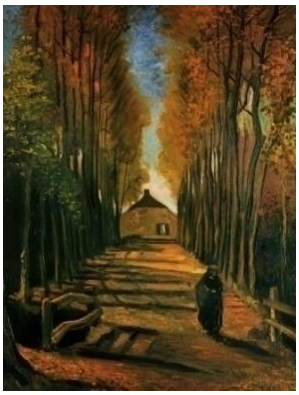
Vincent Willem van Gogh (1853–1890) Hollandalı, izlenimci bir ressamdır. Batı dünyasında sanat tarihinin en tanınmış ve en etkili şahsiyetlerindendir. On yıldan biraz fazla bir süre içinde aralarında 860 yağlıboya tablonun da olduğu 2.100 kadar resim ve çizim çalışması üretti.Çizgi halindeki tuşlar ile çalışması da resim sanatına getirdiği yeniliklerdendir. Sanat gücü, denge hissinde ve ifadesindeydi.

Kafe Terasta Gece

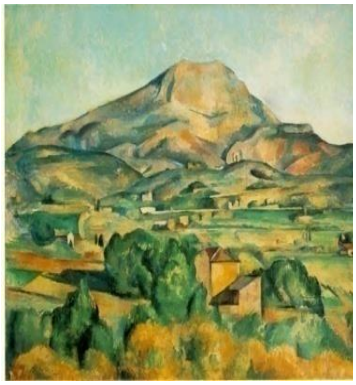
Ampul Tarlaları

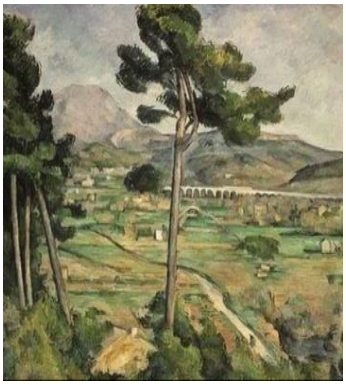
Sonbahar Kavak Caddesi

Paul Cezanne

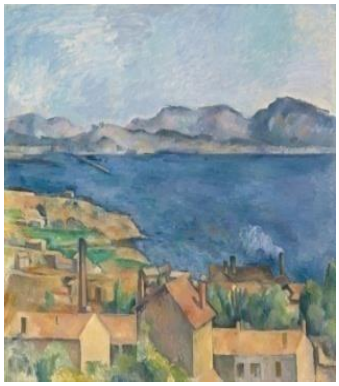
Paul cezanne (1839-1906) Fransız post-empresyonist ressam ve gezgindir. Modern sanatın gelişmeine yaptığı katkılar ve etkisi sebebiyle çoğu zaman modern sanatın babası olarak anılmıştır. Empresyonizm kübizm arasında bir köprü oluşturmuştur.

Mont Sainte-Victoire

Viyadüklü Manzara

Estaque Körfezi

21 YÜZYIL VE GÜNÜMÜZ

Paul Caponigro

7 Aralık 1932 doğumlu olan Amerikalı bir fotoğrafçı.Caponigro, Minor White ile eğitim almış ve iki Guggenheim Bursu ve NEA'dan üç hibe kazanmıştır . En iyi bilinen fotoğrafları, Running White Deer ve *Galaxy*Apple'dır . Konusu manzara ve natürmort içermekte , doğal formlara ilgi duymaktadır . En çok, peyzaj çalışmaları ve eserinin mistik ve manevi nitelikleri ile bilinir. Çoğu kez Amerika'nın önde gelen peyzaj fotoğrafçılarından biri olarak kabul edilir. Caponigro'nun ilk tek kişilik sergisi 1958'de George Eastman House'da gerçekleşti. 1960'lı yıllarda Caponigro , çeşitli teknik araştırmalarda Polaroid Corporation'a danışırkenBoston Üniversitesi'nde yarı zamanlı fotoğraf okutmayı öğretti.

Soulcatcher Studio

Ağaç ve taş

Yansıtan Akış

Ek-13

DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOGRAFLARI

Perspektif Örn.
Sanat Tarihi
Sanatçı

Ek-14

KONTROL GRUBU UYGULAMA FOTOGRAFLARI

EK-15

GÖZLEM YAPILAN DERSİN DÖKÜMÜ

KODLAMA ANAHTARI (1. Hafta)

Gözlem Kaydının Dökümü

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⍏: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih:14.11.2017

Sınıf:7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12:00

Ders Bitişi: 12:40

Konu: Sanatın Görsel Dili (Sanatın öğe ve ilkeleri)

Kayıt Biçimi: Kamera

X: Öğretmen, Öğr: Öğrenci

Saat 12.00 öğretmen derse girdi.

◙X. Herkes ayağa kalksın. Merhaba arkadaşlar.

Öğr. Sağolun.

X. Oturun çocuklar.

X. Çocuklar bugün görsel sanatlar dilini açıklayacağız.

Öğr. Bir şey yapmak için.

▪X. hiperrealist bir sanatçının çalışması. Oğlum ellinizi sallamayın.

Öğr. Çok ayıp.

Saat 12.10

Öğr. Yapay çizgi ne hocam?

○X.Doğada var olmayan ve insanların yapmış olduğu çizgiye yapay çizgi diyoruz. Doğada olan çizgiye ise doğal çizgi diyoruz.

Öğr. Evet hocam.

○X. sonuç öğrencilerin değişik formları objektif yönlerden en gerçekçi bir şekilde değerlendirmesidir.

Öğr. Form form …?

○X. Şekil demektir çocuklar. Şekil anlamına gelir.

Öğr. Doku

○X. Dokuya gelelim çocuklar. Doku en dikkat çeken özellik birbirine benzeyen nesnelerin bir araya gelmesidir. Örneğin arıların bal peteğinin altıgen olması…

Öğr. Kestik.

○X. ya da evlerin çatısındaki kiremitlerin tekrarı.

○X. Beşinci özellik leke ve diğer anlamı ışık-gölge. Bir yüzey üzerinde algılanan ton farklarına leke denir. Lekeler çocuklar genellikle homojen şeklinde dağılır.

Öğr. 25 dakika var .

☼X. Altıncı özellik değer valör anlamına gelir. Değerde beyaz renk ile değeri artırıp azaltabiliyor değil mi çocuklar?

Öğr. Evet hocam.

○X. Değer elemanı güçlü kontrastlar; kontrast demek zıt demek siyah beyaz gibi düşünün.

Öğr. Hocam zıtlık ne demek

☼X. Örneğin siyah-beyaz birbirinin tersidir.

Öğr. Hocam vurgu.

☼X. Değer elemanı, güçlü kontrastlar oluşturmada kullanılabileceği gibi, ışıklı yüzeylerden derin gölgelere geçişlerle hareketlilik ve farklılık oluşturmada da kullanılabilir.

▪X. Kayıta bakabilir miyim?

⏚. Tamam, hocam kayıt alıyor.

☼X. Şuan anlattığım şeyler resim tablolarında bulunulması gerekir. Eğer bunlar olmasa ne olur resim tam olmaz.

Öğr. Vurgu

○X. Yedincisi boşluk. Boşluk diğer anlamıyla mekân anlamına gelir. Diğer kelimesi de espastır. Boşluk, mekân veya espasnesnelerin içinde altında, etrafında, arasında veya üstündeki mekân, alan, olarak tanımlanabilir.Müzikte, şiirde, konuşmada mekân susmaların karşılığıdır. Anlaşıldı mı?

Öğr. Evet. Anlaşıldı öğretmenim.

☼X. Resimde negatif elemanların yanında pozitif elemanlarda vardır.

Öğr. Vardır vardır!!

☼X. Bu tabloda pencerelerin yer aldığı yerler negatif ve figürlerin aldığı yerler pozitiftir.

◙X. Diğer bir özelliğe geçtik. Görsel düzenleme öğeleri gelişi güzel değildir birtakım ilkelere göre düzenlenir.

Öğr. Hocam niye bu böyledir.

▪X.Osman otur. Osman!

☼X. Bunlardan biri dengedir. Denge görsel sanatlarda kullanılması bir zorunluluktur. İki tür denge vardır: Simetrik ve asimetrik dengedir. Simetrik denge bildiğiniz gibi iki tarafın eşit olma durumudur. Asimetrik denge ise; birbirinin aynısı olmayan öğelerin serbest bir yerleştirmeyle sağlanan dengesidir.Örneğin; 1 kilogram demir ve bir kilogram pamuk dengelidir.

Öğr. Hareket ve ritim ikinci özelliktir hocam.

○X. Aferin sana.

Öğr. Hocam aferin bana!

▪X. Evet sana oğlum.

☼X.İkinci bir özellik hareket ve ritimdir çocuklar. Size verdiğim kâğıtlardan takip edebilirsiniz çocuklar.

Öğr. Evet hocam çok güzel. Teşekkürler.

○X.Hareket hissi hareket, bir sanat eserindeki nesnelerin uyandıracak şekilde düzenlenmesidir. Ritim harekete bağlıdır ve tekrardan meydana gelir.

Öğr. Hareket. Biz nasıl çizeceğiz?

◙X. Oğlum!

☼X.İnsan ömrünün bitmeden sürekli çalışan hayati organımız nedir?

Öğr. Kalptir hocam.

○X. Kalptir değil mi, kalp. Kuşların kanat çırpması ritme örnektir. Tabloda gördüğünüz Magritte ait Golconde eseri. Figürler birbirinin tekrarı olmuştur.

○X.Üçüncü bir özellik zıtlık. Farklılık olarak tanımlanabilir.

Öğr. Zıtlık.

☼X.Osman. Bu tablodaki siyah ve beyaz renkler birbirinin zıttıdır.

◙X.Oğlum ayağa kalkma sıraya otur.

Öğr. Tamam hocam. Geçeceğim.

Saat 12.30

○X. Şimdi başka bir konuya geçiyoruz. Oran-orantı. Oran diye nitelenen şeyler, örneğin küçük bir oda da kocaman bir kanepe, geniş bir duvarda asıllı duran küçük bir resim veya bir figürün ya da nesnenin bir parçasının bir diğerine göre ya çok küçük, ya da çok geniş olması gibi rahatsız edici unsurlardır. Tabloda gördüğünüz gibi sahilde oturan insanlar var öndeki figür büyük ve arkadaki figürler küçüktür şeklinde birbirine oranlarsınız.

☼X. Beşinci özellik birlik-bütünlük.

Öğr. Öğretmenle beraber tekrar eder. Birlik-bütünlük.

☼X.Sanat eserindeki birliği, eserde yer alan bütün elemanların, eserin tamamı ile ve birbirleriyle uyum içinde olması ve hepsinin aynı şeyi söylemesi şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu resimde gördüğünüz gibi arka plandaki tarla ve gökyüzündeki bulutlar ve benzeri gibi hepside bu iki figür üzerinde tamamlanıyor. Birlik gerek müzik, drama, edebiyat, gerekse resim, heykel gibi plastik sanat alanlarındaki tüm sanat formlarının başarılı olabilmesi için gerekli bir unsurdur. Sanat çalışması üzerinde uygulanan tüm ilkeler, çalışmanın birlik ve bütünlük içinde görülmesi amacını taşımaktadır.

◙X. Altıncısı çeşitlilik. Bu esnada nöbetçi öğrenci içeri girer. Ders akışı bozulmasın diye nöbetçi öğrenci geri gönderilir.

☼X.Çeşitlilik, değişiklik ve zıtlıkları içeren bir tasarım ilkesidir.Doğal yaşam içerisinde de çeşitliliği hem fiziksel hem de sosyal olarak görebiliriz. Örneğin insanlara dışarıdayken baktığınız zaman dışarıdaki insanlar birbirinden farklıdır. Mekânlarda öyle. Girdiğimiz dükkânlar ve lokantalar birbirinden farklıdır. Bu resimde gördüğünüz gibi Japon bir sanatçının eseridir. Suluboya tekniği ile yapılmış bir

çalışmadır. Gördüğünüz gibi insanlar birbirinden farklı binalarda öyle. Böylelikle hayatın içinde de bir çeşitlilik vardır.

◙X.Vurgu. Öğrencilerden biri şaka yapar ve arkadaşları kahkaha atar. Öğretmen devreye girer:

Öğr. Cesur sen mi söyledin.

◙X. Arkadaşlar lütfen! Vurgu bir zıtlıktır. Sizce vurgu olan bu resimde gözünüze dikkat çeken figür hangisidir? Bu adam değil midir?

Öğr. Öğrenciler hep beraber bu adam.

☼X. Bu eser Salvador Dali'ye aittir. Sanatçılar ilgi çekmek için tek düzelikten kaçınırlar. Bunun için eserlerinde ilgi merkezleri olmaya çalışırlar.

◙X. O kadar yakından kameraya çekmene gerek yok.

Öğr. Gözü ağrıyor.

Öğr. içine gir içine gir.

⏚. Hocam bırakmıyorlar ki doğru düzgün.

▪X. Sessiz!

◙X. Sanatçılar eserlerinde. Uzaktan çek uzaktan.

Öğr. Uzaktan çek uzaktan. Oradan belli olsun.

◙X.Devam edelim konumuza arkadaşlar. Sanatçılar ilgi çekmek için tek düzelikten kaçınırlar. Bunun için eserlerinde ilgi merkezleri olmaya çalışırlar.

▪X.Osman!

Öğr. Vurgu, vurgu, vurgu!

○X.Vurgu, bir mektupta, kitapta, şiirde altı çizilen bölüm veya kısımdır. Günlük hayatımızda belirli fikirlerin, nesnelerin altını çizer, özellikle vurgularız. Vurgu sanatta hangi alanların öncelikli olacağını kontrol eder. İki önemli görsel vurgu tipi vardır. Birincisinde sanat elemanı bütün esere baskındır. İkincisinde bir bölge, tüm öteki bölgelere egemendir. Eğer sanatçı eserinde bir elemanı vurgulamak, öne çıkarmak isterse, öteki elemanları ikinci dereceye atar. Örneğin burada Salvador Dali'nin eserinde yaptığı gibi.

◙X.Şimdi bu sorulara geldik size soracağım ardından. Çocuklar. Oğlum Osman!

Öğr. Durmuyor hocam!

Öğr. Herkes konuşuyor bir tek bana atıyor.

◙X.Çocuklar bu soruları size soracağım bunlardan sorumlu olacaksınız. İlleri de karşınıza çıkabilir. Şimdi ben size soru soracağım siz bana cevap vereceksiniz. Sanatın ilke ve öğeleriyle ilgili size soru soracağım siz cevap vereceksiniz.

Öğr. Cevap veririz hocam.

Öğr. Söyleyin hocam

◙X.Parmak kaldırıyorsunuz. Parmak kaldırmayanı kaldırmayacağım.

☼X.Birinci soru çizilen bir resimde belli elemanların veya nesnelerin birbirleriyle veya bütünüyle ilişkisine işaret eden sanatın ilkesi aşağıdakilerden hangisidir?

Öğr. Çizgi! Çizgi!.Birkaç öğrenci beraber söyleyerek bu cevabı kullanmıştır.

◙X. Hayır değil.

Öğr. Oran-orantı hocam.

◙X. Aferin! Osman. Cevabı oran orantı.

☼X. "Bir yüzeyde devamlı hareket eden bir noktanın bıraktığı iz" olarak da tanımlanan sanatın elemanı aşağıdakilerden hangisidir?

a) Doku b) Çizgi c) Renk d) Ritm

Öğr. Doku (Bağırarak söyler).

◙X.Hayır değil. Parmak kaldırmadan cevap vermiyorsunuz çocuklar (Sessizce dinliyorlar bu arada).

Öğr. Çizgi.

○X. Aferin! Baran. Cevap çizgi olacak.

☼X. Üçüncüsü aşağıdakilerden hangisi sanatın elemanları arasında yer alır?

a) Denge b) Renk c)Değişiklik d)Ahenk

◙X. Parmak kaldırmadan cevap vermiyorsunuz. Sesiz olun çocuklar.

Öğr. B hocam

▪X. Doğru cevap B. Aferin! Ahmet.

☼X.Diğer bir soruya geçiyoruz çocuklar. Aşağıdakilerden hangisi görsel düzenleme öğelerinden **değildir?**A mekan, b doku, c leke, d birlik.

Öğr. Hocam birlik. Cevap d birlik .

◙X. Cevap d

◙X. Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. Şimdi bu sunumda anlamadığınız bir konu varsa sorabilirsiniz?

Öğr. Hocam çok iyi anladık konuyu

Saat 12.35

▪X. Madem konuyu iyi anladıysanız o zaman çocuklar ben sizlere soru sorayım. Bana çizgi konusunu kısaca kim anlatacak.

Öğr. Çizgi çizgidir.

Öğr. Çizgi üç boyutludur

▪X.Sessiz olun kesin artık bu ne gürültü. Şimdi bana kim anlatacak. Siz bir araştırmanını parçası oldunuz bu konuyu iyi bilirseniz resimden daha iyi anlarsınız çocuklar.

▪X.Oğlum! Oğlum Osman! İlerde büyük şehirlere gittiğiniz zaman sergilere belki denk gelirsiniz.

Öğr. Hocam bunları size mi veriyoruz

▪X.Hayır sizde kalıyor.

☼X. Çocuklar görsel düzenleme öğeleri nelerdir? Hatırlamanız açısından birincisini ben söyleyeyim. Hoca bu esnada tahtada görsel düzenleme öğelerini öğrencilere sorarak dersin son tekrarını yapar.

○X.Birinci. Çizgi

Öğr. İkincisi Denge (Hoca öğrencinin söylediğini tekrarlayarak tahtaya yazar).

☼X. Üçüncüsünü kim söyler. Arkadaki

Öğr.Renk.

☼X. Dördüncüsü

Öğr. Hocam zıtlık.

Öğr. Biçim.

☼X. Size sanatın düzenleme öğelerini soruyorum.

Öğr.Hocam doku.

◙X. Beşinciyi kim söyler bana.

Öğr. Leke hocam leke leke.

◙X. Bunların dışında iki tane daha kaldı. Altı

Öğr. Leke leke.

○X. Leke yazıldı.

Öğr. Değer

☼X. Bir tanesi kaldı.

Öğr. Boşluk.

○X. Size sanatın düzenleme ilkelerini soruyorum. Birincisini kim söyler.

Öğr. Hareket! Hareket! Hocam.

◙X. Sesiz olun parmak kaldırmadan konuşmayın. İkincisi

Öğr. Zıtlık

☼X. Üçüncüsü. Parmak kaldırarak söyle Funda

Öğr. Vurgu hocam.

☼X. Dördüncüsü parmak kaldırarak söyle kızım

Öğr. Oran-Orantı

☼X. Beşincisi kim söylemek ister?

Öğr. Denge

☼X. Altıncısı. Ferhat

Öğr.Çeşitlilik.

☼X. Yedincisi çocuklar

Öğr. Hocam birlik! Birlik.

◙X. Çocuklar bunlar resimde olmazlar olmazlarıdır.

Öğr. Son 3 dakika kaldı.

▪X. Çocuklar şimdi bu kâğıtlar sizde kalıyor bunlara bakıyorsunuz anlaşıldı mı?

Öğr. Hocam bende bunlar yok.

▪X. Al o zaman

◙X. Çocuklar haftaya perspektif konusunu araştırıyorsunuz. Yanınızda malzemeyi getirmeyi unutmuyorsunuz. Haftaya görüşmek üzere. İyi günler.

O anda zil çalar.

Öğr. Sağ olun hocam.

Öğr. Size de iyi günler.

KODLAMA ANAHTARI (2. Hafta)

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⍏: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih: 21.11.2017

Sınıf:7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12.00

Ders Bitişi: 12.40

Konu: Perspektif tekniği ile ilgili temel bilgiler.

◙X.Günaydın çocuklar.

Öğr. Günaydın hocam

○X.Dersimiz perspektif ile ilgili temel bilgiler.Doğadaki iki ya da üç boyutlu cisimler bizden uzaklaştıkça küçülmüş ve renkleri solmuş gibi görünürler. Cisimler uzaklaştıkça görünüşleri gerçek görünüşlerinden farklılaşarak küçülür.Yakın olan cisimler ise uzaktakinden daha büyük ve ayrıntılı gözükürler. Bu olaya resim dilinde biz ne diyoruz?

Öğr. Perspektif diyoruz.

☼X. Bu şekilde iki veya üç boyutlu cisimlerin düz bir yüzeye aktarılmasına perspektif deniliyor. O yüzey duvar olabilir, masa olabilir ve tuval olabilir.

Öğr. Tuval ne hocam?

○X.Tuval yağlıboya üzerinde yapıldığı bir bez parçasıdır.

☼X. Bu resim yağlıboya çalışmasıdır. Van Gogh'a ait bir çalışma. Bunu kim anlatabilir bu resmin özelliğini? Baran

Öğr. Hocam çizgi perspektifidir. En çok öne çıkan renkler kırmızı, turuncu ve sarıdır.

☼X. Aynı zamanda renk perspektifi de var değil mi?

Öğr. Evet hocam

Öğr. Hem çizgi ve hem de renk perspektifi var hocam. Birden içeri doğru gitmiştir.

▪ X. Aferin oğlum. Sorusu olan var mı?

Öğr. Var.

Öğr. Hocam bu iki boyutlumudur yoksa üç boyutlu mu?

☼X. Bu iki boyutludur. Ama üç boyutlu şekilde de görülür.

Öğr. Hocam iki boyutlu üç boyutlu nerden anlayacağız?

○X.İki boyutlu çalışmalar tuval ve düz bir duvar üzerinde perspektifi kullanarak yapılan resimlerdir. Göz yanılması perspektifi uygulanarak elde edilir. Üç boyutlu çalışmalar ise heykeldir. Ağırlığı var kütlesi var ve çevresinde rahatlıkla dolaşabiliyorsun. Heykel gibi olan çalışmalara biz ne diyoruz?

Öğr. Üç boyutlu.

○X. Üç boyutlu (Hoca cevabı tekrarlar).

☼X. Şimdi çizgi ve renk perspektifi olmak üzere ikiye ayrılır. Birincisi çizgi perspektifi paralel çizgilerin sonsuzda birleşmesidir yani küçülmesidir. İkincisi renk perspektifi ışık değiştikçe ve cisimler bizden uzaklaştıkça renklerin değişim göstermesine denir.

○X. Bu çalışma mesela San Romano' nun Uccello Savaşı ile ilgili bir yağlıboya çalışmasıdır. Bu resmi kim bana anlatabilir? İlk önce çizgi perspektifi ne olduğunu kim bana anlatabilir?

☼X Osman.

Öğr. Bu çizgi perspektifidir.

☼X. Çizgi perspektifi nedir Osman?

Öğr. Örneğin çizgilerin hocam şey olmasıdır sonsuzda birleşmesidir yani küçülmesidir.

▪X. Evet doğru. Aferin! Osman.

☼X. Renk perspektifi nedir? Rabia.

Öğr. Hocam ışık değiştikçe… ışık değiştikçe cisimlerin bizden uzaklaşmasıyla renklerin değişmesidir.

▪X. Aferin! Rabia

◙X. Bu resmi kısaca kim anlatabilir? İrem

Öğr. Hocam renk perspektifi vardır. Hocam gerideki resimler gözükmüyor.

☼X. Silik

Öğr. Silik gösteriyor gerideki resimleri tam net göstermiyor. Bu nedenle renk perspektifi

◙X. Teşekkürler İrem.

☼X.Diğer bir slâydımıza geçelim. Bu da Adolph von Menzel çalışması "Demir Doğrama Atölyesi" 1872 yılında yapılmış. Orada günlük demir atölyesinde yapılan işleri ele almış Yağlıboya çalışması. Tabloda gördüğünüz gibi yine renk perspektifi ön planda renkler geride silik ve buğulu görülüyor, ön plandaki renkler daha net ve canlı görülüyor.

Öğr. Resimde bunlar çok yorulmuşa benziyorlar hocam.

○X. Resimde sanatçı işçilerin çalışma anı yansıttığı içindir.

☼X.Perspektif türlerine geçelim. Konik perspektif, cisimleri aslında nasıl görebiliyorsak aynı görünüşü verebilen bir perspektif çeşididir. Konik izdüşüm metodu ile elde edilen perspektif şekli gözümüzün cisimleri gördüğü şekle çok yakındır. Bunun için konik perspektif olarak çizilmiş cisimler daha gerçekçi gözükür. Genellikle mimarlar ve yapı ressamları tarafından daha fazla kullanılır. İzdüşüm meydana gelebilmesi için gözlem noktası, cisim, izdüşümü düzlemi ve izdüşürücü ışınlara ihtiyaç vardır.

○X.Kaçma Noktası Gerçekte birbirlerine paralel oldukları halde perspektifte paralellikleri bozulan doğrulara ''Kaçan Çizgiler'' ,kaçan çizgilerin de ortak kesişme noktalarına ''Kaçma Noktası'' adı verilir ve ''KN'' harfleriyle gösterilir. Üç farklı çizgi perspektifi türü vardır: Bir tek kaçma noktalı çizgi perspektifi(Paralel perspektif): Bir tek kaçma noktası vardır. Daha çok iç mekânların perspektif anlatımlarında kullanılır. İç mekân derken oda mutfak ve salon gibi yerlerdir.

☼X. Kim bana kaçma noktasını açıklar. Ferhat

Öğr. Hocam çizgilerin orta noktada kesişme şeyine denir.

☼X. Yani orta noktada kesişmesidir diyorsun.

Öğr. Evet hocam.

☼X..Kaçma noktasını nasıl gösteriyoruz çocuklar?

Öğr. KN hocam(Sınıfça bu soruya cevap verirler).

◙X. Parmak kaldırarak konuşursanız daha çok sevinirim çocuklar. Hoca sonraki slâytta geçer ve slâyttaki çizimi anlatır.

☼X. Demin anlatmaya çalıştığım şey bu. Yatay bir çizgi biz buna ufuk çizgisi diyoruz. Bu kırmızı gördüğünüz noktalar kaçma noktalarıdır. Her şey bu ufuk çizgisidir. Ufuk çizgisi ne demek gözümüzün hizasında olan yer demek. En son gördüğümüz yerin göz hizası demek. Mesela dışarıda gökyüzüne bakarken gördüğümüz en son çizgi. Bu çizgiye ne diyoruz?

Öğr. Ufuk çizgisi diyoruz. Öğrenciler sınıfça cevap verir

▪X. Hata daha önceki testlerde de sormuştum. Çoğunuz doğru cevap vermişti.

Öğr. Evet.

▪X. Kaçma noktaları bunlar. Birazdan uygulama yaparken bunları daha iyi görürsünüz.

☼X. Bu da tek kaçma noktalı perspektif. Ufuk çizgisi üzerinde kaçış noktaları var. Bunlar hayali çizgilerdir. Bunu anlamamız için bu çizgiler kullanılmıştır.

☼X. Önemli ikinci özelliğe geldik çift noktalı perspektif yani açısal perspektif. Rönesans ressamlarının diyagonal yer karolarını çizmek için kullandığı iki kaçış noktalı perspektifte açısal perspektif olduğu gibi dikdörtgen ya da karelerin kısa görünümleri kaçış noktalarının pozisyonlarına göre değişir.

○X. Diyagonal çapraz çizgi demek. Yani çizgiyi çapraz çizmek demek. Anlaşıldı mı?

Öğr. Evet.

○X. Bu noktalar simetrik olarak alınır ve ön plandaki diyagonallerin yani çaprazların genişliklerine göre eşit aralıklarla alınan noktalarla birleştirirler.

▪X. Birazdan slâytlarla göreceksiniz. Çift kaçma noktalı perspektifle. Bunlarda da ufuk çizgisi çiziliyor. Gördüğünüz gibi çapraz çizgiler çiziliyor ve bir nevi iç mekân görüntüsü.

Öğr. Evet

Öğr. Evet

☼X.Aslında burası ya bir mutfaktır ya da oturma odasıdır.

○X. Buradaki slâytta da bir dolap çizilmiştir. Çift kaçışlı perspektif. Okların yönlerini görüyorsunuz. Bir sonraki slâytta geçilir.

☼X. Üç kaçma noktalı çizgi perspektif diğer adıyla eğik perspektif. Bu perspektifte dikdörtgen ya da kare prizmanın hiçbir ayrıntısı resim düzlemine paralel değildir. Dikey dik açılar; şekil göz hizası çizgisinin altında ise altta, üstünde ise üst boşlukta kesişirler. Buna biz derste tam olarak işlemeyeceğiz. Sadece adını bilin diye slâyttı koydum buraya. Bir sonraki slâytta geçilir.

☼X. Örnek olarak yatay yine çizgi çiziyoruz. Ufuk çizgisinin üzerinde iki kaçış noktası var. Yukarda da bir kaçış noktası var. Çünkü çizgiler yukarıda birleşiyor. Diğer bir slâytta da üç kaçma noktalı çizgi perspektifiyle binanın alttan görünüşü çizmişler.

◙X. Şimdi resimler üzerinde beyin fırtınası yapalım. Şimdi kim bana bu resmi yorumlayabilir. Tek kaçışlı mı, çift kaçışlı mı gördünüz zaten. Evet Osman.

Öğr. Üç kaçış noktalı.

○X. Üç kaçış noktalı yukarı gidiyordu bu resim için

Öğr. İki kaçışlı

◙X. Emin misiniz?

Öğr. Cevap verebilir miyim?

○X. Tek kaçış noktalı. Ferhat neden tek kaçışlı perspektif olduğunu söylüyorsun bize anlat.

Öğr. Hocam tam merkez açısından göründüğü için.

☼X. Evet tam merkez açısından göründüğü için. Bu resimdeki renkleri tam olarak kim yorumlayabilir bana.

◙X. Baran

Öğr. Çizgi Perspektifi kullanmış. Renklerin beyaz, yeşil, kahverengi.

☼X. Renk perspektifi de var. Ön plandaki renkler nasıldır?

Öğr. Ön plandaki renkler.

☼X. Renkler daha parlak, canlı ve daha nettir değil mi?

Öğr. Evet

Saat 12.25

☼X. Arkadaki renkler nasıldır?

◙X.İrem.

Öğr. Hocam arka plandaki renkler soluktur. Çünkü renk perspektifi var.

◙X. Teşekkür erdim. Bravo. Sonraki slâyt.

☼X. Bana biriniz bunu sorgulayın. Kim anlatabilir bu resmi bana?

Öğr. Hocam çizgi perspektifi kullanmış. Hocam birde renk perspektifi kullanmış biraz çizgiler soluk.

☼X.. Binanın içi değil mi bu. İç mimariyi kullanmış sanatçı.

Öğr. Evet.

◙X. Söyle Nevin.

Öğr. Hocam bir tane tarihi eserin iç mimarisini çizmişler, renklerini silik ve soluk çizmişler. Burada renk ve çizgi perspektifi var hocam.

◙X. Aferin. Diğer bir sanatçının çalışmasını görüyorsunuz yine burada renk perspektifi var.

Öğr. Çizgi ve renk perspektifi var.

☼X. İsterseniz bu çalışmayı inceleyin. Burada renk perspektifini görüyorsunuz ön plandakiler daha canlı ve arka plandakiler soluk. Yağlı boya çalışması bu.

◙X. Çocuklar ölçme ve değerlendirme sorularına geçelim. Bu sorulara dikkat edin ilerde tekrar karşınıza çıkabilir. Bunlara mantıklı cevaplar vermeye çalışın. Ben şimdi size soru soracağım yerinde cevap vermiyorsunuz, parmağınızı kaldırıyorsunuz herkes kendi yerinde cevap vermesin. Parmak kaldıranı kaldırıyorum.

☼X.Aşağıdakilerden hangisi perspektif çeşitlerinden biridir? (Sınıfta hafif bir uğultu başlar).

▪ X. Cevabını verin cevabını.

Öğr. Ufuk çizgisi.

▪ X.Değil

Öğr. Çizgi perspektifi

◙X. Aferin.

☼X.İkinci soruya geçelim. İki ya da üç boyutlu cisimlerin, gözlemciye olan durumunun ve uzaklığının etkileri esas alınarak iki boyutlu düz bir zemine teknik çizim ile aktarılmasına ne denir?

◙X.Ahmet.

Öğr. Perspektif.

▪X.Aferin.

◙X. Üçüncü soru. Aydınlıkla gölge arasında kalan nesnenin yuvarlaklığına göre ışığın azaldığı yarı karanlık bölümüne ne denir?

Öğr. Hocam beni kaldırın.

Öğr. Gölge

◙X. Gölge denir. Aferin oğlum.

Öğr. Yarı gölge

☼X.Dördüncü soruya geçiyoruz çocuklar. Aşağıdakilerden hangisinde gölgenin tanımı doğru olarak verilmiştir?

a) Resim dilinde genellikle koyu bir nesnenin gittikçe açılarak kabartma etkisi yaratmak için kullanılması açısından önem taşır.

b) Gölgeler oluşan görüntüde karşıtlık oluşturacağından cismin algılanmasını da kolaylaştırır.

c) Bir cismin dış şeklini hacimli olarak gösteren ışığın o cismin üzerinde meydana getirdiği koyuluklara denir

d) Gölge karanlık bir alanda ışığın bir kısmının ya da tamamının bir cismin önünde kalmasından kaynaklanan göreceli bir kavramdır.

Öğr. Diyarbakır hocam.

◙X.Neden Diyarbakır Kutbettin? Ama gölge arkama düşüyor.

Öğr. Gölge karanlık bir alanda…

◙X. Ama gölge arkama düşüyor.

◙X. Funda.

Öğr. A hocam

◙X. Neden A?

Öğr. Hocam diyor ki resim dilinde genellikle koyu bir nesnenin gittikçe açılarak kabartma etkisini yaratmak için diyor.

▪ X.Senden gölgenin tanımını istedim.

☼ X.Sen oğlum.

Öğr. B hocam.

☼X. Kaç? Ne?

Öğr. Hocam b

☼X. Gölgeler oluşan görüntüde karşıtlık oluşturacağından cismin algılanmasını da kolaylaştırır. Gölgenin tanımı

Öğr. Hocam Cizre

Öğr. Hocam c

☼X. Neden C

Öğr. Hocam çünkü gölgenin tanımını gösteriyor.

☼X. Doğru cevap c. Bir cismin dış şeklini hacimli olarak gösteren ışığın o cismin üzerinde meydana getirdiği koyuluklara denir. Örneğin bana bakarak doğru cevaba ulaşabilirdiniz.

Öğr. Evet hocam. Gölge arkaya düşüyor.

☼X. Evet. Mesela burada önünde burayı arka yapsaydım o zaman doğru cevap olurdu. Burada sadece önde kelimesi D şıkkını yanlış yapıyor.

☼X. Beş atmosfer katmanlarının renkler ve biçimler üzerinde oluşturduğu yoğunluk nedeniyle uzakların daha silik, yakınların ise daha net görünmesine neden olan perspektife ne denir? Evet, buna herkesin cevap vermesi lazım.

◙X. Kübra.

Öğr. Renk perspektifi

◙X. Aferin renk perspektifi.

◙X. Şimdi çocuklar altıncı soruya geçtik. Cisme bakan kişinin gözünün yüksekliği hizasında alınan ve yatayla paralel olan çizgiye ne denir?

◙X. Kızım

Öğr. Kaçış noktası.

◙X. Hayır. Bahsettiğim cisme bakan kişinin gözünün yüksekliği. Yüksekliği derken ben örnek vermiştim. Demiştim ki dışarıda gökyüzüne bakarken…

◙X.Umut

Öğr. Hocam ufuk çizgisi değil mi?

◙X. Evet cevap ufuk çizgisi. Cisme bakan kişinin gözünün yüksekliği hizasında alınan ve yatayla paralel olan çizgiye ne denir diyoruz? Ufuk çizgisi diyoruz ve Umut'u tebrik ediyoruz.

☼X. Yedi. Çizim yatay doğrultuda iki kesişme noktasına ilave olarak dikey doğrultuda da üçüncü bir kesişme noktası içeriyorsa bu hangi perspektifin tanımıdır? Öğrenciler parmak kaldırıyor.

◙X.İrem.

Öğr. Hocam bu üç noktalı (eğik) perspektif.

☼X. Evet bunu zaten görmüştük. Başka bir şey olamaz çünkü üç noktalı perspektifte çizim yatay doğrultuda iki kesişme noktasında ilave olarak dikey doğrultuda bir nokta vardı ya apartman çiziminde… Üç kesişme noktası oluşuyorsa buna üç noktalı perspektif diyoruz.

☼X. Perspektifte bakış noktası ne anlama gelir? Öğrenciler parmak kaldırıyor.

◙X. Rabia.

a) Bulunan yer ile ilgili durumdur

b) Sanatçının bakış açısıyla alakalıdır

c) Perspektif çizimi anlamına gelir

d) Perspektifi çizilecek nesneye bakmak amacı ile durulan sabit noktayla (Gözlemcinin gözünün bulunduğu noktaya) ilgilidir.

Öğr. Sanatçının bakış açısıyla ilgilidir.

☼ X. Hangisi?

Öğr. B

☼X. Hayır. Öğrenciler soruya cevap vermek için parmaklarını kaldırır.

☼X. Funda.

Öğr. Hocam Diyarbakır

☼X. Neden Diyarbakır?

Öğr. Perspektifi çizilecek nesneye bakmak amacı ile durulan sabit noktayla ilgili olduğu için.

☼X. Sabit bir noktadan baktığımız için. Evet aynen.Dokuzuncu soru. Teşekkürler Funda.

☼X.Aşağıdakilerden hangisi Leonardo de Vinci' nin bulduğu perspektif tekniğinin adıdır? A Azalmanın perspektifi, b Renk perspektifi,c Üç noktalı (Eğik) Perspektif d Çizgi perspektifi

◙X. Ferhat

Öğr. Renk Perspektifi

☼X. Hayır değil.

Öğr. Hocam D çizgi perspektifi

☼X. Hayır

Öğr. Hocam A

☼X. Evet A azalmanın perspektifi. O da üç aşağı ve üç yukarı anlatmış olduğunuz çizgi perspektif ile alakalıdır. Şimdi dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

◙X. Şimdiki kompozisyonu anlatacak arkadaşlarınız gelsin. Onları bir dinleyelim ondan sonra bir uygulamaya geçelim.

Öğr. Hocam bu mu?

◙X. Başla. Evet bu. Başla.

Öğr. Hocam yaşadığım yer çocuk odası.

◙X. Başla, yüksek sesle

Öğr. Çocuk odası sağ ve sol kenarlarında iki yatak var. Sol tarafında ise dolabı var. Kapının rengi kahverengi ortasında bir cam var. Yanlarında ise gitar etrafında kuşlar var. Büyük ve küçük balkonları var. Dolabın boyu 3,5 metre ve gitarın rengi pembe. Etrafında kuşlar üç tane renkleri sarı, mavi ve pembedir. Yer yatakları birbirine yakındır. İki bazanın ortasında bir masa vardır. Masanın rengi sarıdır.

◙X.Teşekkürler.

Öğr. Sağol.

◙X. Diğer bir arkadaşımızı alalım. Renkleri ve buna benzer şeyleri uzun anlatalım.

Öğr. Ben mi

◙X. Evet. Güzel anlatın. O sırada diğer öğrenci tahtaya gelir.

Öğr. Odaya girer girmez eflatun ve krem rengi bir komidin bulunmakta. Odanın hemen yanı başında büyük bir dolap aynı renge sahip eflatun ve krem renkli büyük bir dolap bulunmaktadır. Hemen karşıda bir bilgisayar masası kahve renkli üstünde kitaplar bulunmaktadır. Hemen karşısında iki tane eflatun renginde bir yatak bulunmaktadır. Onların rengi eflatundur. Hemen yanı başında pencere bulunmaktadır. Onların rengi eflatun rengindendir. Bu kadar.

◙X. Teşekkürler.

◙X. Funda gel anlat.

Öğr. Hocam ben sonra anlatayım.

◙X.O zaman İrem gelsin anlatsın. Biraz sonra size göstereceğim.

Öğr. Eve ilk girdiğimde karşıma direkt sehpamız gelir ve üzerinde çiçeğimiz vardır. Ondan sonra 4 odaya ayrılıyor. Odaya girdiğimizde direkt olarak kanepelerimiz görülüyor. Kanepemizin yanında televizyonumuz vardır. Evimiz sobalı olduğu için kanepemizin yanında minderimizi bıraktığımız yerde birde soba bulunmaktadır. Ondan sonraki karşımızdaki oda tam olarak içindeki takımımız ve bizim çocuk odamız vardır. Çocuk odamız da çalışma masası bulunur. Çalışma kitapları üzerinde genellikle ders kitaplarımı bırakıyorum. Genelde burada fazla ders çalışmam. Nedeni soğuk olduğu için. Hocam bu kadar.

◙X.Teşekkür ediyorum. Şimdi arkadaşlar kâğıtlarınızı çıkarıyorsunuz. Bu perspektif resmini çizeceksiniz. Çizmeden önce size anlatayım.

Öğr. Siz mi çizeceksiniz veya biz A4 kâğıdına mı çizeceğiz?

◙X.Yok resim kâğıdına çizeceksiniz. Anlaşıldı mı?

Öğr. Anlaşıldı hocam.

○X. Resim kâğıdının ortasına yatay bir çizgi çiziyorsunuz.

Öğr. Hocam ben böyle çizdim. Oldu mu?

▪ X. Sen geç yerine. Birazdan sana anlatırım.

Öğr. Teşekkürler. Tamam hocam.

▪ X. Herkes çizim yapsın bu uygulama için.

▪ X.İstersen bu taraftan da çek.

. Evet oradan da çekeceğim

Öğr. Hocam sadece o resmi mi çiziyoruz ya da o çizgisini mi?

▪X. Evet. O bütün remi çiziyorsunuz ve ben hatalarınızı kontrol edeceğim.

Öğr. Yok, hocam o yazıları.

▪X. Yazıları sonra yazarsınız. Zamanımız kalırsa bende bir çizim yapacağım tahta da. Bu çizim bu derste bittikten sonra. Öğrenci resim kâğıdını hocaya gösterir.

Öğr. Hocam kâğıdı böylemi tutacağız ya da şöyle mi?

▪X. Böyle tutsan iyi olur.

Öğr. Tamam hocam.

▪X. Şimdi Cesur uygulama için seçtiğim o üç öğrenciyi İrem, Şevin ve Baran onların çizimlerini çekeceksin.

⏚. Tamam hocam.

Öğr. Hocam şimdi çizmeye başlayalım mı?

▪X. Evet başlayabilirsiniz.

Öğr. Hocam çiziyorum ama burada zorlandım nasıl çizeyim bunu. Dersin öğretmeni öğrencinin kalemini alır ve doğru çizimi gösterir.

▪X. Bu çizgiyi böyle çizeceksin. Anladın mı?

Öğr. Anladım hocam.

◙X.Çocuklar perspektif resmin temelini oluşturuyor haberiniz olsun. Örneğin ben size diyorum oyun parkını çizin dediğimde siz perspektif bilgisine sahip olsanız önündeki figürleri büyük yaparsınız ve arkadaki nesneleri küçük çizmeniz gerekiyor. Bu perspektifin temel kuralıdır. Sizin bundan sonraki çizimlerde perspektifi görürüz.

Öğr. İlk önce hangisini çizeceğiz hocam.

◙X. İlk önce yatay çizgi çiziyorsunuz. Ondan sonra köşeye nokta koyuyorsunuz. Ondan sonra köşeden çizginizi çekiyorsunuz. Kapı ve pencere içinde bu yöntemi tercih ediyorsunuz.

◙X. Önce yatay çizginizi çiziyorsunuz yani ufuk çizgisini. Daha sonra yatay çizgi üzerine nokta koyup kaçma noktası diye. Daha sonra ben detaylı bir çizim tahtaya çizip orada pekiştireceğiz.

Öğr. Hocam oraya mı getiriyoruz.

▪X. Evet

◙X. Bu çizgilere dikkat ederseniz resim kâğıdına paraleldir. Bu çizgiler tam dik gelir.

◙X. Cesur geç sen bunları yavaş çek. Sabit tut yavaş. Geç buraya. Bu çaprazdan çek. Sabit dur, sabit durmasan iyi çekmez.

⏚.Tamam hocam.

Öğr. Hocam kağıdım kalmadı.

▪X.Arkasına çiz.

Öğr. Çizim nasıl oldu

▪X. Güzel aferin sana.

Öğr. Hoca buna bakabilir misiniz?

◙X.Sonra hepsini değerlendireceğiz.

Öğr. Hocam ben yanlış çiziyorum. Gelin bakın. Hoca gelip bakar

▪X. İyi gidiyorsun. Birden olmaz. Burayı düzelt.

▪X. Bu video çekimlerini size izlettireceğim merak ediyorsunuz değil mi?

Öğr. Evet

Bu sırada zil çalar.

▪X. Oğlum sonlandır. Nedim Günsür ve eserleri hakkında araştırma yapıyorsunuz. Haftaya görüşürüz.

KODLAMA ANAHTARI (3. Hafta)

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⍏: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih: 28.11.2017

Sınıf: 7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12.00

Ders Bitişi: 12.40

Konu: Sanat Tarihinde Perspektif Tekniğinin Yeri ve Önemi.

Kayıt Biçimi: Kamera

X: Öğretmen, Öğr: Öğrenci

Öğretmen derse tam saat 12.00'da girdi.

◙X.Günaydın çocuklar

Öğr. Günaydın.

○X. Sanat eserlerini nasıl çizildiklerine göre incelersek, perspektif çizim tekniğinin bulunmasından önceki resimlerin, sonraki resimlerden çok farklı olduklarını göreceksiniz. Perspektif öncesi resimler ve çizimler genelde iki boyutludur ve derinlik hissini pek vermezler. Buna örnek olarak Fransa'daki Lascaux mağaradaki bizon resimlerini gösterebilirim. Buraya baktığımız zaman renk konusunda zengin sayılabilirler. Bunlar gerçekçi olabilir ama iki boyutluluktan kurtulamamışlardır. Burada dikkat edeceğimiz şey MÖ. 14000 yılında yapılmış olan bu resim. Atın göbeğinde siyah bir çizgi çizmişler burada derinlik hissini vermek için yapmışlar bunu. Ama baktığınız zaman derinlik hissi yok. Sadece renk görüyorsunuz. Koyudan açığa yapmaya çalışmışlar, gövdeye şekil vermeye çalışmışlar. Fakat iki boyutluluktan kurtaramamışlardır.

Hoca ikinci bir slâytta geçer.

○X.Sıra Antik Mısırda çocuklar. Mısır resimlerini sosyal bilgiler kitaplarında da görmüşsünüz. Antik Mısır Sanatındaki eserleri incelediğimiz zaman sanatçının kullandığı, biraz çarpık, farklı bir teknik gözümüze çarpar.Bu resim tekniği çok ilginçtir. İlginç olan şey,solda gördüğünüz Nebamon'un mezarındaki duvar resimlerinden örnekteki gibi, tek bir insan figüründe farklı duruşların birleştirilip resmedilmesidir. Örneğin vücudu tam karşıdan bize bakarken kafayı yana doğru çizmiştir. . Resmedilen figür ava çıkmıştır ve av için hareket halindedir. Hareket halindeyken üst gövdesini ve sol kolunu önden, bacaklarını ve yüzünü yandan, sağ kolunu ise tuhaf bir şekilde arkadan görmekteyiz. Bu dönemde yaygın olan bu resmetme biçimi neden kullanılmaktaydı? Sanatçının niyeti neydi? İnsanları bu şekilde İnsanları bu şekilde mi görüyorlardı? Zannetmiyorum. Belki de sanatçının niyeti birden çok hareketi tek bir figürde toplamaktı ve böylece karikatürvari çarpık insan resimleri çıktı ortaya. Bilemeyiz. Ancak perspektif bilgisi açısından düşünürsek şunu söyleyebiliriz: ya perspektif bakışının farkında değillerdi ya da perspektif hakkında ne yapıyorlardı.

Öğr. Hocam soru sorabilirliyim. Hocam bu perspektif üç boyutlu yoksa?

○X.İki boyutlu. Çünkü orda sadece ağaç ve insan resmi yapılıyor. Burada bir derinlik yok. Üçboyutlu resimde panoda gördüğün gibi bunu karşılaştırabilirsin. Birazdan karşılaştıracağız resimleri.

Öğr. Panolardaki üç boyutlu mu hocam?

○X.Evet. Astığımız çalışmalar üç boyutludur. Hoca slâyttı anlatmaya devam ediyor.

○X. Çalışma düz bir yüzey üzerinde yapılmış. Arka planda sadece sarı bir boya bırakmış. Gövdesine bakın saç ve sakalına. Renkler arasında geçişlerde kullanıyor. O zaman nasıl bir çıkarım çıkarabiliriz ya da nasıl bir sonuç çıkarabiliriz sizce? Ya bu adamlar perspektifi bilmiyorlardı ya da perspektif yaptıklarının farkında değillerdi.

Öğr. Hocam bu panodakiler hepsi üç boyutlumu?

○X. Evet. Panodakiler hepsi üç boyutlu.

Öğr. Panoda buradaki üç boyutlu değil mi hocam (Öğrenci ayağa kalkıp panodaki Van Gogh eserini işaret eder).

☼X. Evet Üç boyutludur. Van Gogh'ın eserine mi diyorsun?

Öğr. Evet hocam.

○X.Perspektif tarihçesine değinelim. Yine ben demir doğrama atölyesini almışım buraya. Mesela burada üç boyutlu etkisi var. Adamlar hareket halindedirler. Bu üç boyutluluk heykeldeki gibi değildir; göz yanılmasıdır. Siz bakınca üç boyutlu etki alabiliyorsunuz değil mi? İnsanlar işte demir atölyesinde yorgun bir şekilde çalışıyorlar. Yorulmuş vaziyetteler.

Öğr. Hocam burada renk perspektifi var mıdır?

○X. Evet. Arkada ki figürler küçük öndeki figürler ise büyük burada perspektifte var renk perspektifi de var. Görmüş olduğunuz gibi bir önceki slâytta geçelim. Antik mısırdaki sanat anlayışında bir derinlik yok; ama demir doğrama eserindeki çalışmada var.

◙X.Diğer bir özelliğine geçelim.

○X. Bu üç boyutlu dünyamızı düz bir yüzeyde tasvir etme sanatı olan perspektifin bilim olarak keşfedilmesi ve sanata uygulanması 14. ve 15. yüzyıla Rönesans dönemine denk geliyor. O dönemde hem matematik, hem optik ve hem de geometri gelişmeler paralel bir şekilde gelişiyor.

◙X. Biz burada perspektif konusunun kısaca tarihine değineyim.

○X. Geleceğin perspektif kuralları 14. yy. da hazırlandı. Böylelikle, İtalya'da Giotto gibi ressamlar, başka konuların derinlik izlenimini, başka konulara oranla daha iyi verebildiğini anladılar. Sözgelimi mimari yapılarıyla sokakların, döşeme taşları ve putrelleriyle evlerin içi böyleydi. Hani eski evlerde filmlerde de görmüşsünüz. Evin içine böyle nişler yaparlardı n şeklinde ve aralarına küçük heykelcikler falan koyarlardı. Orda yer yer belgesel izlemişseniz görmüşsünüzdür, eski filimler veya tarihi filimler izlemişseniz orada da yer alıyor. 1443'te Floransalı mimar Alberti, ilk defa "Resim Üstüne İnceleme" adlı eserinde, bir perspektif kuralını ortaya attı. Gözden çıkan bir ışın demeti, gidip nesneyi buluyor ve bir form meydana getiriyordu, Alberti buna "görsel piramit" adını verdi.

Öğr. Ney?

☼X.Görsel piramit. Kendi yazmış olduğu erine görsel piramit adını vermiştir. Piramit o Mısır şeyi var ya mezarı üçgen şeklinde olana denir.

○X.Nesne ile göz arasına bir levha yerleştirilecek olursa her ışına, yani nesnenin her noktasına, levha üzerindeki bir kesişme noktası karşı geliyordu. Gerçekte bütün bu noktalar birleştirilince nesnenin doğru olarak aktarılması mümkün olabiliyordu. Levha böylelikle "görülebilen dünyanın bir kemsine bakabildiğimiz" bir pencere oluyordu. Leonardo…

Öğr. Leonardo Da Vinci

☼X. Evet. Leonardo bu konuda şöyle yapmış oda resimlerinde pencereye bakarsan ve pencereden tasvir edersen bunu perspektif olarak adlandırıyordu. O da bu şekil bakmış olaya. Biz konuya devam edelim.

○X.Cisim derinliklerinin gösterilmesi konusunda yapılan denemeler ise çok eski zamanlara kadar uzanır. Mısırlılar bunu, sanal yöntemlerle belirtmeye çalışmışlardır. Aynı yöntem, İran, Ön ve Orta Asya sanatında da uygulanmıştır. Yunanlılarda ise perspektifin izlerini hissetmek mümkündür. Nitekim Vitruve kitabında, kabarıklığı belirli şekilde göze hoş görünen Thracie şehrindeki tiyatro dekorasyonundan bahsetmektedir. Bundan da Yunanlıların perspektif esaslarını keşfetmiş oldukları tahmin edilebilir. Perspektif, sanatçıların yeni yeni duydukları, doğayı taklit etme, eşyanın gerçeğini olduğu gibi yansıtma isteğini karşılıyordu. O zamana kadar (İlkçağ'da ve Ortaçağ'da) sanat, mitoloji veya din dünyasının

tasviriydi: tanrıların serüvenleri hayali bir dünyada geçtiği için, sanatçı, bu serüvenleri üç boyutlu, gerçek bir mekâna yerleştirme gereğini duymuyordu. Bununla birlikte Romalılarda derinliği, kaçışan çizgilerle belirtme denemelerini (Pompei villalarındaki fresklerde) görebiliriz.

◙X. Pompei İtalya da bir kent. Yanardağlarla patlamalarıyla ve lavlarla yok edildiği bir kent olduğu duymuşsunuzdur. Pompei diye bir film var izlemişsinizdir belki. Pompei halkı zengin olduğu için villalarına duvar resmi yani fresk yapmışlardır. Villalarda resim yapıldığı söyleniyor. Bundan dolayı sineması yapıldığını söylüyorum uygun bir zamanınız varsa izleyin derim. Orda tarihi dokusunu ve izlerini görmüş olursunuz.

○X.Milletlerin göç devresine rastlayan Orta Çağda, diğer ilimlerde olduğu gibi perspektif konusunda da uzun müddet bir duraklama görülmektedir.5. yy.da perspektif; bir konunun, görme merkezine göre merkezi izdüşümünün resim düzleminde görüntülerle belirtilmesinde izlenen yöntemdi. Bu nedenle bu yönteme ne diyoruz "merkezi projeksiyon yöntemi" deniliyordu. Hoca bir sonraki slâytta geçer ve slâyttı anlatır.

☼X. Burada Giotto'nun Ağıtça eserini görüyorsunuz. Burada Hıristiyan İnancına göre Hz. İsa'nın Çarmıha girdikten sonraki halini resmetmişler. Mesih Ağıttı da geçiyor kaynaklarda. Mesih peygamber anlamına geliyor. Hıristiyanların inancını tasvir etmişler burada. Hz İsa çarmıhtan indiriliyor kadınlar burada görüyorsunuz burada ağıt yapıyorlar. Bu yüzden bu resme Ağıtça adını vermişler. Bu ressam önemli, neden önemli ilk kez perspektifin uygulayan ressam olduğu için. Giotto diye geçiyor. Hoca diğer bir slâytta geçer.

○X.Bilginiz olsun diye koydum bunu. Vitruve ve Euclid'in geometri elemanları tekrar ele alınmış ve perspektif prensipleri yeniden bulunmuş veya keşfedilmiştir. Florasanlı mimar Pilippo Brunelleschi, perspektifin kurucusu sayılır. Ancak perspektif hakkında ilk yazılı eserin sahibi (1404 – 1472) yıllarında yaşamış olan mimar Leon Battista Alberti' dir. Bu mimar ilk defa Asal nokta ve mesafe noktası yardımıyla geometralin perspektifini çizmiştir. Dürer, ayrıca Leon Battista Alberti'nin bir yöntemini de göstermiştir. Size şeyden bahsedeyim Dürer'den. Dürer bir levhayı yerleştiriyor arkasında model var. O modeli çizmek için levhayı karelere bölüyor. Şey şeklinde düşünün ben size kare yöntemini anlatıp anlatmadığımı bilmiyorum. Sekizinci sınıfta kesin anlatacağım. Diyelim bu kağıdı levha şeklinde düşünün bunu karelere bölüyor arkasın da modeli var. O kareler nereye denk geliyorsa o şekil bunu çiziyor. Bu da Alman ressam Albert Dürer burada ona değinmiş. Bu usulde, düşey bir çerçeveye iplik şebekesiyle küçük karelere bölmektedir. Durağan bir noktadan bakılmak suretiyle, resim yapılacak cismin iplik ağına rastlayan belirli noktaları, aynı şekilde karelere bölünmüş olan resim kâğıdına aktarılarak resim yapılır. Bu arada perspektif konusunda Fransızca yazılmış ilk eserin sahibi Jean Cousin'in (1501 – 1590) unutulmaması lazımdır. Teorik perspektifin gerçek kurucusu ise Cuido Ubaldi'dir. O tarihe kadar yalnız 45° lik doğruların perspektif çizimi bilinirken bu kişi, 1600 yılında yazdığı Perspective libri sex adlı yapıtı ile gelişi güzel yönetilmiş paralel yatay doğruların firar noktalarının nasıl bulunacağını yani kısacası perspektifin matematiğini anlatmış.

☼X. Ben size bir soru sorayım perspektifin ilk kurucusu kimdir?

Öğr. Hocam!

☼X. Perspektifin ilk kurucusu olan.

Öğr. Hocam Leon Batista'dır.

◙X. Hayır.

Öğr. Hocam Giotto'dur.

☼X. O ilk ressamdır. O değil.

◙X. Parmak kaldırarak söyleyin.

Öğr. Hocam ben.

◙X. Anlattığım zaman ilk perspektifin kurucusu sayılır demiştim.

Öğr. Hocam. (Birkaç öğrenci beraber söylerler).

Öğr. Alberto

◙X. Hayır.

Öğr. Guesto hocam

◙X. Hayır. Nasıl bilmiyorsunuz arkadaşlar. Parmak kaldırarak. Parmak. Perspektifin ilk kurucusu sayılır. Testlerde de sormuştum bazılarınız tesadüfen doğru cevap vermişlerdir. Kim cevap verecek.

Öğr. Alberto

◙X. Hayır.

Öğr. Alberto

◙X. Hayır.

Öğr. Ama hangisi

Öğr. Hocam cevabını söylemeyin.

▪X. Cevabını söyleyeyim mi?

Öğr. Hayır.

Öğr. Filippo!

Öğr. Filippo!

◙X. Evet, cevabını kim söyledi. Filippo Brunelleschi

Öğr. Hocam ben.

Öğr. Hocam Sözdar söyledi

◙X. Aferin Sözdar. Sözdar'ın söylediği cevap doğruydu. Perspektifin kurucusu sayılır.

Öğr. Hocam ben size dedim beni kaldırın siz beni kaldırmadınız.

▪X. Ben teste sormuştum.

Öğr. Hocam bu teste çıkmadı ki.

◙X. Çıktı birazdan size göstereceğim. (hoca bu arada Filippo'nun geçtiği slâyttı açar.)

○X.Florasanlı mimar Pilippo Brunelleschi, perspektifin kurucusu sayılır dedim. Ancak perspektif hakkında ilk yazılı eserin sahibi (1404 – 1472) yıllarında yaşayan Leon Battista Alberti' dir. Bu da perspektif hakkında kitap yazan yazarın adı (Hoca diğer slâytta geçer).

○X. Buraya değinelim birazcık. Günümüzde, bir yapının perspektif görünümleri bilgisayar ve diğer elektronik araçlarla yanlışsız olarak çizilebilir. Ancak sanatsal (artistik) yeteneklerle boyanmış veya çizilmiş bir perspektif resim, sanat tarihinin bütün dönemlerinde olduğu gibi bütün çağdaş sanat akımlarında da derinliği, bütünlüğü ve devamlılığı daha canlı ve inandırıcı olarak göstermektedir.

◙X. Şimdi sorulara geçelim. Birinci soru parmak kaldırarak konuşsak daha iyi olur. Ressamların hayatlarını ve eserlerini inceleyen bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

a)Estetik b)Sanat tarihi c)Felsefe d)Sosyoloji

Öğr. B hocam sanat tarihi

☼X. Evet teşekkürler Aynur. Cevap sanat tarihi. Neden sanat tarihi? Çünkü biz demin perspektifin tarihini anlattık. O da sanat tarihi adı altında incelenir.

☼X. İki. Kadınlara güzel sanatlar eğitimi veren İnas Sanay-i Nefise Mektebinin kurucusu kimdir?

a)Osman Hamdi b)Hoca Ali Rıza c)Mihri Müşfik Hanım d)Müfide Kadri

◙X. Parmak kaldırmadan cevap vermiyorsunuz.

▪X. Kızım adını söyle.

Öğr. Rojda hocam. Osman Hamdi değil mi?

◙X.Hayır.

◙X.Parmak kaldırarak. Nevin.

Öğr. Hocam. Mihri Müşfik Hanım olabilir mi?

◙X.Evet.

◙X.Şimdi üçüncü soruya geçelim.

Öğr. Hocam ben söyleyeyim ben.

◙X.Teşekkürler Nevin. Yorulduysan geç burada çek.

⏚. Yok hocam burası daha iyi .

▪X. Çekim nasıl bulanık mı?

⏚. Yok hocam net.

☼X.Aşağıdakilerden hangisi Resim Üzerine adlı kitabında ilk defa perspektiften bahseden İtalyan mimardır? Demin üzerinde durmuştuk. Şıkları okuyorum.

a) Filippo Brunelleschi

Öğr. Filippo Brunelleschi

☼X.Değil. Baran.

Öğr. Hocam b Leon Battista Alberti dir.

☼X. Evet doğru cevap.

Öğr. Hocam ben de söyledim siz dediniz yanlıştır.

☼X. O zaman ben yanlış anladım kusura bakma. Aferin Mert.

Saat 12.30. Bir sonraki slâytta geçiyoruz.

☼X. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Öğr. Biz teşekkür ederiz

Öğr. Rica ederim.

◙X.Evet tamam. Sesiz olun. Özet yapacağız.

Öğr. Yine mi perspektif çizeceğiz.

☼X. Evet. O zaman uygulamada tekrar perspektif çizeceğiz, bu kez farklı bir perspektif olacak. Çizgi perspektifi olacak. İki kaçışlı perspektif olacak. Şimdi o cetvelleri çıkarın.

Öğr. Götüreyim mi hocam cetvelleri.

◙X. Hayır, kalsın birazdan çizim yapacağız. Dersin sunumu bitti özet kısmına geçiyoruz. Özet bölümünde size sorular soracağım. Bakalım ne anlamışsınız.

☼X. Fransa'daki Lascaux mağarasındaki çizimde neden perspektif kullanılmadı?

Öğr. Hocam

☼X. Hocam onlar perspektifi bilmiyorlardı.

▪X. Biraz anlat bakalım.

Öğr. Hocam o zaman bu resmi çizdiklerinde hocam perspektif çizim tekniklerinin bulunmamasından ve önceki resimlerden ve sonraki resimlerde arasında fark yoktur.

Öğr. Hocam bende söyleyeyim mi?

▪X.Evet söyle Baran.

Öğr. Hocam önceden perspektifi bilmiyorlardı ya o yüzden uygulayamamışlardır.

☼X. Düz bir zemin üzerinde resim çizmişlerdir. Renkler sade. Açıkçası ton derecelendirmesi yapmak için alta siyah bir çizgi ve üste doğru boyun bölgesinde siyah boya kullanmışlardır. Böylece perspektifi bilmedikleri anlaşılıyor.

▪X.Diğer bir soruya geçeyim. Konuyla ilgili önemli şeyler size sorayım.

Öğr. Sorun hocam

☼X.Sizi fazla yormayayım bu slâyt hakkında kim bana yorum yapabilir ve bu resim neden önemlidir?

Öğr. Hocam hani Hıristiyanların taptığı yerler var ya Hz İsa'yı göndermişler kadınlar…

☼X. Evet

Öğr. Hocam çevresinde kadınlar var.

☼X. Kadınlar ağıt yakıyorlar. Bu resim neden önemli demiştik. Perspektif tekniğinin uygulandığı ilk resim olduğu için önemlidir.

Öğr. Hocam o yatan kimdir?

☼X.Yatan Hz İsa'dır Hıristiyan inancına göre.

Öğr. Hocam.

Öğr. Hocam o gerçekten mi Hz İsa'dır?

Öğr. Hocam bir tane soru sorayım mı?

☼X. Hayır hayır o Hıristiyan inancına göre. Hani bizim İslam inancına göre peygamberi biz çizemiyoruz. Öyle bir şey yok.

Öğr. Hocam bir soru sorayım?

☼X. Bu Hıristiyanların kendi dinlerini daha iyi anlamak için resme dökmüşler onu söyleyeyim. Ferhat bunu yorumla. Ferhat kalkıyor. Herhalde sözlüden benden yüksek puan alacak diğerleri niye kaldırmıyor?

Öğr. Hocam bu resimde Hz. İsa Çarmıhtan indiriliyor çevresinde kadınlar ağlıyor o yüzden buna Ağıt diyorlar.

☼X. Teşekkürler.

Öğr. Hocam bir soru sorabilir miyim?

☼X.Evet sor.

Öğr. Hocam bu perspektif nedeniyle ünlü ya peki bunu çizen perspektifi biliyor muydu?

☼X. Evet biliyordu. Çünkü perspektifi öğrenmişti. Mesela ilk perspektifi bulan Brunelleschi ve Leon Battista Alberti Giotto ile arkadaştılar. Leon'un yazdığı kitabı inceliyor Giotto Bu şekilde perspektifi öğreniyor

Öğr. Hocam bu resim yağlı boyayla mı yada suluboyayla mı yapılmış?

☼X. Hayır. Fresk tekniği ile yapılmış. Yağlı boya gibi gözüküyor Fresk tekniği yaş bir sıva üzerine yapılıyor o teknik biraz farklı. İleriki derslerimizde anlatırım. Yağlı boya gibi görünüyor ama yağlı boya değil.

Öğr. Hocam

☼X. Söyle

Öğr. Hocam şimdi buyönem merkezi projeksiyon yöntemi denilmektedir karşıda gördüğümüz resme. Geometrik ve optik bilimleriyle yakından ilgili olan perspektif Leonardo'ya göre bir yeri pencereden görüp görüntüyü cam üzerinde çizmek ve boyamaktır.

☼X. Şimdi arkadaşlar birazdan uygulamaya geçeceğiz. Resim kâğıtlarını çıkarın.

Öğr. Niçin bunu çizmiyoruz?

☼X. Hayır bunu çizmeyeceğiz. Başka slâytta geçeceğim. İki karşılıklı perspektifi anlatacağız. Sırayla sizlere yardımcı olacağım zaten.

Öğr. Hocam ben söyleyeyim mi ne çizsinler beni

☼X. Birazdan size çizeceğimiz slâyttı açıyorum.

Öğr. Hocam bunu çizelim bunu.

☼X. Hayır bu olmayacak. Hatta siz(Hoca slâyttı açar).

Öğr. Çok kolaydır bu çizmek.

☼X. Çocuklar önce iyice inceleyin ben size sonra anlatacağım.

▪X.Sabit bir yerde otur. Fazla hareket etme.

⏇.Tamam, hocam ben ayarlayacağım onu.

Öğr. Hocam çizeyim mi?

☼X.Önce bak ondan sonra çiz.

◙X. Sessiz. Çocuklar sesiz olun!

Öğr. Başlayalım.

Öğr. Hocam bunu açamıyorum (Hoca öğrenciye yardım eder).

▪X.Cesur tahtaya doğru çek.

⏇.Tamam hocam.

Öğr. Başlayayım.

Öğr. Hocam bir şey söyleyebilir miyim?

◙X. Sessiz olun!

▪X.Dolaşmıyorsun sabit bir yerden çekim yapıyorsun. Onlar çizim yaptıktan sonra bakıp kontrol edeceğim.

⏇...….

Öğr. Hocam bana yardım edebilir misiniz?

◙X. Sonra bir şeyler çiz ondan sonra bakarız.

Saat 12.38

◙X. Ödev vereceğim sizlere. Otur yerine! Gelecek hafta Diego Velazquez'in hayatını ve eserlerinden "Breda'nın Teslimi"ni araştırıp geliyorsunuz.

Öğr. Hocam zil çaldı.

◙X. Tamam çocuklar haftaya görüşüyoruz. Kendinize iyi bakın.

Öğr. Görüşürüz hocam.

KODLAMA ANAHTARI (4. Hafta)

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⍏: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih: 05.12.2017

Sınıf: 7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12:00

Ders Bitişi: 12.40

Konu: **:** Diego Velazquez'in perspektif teknikli "Breda'nın Teslimi"isimli eserinin incelenmesi

X: Öğretmen, Öğr: Öğrenci

Öğretmen derse 12.00'da girdi.

◙X. Kalk ayağa hadi.

Öğr. Kalkayım mı hocam.

◙X. Günaydın arkadaşlar.

Öğr. Sağol.

◙X. Sınıf tam mı?

Öğr. Sınıf tamhocam.

▪X.Masanız akıllı tahtaya çok yakın. Arkaya doğru itin

Öğr. Hocam masaları geri çekelim.

◙X. Çocuklar konuya çalıştınız mı?

Öğr.Evet çalıştık hocam.

◙X. Arkadaşlar bugün DiegoVelázquez'ın çalışmaları üzerinde sanat eleştirisi yapacağız. Öğr. Yaşasın.

Öğr. Kutbettin.

◙X. Sessiz olun. Sessizce dinliyorsunuz. Otur yerine oğlum. Otur. İsmi bayağı uzundur. Şimdi devam edelim.

Öğr. Hocam Diego Rodriguez. Galatasaray da bir oyuncu.

○X.Diego Velázquez kısa ismi, uzun ismi ise Diego Rodríguez de Silva y Velázquez telaffuz etmekle zorlanıyorum ben kendi adıma konuşuyorum. Diego Velázquez 6 Haziran 1599 doğuyor ve 6 Ağustos 1660 tarihinde vefat ediyor. İspanyol bir ressam.

Ders esnasında nöbetçi öğrenci gelir.

Öğr. Hocam sınıf defterini alayım mı?

◙X. Gel al.

Öğr. İyi dersler hocam (Nöbetçi öğrenci).

◙X. Teşekkürler.

○X. Kral IV. Felipe'nin sarayında baş ressam olarak çalışmıştır. Barok döneminin kendine özgü ressamlarındandır ve portreleriyle ünlenmiştir. İspanyol Kralı'na olan yakınlığı nedeniyle birçok soylunun ve saray yaşamının resimlerini yapmıştır. Resimlerinde ışık ve gölgeyi mükemmel bir şekilde kullanmıştır. Kendi döneminde hakim olan sadece güzel olanı resmetmek geleneğini kırdığından ve doğal olan her şeyi resmeden ressamların ilklerinden biri olduğundan gerçekçi bir ressam olarak adlandırılmıştır. 6 Haziran 1599'ta Portekizli bir Yahudi olan avukat baba Juan Rodríguez de Silva ile asil bir aileden gelen annenin Jerónima Velázquez ilk erkek evladı olara dünyaya geldi. O dönemde İspanya'da ailenin ilk erkek evladının annenin kızlık soyadı verilirdi. Annenin kızlık soyadı bildiğiniz gibi Velazquez'dir. Sonra Velazquez dil öğrendi, felsefe okudu, resim öğrendi. İlk resim eğitimi 12 yaşındayken Francisco de Herrera'dan aldı. Uzun kıllı fırça kullanmayı bu adamdan öğreniyor sonraki aşamada ise sert mizaçlı, yaşlı ve asi olan diğer bir ressamdan perspektifi, oran orantıyı ve sanatın ilke ve elemanları dediğimiz bazı kavramları ondan öğreniyor. O zaman sanatın ilke ve elemanları yoktu. Sizin anlamanız için ve daha önceki derslerimizde söylediğim için onları söylüyoruz. Diğer resimleri size göstereceğimiz zaman onlar üzerinde kısa kısa değineceğiz ve böylece resme başlıyor 17 yaşındayken veya 16 yaşındayken ressamlar loncasına kabul ediliyor.

○X.Eserlerinden bazıları Nedimeler 1656 civarında yapılmış. Bu resimde ressamın kendisi tablo karşısında görünüyor. Kral ve kraliçe aynada görünüyor. Hatta bu resim şey diyorlar kübist ressamlar var. Kübist ressamların bu resimden etkilendiği söyleniyor. Bu resimde dikkatimizi çeken küçük kız kraliçe ve nedimeler ve en fazla gözüme çarpan odur. Resimde diğer tarafta sağ tarafta soytarı ve köpeği, diğer

tarafta ise kızıdır. Orta tarafta ise kraliçenin yetişmesinde rol alan nedimeler var. Biliyorsunuz nedime kelime anlamı yardımcı demek. Burada sarayın soylularından biri içeri giriyor. Şurada sarayın önemli hizmetlerinde görev alan insanlar var. Soytarı nedir biliyorsunuz. Sarayda kralı eğlendiren kişilere denir. Keloğlan filmlerinde görmüşsünüz soytarıyı.

Öğr. Evet hocam. Keloğlan filmlerinde görmüşüm.

☼X.Keloğlan filmlerinde soytarı kralı güldürüyor. Aklınızda kalsın diye böyle bir örnek verdim. Diğer bir eserine geçtik.

○X. IV.Filip'in kizi Infanta Margarita Teresa Mavi Elbisesi ile tasvir edilmiş. 1659 tarihinde yapılmıştır. Burada gördüğünüz gibi gerçekliğin ressamı olarak bildiğimiz için burada her detaya inmiş burada. Egemen olan renk soğuk mavi kullanmış. Yer yer beyazlar. Sarı sıcak renk saçlarda kullanmış. Resme bakarken bu tür ayrıntılara dikkat edin.

Öğr. Hocam bu kız Hıristiyan mı?

◙X. Anlamadım. Tekrar söyle.

Öğr. Hocam bu kız Hıristiyan mı dedim.

☼X. Evet Hıristiyan.

Öğr. Yahudi. Hıristiyan olmasa bu şeyi nasıl taşır.

☼X. Bu ressam Hıristiyan zaten. Sanat eleştirisi dersinde sadece ressamın hayatını anlatıyoruz. Onlar önemli şeyler değil. Sadece dini olarak Hıristiyan inancına sahip.

Hoca diğer eserine geçer.

○X.İspanyol Kral Sarayı mensubu bir soylu hanım yaklaşık bu resim 1635 yılında yapılmış. Bu resimde benzer şeyler söylenebilir kim söylemek ister? Kim yorumlamak ister doğru ve yanlış söylemeniz önemli değil düzeltiriz. Evet Fırat.

Öğr. Hıristiyan'dır hocam.

☼X. Resmi eleştir.

Öğr. Resmi eleştir.

☼X. Resmi eleştir dedim resme bakarken neler dikkatini çekti mesela. İrem?

Öğr. Hocam sandalyeye tutunmuş ve poz vermiş.

☼X. Teşekkürler. Sanki fotoğraf karesi gibi. Ferhat

Öğr. Hocam genellikle siyah renk kulanmış. Yer yer beyaz ve sarı renk kulanmış.

☼X. Arka planda açık renk kullanmış böylece dengeyi sağlamış. Baran

Öğr. Hocam elindeki yüzükler dikkatimi çekiyor.

☼X. Ayrıntıları dikkatini çekti güzel. Sözdar

Öğr. Hocam saçları dikkatimi çekti.

☼X.Demek ki herkesin dikkat çekeceği ufak ufak ayrıntılar varmış. Bazılarınızın yüzük, saç ve elbise dikkatinizi çekmiş. Ressam resimde dengeyi kurmak için sanki günümüzde siz fotoğraf çekmek için poz veriyormuş gibi duruyor değil mi? İnsan öyle bir hisse kapılıyor. Yine mantık aynı ressam gerçekçi olduğu için yer yer saçlarında fırça darbelerini görebiliyoruz.

Öğr. Evet hocam.

Saat 12.10

Hoca diğer slâytta geçer.

☼X.Soytarı.

Öğr. Soytarı. Evet

☼X.Tipe bakınca insan anlıyor birilerini eğlendirdiği

Öğr. Çok uzundur.

☼X.Cüce soytarı ve köpek diye geçiyor. 1600 yıllarında yapılmıştır. Cücenin boyu ile köpeğin boyu nerdeyse aynı. Burada renk kontrastlarını da görüyoruz. Kim bahsedebilir? Nevin.

Öğr. Hocam kahverengi pastel tonlar kullanılmış. Hocam köpeğin üzerinde siyah beyaz tonlar ağırlıktadır. Hocam soytarının şapkasının üzerinde fırça izleri vardır ve aynı zamanda saçları içinde söyleyebiliriz. Hocam sanki saçının altında kırmızı gül vardır.

☼X.Başka kim söyler fikrini. Kontrast nedir? Bana net bir cevap verin. Osman.

Öğr. Hocam alt tarafı açık.

☼X.Hayır koyu görünüyor.

Öğr. Açık değil mi hocam?

☼X. Hayır ama sadece yan tarafı biraz açık. Hata ön taraftakiler daha açık renk kullanmış. Ferhat.

Öğr. Hocam köpeğin rengi siyah ve beyazdır.

☼X.O da renk kontrastıdır değil mi? Yani birbirinin zıttı.

Öğr.Evet hocam.Soytarının üzerinde kahverengi bir elbise var. Şapkası da beyaz ve kahverengidir.

☼X. Teşekkürler. Derse katılanların isimlerini yanıma alacağım. Bir şey mi söyleyeceksin.

Öğr. Evet resimle ilgili bir şey söyleyeceğim.

☼X. Tamam söyle.

Öğr. Hocam kostümünde genellikle parlak kahverengi kullanılmıştır. Hocam tam olarak baktığımızda çizmeleri koyu kahverengi kullanmış. Hocam şapkası da tam beyaz değil.

☼X. Bu resme baktığımız zaman siyah beyaz kontrast renkler kulanmış. Arka plan koyu ve ön planda daha açık. Renklerde kahverengi hakim. Geçiyoruz bu resmi.

☼X. Bu resimde gördüğünüz o küçük kızın büyümüş hali. IV. Filip ve Kraliçe Elizabeth Fransalı'nın kızı Infanta Maria Terasa O da kraliyet ailelerin mensuplarından biri. Yine sanatçı burada döktürmüş olayı yine gerçeğe dönüştürmüş. Onların sarayda günlük giymiş olduğu elbise halleriyle çizmiş. Bu resim hakkında bir şeyler söylemek isteyen arkadaşlarınız varsa. Aynı parmaklar olmasın. Farklı isimler bekliyorum. Söyle kızım. Adını da söyle.

Öğr. Sakine hocam.

☼X.Devam et kızım.

Öğr. Hocam kıyafetlerinde renkli renkli desenler kullanmıştır. Ve boyundaki kırmızı şekiller.

☼X.Gelinlik gibi duruyor değil mi?

Öğr. Evet hocam. Gövdesinde sarkan şekiller nazar boncuğu olabilir

Öğr. Hocam keçiye benziyor (kaynaştırma öğrencisi)

☼X. Neye benziyor?

Öğr. Keçiye benziyor hocam.

☼X.Neresini benzettin keçiye?

Öğr. Hocam saçını benzetim.

☼X.Saçı aslında kıvırcıktır. Yaptırmışlar. O dönemde de tarak var. Biliyorsunuzdur. Tarak kullanılıyordu ö dönemde.

Öğr. Hocam koyu ve açık renkler kullanılmıştır. Kıyafeti açık.

☼X.Kısacası şunu diyebiliriz. Arka tarafı koyu, ön planda da açık renkler kullanmıştır. Aslında asıl resme geçelim. Bunların üzerinde hem mantığını anlayalım hem de biraz muhabbet edelim.

Öğr. Evet hocam.

☼X. Diğer bir slâytta geçelim. Juan_Pareja Portresi, 1650 yılında yapıldı. Üslup yine aynı ressam yine ince detaylara değinmiş. Özellikle yüzde. Diğer yerlerde fazla detay göremiyorsunuz bunun nedeni sizce ne olabilir? Ahmet.

Öğr. Hocam genelde siyah kullanmış.

☼X. Evet doğru. Başka kim söyleyebilir. Devran.

Öğr. Hocam arka plan koyu ve ön plan açık olduğu için olabilir.

☼X. Ondan değil. Elbise siyah olduğu için ressam mecburen ön planı açık ve arka planı koyu yapmış. Sizleri asıl diğer eserinde konuşturacağım. Sanatçının diğer eserleri görmeniz için slâytta koydum. Bir sonraki slâytta geçiyoruz.

☼X. Yumurta Kızartan İhtiyar Kadın 1613yılında yapıldı. Yaşlı kadının yumurta pişirme olayı o kadar gerçekçi ki sanki o anı yaşıyoruz. Sinemada izliyormuşuz gibi. O kadar gerçekçi o dönemde adamlar özel bir kapta yani testinin üstünde yumurta pişiriyor. Muhtemelen odun parçacıkları testiye doldurana kadar koyup seramik bir kap üzerinde yumurtaları pişirmişlerdir. O dönemde yaşayan insanların yaşantısı hakkında bilgi veriyor bu resim. Böylece o dönem insanların olanaklarını öğreniyoruz. Bu resmi bana güzel bir şekilde anlatacak olan var mı? Birkaç cümleyle renk anlamında kompozisyon anlamında. Siz sanatın ilke ve elemanlarını gördünüz. Bu resme değinelim. Aynı kişiler kaldırmasın. Hep aynı kişiler. İrem

Öğr. Hocam yumurta kızartan kadın yanaklarındaki çökmeyi çok iyi çizmiş. Hocam burada genellikle açık koyu renklerde denge sağlamıştır.

▪X.Cesur istersen açıyı değiştir. Gel bu açıdan çek resimde gözüksün. Şuradan gel çek.

. Tamam hocam.

X Ferhat.

Öğr. Hocam ön plandaki çizimler daha açık arka plandakiler daha koyu gözükür. Hocam farklı renkler kullanmış birde hocam gerçekçi bir çizim.

☼X. Kısaca değinip bitirelim. Resme bakınca ne olduğu anlaşılıyor. Burada yaşlı bir kadın var yumurta pişiriyor arkada 2 kişi daha var. Aynı zamanda günlük yapmış olduğu etkinlikleri de görebiliyoruz. Bir sonraki slâytta;

☼X. Kahverengi ve gümüş renkli giysileri ile İspanaya Kralı IV. Filip 1632 dolaylarında yapılmıştır. Bu resim hakkında kısaca bir arkadaşınızdan yorumlamasını isteyeceğim. Osman.

Öğr. Hocam arkada koyu renk kullanmıştır. Hocam Önde de açık renk kullanmıştır.

☼X. Bu resme bakarken dikkatini ilk çeken şey ne oldu?

Öğr. Gümüş ve gümüş rengi.

☼X.Tamam geçelim. Kısaca değinelim. Arka planda morlar ve kırmızılara yakın şeyler görüyoruz. Sıcak renk ve soğuk renk karışımı. Tam bir mor veya kırmızı da diyemiyoruz, geçiş renklerini kullanmış.Osman'ın dediği gibi benimde dikkatimi çeken gümüş renkli elbisesidir, ressamın görüşü de budur. Masayı destek almış. Sanat eleştirisine geçelim.

○X. Sanat eleştirisini dört basamağa ayırıyoruz. Bu dört basamaktan birincisi tanımlama basamağı, ikincisi çözümleme, üçüncüsü yorum ve dördüncüsü de ne olabilir yargı olabilir değil mi. Tanımlamada biz birazdan detaylara gireceğimiz gibi. Bir sonraki slaytta. Tanımlamada geçelim bununla ilgili detaylı bir şekilde konuşacağız. Sanat eleştirisi yapacağız.Eserin adı Breda'nın Teslim Olması, 1634-1635 yıllarında yapılmış. Şuan Prado Müzesinde yer almaktadır. Ebatlarını söyleyeyim dikey 3 metre 0,5 cm gibi bir şey. Yatay da 3 metre 70cm civarındadır.Bu eser İspanya da sınır Breda'nın yakınlarında meydana geliyor. Bu savaşta ressamımız Diego bu anı tasvir etmek istemiş. Bu savaşı resme ederken bazı çizimlerde bulunmuş. Bu çimlerle ilgili sizlere soru soracağım. Siz daha önce vermiş olduğum sanatın ilke ve elemanlarını göz önünde bulundurarak şu anda işlediğimiz konularla ilgili perspektif olsun diğer şeyler olsun hakkında fikrinizi söyleyebilirsiniz. İlk soru.

○X. Tanımlama basamağında şunu söyleyebilirim yorum yoktur, nesneldir. Siz sadece resimde neler olup bittiğini söylüyorsunuz. Kendi yorumunuzu yorum aşamasında söylüyorsunuz. İlk sorum eser nasıl düzenlenmiştir? Bana bunu kim söyleyebilir. Eser nasıl düzenlenmiştir? Korkmadan cevap verebilirsiniz. Yanlış verebilirsiniz düzeltiriz.

Öğr. Hocam yan yana

☼X.Doğru aferin Mert. Nevin

Öğr. Hocam sanki tartışıyorlar gibi görünüyorlar iki grup arasında.

☼X. Evet savaş alanında karşı taraflar tartışıyorlar gibi değil mi? Sanki öyle bir his veriliyor. Başka serbestçe söyleyebilir siniz korkmayın.

Öğr. Hocam kalabalık bir ortam var.

☼X. Evet kalabalık bir ortam var. Sanki komutanla anlaşmaya varacaklarmış gibi. Çünkü adam elini omzuna atmış ve dizini bükmüş. Kavga etmiş olsalardı bu şekilde durmazlardı.

Öğr. Hocam kesin savaş yapıyorlardır yenilmiş

☼X.Savaş yapıyorlar yenilmiş diyorsun. Sözdar

Öğr. Hocam o dizini bükmüş yalvarıyorlar.

☼X. Öyle mi görünüyor.

Öğr. Evet, hocam öyle görünüyor.

☼X. Ben yalvarma göremiyorum

Öğr. Ben öyle görüyorum.

☼X. O senin düşüncen olabilir senin için. Devran

Öğr. Hocam barış istiyorlar diğeri kabul ediyor.

☼X. Doğru olabilir söylediğin. Ben nasıl düzenlenmiş derken düzenlemeyi sanatın ilke ve elemanlarına göre söyleyin. İlk kısım dikkatimizi çeken şu iki ön plandaki figürdür. Dikkati çeken merkezdeki figürlerdir. Burada merkezi perspektif vardır. Şurada bir yerdedir (Hoca eser üzerinde merkezi perspektifi gösteriyor). Bunları çizerken yatay dikey ilişkisi çok önemli. Figürleri yani insan çizimlerini biz ne yapabiliriz dikey çizgi. Hem yerde hem alta yatay çizgi var. İnsanların elbisesinde hem yatay hem de dikey çizgiler var. Bu kılıçları ve mızraklar dikey alanlar, bayrak ve flamaları yatay alanlar olarak alabiliriz.

☼X. İkinci soruya geçiyoruz bu resim kimin tarafından yapılmıştır? Parmak kaldırarak söyleyin. Ahmet

Öğr. Hocam Diego Rodríguez Velázquez

☼X. Onu söylemene gerek yok Diego Velázquez tarafından yapılmıştır demen yeterli. Bu ne tür bir sanat yapıtıdır. Resim mi, heykel mi ondan sonra fotoğraf sanatı mı sizce bu hangi sanat akımına veya türüne giriyor?

Öğr. Resim sanatına giriyor hocam.

☼X. Teşekkürler. Diğerine geçelim. Bu eserde ne oluyor ne bitiyor bana kim söyleyebilir bunu? Bu resimde neler var? Şevin hiç parmak kaldırmıyorsun bu eserde neler var bu soruya sen cevap ver. Gördüğünü söylüyorsun.

Öğr. Hocam karşısındaki birinin başka birine bir şeyler demesi.

☼X.Onu yorumlamıyorsun. Sadece burada birkaç insan var gözüne çarpan iki figür var. Bunlar sanki anlaşmaya varmışlar gibi değil, bu yoruma girer.

Öğr. Bak aynı ha (Konuşma esnasında başka öğrenci devreye girer).

☼X. Elini koyma otur yerine. At var, figürler ön planda demen gerekiyor. Şimdi başla tekrar ne var, yorumunu sormuyorum ve resmen ne görüyorsun diyorum.

Öğr. Sanki savaş alanında insanlar ve bunun yanında savaş atları ve iki insan birbirine karşı duruyorlar. Arkalarında güzel bir manzara var. Savaş alanı burası.

☼X. Otur teşekkürler. Diğer soruya geçelim. Bu yapıt ne zaman yapılmıştır? Kopyayı ben aşağıda vermişim 1634-1635 tarihinde yapıldı.

Öğr. Hocam diğer bir soruya geçelim.

☼X. Bu sanat yapıtı yapıldığı dönemde hangi olaylar gerçekleşmiştir? Yapılış tarihini düşünerek tahmin yürütün. 1634-1635 tarihleri arasında yapılmış. Bu yapılırken hangi olaylar olmuş?

Öğr. Hocam savaş.

☼X. Hangi savaş

Öğr. 2. Dünya savaşı ve 1. Dünya savaşı.

☼X. Ne birinci dünya savaşı ne de ikinci dünya savaşı .

Öğr. Hocam ben biliyorum. İkinci Kosova savaşı.

☼X. Yaklaştın.

Öğr. Hocam 1. Kosova savaşı

☼X. Avusturya Macaristan'ın Osmanlı devletiyle yaptığı savaşa denk geliyor. Osmanlının duraklama döneminin bittiği ana denk geliyor.

Öğr. Hocam duraklama dönemi .

Öğr. Hocam Fransa'nın devrimiyle ilgili.

☼X. O değil. Ben size söyleyeyim. Osmanlı devleti duraklama dönemine denk geliyor . Gerileme dönemine giriyor o zamana denk gelmiştir. Avrupa da yükselme hareketine giriyor. Özgür düşünceler yavaş yavaş piyasaya çıkıyor. Osmanlının yapmış olduğu savaşlarda sürekli yara alıyor. Avrupa gittikçe güçleniyor. Diğer bir soruya geçelim.

Öğr. Hocam yorum.

Öğr. Hocam söyleyeyim mi. Hocam dediniz ya duraklama dönemi

☼X. Evet.

Öğr. Hocam Osmanlıda 5-6 kardeş vardı. Savaş nedeniyle 11 yıl fetret devri geçmişti. O duraklama dönemi mi?

☼X. O duraklama dönemi olur da ama o bizim şu an konumuz değil. Biz sadece 1634-1635 arasındaki yıllar önemli. Bu resimde hangi teknikler kulanmış? Suluboya, yağlı boya. Hangisi?

Öğr. Hocam

☼X.Kübra.

Öğr. Yağlıboya hocam.

☼X. Evet yağlıboya ile yapılmıştır.

Saat 12.22

☼X. Çözümleme basamağına geçtik. Çözümleme basamağında eser nasıl düzenlenmiştir sorusunun cevabını arayacağız. Herkesin katılımını bekliyorum belli kişilerin katılımını değil. İlk sorum eser nasıl düzenlenmiştir? Fırat.

Öğr. Hocam çoğunlukla koyu renkler kullanmışlardır. Hocam manzarası çok güzel.

☼X. Baran.

Öğr. Hocam at ve o iki adam ön plana çıkmıştır. Daha çok kahverengi boya kullanmıştır. Arkada daha çok mavi belirgindir.

☼X.Söylediğiniz şey doğru teşekkür ederim ama eksik kaldınız. Açık kalsın.

Öğr. Hocam arkadan tahta görünmüyor. Perdeyi çekeyim mi?

☼X. Çek o zaman. Resme ilk baktığımız zaman iki figür dikkat çekiyor. Bu resim yatay ve dikey olarak düzenlenmiştir. Dikey olarak insanları, mızrakları alabilirsiniz. Yatay olarak arkada dağları, bayrak ve flamaları alabilirsiniz. Yatay ve dikey şeklinde kategorize etmeniz gerekir. Diğer bir soruya geçelim.

☼X. Burada hangi çizgiler hakim. Kırık, düz. Herkesten katılım bekliyorum. Devran.

Öğr. Kırık çizgiler hakim.

☼X. Hangisinde kırık çizgiler hakim?

Öğr. Hocam, alta, insanlarda.

☼X. Hocam arkası dönük olan adamın paltosunda.

Öğr. Hocam o sivri oklarda da düz çizgiler var.

☼X. Aferin Kutbettin doğru. Söylediğiniz her şey doğru ama eksik. Bence tüm çizgiler var. İnsanların elbiselerinde hem kırık hem de düz çizgiler var. Arkadaşınızın söylediği doğru mızraklarda düz çizgiler yer alıyor.

☼X. Renkler daha çok nasıl düzenlenmiş. Sıcak ve soğuk dengesi açısından. Sen hiç derse katılmıyorsun kızım.

Öğr. Hocam o tembel.

☼X. Onun tembel olmadığını biliyorum o çok çalışkan. Soğuk ve sıcak renkler nasıl düzenlenmiş?

Öğr. Hocam atın sırtında kahverengi palto, adamın elbisesi mavi ve gökyüzü de mavi.

☼X.Tabloda soğuk ve gri renkler hakim değil mi. Burada kahverengi hakim. Arka tarafa doğru gidince mavi hakim.

◙X. Bundan sonra parmağını hiç kaldırmayan öğrencileri kaldıracağım. Diğer bir soruya geçelim.

Öğr. Evet hocam.

☼X.Açık renkler mi daha çok kullanılmış yoksa koyu renkler mi daha çok kullanılmış?

Öğr. Koyu renkler daha çok kullanılmış.

☼X. Koyu renkler arka planda daha fazla mı kullanılmış ya da ön planda ki açık renkler daha fazla kullanılmış.

Öğr. Açık renkler daha fazla kullanılmış (Birkaç öğrenci beraber bunu cevaplamışlardır).

☼X.Doku nasıl düzenlenmiş? Doku pürüzlü mü, ondan sonra düz mü kim bana söyleyebilecek? Osman

Öğr. Hocam düz.

☼X. Nerde düz kullanılmış?

Öğr. Hocam o at.

☼X. Evet at düzdür.

Öğr. Hocam birde o adamların üzerindeki giysiler pürüzlü.

☼X.Evet doğru söylüyorsun. Başka kim söylemek ister. Kızım adını söyle

Öğr. Hasret. Hocam o arkadaki gökyüzü pürüzlü ve düzdür.

☼X. Evet. Aferin kızım.

Öğr. Hocam ben söyleyebilir miyim?

Öğr. Ben hocam ben.

☼X. Kısaca ben özetleyeyim. Çünkü yetiştirmemiz gerekiyor çocuklar. Çocuklar burada dokuları görebiliyorsunuz adamlar üzerindeki elbiselerde doku daha çok pürüzlü geliyor. Osman'ın söylediği gibi

atın dokusu düz. Hasretin söylediği gibi arkadaki bulutun bazı yerleri düz ve bazı yerleri ise pürüzlüdür. Bütün dokulardan bu resmi görüyoruz.

☼X.Birbirini tekrarlayan şekiller var mı burada?

Öğr. Hocam mızraklar.

☼X. Mızraklar birbirini tekrar eden şekillerdir. Birbirini tekrar eden başka şekiller var mı? Evin.

Öğr. Hocam insanların ayakları.

☼X. Evet. Baran

Öğr. Hocam bayraklar.

☼X. Başka? Kutbettin.

Öğr. Hocam gökyüzünde ki bulutlar.

☼X. İlk başta dikkatimi çeken Zozan'ın söylediği gibi mızraklar. İnsanların kendisi, ayaklarda. Ondan sonra flamalar, bulutlar ve arkada çıkan dumanlarda birbirini tekrar eden şekillerdir. Diğer bir soruya geçelim.

☼X. Bazı nesneler önde iken bazıları arkada mı durmakta?

Öğr. Evet, (Birkaç öğrenci beraber söylemişlerdir)

☼X. Parmak kaldırarak söyleyin. Oğlum söyle.

Öğr. Evet hocam. Bazıları arkada ve bazıları da öndedir. Mesela hocam o eğilen adamın arkasında diğer insanlar var.

☼X.Evet doğru söylüyorsun. Teşekkürler. Fazla şey söylemeye gerek yok çünkü her şey ortadadır. Bir sonraki soruda resimde görülen nesneler ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi?

Öğr. Hayır hocam.

☼X. Neden hayır?

Öğr. Daha küçük hocam.

☼X. Başka

Öğr. Tam hocam.

☼X. Neden tam.

Öğr. Çünkü hocam hepsi aynı oranda.

☼X. Söylediğin doğruda.

Öğr. Hocam bir şey söylemek istiyorum.

☼X. Söyle oğlum.

Öğr. Hocam aynı boyutta değil.

☼X. Gerçek boyuta değil diyorsun neye göre?

Öğr. İnsanlara göre.

☼X. Öyle diyorsun. Kübra.

Öğr. Perspektif olduğu için hepsi aynı boydadır.

☼X.Evet. Sen söyle kızım.

Öğr. Hocam resme baktığımız zaman hepsinin boyları eşit değil. Bazılarının büyük ve bazıları da küçük boydadırlar. Nedeni perspektif olduğu için o şekilde görünüyorlar.

☼X. Teşekkür ederim. Şimdi ben açıklama yapayım. Ahmet'in, Kübra'nın ve Nevi'nin söylediği doğru. Hepsi gerçek boyundadır. Burada perspektif kullanılmış. Biz bunların gerçek boyutta olduğunu nasıl anlarız. İnsanlar attan daha uzun değil mi? Ben size bu atın boyunu söyleyeyim ya 75cm ya da 70 cm civarındadır. Muhtemelen bir İngiliz atıdır. Kübra ve Nevin'in söylediği gibi burada perspektifi kullanmışlardır. Perspektifte üç boyutlu görünmelerini sağlıyor. Bu yüzden figür ve objelerin gerçek boyutta kullandığını söyleyebiliriz.

☼X. Yorumlama basamağına geçtik bu eserde ne söylemek istersiniz? Bu eserde ne anlatılmak isteniyor? Ressamın hayatından daha önce bahsetmiştik.

Öğr. Hocam şeydir barışı simgeliyor.

☼X. Evet, aynı parmaklar kalkıyor. Orta sıradan parmak kaldıran yok. Funda.

Öğr. Hocam şuan hiçbir şey aklıma gelmiyor.

☼X. Hayata karşı hiç fikrin yok yani şimdi.

Öğr. Hocam,

☼X. Osman.

Öğr. Hocam o ona bir şey söylüyor. O da ona estağfurullah hocam söylüyor.

☼X. Nasıl yani.

Öğr. O olmaz böyle olur diyor.

☼X. Teşekkürler Osman. Adını söyle.

Öğr. Yunus Emre.

☼X. Evet Yunus.

Öğr. Hocam savaş falan yapıyorlar.Şuan anlaşmaya varmışlar.

☼X. Evet doğru. Teşekkürler.

Öğr. Hocam o adam savaşta kaybetmiş diyor beni öldürmeyin.

☼X.Sana göre öyledir. Olabilir. Rabia'ya

Öğr. Hocam bana göre yani savaşmamak için anlaşmaya varıyorlar. Tartışmamak için.

▪X.Cesur kamerayı sabit tut ve sabit bir yerden çek.

⏚. Tamam hocam.

☼X. Funda

Öğr. Hocam burada savaşın olmaması için anlaşmaya varıyorlar.

☼X. Teşekkür ederim Funda. Sanatçı isminden anlaşıldığı gibi Breda'nın Teslim Olması ile alakalı resmi betimlemiş. Bunlar anlaşmaya varıyorlar. Daha sonra bunlar hezimete uğramış. Esere baktığınız zaman ön plandaki iki figürün hareketlerine biri elini diğerinin omzuna atmış. Bunlar belli ki savaş sonrası anlaşmaya varmışlardır. Barışın koşullarını konuşuyorlardır.

Öğr. Barıştıklarını nasıl anlıyoruz hocam.

☼X. Hareketlerinden anlıyoruz.

Öğr. Peki, hocam bir şey sorabilir miyim?

☼X. Sor kızım.

Öğr. Orda neden kadınlar yok.

☼X.Kadınlar var ama arka planda yer alıyorlar. Resimde görünmüyor ama. Ben fikrimi dile getirmek istedim. Kadınlar savaşta her zaman arka planda yer almıştır. Savaşta erkekler yüzde 95'tir. Diğer bir soruya geçelim

☼X.Yorum aşamasına geçtik.Sanatçı eserde ne söylemeye çalışıyor? Cevapladık zaten

☼X.Sanatçı bu sanat yapıtını neden yapmış olabilir? Sebebi ne olabilir?

Öğr. Hocam.

☼X.Siz hayat hikâyesini okudunuz zaten biliyorsunuz. Bu yapıtı neden yapmış olabilir? Evet.

Öğr. Savaşta olan insanların başına neler gelebileceği ile ilgili olabilir.

☼X.Savaştan kaynaklı olabileceğini söylüyorsunuz. Aferin.

Öğr. Hocam barışı sevdiği için.

Öğr. Hocam barışı yaymak için.

Öğr. Hocam yaşanmış bir olayı gerçeğe dökmek için ve insanlara gerçeği göstermek için bunu yapmıştır.

☼X. Aynen. Bende benzer şeyler söyleyecektim. Diğer arkadaşların ve İrem'in söylediği doğru. Aferin kızım. Zaten bir savaş gerçeği var. Savaş gerçeğinden dolayı sanatçı bu anı yansıtmaya çalışmış. Bunu daha iyi analiz edebilmek için resim sanatını iyi bilmek gerekiyor. Bunu yağlı boya olarak ileri ki kuşaklara aktarmıştır.

☼X.Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor? Resme bakarak size ne tadı veriyor? Acı ,tuzlu ve ekşi.

Öğr. Tatlı tadı veriyor bana.

☼X. Sana tatlı bir duygu hissi veriyor. Ya sana oğlum.

Öğr. Hocam bana hem tatlı ve hem acı tadı veriyor. Karışık yani. Çünkü hocam bunlar önceden savaşıyorlar o yüzden acı ve sonra barışıyorlar tatlı hissini veriyor.

☼X.Sana hem acı ve hem tatlı hissettiriyor demek. Mehmet Emin.

Öğr. Hocam bana önce acı ve sonra tatlı hissettiriyor.

☼X. ☼X.Tamam. Evet.

Öğr. Hocam acı.

☼X.Bende sizler gibi düşünüyorum. Daha önce bunlar savaşıyorlar ve sonrasında bu iki grup arasında barış sağlanıyor ve anlaşıyorlar böylece tatlıya bağlanıyor.

☼X. Resme bakarken siz ne sesi duyuyorsunuz. Ses olarak normal ses mi, su sesi mi, bomba sesi mi veya tüfek sesi mi? Baran.

Öğr. Savaşların sesi

☼X. Eda.

Öğr. Kılıç sesi.

☼X. Şevin.

Öğr. Hocam silah ve barut sesi.

☼X. Söylediklerinizin hepsi doğru.

Öğr. Hocam at ve atların ayak sesi.

☼X. Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor?

Öğr. Hocam ne?

☼X. Görüntü. Görüntü. Görüntünün ne olduğunu biliyorsunuz değil mi?

Öğr. Evet hocam.

☼X. Hangi görüntüyü uyandırıyor, kargaşa mı, barış mı ve sevgi dolu mu?

Öğr. Barış

☼X. Barış görüntüsü. Zozan

Öğr. Sevgi.

Öğr. Kargaşa ve barış görüntüsü.

☼X. Ben toparlayayım bunu. Baktığımız zaman savaş sonrası toplanmışlar ve anlaşmaya varmaya çalışıyorlar. Böyle bir görüntü var. Bazılarınızın söylediği de doğru. Onu kendi yaşantınızla ilişkilendiriyorsunuz.

☼X. Burada sembol renkler kullanılmış mı?

Öğr. Evet hocam.

☼X. Hangisi mesela.

Öğr. Kırmızı ve sarı.

☼X.Nedir onlar.

Öğr. Hocam flamaları.

☼X. Evet onlar sembol olarak kullanılabilir.

Öğr. Hocam flama nerede?

☼X.Şu (Hoca tablo üzerinde gösteriyor). Her ülkenin kendisine göre flaması oluyor.

Öğr. Hocam kıyafetleri üzerindeki renkler.

☼X. Çocuklar kıyafetler o dönemin savaş kıyafetleridir.

☼X. Çocuklar en son basamağa geldik. En son basamakta yargı basamağıdır. Yargı basamağına ne söylüyoruz? Size güzel sorularım olacak. Bu eser başarılı bir eser midir? Sizce başarıl mıdır?

Öğr. Evet, (Birkaç öğrenci beraber söyler)

☼X. Yunus Emre.

Öğr. Evet hocam.

☼X. Neden başarılı?

Öğr. Hocam barış var.

☼X. Barışı eserinde yansıttığı için başarılı diyorsun. Kutbettin

Öğr. Hocam barışı sağlayamamıştır.

☼X. Neden?

Öğr. Hocam şimdiki dünyanın haline bak.

☼X. Oraya bakıp, şimdikinin sonucuna vardın. Kübra.

Öğr. Hocam gerçekleri yansıttığı için başarılı bir eserdir.

☼X. Bence de başarılı bir eserdir. Savaş sonrası anlaşmaya vardıkları için. Sanatçı bunu güzel bir şekilde yağlıboya tablosuna aktardığı için.

☼X. İkinci bir sorumuz, sanat yapıtından hoşlanıyor musunuz? Tablodan zevk alır mısınız?

Öğr. Hayır hocam.

☼X. Neden hayır?

Öğr. Hocam ona bakıyorum bana savaşı anımsatıyor o yüzden hoşlanmıyorum.

☼X. Ona bakınca sinirleniyorsun yani.

Öğr. Evet hocam.

Öğr. Hocam biraz haklı

☼X. Neden oğlum?

Öğr. Hocam adam bu resimde yalvarıyor ondan.

☼X. Yok. Yok. Savaşta ölen insanlar oluyor, fazla insanlar ölmesin diye anlaşmaya varıyorlar.

Öğr. Tatlı hissederim hocam. Çünkü o kadar insan savaşta ölüyor insanlar ölmesin diye anlaşmaya varıyorlar.

☼X. Bu resmi sevdin yani.

Öğr. Evet

☼X. Tamam. Umut.

Öğr. Hocam çok saçma bir şey olur. Yüz tane adam var. İçinde sadece bir at var. Olur mu öyle?

☼X. Bu soruda demek istenilen bu resimden hoşlandın mı hoşlanmadın mı?

Öğr. Yok hocam.

☼X. Neden?

Öğr. At fazla olsa belki.

☼X.Ben kendi fikrimi söylüyorum. Ben bu resmi sevdim. Sevmemin nedeni adam, sanatçı daha doğrusu. Burada güzel bir şekilde savaş sahnesini yansıtmış, hem renk hem de uyum anlamında. Bunları başarılı bir şekilde yansıttığı için, savaşın kötü yanlarını bana anımsattırdığı için ben bu eseri beğendim.

Öğr. Hocam bende söyleyebilir miyim?

☼X. Diğer sorularda da kaldıracağız. Bunun önemli bir sanat yapıtı olduğunu düşünüyor musunuz?

Öğr. Evet.

☼X. İyi bir sanat yapıtı olduğunu?

Öğr. Evet hocam. Çok iyi çizmişler hem de anlatıyordur.

☼X.İyi bir sanat eseri olduğunu düşünüyorsun.

Öğr. Evet hocam.

☼X.Bu sanat yapıtını evinize asıp seyretmek ister miydiniz?

Öğr. Hayır.

☼X. Neden?

Öğr. Hocam buna baktığım zaman korkuyorum savaşı hatırladığı için.

☼X.İrem.

Öğr. Ben evime asmak istemezdim. Hocam adamların yüzleri pek görünmüyor. Ne olduğu belirsizdir. O yüzden asmazdım.

☼X.Anladım.

Öğr. Hocam asmak istemezdim her gördüğümde bana savaşı hatırlattığı için. Bunlar kötü şeyler olduğu için.

☼X. Kötü şeyleri anımsattırdığı için diyorsun.

Öğr. Evet.

☼X.Devran.

Öğr. Hocam ben astırmak isterdim. Böyle güzel sahne olduğu için.

Öğr. Hocam ben asmazdım savaş kötü şey olduğu için.

☼X. Kendi fikrimi söylemek istiyorum. Çünkü bana Savaşın kötü olduğunu hatırlattırdığı için o yüzden asmak isterdim. Benim fikirlerim böyle. Sizin fikirlerinize saygı duyuyorum.

☼X. Diğer bir soruya geçelim. Bu sanat eserini müzeye koymak ister miydiniz?

Öğr. Hocam beni hiç kaldırmıyorsunuz.

Öğr. Hocam ben kaldırmak isterdim eski savaşları bana hatırlattığı için.

☼X. Gayet güzel. Zozan

Öğr. Hocam ben de müzeye koymak isterdim. Çünkü o dönemde ki savaşı bize aydınlattığı için.

☼X. Peki Gülbahar sen müzeye koymak ister miydin bu eseri?

Öğr. Evet, hocam isterdim. Hem resim olduğu için hem de konusu sayesinde.

☼X. Zilin çalınmasına 3 dakika var.

Öğr. Hocam ben müzeye koymak isterdim ve orada saklardım o zaman resme bir şey olmaz.

☼X. Çocuklar bu eserin en çok nesini beğendiniz?

Öğr. Hocam renklerin görünüşünü beğendim.

Öğr. Hocam kıyafetlerini.

☼X. Rabia arkadaşından sonra

Öğr. Hocam atın o parlamasından ve o yüzden ben beğendim.

Öğr. Hocam çok gerçekçi görünüşünden dolayı beğendim.

☼X. Bu çalışmaya en çok kim değer verirdi (anneniz mi, babanız mı veya öğretmeniniz mi vb.)?

Öğr. Hocam ben.

☼X. Kendiniz değer verirdiniz.

Öğr. Evet hocam.

Öğr. Siz öğretmenler.

☼X. Başka.

Öğr. Hocam sanattan anlayan herkes.

☼X. Güzel bir cevap.

Öğr. Hocam arkadaşımın söylediği gibi sanattan anlayan herkes.

Öğr. Hocam ben kendim değer veririm

☼X. Bu çalışmaya ad verseydiniz ne verirdiniz?

Öğr. Savaş ve barış.

Öğr. Savaşın kötülüğü.

☼X. Teşekkürler.

☼X. Çocuklar derse devam ediyoruz. Sesiz olun. Kesin sesinizi. Sanat eleştiri soruları. Sesiz olun çocuklar.

Öğr. Hocam Hüseyin kapıda.

☼X. Çık dışarı oğlum çık.

Öğr. Hocam valla.

Öğr. Çıksana.

☼X.Çık dışarı oğlum çık hadi. Sanat eleştirisinde, sanat eserinin yapılış tekniğinin, eserde var olan nesnelerin tespit edildiği aşama aşağıdakilerden hangisidir?

a) Betimleme b) Çözümleme c) Yorumlama d) Yargı

Öğr. Hocam yargı.

☼X. Parmak kaldırarak.

Öğr. Hocam bugün hiç beni kaldırmadınız.

☼X. Ferhat.

Öğr. Hocam b

☼X. B diyorsun çözümleme mi? Zozan

Öğr. Betimleme yani a

☼X.Betimleme de ne yapıyorsunuz? Eserde var olan nesneleri takip ediyoruz. O yüzden Betimleme.

☼X. İki ressamların eserlerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiren kişiye ne denir?

A) sanatçı b) mimar c) öğretmen d) sanat eleştirmeni

⏚. Hocam cevap verenler kalksın net göreyim ve onları rahat çekeyim.

☼X.Cevap verenler kalksın kimin cevap verdiğini göreyim. Çocuklar bunu ben kaydını yapacağım o yüzden.

☼X.Gülbahar.

Öğr. Hocam d.

☼X. Yani sanat eleştirmeni diyorsun.

Öğr. Doğru cevap aferin.

☼X. Üçüncü soru. Sanat eserindeki "artistik yeteneğin derecesi hakkında karar vermeye yönelik veriler ve gerçekler." Sanat eleştirisinde hangi basamağında yer alır? A

Öğr. Yorum.

☼X.Hayır değil.

Öğr. Yargı

☼X. Evet yargı. Çünkü çocuklar yargıda karar vardır. Daha önceki şeylerden yararlanrak karara varıyorsunuz o yüzden yargı.

☼X. Dördüncü soru" O dönem insanlarına bu resim ne anlatır?" Sorusu sanat eleştirisi basamaklarından hangisine girer? Hani dört tane basamak vardı ya; tanımlama, yorumlama.

a) Betimleme

b) yorum

c) yargı

d) Çözümleme

☼X. Kızım sen.

Öğr. Hocam b yorum.

☼X. Evet ondan önceki konuyu anlattık. Soru konuya dayalı olduğu için cevaptır.Hani paragraf sorularını çözerken bu ne anlatıyor gibi.

☼X. Son soru. Aşağıdakilerden hangisi eleştiri çeşitlerinden biri **değildir**?

Basın eleştirisi, pedagojik eleştiri, magazin eleştirisi ve akademik eleştiri. Bunlardan hangisi. Nevin.

Öğr. Hocam magazin eleştiri.

☼X.Evet doğru. Çünkü diğerleri; basın eleştirisi, pedagojik eleştirisi pedagojik eğitim demek. Anlaşıldı mı?

Öğr. Hocam cevap ne oldu?

☼X. Cevap magazin eleştirisi.

Öğr. Hocam daha öncede söylendi.

☼X.Çocuklar haftaya Leonardo Da Vinci'yi anlatacağız. Çocuklar şimdi videoyu kesiyoruz. Haftaya görüşmek üzere.

KODLAMA ANAHTARI (5. Hafta)

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⍏: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih: 12.12.2017

Sınıf: 7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12.00

Ders Bitişi: 12.40

Konu: Leonardo da Vinci'nin "Mona Lisa" eserinin estetik açıdan incelenmesi

X: Öğretmen, Öğr.: Öğrenci

◙X. Günaydın çocuklar.

Öğr. Sağol.

◙X. Çocuklar bugünkü dersimiz Leonardo da Vinci'nin eseri üzerinde estetik değerlendirme yapacağız. İlk önce Leonardo da Vinci'nin hayatına kısaca değineceğiz.

○X. Leonardo Da Vinci 14 Nisan 1452-2 Mayıs 1519 tarihleri arasında yaşadı. 1452 de doğdu, 1519 tarihinde vefat etti. Rönesans döneminde yaşamış hazerfen çok yönlü olan insanlara denir. Çok yönlü. Burada zaten tanımı yapılmış, dönemin en ünlü filozofu, mimarı, astronomu, mühendisi, mucidi, matematikçisi, anatomicisi, müzisyeni, heykeltıraşı, botanikçisi, jeologu, kartografı yazarı ve ressamıdır. En tanınmış yapıtları Mona Liza 1503-1507 yılları arasında yapmış ve dört yıl bu çalışmayla uğraşmış. Son Akşam Yemeği 1495-1497 yılları arasında yapılmış. Rönesans sanatını doruğuna ulaştırmış, yalnız sanat yapısına değil, çeşitli alanlardaki araştırmaları ve buluşlarıyla da tanınan, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük sanatçılarından ve dehalarından biri kabul edilir. Milenyumun adamı seçilmiştir.

Öğr. Hocam milenyum ne demek?

○X. Bin yıl demek. 2000 yılında milenyumu kutladık ya yeni bin yıl demek.

Öğr. Hocam 67 yaşında öldü mü?

☼X. Evet 67 yaşındayken öldü.

Öğr. Hocam çok yaşlı görünüyor.

☼X. Evet çok yaşlı.

○X. Yaşamı. Leonardo, genç bir noter olan Ser Piero da Vinci'nin ve bir çiftçi kızı olan Caterina'nın evlilik dışı çocuğu olarak Vinci kasabası yakınlarındaki Anchiano'da dünyaya geliyor. Eserlerini Leonardo veya ben Leonardo şeklinde imza atıyor.

Somut kanıtlar bulunmasa da, Leonardo'nun annesi Caterina'nın, babası Piero'ya ait Ortadoğulu bir köle olduğu tahmin ediliyor. Babası, Leonardo'nun doğduğu yıl, Albiera adında bir kadınla evleniyor. Leonardo'ya bebekliğinde annesi baktı, annesi başka biriyle evlendirilerek komşu kasabaya yerleşince, büyükbabasının yanına yerleştiriliyor Leonardo. Ondan sonra babasının ilk eşinden çocuk olmadığı için evlatlığa kabul edilmişti. Amcası Francesco dışında birileri tarafından sevilmiyor ve sadece amcası seviyor.

Leondardo 'nun ve insan vücudu üzerine eğitimi çıraklık döneminde başlıyor yine anatomiyi çıraklık döneminde ölü bedenler üzerinde parçalayarak onlar üzerinde araştırma yapıyor. Öğretmeni Andrea del Verrocco öğrencilerinin anatomiyi kavramasında ısrarlıydı. Bu yüzden Leonardo'ya büyük bir ihtimalle bu başlatmış olmalı anatomiyi 14 yaşına gelinceye kadar Da Vinci büyükanne ve büyükbabasının birbirinin ardına ölmesinden sonra babası gelip onu Floransa'ya getiriyor. Çok küçük yaştan beri çok güzel çizimler yapan Leonardo o dönemin ünlü ressam ve heykeltıraşı Verrocco'nun yanına gelince, o da onu öğrenci olarak kabul ediyor. Ondan ders almaya başlıyor. Floransa'yı 1482 yılında terk ederek Milano Dükü Sforza'nın hizmetine girdi. Leonardo, 1499'da şehir Fransızlar tarafından alınıncaya kadar 17 yıl boyunca Milano da yaşadı. Dükü için çalıştı. Dük için sadece resim ve heykeller yapmak, festivaller organize etmekle uğraşmadı, aynı zamanda bina, makine ve silah tasarımları yaptı. 1485 - 1490 yıllarında doğa, mekanik, geometri, uçan makinelerin yanı sıra, kilise, kale ve kanal yapımı gibi mimari yapılar ile ilgilendi, anatomi çalışmaları yaptı, öğrenciler yetiştirdi. İlgi alanı o kadar genişti ki, başladığı çoğu işi sonu getiremedi. O yüzden yapmış olduğu çoğu çalışmalar yarım bırakmıştır. Ya da Mona Lisa'yı dört yılda yapmasının nedeni o arada farklı şeylerle ilgilenmesinden kaynaklanıyor. 1490 - 1495 yıllarında çalışmalarını ve çizimlerini deftere kaydetme alışkanlığı geliştirdi. 1499'da Milano'yu terk eden ve yeni bir koruyucu aramaya başlayan Leonardo, 16 yıl boyunca İtalya'da seyahat etti.

İnsanlık tarihinin en iyi resimlerinden birisi kabul edilen Mona Lisaiçin 1503'te çalışmaya başladığı söylenir. Bu resmi tamamladıktan sonra hiç yanından ayırmamıştı. 1504'te babasının ölüm haberi üzerine Floransa'ya döndü. Miras hakkı için kardeşleri ile mücadele etti ve sonuçta başarısız oldu. Sadece amcasından mal kaldı kendisine.

1506 yılında Leonardo, Kont Francesco Melzi'yle tanıştı. Melzi, hayatının geri kalanında onun en iyi öğrencisi ve en yakını oldu. 1490'da 10 yaşında iken korumasına aldığı ve Salai adını verdiği genç de 30 yıl boyunca onunla beraber olmuş, ancak öğrencisi olarak herhangi bir eseri yer almamaktadır.

Öğr. Hocam bir sorum olacak.

☼X. Evet söyle.

Öğr. Hocam o Mona Lisa'yı kim üzerinde yapmış.

○X. O bir Mona Lisa'yı ilk değerlendirmesini yapalım. Bir tüccarın karısı olduğu söyleniyor. Daha sonra geniş detaylara gireceğim.

○X. 1513-1516 arasında Roma'da yaşadı ve Papa için geliştirilen çeşitli projelerde yer aldı. Anatomi ve fizyoloji alanında çalışmaya devam etti ancak Papa, kadavralar üzerinde çalışmasını yasakladı.16'da koruyucusu Giuliano de' Medici'nin ölümü üzerine Kral 1. Francis'ten Fransa'nın baş ressam, mühendis ve mimarı olmak üzere davet aldı. Paris'in güneybatısında, Amboise yakınlarındaki Kraliyet Sarayı'nın hemen yanında kendisi için bir hazırlanan konağa yerleşti. Leonardo'ya büyük hayranlık duyan kral, sık sık ziyarete gelir ve sohbet ederdi. Sağ koluna felç inen Leonardo da Vinci, resimden çok bilimsel çalışmalara ağırlık verdi. Kendisine dostu Melzi yardımcı olmaktaydı. Salai ise Fransa'ya geldikten sonra onu terk etmişti.Ölümüne şimdi değinelim.Leonardo 2 Mayıs 1519'da Amboise'daki evinde 67 yaşındayken öldü. Kralın kollarında can verdiği rivayet edilir, ancak, 1 Mayıs günü kralın bir başka şehirde olduğu ve bir gün içinde oraya gelemeyeceği bilinmektedir. Vasiyetinde mirasının esas bölümünü Melzi'ye bıraktı. Amboise'daki Saint Florentin Kilisesi'nde toprağa verilmiştir.

◙X. Şimdi eserlerine gelelim. Çocuklar bu derste estetik açısından eserlerini inceliyoruz. O yüzden birazcık sanat eleştirisine değineceğiz.

☼X. Mesela siz bu esere bakarken güzel buluyor musunuz?

Öğr. Hayır.

☼X.Neden güzel bulmuyorsunuz?

Öğr. Hocam insanların yüzü pek görünmemiş burada.

☼X. Peki baskıdan kaynaklanmış olmasın. Osman.

Öğr. Hocam belki eski boyayla yapılmış o yüzden güzel olmamış olabilir.

Öğr. Kaliteli boya kullanmamış olabilir.

☼X. Son olarak Şevin.

Öğr. Hocam sanki herkes birbirinin üstüne binmiş gibi. Sonuçta yemek yiyorlar.

☼X.Kısaca ben değineyim buna. Bu eser incilin bir sahnesinden alınmış son akşam yemeği. Hıristiyanlar o dönemde Hz İsa'yı tanıyanlar birbirine eşit bir masada yemek yiyorlar. Onların içerisinden biri onlara ihanet etmiş ve Hz. İsa'yı şikâyet ediyor. O anla ilgili yapılmış olan bir çalışma. On iki tane havari var. Onlardan biri Hz. İsa'yı şikâyet etmiş. Bunlar kompozisyon olarak üçlü kompozisyon şeklinde düzenlenmiş. Ortadaki Hz İsa'dır. Çevresindekilerde havarilerdir. Onlardan birisi haindir.

☼X. Diğer bir eseri kakımlı kadın.

Öğr. Hocam kucağındaki kuzu mu?

☼X. Hayır, kadının kucağındaki hayvanın adı Kakım'dır. Peki ben size bir soru sorayım. Şu ana kadar bir sürü eser gördünüz. Pano ve burada da var. Siz hangisine güzel diyorsunuz?

Öğr. Sadece Mona Lisa'yı beğendim, ona güzel diyorum.

Öğr. Panoda en çok o aşağısındakini beğendim.

☼X. Biz peki hangisine sanat eseri diyoruz?

Öğr. Hepsine.

Öğr. Hayır değil.

X◙.Şimdi o sorunun cevabını alalım. Hepsine biz sanat eseri demiyoruz.

Öğr. Hocam ünlü ressamların çizdikleri ve çizimlerle ilgilidir.

☼X. Bence sanat tarihine adını yazdırmış ve sanat akımlarına çığır açmış. Bunu diyemez miyiz? Bir proje hakkında birazdan Mona Lisa'yı inceleyeceğiz. Orada neden bu eserin önemli olduğunu daha iyi anlayacaksınız.

☼X. Diğer bir eseri Karar Verme. Melek şeklinde tasvir etmiş. Leonardo genellikle eserlerinde arka planda manzara kullanıyor. Rönesans dönemindeki eserlerin bir özelliği de arkaya sürekli manzara koymaları. Bu eser için ne söyleyebilirsiniz? O kadar sanat eleştirisi gördük geçen hafta. Bugünde biraz değindik. Ne söyleyebilirsiniz mesela burada.

Öğr. Hocam.

☼X. Kutbettin.

Öğr. Hocam fesatlık yapmıştır.

☼X. Bu melektir ama birisine haber veriyor. Çocuklar buradaki resim İncil'e göre tasvir edilmiş. Dinimize göre bunları yansıtmak yasak ama Hristiyan inancına göre serbest. Dinlerini daha iyi anlayabilmek için resimleştirmişlerdir onu da söyleyeyim.

◙X. Cesur konuşmuyorsun. Sabit bir yere otur.

⏇….

☼X. Diğer bir eserine geçelim. St. John the Babtist 1513 yılında yapılmış. Dikkat ederseniz arka plan çok koyu. Ön plan açık.

☼X. Bu slâytta bir genç kadının portresi. Saçlarına dikkat ettiniz mi? Sanki günümüzde yapmışlar. Güzel değil mi?

Öğr. Hocam güzeldir. Güzel yapmış.

☼X. Kolyesine bak. Bunu kim değerlendirmek ister?

Öğr. Hocam saçları kırmızı. Kıvırcık.

☼X. Peki bu sanat eserini güzel buldun mu?

Öğr. Hocam harika.

☼X. Devran

Öğr. Hocam bu sanat eseri çok dikkatimi çekti. Saçları kızıl boynunda kolyesi var ve arka plan koyu. Güzel bulduğum için evime asmak isterim. Böyle bir sanat eserini Afrika'da bile bulamazsın.

☼X. Sen Afrika'ya takmışsın. Her söylediğin lafın arkasına bu cümleyi koyuyorsun. Bunu ben anlamadım.

Öğr. Hocam kendiside Afrikalıdır o yüzden.

◙X. Tamam, oğlum sus.

☼X.Mona Lisa'ya geçiyoruz.

Öğr. Hocam bir şey söyleyebilir miyim?

☼X. Söyle.

Öğr. Hocam hani Mona Lisa'nın bir tarafı gülüyor bir tarafı ağlıyor. Baktığımda öyle bir şey yok.

☼X. Öyle bir şey var. Resim pek net görünmüyor o yüzden olabilir.

Öğr. Hocam bu kadın kim?

☼X. Onu açıklayacağım sonra önce bunu anlatalım.

○X.Mona Lisa hakkında bilgi. La Gioconda veya La Joconde olarak da bilinir, İtalya'nın Floransa şehrindeki Rönesans sırasında Leonardo da Vinci tarafından kavak bir pano üzerine Sfumato tekniği ile resmedilmiş 16. yüzyıl yağlıboya portresidir. Resim halen Paris'tekiLouvre Müzesi'nde bulunmaktadır.Francesco del Giocondo'nun karısı. Ahmet senin sorunun cevabı. Francesco del Giocondo'nun karısı Lisa Gherardini Portresi başlığı altında sergilenmektedir. Tabloda oturmuş bir kadın

resmedilmiştir, kadının yüzünün kime ait olduğu hala gizemini korumaktadır. Yüz ifadesindeki belirsizlik, kompozisyonundaki anıtsallık, atmosferdeki ilginçlikler, tablo hakkındaki çalışmaları devam ettirmektedir. Bu tablo, geniş ölçüde tanındı; karikatürleri yapıldı, araştırıldı ve Louvre Müzesi'nin en önemli eserlerinden biri olarak düşünüldü.

☼X.Peki sfumato tekniği hiç duydunuz mu?

Öğr. Hayır hocam.

Öğr. Bende size onu soracaktım ne demek olduğunu?

☼X.Çocuklar sfumato tekniği, yanak ve gözlerin kenarlarında koyudan açığa doğru yumuşak geçişlere denilir.

Öğr. Sfumato

☼X. Sfumato denilir. Şimdi arkadaşınız bir soru sordu. Bakalım hangi tarafı gülümsüyor veya ağlıyor beraber bakalım.

○X. Bu tarafı gülümsüyor mu hüzünlü mü? (Hoca elinde bir A dörtkenarını yüzün bir kenarına kapatıyor ve diğer tarafı soruyor).

Öğr. Hocam hüzünlü.

Öğr. Hocam hafif gülümsüyor.

☼X. Kim dediyse hafif gülümsüyor o doğrudur.

Öğr. Hocam gitti slâyt.

Öğr. Hocam bir soru sorayım.

☼X. Bu taraftan bakınca

Öğr. Hüzün

Öğr. Hocam Kuran ağlıyor bu.

Öğr. Hocam bence aynı.

☼X. Bence aynı değil de. Çocuklar bir tarafını kapatıp diğer taraf ya hüzünlü ya da gülümsüyor vaziyette.

Öğr. Hocam bana göre öyle değil.

☼X. Hala gizemini koruyor. Hala bu sırrı araştırılmaya çalışılıyor. Anlaşıldı mı?

Öğr. Evet hocam.

☼X. Belki bu fotoğraf iyi çıkmadığı için. Ben bunun canlısını gördüm. Fotoğraf iyi çıkmadığı için belki bazılarınız bunu göremedi. Hatta çocuklar bunu ben canlı gördüğümde etrafını camdan muhafaza etmişler. Fotoğraf çekmekte sıkıntılıydı.

Öğr. Hocam kadının kendisini mi gördünüz canlı?

☼X. Evet. Zaten böyleydi kendisini gördüğümde.

◙X. Sessiz olun. Bir tarafı ağlamaklı ve bir tarafı gülümser bir şekilde çizmiş.

Öğr. Hocam.

X◙. Sessiz. Arka tarafında manzara çizmiş ve bir grup halinde. Bir rönesansta ki resimlerin yüzde 95'inde bu şekilde arka tarafa manzara çiziyorlar, ön tarafa da figür çiziyorlar.

Öğr. Hocam Leonardo Da Vinci kadına bakarak mı resim çizmiş.

☼X. Evet. Söylemiştim bir tüccarın karısını çizdiğini.

X◙.Otur yerine.

☼X. Bu resimle ilgili birçok rivayet var. Bu rivayetlerden birine göre Leonardo kendini kadın versiyonu olarak çizmiştir. Bazılarına göre ise bir tüccarın karısıydı.

X◙.İki dakikamız mı var? Değerlendirme sorularına geçelim.

Öğr.Hayır hocam.

X◙.Kaç dakikamız var?

Öğr. Hayır hocam 12 dakikamız var.

Öğr. Hocam geriye gidin size sorularım olacak.

Öğr. Hocam bu yüz kime ait?

Öğr. Hocam bu yüz kendine mi ait yoksa başkasına mı ait?

☼X. Bak burada ismi var. İyi telaffuz edemiyorum. İsmi Francesco del Giocondo'nun karısı, Lisa Gherardini PortresiLisa Gherardini portresi. Ama bazıları bu şekilde düşünmüyor. Onlara göre Leonardo kendini kadın olarak düşündü ve çizdi. Ama bu adamın karısı olarak bilinir (tahtada adamın ismini hoca gösteriyor).

Öğr. Evet hocam.

☼X. Türkçede bunu telaffuz edemiyorum. Francesco del Giocondo'nun karısı, Lisa Gherardini Portresi başlığı altında sergilenmektedir. Bu Loure müzesinde sergileniyor. Anlaşıldı mı?

Öğr. Hocam Mona Lisa nerde?

☼X. Fransa'da Loure Müzesi'nde sergileniyor.

Öğr. Hoca Fransa'ya gitmiş. Ben hala İstanbul'a gitmemişim.

◙X. Sessiz olun çocuklar. Devran. Değerlendirme sorularına geldik.

☼X. Aşağıdakilerden hangisi "güzeli araştıran" anlamındadır?

Öğr. Hocam beni kaldırın.

☼X. Özcan. Estetik mi, Sanat mı, Resim Sanatı mı, Sanat Felsefesi mi? Hangisi?

Öğr. Hocam ben ben. .

X◙. Sessiz... Parmak kaldırın lütfen!

Öğr. Resim sanatı.

Öğr. Estetik.(öğrenci parmak kaldırmadan söylüyor)

☼X. Sözdar parmak kaldır oğlum sende. Mert.

Öğr. Hocam cevap A.

☼X. Evet doğru cevap güzel anlamına gelen estetik.

☼X. İkinci sorumuz aşağıdakilerden hangisi estetik kuramlardan biri **değildir?**

A yansıtmacılık bunu geçen hafta işledik. B biçimcilik, C dışavurumculuk, D izlenimcilik. Tekrarlıyorum hangisi estetik kuramlardan biri **değildir?**İrem?

Öğr. Hocam C.

Öğr. Yanlış

☼X. C dışavurumculuk diyorsun.

Öğr. Hocam yanlış beni kaldırın.

Öğr. Hocam kaldırın beni.

☼X. Evet. Böyle hocam hocam diyenleri kaldırmayacağım. Sessiz. Kübra

Öğr. Hocam Diyarbakır.

Öğr. Yanlış

☼X. Doğru cevap. İzlenimcilik aferin.

Öğr. Yansıtmacılık.

☼X. Yansıtmacılığa taklitçilik demiştik. Size vermiş olduğum kâğıtlarda bunlar hakkında bilgi vermişim.

☼X. Üçüncü soru aşağıdakilerden hangisi çok alanlı görsel sanatlar eğitiminin alanlarından biri **değildir?**A estetik, b sanat eleştirisi, c sanat tarihi, d tarih. Kızım adını söyle.

Öğr. Safiye

☼X. Cevabını söyle kızım.

Öğr. D tarih.

☼X. Doğru cevap tarih.

◙X. Evet. Sessiz olun çocuklar. Oğlum otur yerine

Saat. 12.36

◙X. Bu arada bu konuyu bitirdik. Sorum şu en son güzelliği araştırıyorduk ya.

☼X.Sanat eserlerindeki güzellik zorunlu mu?

Öğr. Evet.

Öğr. Hayır.

☼X. Parmak kaldırarak. Sanat eserindeki ,mesela işlediğimiz konularda, güzellik zorunlu mu? Devran.

Öğr. Hayır hocam.

☼X. Neden?

Öğr. Hocam şu an bize lazım değil ileride lazım olduğu için.

Öğr. Hocam bence lazım değil, çünkü bazı resimlerde hiç güzellik yok ki hocam mesela damga damga vurduğumuz zaman.

☼X. Buradaki resimlere bak (Hoca duvardaki resimleri gösteriyor).

Öğr. Evet hocam.

Öğr. Hepsi fıstık gibi.

☼X. Başka, Ferhat.

Öğr. Hocam, Fırat. Ferhat değil.

☼X. Tamam Fırat söyle bakalım. Güzellik zorunlu değil mi?

Öğr. Zorunlu değil hocam

☼X.Bence de güzellik zorunlu değildir. Resim bir bütündür; çirkinde olabilir, güzel de olabilir. Bu yüzden bugünkü konuyu bitirelim haftaya işleyeceğim konuyu söyleyeceğim. Devam ediyorsun kayda.

◙X. Haftaya son konumuz olacak uygulama konusu olacak. Uygulama hakkında size bilgi vereceğim.

⍏. Hocam kamerayı kapatayım mı?

◙X. Yok. Sen kayda devam et. Sen panodakileri de çek onlarda kayda girsin.

◙X. Sessiz ,kes, otur yerine. Hiçbir şey kaldırmıyorsun. Oturun yerlerinize.Niye kaldırıyorsunuz?

Öğr. Hocam dışarı çıkacağız.

◙X. Eşyalarınızı kaldırmayın. Bekleyin biraz. Zilin çalmasına daha var. Otur yerine. Kesin sesinizi!

◙X. Çocuklar haftaya. Otur yerine. Geç! Geç yerine! Tahtaya yazıyorum. Van Gogh, Şükran Pekmezci ve benzeri sanatçılar... Bunları yazıyorsunuz. Bunlarla ilgili...

▪ X. Sessiz.

◙X. Perspektif tekniği ile ilgili kaynak getirin. Anlaşıldı mı bunu not alıyorsunuz yanınıza.

Öğr. Tamam hocam.

X◙. Haftaya getiriyorsunuz kontrol edeceğim. Çarşamba günü son derstir anlaşıldı mı?

Öğr. Evet hocam.

X◙. İyi günler çocuklar.

Öğr. İyi günler hocam.

KODLAMA ANAHTARI (6. Hafta)

◙:Yönetsel

○:Temel Bilgi Aktarımı

☼:Süreç İçinde İletişimsel

▪: İşlevsiz

⏃: Kameraman

Okul: X Ortaokulu

Tarih: 19.12.2017

Sınıf:7/C

Süre: 40 Dakika

Ders Başlangıcı: 12.00

Ders Bitişi: 12.40

Konu: Perspektif tekniği kullanılarak bir oda resminin yapılması.

Kayıt Biçimi: Kamera

X: Öğretmen, Öğr: Öğrenci

Saat 12.00

◙X Çocuklar ayağa kalkın. O perdeyi çeksenize. Oğlum perdeyi çek.

◙X Merhaba arkadaşlar.

Öğr. Sağolun.

◙X Sınıfınız tam mı?

Öğr. Tam

◙X Çocuklar bugünkü çalışmamız uygulamayla alakalı olacak. Uygulamada birkaç örnek çizim atmışım. Onlar üzerinde konuşup sohbet edeceğiz. Sonra çizmeye geçeceğiz.

☼X. Benim tez başlığım 7. sınıf görsel sanatlar dersinin perspektif konusunun çok alanlı görsel sanatlar eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrenci başarısına etkisi inceleniyor. Bununla ilgili eserler göstereceğim. Size bir örnek çizim yaptıracağım burada.

☼X. Van Gogh'un bir eseridir. Tek kaçışlı bir perspektiftir. Kendi yatmış olduğu odayı çizmiş. Burada çizilen kırmızı yatay çizgi ufuk çizgisidir. Diğer mavi çizgiler ise kaçış noktalarıdır.

Görüyorsunuz yatak odasını nasıl çizdiğini. Her şey bu çizgilere bağlı. Ufuk çizginin ne olduğunu kim bana söyler? İrem

Öğr. Hocam görüntünün en arkadaki görüntünün daha uzak olmasını sağlar.

☼X. Gözümüzün gördüğü en son nokta diyebiliriz değil mi İrem. Teşekkürler.

☼X. Bu da sokak perspektifi. Bu tek kaçışlı perspektif mi ya da çift kaçışlı perspektif mi? Şevin.

Öğr.Çift kaçışlı.

☼X. Neden çift kaçışlı perspektif?

Öğr. Hocam çizim.

☼X. Ayağa kalk.

Öğr. Hocam çizime göre. (Öğrenci eliyle yönleri gösterir.)

☼X. Tamam doğru diyorsun. Teşekkürler.

Öğr. Hocam, arkada bir kaçış noktasını çizmişler bize doğru geliyor. Ondan sonra yana doğru gidiyor.

☼X.Çift kaçışlı perspektif var. Biri karşıdan geliyor şöyle. Diğeri yan taraftan geliyor. Şu taraftan(Hoca çizim üzerinde gösteriyor). Diğer taraftan geldiği için çift kaçışlı perspektif diyoruz. Bunu göremiyoruz sadece bir parçası çizilmiş. Yani kaçış noktası biri buradan alınıyor diğeri de şuradan alınıyor ve bir yerde birleşiyorlar. O yüzden bu çift kaçışlı perspektif diyoruz buna. Burada gördüğünüz gibi ilk önce yatay çizgi ve kaçış noktaları çizilmiş o çizgiler görünmüyor. Caddeyi çizmişler cadde üzerinde görmüş olduğunuz detayları çizmişler. Kaçış noktalarıyla beraber. Bize yakın olan binalar büyük, gittikçe arkada küçülüyorlar.

☼X. Diğer bir örnek çalışmayı görelim. Bir sokak görüntüsünün fotoğrafı. Açıklamayı ayrıntılı bir şekilde göstermiş. Bunu bir internet sitesinden aldım. Burada bu ufuk çizgisidir. Şurada kaçış noktaları var. Görüyorsunuz değil mi?

Öğr. Evet.

☼X. Kim yorumlayabilir? Burada ne anlatmış mesela.

Öğr. Hocam burada tek kaçış noktası

☼X. Ferhat doğru söylüyorsun. Ayağa kalk. Tek kaçış noktalı perspektif. Bir caddeyi çizmiş.

☼X. Şurada mesela daha detaylı şeyler görüyorsunuz. Yorumlamak isteyen var mı? Zor bir şey değil.

Öğr. Tek kaçışlı değil mi hocam?

☼X. Evet

Öğr. Yol.

☼X. Demin görmüş olduğun fotoğrafın krokisidir.

Öğr. Hocam sokak değil mi?

☼X. Evet.

Öğr. Hocam evleri çizmek için kaçış noktalarını göstermiş.

☼X. Evet. Yine kaçış noktaları. Mesela bu çizilmiş hali. Şu kırmızı çizgiler kaçış noktalarımız oluyor. Çocuklar diğer kırmızı çizgimiz ne oluyor?

Öğr. Ufuk çizgisi.

☼X. Bu da caddenin görünümü. Şurada boyanmış halini görüyorsunuz. Fotoğraflara bakıp perspektif var mı yok mu öğrenebilirsiniz.

☼X. Şu üç kaçışlı perspektif örnek bir çalışma aldım buraya. Sadece iki kaçışlı perspektife kalmayın. Üç nokta bir yerde görüyorsanız ve üç nokta bir yerde birleşiyorsa bu sizin neyiniz oluyor? Üç kaçışlı nokta perspektifi oluyor. Burada mutlaka üç noktalı perspektifin olması gerekiyor.

☼X. Şurada oda çizimini görüyorsunuz size birazdan yaptıracağım bunu. Burada ufuk çizgimiz mavi çizgiyle gösteriliyor. Yine çarpı şeklinde atılmış koltuk var. Hiyerarşi şeklinde çizilmiş.

☼X. Bu slayttımızda manzara var. Karakalem manzara çizimi. Perspektif kullanılmış. Koyunları otlatan bir çoban var. Gittikçe ağaçlar küçülüyor. Mesela ön plandaki ağaçları daha net görüyoruz ve koyu görüyoruz. Burada hem renk perspektifi ve hem de çizgi perspektifi görüyoruz. Renk perspektifi burada siyah ve beyaz olarak var. Ön plandaki ağaçlar daha net ve daha koyu.

Öğr. Koyu.

☼X. Arka plandaki ağaçlar silik ve ayrıntı yok.

☼X. Burada bir caddeyi görüyorsunuz. Yine tek kaçışlı perspektif. Yine bizim ufuk çizgimiz kırmızı. Ufuk çizgisinin üzerindeki noktada kaçış noktalarını çiziyorsunuz. Kaçış çizgileri birleştiriyorsunuz. Çizgiler doğru yerde birleşse doğru şekiller ortaya çıkar.

☼X. Burada fotoğraf Japon bir sanatçının fotoğrafını aldım. Perspektif konusuyla alakalı. O da İç mekânla ilgili çizimi detaylandırmış. Bu fotoğrafta merkezi bir perspektif var ve burada da tek kaçışlı perspektif var. Ufuk çizgisini ve kaçış noktalarını görüyorsunuz. Çizgiler birleşiyor.

☼X. Burada otoban bir yol var. Ağaçlar var bu sizin yaş seviyenize uygun bir resim. Japon bir sanatçının sayfasından aldım bu sizin yaş grubuna yakın öğrenci çizimi bu.

Öğr. Sorum olacak.

☼X. Evet.

Öğr. Hocam bu keçeli kalemle yapılmamış mı?

☼X. Bu keçeli kalemle yapılmamış suluboyayla yapılmış. Tam büyüttüğüm için görüntüsü bozulmuş olabilir. Belki o yüzden öyle görünüyor. Bunun üzerinde yorum yapmak isteyen var mı? Evet. İyice bunları inceleyin. Bir çizgi ve renk perspektif olarak nasıl değerlendirirsiniz?

☼X. Bu yine sizin yaş grubunuza yakın…

Öğr. Suluboya.

☼X. Çalışma. Sizin yaş seviyenize uygun ve aynı siteden aldım. Burada bir köprü çizmiş. İstanbul köprüsü gibi düşünün. Merkezi bir perspektif. Bunu görün diye ekledim konuya. Burada yani köprüde ön plandaki çizgiler büyük ve çizgiler giderek küçülüyor.

☼X. Sonra diğerine geçelim. Burada çizgileri görüyorsunuz çok basit bir yöntem. İlk önce ufuk çizgisini çiziyor. Sonra dikdörtgen çiziyor. Zarf işaretini görüyorsunuz değil mi çocuklar. Ondan sonra ikin, üçüncü aşaması öyle. Dördüncü aşaması şu(hoca tahtada dördüncü aşamayı gösteriyor. Zor değil mi bu? Basit.

Öğr. Yok hocam.

☼X. Oda çizimi burada yine ufuk çizgisi var. Ufuk çizgisinden sonra kaçış noktaları var. Onlar birleştirilmiş.

☼X. Teşekkürler. Şimdi size söylediğim çizimi açıp onu çizeceksiniz. Tekrar bunlara bakın hızlı bir şekilde. Bunu değil. Bunu sonra çizeceksiniz. Bu değil. Şimdi bunu çizin. Yazıları yazmıyorsunuz sadece bunu çizin. Ben sizi zaten kontrol edeceğim. Kontrol ettikten sonra size yardımcı olacağım.

. Hocam.

▪ X. Sabit bir yerde kal.

Öğr. Silgiyi ver bana.

☼X. Siz çizmeye devam edin ben zaten bakacağım. Aşamalı şeklinde mantığını öğreniyorsunuz. Ondan sonra diğer çizime geçeceğiz.

☼X. Bence cetveli alın. Çok kolay olacak.

Öğr. Hocam perspektif çok kolay.

☼X. Silme silme devam et. Sonra zaten kendiliğinden gidecek.

Öğr. Hocam böyle oluyor mu?

☼X. Evet oluyor. Şimdi ben yedi sekiz öğrenci seçeceğim onlarda kendi odalarını çizecek.

Öğr. Evet birincisi ben.

Öğr. Hocam ne zaman seçeceksiniz?

☼X. Birazdan seçerim.

Öğr. Hocam alt alta mı çizeceğiz.

☼X. Evet alt alta çizeceksiniz.

Öğr. Hocam diklemesine mi kâğıdı tutacağız.

☼X. İstediğiniz şekilde tutabilirsiniz.

Öğr. Hocam kâğıdım yok.

☼X. Fazla resim kâğıdı olan var mı?

Öğr. Var bende.

☼X. Arkadaşına var bir tane.

Öğr. Hocam o yazıyı yazacak mıyız?

☼X. O yazıyı yazmana gerek yok boş ver onu.

Öğr. Hocam olmuş mu?

☼X. Bu çizgi şöyle olacak. Bu şekil çiz.

☼X. Altan niye çizmişin biraz yukardan çiz.

Öğr. Hocam bilmiyorum. Tamam hocam.

☼X. Bu odanın aşamalı çizimini gösteriyor. Bu da bir çizim yöntemidir.

☼X. Çok fazla hareket etme. Sabit tut kamerayı. Çek çek istersen Baran, Şevin ve İrem'i. Sabit dur bir iki dakika. Yorulduysan otur yerine.

⸸. Tamam hocam.

Öğr. İrem mahvettin.

Öğr. Hocam böyle sığmıyor. Şöyle tutabilir miyim?

☼X. Evet dikey tutabilirsin.

☼X. Bunu çizerken çizgi nerden başlıyor bitiyor dikkat edin.

Öğr. Hocam şöyle.

☼X. Devam et.

Öğr. Hocam çizip açık artırmaya çıkaracağım.

Öğr. Hocam (Çizmiş olduğu resmi gösterir).

☼X.Devam et güzel gidiyorsun. Burayı biraz küçült. Bira sana düzelteyim.

Öğr. Hocam doğru mu?

☼X. Evet.

☼X. Sen niye çizim yapmıyorsun oğlum. Çıkart kağıt kalemi. Çıkart.

Öğr. Tamam hocam.

☼X. Bunları çizip sonra sizden alıyorum. Dosyalayın.

☼X. Bu çizgi burada bitiyor biraz dik çiz (Hoca öğrenciden kalemi alıp yanlışları düzeltir).

Öğr. Hocam.

☼X. Çizmemişsin ki. Buradan başlayıp buradan bitiriyorsun.

☼X. Cetvelin yok mu?

Öğr. Hayır hocam.

☼X. Önemli olan cetveldir. Senin ki biraz kareolmuş. Dikdörtgen şeklinde çizecektin.

☼X. Bu bittikten sonra bir oda çizimi de yapacağız.

Öğr. Ben yapıyorum hocam.

☼X. Bu sadece perspektifin mantığıdır. Bu bittikten sonra oda çizimi yapacağız.

Öğr. Hocam zaman yetmeyebilir.

☼X. On dakika vardır.

Öğr. Haftaya bugün yok mu?

☼X. Haftaya bu bittiği için size test yaptıracağım.

Öğr. Hocam sınav ne zaman?

☼X. Sınavda bunlara bakacağım. Sınav testten sonra olacak. Son beş dakika bana hatırlatın size bir şeyler göstereceğim. Onlara bakıp aklınızda kalanı çizip bana göstereceksiniz.

Öğr. Hocam siz öğrenci seçecektiniz?

☼X. Zaten önceden üç kişi seçmiştik. Toplam yedi kişi seçeceğim.

Öğr. Hocam bir dakika bakın. Ben yanlışlıkla hepsini ayrı çizdim. Hiç kimse bakmasın.

☼X. Çizimine devam ediyorsun.

Öğr. Son beş dakika altı veya yedi tane resim göstereceğim size. Siz onlara bakıp aklınızda kalanı çizeceksiniz.

Öğr. Evde çizeceğiz.

☼X. Zamanımız yetmeyecek o yüzden evde çizip bana getiriyorsunuz.

☼X. Şunu böyle çizeceksin. Bir, iki, üç, dört ve beş deyip çizsen daha kolay olur.

Öğr. Hocam içinden geçiyor mu?

☼X. Yok.

Öğr. Hocam.

☼X. Bunu böyle çizeceksin .

☼X. Güzel gidiyorsun. Güzel (Hocaya öğrenci çalışmasını gösterir).

Öğr. Hocam.

☼X. Bunu böyle çiz. Bak tahtaya.

☼X. Çocuklar size beş altı resim göstereceğim. Zamanımız kalırsa devam edersiniz. Bu resimlere çok iyi bakmanız gerekiyor.

Öğr. Hocam bitmedi.

☼X. Açacağım tekrar.

Öğr. Hocam beş dakika kaldı.

☼X. Şu resimlere iyice bakın.

Öğr. Hocam bu resimleri nerde çizeceğiz?

☼X. Bakın böyle. Aklınızda kalanı çiziyorsunuz. Ona göre çizim yapmanız gerekir. Bu Nedim Günsör'ün Pazar yeri,

Öğr. Piknik yeri değil mi burası hocam.

☼X. Evet Pazar yeri diye geçiyor.

☼X. Bu da Osman Hamdi'nin Kaplumbağa Terbiyecisi.

Öğr. Osman Hamdi.

☼X. Bu da Mona Lisa daha önce gördünüz.

Öğr. Evet hocam

Öğr. Hocam bunu mu çizeceğiz?

☼X. Bu da Şükran Pekmezci. Bir kış manzarası.

☼X.Pieter Bruger'ın çalışması. Oyun Parkı.

☼X. Haftaya resim çizip bana gösteriyorsunuz. Hafızasında kalan benim sürekli gördüğüm. Anlaşıldı mı dört beş tanesini getiriyorsunuz.

Öğr. Nasıl çizelim?

☼X. Aynısı değil benzer şeklinde çizeceksiniz.

Öğr. Hocam çizemem.

☼X. Tekrar bunları göstereyim size. Bunların aynısını çizmiyorsunuz bir benzerini çizeceksiniz. Anlaşıldı mı?

Öğr. Hocam çokzor.

☼X. Bunlardan bakarak yola çıkıyorsunuz.

☼X. Zil çalana kadar bunlara devam ediyorsunuz.

Öğr.Hocam çok güzel yapmışım değil mi?

☼X. Çizim yaparken adını yazmayı unutma Bir dakika üzerinde dur yavaş yavaş.

Öğr. Öğr. Hocam bana çizimin güzel olacak. .

☼X. Hocam beni çekmiyorsunuz?

Öğr.Hocam öğrencileri seçmediniz?

☼X. Oğlum sesiniz çıkıyor. Sessiz ol.

Öğr. Hocam çizim bitmek üzere.

Öğr. Hocam güzel olmuş mu ?

☼X. Evet.

Öğr.Hocam zil çaldı.

Öğr. Hocam hala bir dakika var.

☼X.Oğlum otur yerine. Otur!

☼X.Son iki dakika kaldı. Çocuklar haftaya sizi test yapacağım. Anlaşıldı mı? Şimdi çantalarınızı kapatıyorsunuz iyi günler diliyorum.

Öğr. Size de iyi günler hocam.

ÖZGEÇMİŞ

Lütfi AKDENİZ, 1981 tarihinde Diyarbakır'da doğdu. İlk ve Ortaöğretimini Ergani'de tamamladı. 2007 yılında Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi resim-iş eğitimi öğretmenliği lisans programını tamamladı. 2010 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi lisans programını tamamladı. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Bölümün'de yüksek Lisans yapmaktadır. Öğrenimi boyunca çeşitli sanatsal, bilimsel ve kültürel faaliyetlerde bulunan sanatçı, evli ve bir çocuk babasıdır.

Sanatsal, Bilimsel ve Kültürel Faaliyetler

- ✓ Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi, *Karma Sergi,* Ankara: 2003-2004 ve 2006-2007yılları arasında katıldı.
- ✓ *14 Mart Tıp Bayramı karma sergisi,* Küratörlük ve Eser İle Katılım, Ergani: 2008-2009.
- ✓ Milli Eğitim Okul Sergisi, *Başarı Belgesi,* Çermik: 2012-2013.
- ✓ *Görsel Sanatlar Eğitimcileri Karma Sergisi,* Karma Sergi, Erzincan: 2014.
- ✓ Harran Üniversitesi, *Görsel Sanatlar Eğitimcileri Karma Sergisi,* Şanlıurfa: 2015.
- ✓ *Hep Beraber Sanat,* Dicle Üniversitesi Kongre Merkezi, Diyarbakır: 4-8 Mayıs 2015.
- ✓ Cultures Of Cosmos International Painting Symposium, Aroma İstanbul Çalıştayına Katılım ve Eser Sergilenmesi, *(Çalıştay/Workshop-2015).*
- ✓ Niğde Üniversitesi, Pegem Akademi ve Ulusal Eğitim Dernekleri işbirliği ile düzenlenen 24.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi', *(Bildiri/Poster Bildiri-2015).*
- ✓ *Seslendi Toprak* Heykel Seramik Sergisi, Dicle Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Sergi Salonu, Diyarbakır: 2016.
- ✓ Bohem Galerisi, *Cultures of Cosmos İstanbul International Painting Exhibition,* Karma Sergisi, İstanbul: 2016.
- ✓ Karadeniz Teknik Üniversitesi, *Görsel Sanatlar Eğitimcileri Karma Sergisi,* Trabzon: 24-30 Kasım 2016.
- ✓ Dicle Üniversitesi, *Görsel Sanatlar Eğitimcileri Uluslararası Karma Sergisi,* Diyarbakır: 24 Kasım-01Aralık 2017.